

B O D E

DES

Heils in Christus.

„DE HEER IS NABIJ!”

Fil. 4 : 5.

Negentiende Jaargang.

Uitgave van H. C. VOORHOEVE Jzn.

DEN HAAG. — Dunne Bierkade 17.

1876.

INHOUDS-OPGAVE

VAN DEN

Negentienden Jaargang.

	Bladz.
1. <i>Het huisgezin te Bethanië</i>	1.
2. <i>De liefde Gods, die aan alles denkt</i>	10.
3. <i>Nehemia of het bouwen van den muur</i>	17.
4. <i>Niet mijn wil.</i>	39.
5. <i>Het huisgezin te Bethanië. — Martha</i>	41.
6. <i>„Begenadigd” en „welbehagelijk”</i>	52.
7. <i>De liefde van Christus</i>	55.
8. <i>Het huisgezin te Bethanië. — Maria</i>	57.
9. <i>De eeredienst of het gemeenschappelijk dienen van God volgens zijn Woord</i>	73.
10. <i>Het huisgezin te Bethanië. — Lazarus</i>	96.
11. <i>De eeredienst of het gemeenschappelijk dienen van God volgens zijn Woord. (Vervolg van bladz. 96.)</i>	105.
12. <i>Van Golgotha naar het Paradijs</i>	135.
13. <i>De toestand van de ziel na den dood</i>	137.
14. <i>Wat is een sekte?</i>	149.
15. <i>„Ik ben de wijnstok, gij de ranken”</i>	154.
16. <i>De verschillende beteekenissen van het „Koninkrijk”</i>	163.
17. <i>Waarom zucht ik?</i>	165.
18. <i>Beantwoording van vragen over de Schrift. . .</i>	180.
19. <i>Een beschouwing over Zacharia 12 : 10 — 13 : 7 .</i>	181.

Het huisgezin te Bethanië.

De Bijbel is een wondervol boek. Een boek zóó heerlijk en schoon, dat gij er u altijd weer door aangetrokken gevoelt. Hoe dikwijls gij het ook hebt doorgelezen, het is altijd weer nieuw en frisch en levend en krachtig. De oude geschiedenis blijft altijd nieuw; de lang gekende waarheid is telkens weer het voedsel voor de ziel. Nooit zal het u vervelen het gedurig opnieuw te lezen. Integendeel; bij elke hernieuwde lezing wordt gij er meer aan gehecht, boezemt het u meer belangstelling in, verkwikt en vertroost en versterkt het meer uwe ziel. Gij gevoelt het — niet de mensch, maar God spreekt u toe. Gij hoort zijne stem; gij verneemt zijne gedachten; gij aanschouwt zijne daden; ja, wat meer is, gij aanschouwt Hem zelf in al zijne grootheid en heerlijkheid, in al zijne liefde en genade; gij aanschouwt Dien, dien Hij gezonden heeft, onzen aanbiddelijken Heer en Verlosser, den Zoon zijns welbehagens, den Schepper van hemel en aarde, den heiligen Menschenzoon, den Koning des heelals.

De Bijbel is een wondervol boek. Het is een boek voor iedereen. Zondaars leert het den weg der zaligheid. Vermoeiden en belasten leidt het tot de ware rust, hongerigen tot het waarachtige Manna, dorstigen tot de fontein van levend water. De kinderen, jongelingen en vaders in Christus vinden gelijkelijk in zijne bladen leering, vertroosting en leiding. Niemand, in welken toestand, in welke omstandigheden, of op welke hoogte van geestelijk leven hij ook zij, zal zich tevergeefs voor dat boek neerzetten, en het onbevredigd ter zijde leggen. Iedereen vindt voor zich het gepaste antwoord op al zijne vragen. En het is een boek voor alles. Geen toestand der ziel blijft onbe-

sproken; geen betrekking des levens onaangeroerd. Bekommerden worden bemoedigd, bezorgden gerustgesteld, lijdenden en bedroefden getroost. Zwakken worden gesterkt, kleingeloovigen vermaand, ongeregelden bestraft, gevallen weer opgericht. Mannen en vrouwen, ouders en kinderen, heeren en dienstknechten vinden gelijkelijk in dat boek den weg, dien zij te bewandelen hebben, en de verplichtingen, die op hen rusten, hun aangewezen. Met één woord, voor iedereen en in alle omstandigheden is in die gewijde bladen een onuitputtelijke bron van onderwijzing, vertroosting, vermaning en leiding.

Deze opmerkingen vloeiden, als het ware, vanzelf uit mijne pen, toen ik mij nederzette om een woord te schrijven over het huisgezin te Bethanië. De Bijbel, het boek voor iedereen en voor alles — dat leert ons ook deze geschiedenis. Een geloovig huisgezin, waar Jezus vertoeft — ziedaar hetgeen de Heilige Geest ons hier voorstelt! Welk een liefelijk tafereel! Het is eenig in zijne soort. Vele vrouwen dienden Jezus van hare goederen; vele discipelen volgden Hem na; vele kranken en lijdenden en onwetenden kwamen tot Hem; sommigen noodigden Hem ter maaltijd; maar nergens elders vertoefde Hij, gelijk in het huisgezin te Bethanië. Daar werd Hij niet alleen ter maaltijd genoodigd, maar in huis opgenomen. Daar werd Hij met een liefde ontvangen, met een hartelijkheid bediend, met een onderscheiding behandeld, waarvan wij geen tweede voorbeeld vinden. De drie personen, waaruit dat huisgezin bestond, verschilden voorzeker aanmerkelijk in karakter en geestelijk leven; maar allen hadden zij Jezus hartelijk lief, en werden zij door Jezus vurig bemind. Martha ontving Hem in haar huis, Maria zat aan zijne voeten, (Luk. 10.) Lazarus zat aan zijne zijde. (Joh. 12.) „Heer! zie, dien gij liefhebt, is krank,” was de boodschap der zusters aan Jezus, toen Lazarus op het ziekbed lag uitgestrekt. „Lazarus, onze vriend, slaapt,” zeide Jezus tot de discipelen. „Jezus nu had Martha, en hare zuster, en Lazarus lief,” zegt ons de Heilige Geest.

En de Heer vertoefde daar, o! zoo gaarne. Hij was daar op zijn gemak. Hij gevoelde zich daar te huis. Dat huisgezin had aantrekkelijkheid voor Hem. Hij koos het tot de plaats zijns verblijfs gedurende de laatste dagen zijns levens hier op aarde. Omdat Jeruzalem Hem had verworpen, wilde hij daar niet verblijven, maar Hij ging des avonds naar Bethanië, en vernachtte aldaar, om des morgens weer naar Jeruzalem terug te keeren, en in den tempel te leeren. (Joh. 12; Matth. 21 : 17.) Hij rustte daar uit van de vermoeienissen des daags. In dien vertrouwelijken huiselijken kring vond Hij een weinig vergoeding voor het leed, Hem elders aangedaan. En daar was ééne ziel, die zijne gedachten begreep, en die met Hem leed, terwijl geen der discipelen Hem verstond.

Gelukkig huisgezin! welk een eer, welk een voorrecht zulk een Gast te mogen herbergen! Wat zullen zij genoten hebben, die drie! Onvergetelijk zijn die uren en dagen voor hen geweest. Op een geheel bijzondere wijze hebben zij met Jezus kennis gemaakt. Niet slechts hun Verlosser en Leeraar was Hij, neen! Hij was de Vriend huns huizes. In een geheel eenige betrekking stonden zij tot Hem. Geen ander voorbeeld van zulk een innige vertrouwelijkheid met Jezus vinden wij in de geschiedenis geboekt. Zij hadden in Jezus een Vriend gevonden — trouwer dan een broeder — die in al hunne omstandigheden treden kon, die in al wat er bij hen gebeurde belangstelde, die met innige sympathie aan hen verbonden was. Joh. 11 toont ons dit zoo treffend. Lazarus was krank, en Jezus was verre van Bethanië. Wat zouden de zusters doen? Een boodschap tot Jezus zenden? Gewis. Maar welke? Een dringend verzoek om toch spoedig over te komen? Neen; dat zou wantrouwen in Jezus' liefde verraden hebben. „Heer! zie, dien gij liefhebt, is krank.” Dat was de boodschap. Meer niet. Het was voldoende. Aandrang was overbodig. Zij kenden Jezus' hart. Meer dan eens hadden zij het ondervonden, hoe vol medegevoel Hij was. Zij wisten, dat Hij Lazarus lief-

had — zóó lief, dat Hij slechts noodig had te weten, dat zijn vriend krank was, om terstond tot hem te snellen en Hem te genezen. En zij hadden zich niet bedrogen. Wel bleef de Heer weg, totdat Lazarus gestorven was; wel deed Hij de zusters door een weg van diep en zwaar lijden gaan, maar het was slechts om haar naderhand des te meer te verblijden. Het was slechts, opdat zij Hem nog beter zouden leeren kennen; zijne goddelijke sympathie nog meer zouden ondervinden, en de heerlijkheid Gods zouden aanschouwen. En het vertrouwen in Jezus' liefde was zóó sterk bij de zusters, dat zij, ook na zulk een groote teleurstelling, niet in het minste geschokt waren in het geloof aan zijne liefde en trouw. „Heer, waart gij hier geweest, zoo ware mijn broeder niet gestorven!” roepen zij beiden uit. En terwijl Martha er bijvoegt: „Maar ook nu weet ik, dat alles wat gij van God begeeren zult, God u dat geven zal,” valt Maria aan zijne voeten neer, om hare smart bij Hem uit te weenen, en zijn teeder medegevoel te genieten.

Ziet, geliefde broeders! dit alles is treffend en leerrijk. In Bethanië werd Jezus een woning, een te-huis bereid. De harten waren Hem gewijd; het huis stond voor Hem open; alles stond Hem ten dienste. Staat *uw* huis open voor den Heer? Ontvangt gij Hem gaarne? Doet gij alles om het Hem daar aangenaam te maken? Is het u een groote eer, een onschatbaar voorrecht, als Hij bij u inkeeren wil? Zegt gij met den dichter:

O zalig huis! waar Gij wordt opgenomen,
 Waar U, o Heer! een woning is bereid;
 Waar, onder alle gasten, die er komen,
 Gij de gewenschte, Gij de liefste zijt.

Er is een noodigen en een ontvangen van den Heer, dat zijn hart koud laat. Een noodigen uit nieuwsgierigheid; een noodigen uit noodzakelijkheid, omdat men het niet durft laten. Simon, de farizeër, noodigde Jezus ter maaltijd, doch liet alles achterwege, waardoor hij zijne ingenomenheid met de komst van Jezus had moeten uitdrukken.

Geen water voor de voeten, geen zalf op het hoofd, geen kus ter begroeting. Jezus kwam, maar was daar niet te huis. Simon's hart stond niet voor Hem open, en daarom had Simon's huis geen aantrekkelijkheid voor Hem. Jezus komt liever in een kleine stulp, waar alles van armoede getuigt, maar waar een hart klopt voor Hem, waar men het zich een eere rekent hem te ontvangen, dan in een prachtig paleis, waar men wel met veel plichtpleging Hem te gemoet komt, maar waar geen vurige liefde tot Hem het huis tot een aangename woning maakt. Hoe ontvangt *gij* Jezus? Met de hartelijkheid van Martha en Maria, of met de koudheid van Simon? Hebt *gij* alles voor Hem over, of geeft *gij* slechts het strikt noodige? En bovenal, wat *gij* doet en geeft, geeft en doet *gij* dat uit ingenomenheid met zijn Persoon, uit vurige liefde tot Hem?

De Heer is niet meer hier. Persoonlijk kan Hij niet meer bij ons aan tafel zitten en in ons huis vernachten. Maar is ons huis een huis, waar Hij gediend en gevreesd wordt; waar zijn Naam op aller lippen zweeft; waar men Hem tracht te behagen? Een huis, waar de zijnen met vreugde, met hartelijkheid, met liefde ontvangen en geherbergd worden? „Die u ontvangt, ontvangt mij,” heeft de Heer gezegd. „Voorwaar ik zeg u: voor zoo veel *gij* dit één van mijne minste broeders gedaan hebt, zoo hebt *gij* het mij gedaan.” „Tracht naar herbergzaamheid,” roept de Apostel den geloovigen toe; en „vergeet de herbergzaamheid niet, want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd.” Aldus kunnen ook wij den Heer ontvangen. Staat ons huis voor de broeders open, dan staat het open voor Jezus. Maar dan moet het ook waarlijk om zijnentwil zijn, en niet om geprezen of geëerd te worden; niet om een goeden naam te hebben onder de geloovigen; ook niet om de eer te hebben van dezen of genen begaafde onder ons dak te herbergen; veel minder nog om onze nieuwsgierigheid te bevredigen, of ons geweten gerust te stellen.

Deze herbergzaamheid kan iedereen betrachten. Aan veel of weinig ligt het niet. Die weinig heeft, kan niet veel geven. Maar zelfs een beker koud water, om Jezus' wil gegeven, wordt door Hem aangenomen. Doch die veel heeft, en slechts weinig geeft, behoeft op geen goedkeuring van den Heer te rekenen. Ach! onze arme harten zijn dikwerf zoo karig, zoo bekrompen. Hoeveel meer kon er in dit opzicht door velen gedaan worden! Als het hart maar klopt voor Jezus, dan is er altijd een gelegenheid tot weldoen te vinden. De liefde is vindingrijk. Denkt aan de Sunamietische in 2 Kon. 4. „Laat ons een kleine opperkamer van een wand maken,” zegt zij tot haren man, „en laat ons daar voor den man Gods een bed zetten, en een tafel, en stoel en kandelaar, zoo zal het geschieden, wanneer hij tot ons komt, dat hij daar inwijke.” Dat was voortreffelijk. En hoe heerlijk werd zij beloond! Welke zegeningen genoten Martha en Maria en Lazarus! Ja, als wij Jezus ontvangen, dan zullen wij altijd weten, dat Hij er geweest is. De liefelijkheid zijner tegenwoordigheid vervult het huis.

Maar zou de Heer in ieders huis kunnen wonen? Zeer zeker niet. Dat zouden wij niet eens doen. Zoudt gij gaarne wonen in een slordig, twistziek huisgezin? Zoudt gij gaarne vertoeven, waar men u koel en afgemeten ontvangt? Natuurlijk niet. Welnu, de Heer nog veel minder. O, Hij heeft al de zijnen lief; Hij draagt ze allen op zijn hart; Hij wil ze allen zijne zegeningen te genieten geven. Maar wanneer zij niet in zijne wegen wandelen, dan kan Hij onmogelijk met hen omgaan, alsof er niets in den weg stond. Jezus heeft gezegd: „Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren; en mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en woning bij hem maken.” Zijn wonen bij ons is dus afhankelijk van onze liefde tot Hem en van het bewaren van zijn woord. Voorzeker, de Heer bezoekt ook die huizen der zijnen, waar het ongeregeld toegaat; maar *wonen* is geheel wat anders. Als Hij ze

bezoekt, dan komt Hij om te vermanen, om, zoo mogelijk, orde en regel te doen ontstaan. Maar woont Hij in een huis, dan is Hij daar als vriend om aan alles deel te nemen, en door zijn liefelijk bijzijn de vreugde te wekken en te verhoogen.

't Is treurig, doch, helaas! maar al te waar, dat er huisgezinnen van geloovigen zijn, waar de Heer Jezus zijn intrek niet nemen kan. Zou Hij daar wonen, waar wereldschgezindheid heerscht? Onmogelijk. Denkt aan Abraham en Lot. Bij Abraham vertoefde de Heer; daar zette Hij zich aan den maaltijd; daar verkeerde Hij als een vriend. Tot Lot ging Hij niet eens zelf, maar zond zijne engelen; en dezen wilden liever op straat, dan in Lot's huis vernachten.

Zou Jezus zijn intrek nemen in een huis, waar het slordig is en vuil, en waar het ongeregeld toegaat? Denkt aan de woorden van den Apostel: „Broeders! al wat waarachtig is, al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat liefelijk is, al wat wél luidt, zoo er eenige deugd is, en zoo er eenige lof is, bedenkt datzelve. Hetgeen gij ook geleerd, en ontvangen, en gehoord, en in mij gezien hebt, doet dat, en de God des vredes zal met u zijn.”

Zou Jezus gaarne wonen, waar twist en tweedracht heerschen, waar man en vrouw niet samenstemmen, waar de kinderen opstaan tegen de ouders? Gewis niet. Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen; daar woont Hij-zelf, daar wordt zijn heil verkregen, en 't leven tot in eeuwigheid.

't Zijn ernstige dingen, waarover wij spreken, geliefden! dingen van uitnemend praktisch belang. Stelt gij er prijs op, dat de Heer bij u inkeert, dan moet gij uw huis zóó inrichten, dat Hij er gaarne vertoeft. Er wordt, in dit opzicht, veel door de geloovigen gezondigd. Velen meenen, dat het er niet zoo nauw op aankomt. Als het hart maar goed staat voor den Heer, dan moet men op het overige zoo nauw niet letten, zeggen zij. Alsof de

toestand in huis niet een gevolg is van den toestand des harten. Alsof in huis alles in wanorde, en toch in het hart alles in orde kan zijn. Die zoo denkt, bedriegt zich zelve. Wij moeten als lichten schijnen in de wereld; en dat niet alleen door te spreken in de vergadering, door het evangelie te verkondigen, door christelijke werkzaamheden te verrichten, door zich uitwendig van de wereld af te zonderen, maar ook door als een Christen in huis te verkeerén, met de zijnen in liefde om te gaan, orde en regel te betrachten, de kinderen op te voeden in de vreeze en vermaning des Heeren. O, mochten allen dit leeren verstaan en ter harte nemen!

Jezus wonende in hart en huis — ziedaar het heerlijk voorrecht van den Christen. Bij *allen* wil de Heer gaarne inkeeren. Als Hij niet komt, ligt het nooit aan zijne bereidwilligheid, maar aan de onmogelijkheid om te komen. *Wij* maken het Hem dan onmogelijk. Hoe geheel anders zou het er in vele huisgezinnen uitzien, als Jezus er woonde! Waar Jezus woont, o daar is het zoo kalm, zoo rustig, zoo liefelijk. Daar komt de liefde Gods u tegen. Daar is geen uitgelatenheid, maar ook geen stroefheid; neen! een heilige vreugde vervult de harten, en straalt van het gelaat. Geen laf gesnap, maar woorden met zout besprengd hoort men daar. Een lied ter eere van God ruischt er langs de wanden. Zalige oogenblikken kunt gij er slijten — oogenblikken van hemelsche blijdschap en goddelijk onderwijs. Zulk een huis is een lichtende ster aan den donkeren, stormachtigen hemel der wereld. Zelfs die buiten zijn, zien met eerbied naar zulk een huis op. Wordt er geleden — en welk waar Christen lijdt niet — o, het is een lijden met geduld — een lijden met de vertroosting des Heiligen Geestes — een lijden in Jezus' nabijheid. Niet zelden ziet men het, dat de kracht en genade des Geestes in dagen van strijd en moeite nog meer zich vertoonen dan in dagen van voorspoed en geluk. En soms speelt de glimlach der hope en der gelukzaligheid in God om den mond van den

kanke of van den zwaar beproefde, waar anderen, in zak en assche gezeten, stikken in hunne tranen.

En de Heer? O, geen gast is aan Hem gelijk. Denkt niet, dat Hij met één slag alles te onderstboven keert in huis. Neen, Hij is de wijsheid, zoowel als de liefde. Niet met kracht en geweld, maar door het zachte suizen des winds oefent Hij invloed uit. Soms zonder een woord te spreken. Soms met een enkelen blik. Soms door met opzet te zwijgen, waar men stellig een medespreken zou hebben verwacht. Zijne tegenwoordigheid alleen oefent reeds een grooten invloed uit. Door iets beters te geven verdwijnt het middelmatige vanzelf. Denkt vooral niet, dat Hij zich zonder aanleiding bemoeien zal met de inrichting van uw huis. O, neen! Hij, die de zijnen doet vermanen, zich niet met eens anders doen te bemoeien, zal dit zelf niet doen. Geen aanmerking op Martha's drukke bezigheden zou over zijne lippen gekomen zijn, had Martha niet zijne handelwijze en die van Maria berispt. Hij doet niet, wat sommigen doen, die anderen willen dwingen hunne werkzaamheden te staken, en naar hen te luisteren. De Heer weet, dat ook deze dingen geschieden moeten; en Hij laat ze in hunne volle waarde, ja, het verkwikt zijn hart, als men ook daarin Hem tracht te dienen. Alleen dan wanneer men met zijne dienst zóó is ingenomen, dat men zijn onderwijs meent te kunnen ontberen, dan komt de vermaning van Jezus, die alle dingen tot hunne rechte plaats terugbrengt. Aanbiddelijke Heiland! Gij zijt de eenig Volmaakte. Uw doen is louter majesteit en heerlijkheid. Niemand is met U te vergelijken. Naar U verlangt mijne ziel! Woon Gij steeds in mijn hart en in mijn huis; en doe mij spoedig wonen in het heerlijk Vaderhuis daarboven, waar ik kennen zal, gelijk ik gekend ben, waar mijne hoogste vreugde het genot uwer zalige nabijheid zal zijn!

De liefde Gods, die aan alles denkt.

(1 JOH. 4 : 16, 17.)

De woorden, in deze verzen vervat, zijn voor een ernstige en ootmoedige ziel heerlijk en vertroostend. Zij stellen ons voor, hoe God altijd aan ons denkt, van onzen ellendigen toestand in de zonde af tot aan den dag des oordeels. Zijne liefde van het begin tot aan het einde wordt daarin ontfouwd.

In het algemeen stelt de brief van Johannes ons het goddelijk leven voor oogen, dat eeuwige leven, 't welk bij den Vader was, en hier beneden in den persoon van Jezus geopenbaard en aan anderen medegedeeld werd; gelijk geschreven staat, hetgeen waar is in Hem en in ons.

Het Evangelie van Johannes stelt ons, uitgenomen de leer van den Trooster, God voor, gelijk Hij in den Zoon geopenbaard, en het leven in zichzelve is; de Brief van Johannes stelt het leven voor als aan ons medegedeeld en gekend aan zijne vruchten, namelijk aan de liefde tot de broeders, aan de gehoorzaamheid of de praktische gerechtigheid.

In de bovengenoemde verzen is de liefde het hoofdonderwerp, en wel in de eerste plaats de liefde als het deelhebben aan de natuur van Hem, die de liefde is. Een iegelijk, die liefheeft, is uit God geboren, en kent God; hij heeft deel aan zijne natuur, en hij kent Hem, die de liefde is.

Indien wij een zekere natuur bezitten — en zonder die te bezitten is het onmogelijk — zoo weten wij, wat deze natuur is, wat het wezen is van hem, die deze natuur heeft. Een dier weet niet, wat in den mensch is; het kent geenszins zijne wijze van denken en gevoelen. Een mensch weet, wat een mensch is; maar hij weet niet, wat een engel is. Hij weet dit slechts in zooverre, als hem de verhouding van den engel tot God is geopen-

baard, en als daardoor eenige trekken van de natuur des engels aan het licht zijn gebracht. Een iegelijk, die liefheeft, kent God, want hij is uit Hem geboren, daar hij de goddelijke natuur deelachtig is geworden. Heerlijke waarheid! Zij is de bron van eeuwige vreugde en onuitsprekelijke zaligheid.

Zoodra wij echter ons oog vestigen op de verwezenlijking hier beneden, dan stooten wij op vele moeilijkheden. Ik heb de broeders lief, en toch, hoeveel onverschilligheid over het geheel genomen! hoe dikwerf treedt mijn eigen-ik tusschenbeide, en ik faal ten opzichte van de liefde. Ik kan geen enkel oogenblik op mijn hart vertrouwen. Kan ik waarlijk zeggen, dat ik uit God geboren ben en God ken, als ik in mijn bedriegelijk hart zooveel vind, dat geheel in strijd is met hetgeen ik zoo gaarne zou wenschen? Ik hoop, ik vrees — er is geen vrijheid des Geestes. Doch juist daarom brengt de Heilige Geest ons in kennis met de liefde, die God voor ons heeft. En deze liefde Gods is volmaakt. Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard. Laat mij deze plaats kortelijk verklaren, opdat wij de kracht, de uitgestrektheid en de volmaaktheid hiervan mogen verstaan. Ten eersten vinden wij in de verzen 9 en 10 de liefde Gods tot den zondaar; ten tweede in vs. 12 het genot zijner liefde in de heiligen, en ten derde in vs. 17 deze liefde volmaakt in de vrijmoedigheid, welke zij ons geeft in den dag des oordeels.

1. Gods liefde tot ons, zondaren, bewijst zich daarin, dat het eeuwige voorwerp van Gods welbehagen, zijn eeniggeboren Zoon, in genade, tot ons gezonden werd, en wel met het tweeledige doel, om ons het leven te geven, en om een verzoening voor onze zonden te zijn. Wij waren dood in zonden en misdaden; doch God geeft ons een nieuw, een goddelijk leven. Wij leven niet meer door Adam, maar door den Zoon van God. Die den Zoon heeft, heeft het leven. Ons bestaan voor God is goddelijk leven in Christus.

Doch wij waren bovendien, als verantwoordelijke wezens, schuldig voor God. En zijne liefde is ons hierin te gemoet gekomen. Hij heeft, in de tweede plaats, zijnen Zoon gezonden tot een verzoening voor onze zonden. Het is geen kwestie van wet en plicht, hoewel deze bestonden, maar van afval, overtreding en oordeel. De liefde bestaat niet daarin, dat wij God liefhebben, maar hierin is de liefde, dat God ons lief gehad en zijnen Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden. Niet om hetgeen wij in ons zelven moeten zijn, gaat het hier, maar om het tot-stand-brengen van een heilige verzoening voor onze zonden. Wij waren dood in de zonden, en God geeft ons het leven. Wij waren schuldig, en Hij heeft zijnen Zoon gegeven tot een verzoening voor onze zonden. Christus heeft ten volle voldaan aan alles wat tot onzen toestand als zondaren behoort; Hij heeft God in alle opzichten bevredigd. Nu is de liefde Gods gekend; het hart is vrij, het geweten is gereinigd; en de Apostel kan ons vermanen om elkander lief te hebben.

2. Wij komen nu tot den geloovigen. Wij hebben gezien, wat God voor zondaars gedaan heeft; zien wij nu wat Hij voor de heiligen deed. De heilige bezit meer voorrechten dan de vergeving zijner zonden en de gave des eeuwigen levens. Niemand heeft ooit God gezien. Hoe kunnen wij Hem kennen, zelfs als wij een leven en een natuur bezitten, die ons daartoe bekwaam maken? Hoe kunnen wij Hem kennen als een voorwerp, dat voor onze zielen staat en als zoodanig gekend wordt? „Als wij elkander liefhebben, zoo blijft God in ons, en zijne liefde is in ons volmaakt.” Ziedaar het heerlijke voorrecht van den heilige. Hij geniet de liefde Gods, die in zijn hart is uitgestort. God woont in hem door zijnen Geest; en zijne tegenwoordigheid wordt gekend aan de oneindige liefde, die het hart geniet. Nochtans is er hier geen spraak van onze liefde tot God, maar van de liefde Gods, die uitgestort is in onze harten door den Heiligen Geest, die ons gegeven is. Zij is in onze

harten; maar wat in onze harten is, is niet *onze* liefde tot God, maar de liefde *Gods*, gekend en genoten door zijne eigene tegenwoordigheid. Indien God derhalve in ons woont — en dit weten wij, omdat Hij ons van zijnen Geest gegeven heeft, en deze liefde door de tegenwoordigheid des Geestes in onze harten heeft uitgestort — zoo kunnen wij wel zeggen: volmaakt in de liefde. Wat toch is volmaakter dan God in liefde? En hoe kan de mededeeling van die liefde aan ons op volmaakter wijze uitgevoerd en ontvouwd worden dan door de eigene inwoning in ons van Hem, die op volmaakte wijze de liefde is, en die haar door zijne tegenwoordigheid in onze harten uitstort? Doch zelfs hier moeten wij, om het bewijs te leveren, buiten ons zoeken. „Wij hebben het aanschouwd, en getuigen, dat de Vader zijnen Zoon gezonden heeft tot een Verlosser der wereld.” Men kan het genot van de liefde Gods door zijne tegenwoordigheid in ons niet scheiden van datgeen, waarin deze liefde zoo volkomen geopenbaard is geworden, namelijk in zijn werk tot verheerlijking van zichzelf. Ook is dit voorrecht van den Christen geenszins een bijzonder of buitengewoon bewijs van zijn wasdom. Het is het standpunt van den Christen. „Zoo wie beleden zal hebben, dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem, en hij in God.” Want God, hoewel Hij in ons woont, is oneindig, en wij blijven in Hem; wij gevoelen ons door zijne goedheid, liefde en macht omringd, en zijn dit ook werkelijk, zoodat in Hem onze woning, onze rust is. Dit alles moge op verschillende wijzen verwezenlijkt worden, doch het is het eigendom van een iegelijk, die belijdt, dat Jezus, de nederige Menschenzoon, de Zoon van God is. Natuurlijk zijn de huichelaars hiervan uitgesloten.

Evenwel de Apostel zorgt er voor, dat wij altijd weer zien op de liefde, zooals zij in God is, en zooals zij zich tegenover ons openbaart. „Wij hebben gekend en geloofd de liefde, die God tot ons heeft.” Hoe groot ook van onzen kant het genot en de verwezenlijking der liefde

moge zijn, zoo is het toch altijd de liefde in God, die hoogste liefde, welke Hij tot ons heeft. Wij kennen God. „God is de liefde, en die in de liefde blijft, blijft in God, en God in hem.” Ofschoon de liefde altijd dezelfde is, namelijk, hetgeen God is, en hetgeen Hij aan ons openbaart, zoo is de gedachtenloop hier toch eenigermate verschillend. Blijf ik in de liefde, in het genot en in het bewustzijn dezer liefde, en in de beoefening van hare kracht jegens anderen, dan blijf ik in God, want God is de liefde; als ik in haar blijf, dan blijf ik in God, want *Liefde* is juist, wat God is. Zoo blijft en rust de ziel van den heilige in Hem, en vertrouwt op Hem, omringd door zijne goedheid; en in zooverre deze liefde in zijne ziel werkzaam is, is God in Hem, omdat God de liefde is en ons met zijne inwoning verwaardigt. In het voorafgaande had de Apostel ons het feit geleerd, dat God in den heilige blijft, en dat de heilige in Hem blijft. En hier, waar van zijn genot en zijn voorrecht gesproken wordt, zegt de Apostel: De heilige blijft in God, en derhalve ten opzichte van de werkzaamheid der liefde: God blijft in hem.

3. Wij komen nu aan de derde schakel in deze heerlijke liefdeketen. „Hierin is de liefde bij ons volmaakt, opdat wij vrijmoedigheid hebben in den dag des oordeels, dat, gelijk Hij is, wij ook zijn in deze wereld.” De liefde heeft op ons neergezien, toen wij nog in onze zonden waren; zij heeft ons aangenomen, en is op den weg bij ons gebleven, en nu predikt zij ons hare algenoegezamenheid voor dien dag, waarin het oordeel van God alles zal onderzoeken. Hoe kan ik nu dat oordeel te gemoet gaan? Hierin is de liefde bij ons volmaakt, dat wij zijn, gelijk Christus is; en Hij is de Rechter. Hoe zouden wij dan nog kunnen vreezen? Neen, wij hebben vrijmoedigheid in den dag des oordeels. Er is geen plaats, waar de Christen zóó vrijmoedig staat als daar. Als wij voor zijnen rechterstoel staan, zullen wij geheel aan Hem gelijk zijn; en gelijk Hij is, zijn wij in deze wereld. Menig oprecht Christen verstaat dit zijn standpunt in

Christus niet. Hij zegt: „Ik ben een arm zondaar, en het kruis past voor mij.” Dit is waar en heerlijk; maar keeren wij den zin om: „Ik ben een arm zondaar, en de rechterstoel van Christus past voor mij.” Dat gaat niet. En toch moeten wij allen geopenbaard worden voor den rechterstoel van Christus. (2. Kor. 5: 10.) Daar moeten wij natuurlijk verschijnen, gelijk het voor den rechter past. Wie onrein is, moet gewasschen worden; wie schulden heeft, moet van zijn schulden worden bevrijd; maar voor een rechterstoel moet men een rechtvaardige zijn. Welnu Christus, die op den rechterstoel zit, is mijne gerechtigheid. Als ik daar verschijn, zal het zijn in heerlijkheid. Ik zal zijn, gelijk Hij is; ik zal zijn beeld dragen; want ik ben dan in heerlijkheid opgewekt; mijn vernederd lichaam is aan zijn heerlijk lichaam gelijkvormig geworden. Ik heb niets te vreezen. De genade heeft ons aangenaam gemaakt in den Geliefde. Merken wij wel op, dat er niet staat: gelijk Hij *was*. Hij was zonder zonde, en kende geen zonde, ook toen Hij hier beneden was. Als ik zeg: ik heb geen zonde, dan bedrieg ik mijzelven, en de waarheid is in mij niet. Doch mijne plaats voor God is in Christus, niet in het vleesch. „Er is geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn.”

En bedenken wij wel, dat *hoop* voor den dag des oordeels geenszins het rechte gevoel van een geloovige is. Wij *hopen*, wanneer wij Gods goedheid zien, en iets van de verlossing kennen; wij *vreezen*, wanneer wij zien, dat er iets in ons is, wat in het oordeel Gods niet bestaan kan. Wij wankelen dan; het is ons niet wel te moede; en als de gedachte aan het oordeel in ons oprijst, zoo veroorzaakt die pijn, aangezien er vrees is. Doch God wilde ons *66* niet hebben. Hij wilde niet, dat wij pijn zouden hebben. Hij wilde, dat wij gelukkig en in *vertrouwen* met Hem zouden wandelen. Vrees is geen vertrouwen. En toch, als wij zouden geoordeeld worden, d. i., als onze toestand in dien dag naar onze werken zou worden bepaald, dan werden wij zeker veroordeeld. „Treed niet met ons

in het gericht," zegt de ziel, die weet, wat de zonde, wat het vleesch in Gods oogen is, „treed niet in het gericht met uwen knecht, o Heer! want niemand die leeft, is voor uw aangezicht rechtvaardig." Doch de geloovige heeft dit geleerd, eer het oordeel komt, en hij heeft de toevlucht genomen tot de voor hem liggende hoop; hij weet, dat de verlossing evenzoo volkomen is, en de goddelijke gerechtigheid evenzoo algenoegezaam als zijne verdoemenis zeker was. Hij erkent ten volle, dat hij het oordeel verdiend heeft; doch hij gelooft even vast in de verlossing van de zonde. Hij zou de kracht dezer waarheden niet willen verzwakken. Hij weet heel goed, dat het oordeel, als het uitgeoefend werd, niets anders dan verdoemenis zijn zou; en dat goddelijke gerechtigheid en volkomene aanneming noodzakelijk zijn. Doch de genade heeft hem dit geschonken. Gelijk Hij is, zoo zijn wij in deze wereld; want door het geloof zijn wij dit nu reeds. Wij hebben vrijmoedigheid in den dag des oordeels, en er is in de liefde geen vrees. Opgestaan in heerlijkheid zal de geloovige voor den rechterstoel geopenbaard worden. Hij is verheerlijkt, eer hij daar verschijnt. Zijn vernederd lichaam is gelijk geworden aan het heerlijk lichaam van Christus naar de werking, waardoor Hij alle dingen zichzelve kan onderwerpen. (Fil. 3 : 21.) Als hij dan kent, gelijk hij gekend wordt, ziet hij van die plaats der gelukzaligheid, waar hij het beeld des Hemelschen draagt, terug op de ontelbare bewijzen van de liefde, die een arm, zwak schepsel, dat door Christus is gerechtvaardigd geworden, door alles heeft heen geholpen, het heeft ondersteund, geleid, geholpen, gedragen, opgericht en dáár geplaatst, waar het, den Heere gelijkvormig, Hem eeuwiglijk looft en prijst voor zijne oneindige goedheid en genade! In de gemeenschap met den Heer der heerlijkheid, den Eerstgeborene onder vele broederen, is eeuwige vreugde zijn deel.

NEHEMIA

OF

HET BOUWEN VAN DEN MUUR.

In Neh. 1 zien wij een man, staande voor God. Hij leert den toestand van het overblijfsel der Joden kennen, en dat Jeruzalem's muur verwoest is. In schuldbelijdenis en smeeking buigt hij zich neer. Met roerenden ernst pleit deze man Gods met Jehova voor de vervallen en, die toch eenmaal verlost waren door zijne kracht. „Och, Heere!” zoo roept hij, „laat toch uw oor opmerkende zijn op het gebed uws knechts, en op het gebed uwer knechten, die lust hebben uwen naam te vreezen.” (Hoofdst. 1 : 11.)

Aldus zien wij hem voor den Heer, gevoelende met diepe smart den toestand van Israël en van de stad des grooten konings. Hij erkent volkomen hunne vreeselijke zonde van afwijking van den Heer: „wij hebben het ganschelijk tegen U bedorven, en wij hebben niet gehouden de geboden, noch de inzettingen, noch de rechten, die Gij uwen knecht Mozes geboden hebt.” (vs. 7.)

Daar nu deze dingen geschreven zijn tot voorbeelden voor ons, zoo is de vraag gerechtvaardigd: zijn wij alzoo voor den Heer geweest met diepgevoelde belijdenis aangaande den tegenwoordigen toestand van de gemeente Gods? Hebben wij aldus geweend, en getreurd, en gesmeekt voor hét volk des Heeren in deze dagen? Laat ons toch niet alleen redetwisten, maar laat ons nederzitten voor den Heer, en de tegenwoordige gevangenschap der gemeente in de wereld vergelijken met haar toestand in den beginne. Is haar muur niet verscheurd geworden? Toen God door den H. Geest de gemeente bouwde, toen was er een muur der afscheiding tusschen haar en de wereld. Al de geloovigen waren te zamen, en vormden één lichaam, zooals al de huizen in de oude stad het ééne Jeruzalem uitmaakten, met zijn sterken en hoogen

muur. Zoo lezen wij ook van de ééne gemeente Gods: „van de anderen durfde niemand zich bij hen voegen.” (Hand. 5; 13.) Hebt gij u reeds nedergezet voor den Heer? Zie dan achterwaarts, de duistere eeuwen der gevangenschap door, waarin deze muur der afscheiding van de wereld is verwoest geworden.

Gelijk God, door deze diepe oefeningen der ziel voor zijn aangezicht, Nehemia tot zijn werk voorbereidde, zoo heeft het Hem behaagd eenige dienstknechten, door Hemzelven toebereid voor zijn werk, ook in deze dagen te verwekken. Doch ook bij hen moest deze oefening der ziel noodzakelijk voorafgaan.

Na deze diepe verootmoediging voor God in het eerste hoofdstuk, vinden wij in het tweede, als uitwerking daarvan, goddelijke verlangens en werkzaamheden der liefde voor den welstand van Gods volk.

En hier ontmoeten wij voor de eerste maal Sanballat, den Horoniet, en Tobia, den ammonietischen knecht. Daar dezen en hunne gezellen, het geheele boek door, voorkomen als vijanden en tegenstanders van Nehemia en zijn werk voor den Heer, in het opbouwen van den muur, is het van belang te weten wie zij waren, en wie zij voorstellen. Deze vijanden waren Horonieten, Ammonieten en Arabieren. Zij woonden nochtans in het land Israëls. Volgens hoofdstuk 4 : 2 sprak Sanballat in de tegenwoordigheid zijner broederen en van het heir van Samaria; en Samaria behoorde tot het land Israëls. Zij waren werkzame, hoogmoedige, listige mannen van aanzien in het land, doch er niet toe behoorende. Mag men ze dan niet als voorbeelden aanmerken van dezelfde soort van menschen in de belijdende kerk, die nochtans vreemdelingen voor God zijn, en niet tot de gemeente behooren, zijnde integendeel vijanden en tegenstanders van hen, die begeeren het werk Gods te bevorderen, door de geloovigen te verzorgen en den muur der afzondering voor God te helpen optrekken, opdat er scheiding zij tusschen hen en de wereld?

Indien wij de geschiedenis dezer mannen in het boek Nehemia nagaan, vinden wij zeven verschillende vormen, waarin zich de vijandschap tegen het werk Gods openbaart. „Toen Sanballat, de Horoniet, en Tobia, de ammonietische knecht dat hoorden, mishaagde het hun met groot mishagen, dat er een mensch gekomen was, om wat goeds te zoeken voor de kinderen Israëls.” (Hoofdst. 2 : 10.) En wanneer God ook nu nog iemand verwekt, om „wat goeds” te zoeken voor de gemeente Gods, worden er niet weinigen gevonden, die daarover groot mishagen gevoelen. Hoe groot was niet het mishagen der geestelijkheid, toen God een Wicief, een Huss, een Luther deed opstaan! Doch vooral kunnen wij dezen zevenvoudigen haat tegen het werk Gods in de laatste vijftig jaar opmerken. Hoe mishaagt het velen, dat God mannen verwekt heeft, om wat „goeds” te zoeken voor de gemeente Gods, buiten alle sectarisme om. Jaren geleden werden eenige mannen, evenals Nehemia, op hunne knieën gebracht voor den Heer. Ontzet over de afwijking der gemeente van de geboden haars Heeren, bogen zij zich neder met schuldbelijdenis en smeking. En de H. Geest werkte vurige verlangens in hunne harten naar „wat goeds” voor de ééne gemeente Gods.

Het standpunt van Filadelfia (Openb. 3.) komt overeen met dat van Nehemia. Men moet, om dit te verstaan, lang met God alleen geweest zijn. Daar waren er maar weinigen, die met Nehemia opstonden in den nacht; en niemand wist wat God in zijn hart gegeven had. Doe ook eens een tocht met hem om Jeruzalem heen. Verscheurde muren en verbrande poorten, ziedaar hetgeen gij vinden zult aan de verwoeste gemeente. Alzoo is zij geworden in de handen der menschen.

De Schrift heeft dit alles duidelijk voorzegd. In 2 Tim. 3 en 2 Petr. 2 vindt gij een nauwkeurige beschrijving van den tegenwoordigen toestand des Christendoms. In Openb. 17 en 18 vindt gij het einde daarvan, zooals in Openb. 2 en 3 het verloop der ge-

schiedenis van het Christendom in zeven tijdperken. Ook zult gij nergens een aanwijzing vinden, dat de eerste heerlijkheid ooit zal hersteld worden. In Filadelfia vindt gij alleen een klein overblijfsel, dat vasthoudt aan den „naam” en het „woord” van Christus, en dat zijne lijdzaamheid bewaart.

Gelijk Nehemia dan om Jeruzalem heenreed, zoo neem ook gij een overzicht van den toestand, waartoe het Christendom vervallen is. Overdenk wat Gods gedachten zijn met betrekking tot de Roomsche, zoowel als tot de Protestantsche kerk. Zie het geheel aan, gelijk het zich vertoont in de tegenwoordigheid Gods en in zijne vreeze. Liet Nehemia zijne handen, in wanhoop, slap hangen? Neen, hij zeide: „Gijlieden ziet de ellende, waarin wij zijn, dat Jeruzalem woest is, en hare poorten met vuur verbrand zijn; -- komt, en laat ons Jeruzalem's muur opbouwen.” Op deze wijze bemoedigt hij hen, en de hand Gods was ten goede over hem. Zij antwoorden: „Laat ons opstaan, dat wij bouwen.”

Dit roept den tweeden vorm van tegenstand te voorschijn. „Als nu Sanballat, de Horoniet, en Tobia, de ammonietische knecht, en Gesem, de Arabier, dit hoorden, zoo bespotten zij ons, en verachtten ons, en zij zeiden: „Wat is dit voor een ding dat gijlieden doet, wilt gijlieden tegen den koning rebelleeren?” De eerste vorm van vijandschap was *misnoegen*; de tweede is *verachting*. Vergeleken bij het geheele volk, waren zij werkelijk slechts een gering en verachtelijk overblijfsel.

Zij verlangden de heilige stad door den muur der afscheiding omgeven te zien. En zal Jeruzalem, de stad des grooten konings, dierbaarder zijn voor hen, dan voor ons de heilige afsluiting van de geloovigen om het middelpunt Christus? Gelijk Nehemia het overblijfsel opwekte om den muur op te bouwen, zoo heeft de H. Geest eenige mannen, ieder op zijne bijzondere plaats, opgewekt om dezen zoolang neergehaalden muur op te bouwen. Hoe hebben echter de hedendaagsche Sanbal-

lats hun mishagen en hun verachting getoond! „Wat is dit, dat gij zwakke, onnoozele Christenen, doen wilt?” Ja, er is een tijd van misnoegen en een tijd van verachting geweest!

In hoofdstuk 3 wordt de muur gebouwd. Elk hoopje is, op zijne plaats, aan het werk bezig. Is zulks niet een treffende voorstelling van hetgeen in deze laatste dagen gebeurd is? Overal waar de waarheid van het ééne lichaam van Christus — de ééne gemeente Gods — in de vreeze des Heeren is erkend geworden, heeft elke kleine vergadering volgens dat beginsel gehandeld, en den muur der afscheiding opgetrokken; en de goddelijke Bouwmeester heeft elk gedeelte toegeschikt tot een geordend metselwerk. Het werk is Godes; zijne goede hand is met het geringe overblijfsel.

Men moge dit „exclusief” noemen, het behoort zoo te wezen. Gij kunt geen muur bouwen, of het is een „buitensluiting.” Waartoe dienen zijne poorten en grensels, dan om die binnen zijn te beveiligen en die buiten zijn uit te sluiten? Wij kunnen niet oprechtelijk de gezegende waarheid van het ééne lichaam aannemen, of zij moet alle sectarisme buitensluiten. Kunnen wij de waarheid aannemen, dat er één God is, en dan de andere goden der heidenen toelaten? Evenmin kunnen wij de waarheid van het ééne lichaam van Christus aannemen, en te gelijk de menigerlei lichamen of vereenigingen van Christenen erkennen.

Zoo worden wij tot den derden vorm van tegenstand gevoerd in hoofdstuk 4.

„Maar het geschiedde, als Sanballat gehoord had, dat wij den muur bouwden, zoo ontstak hij, en werd zeer toornig; en hij bespote de Joden.” Eerst hadden wij misnoegen, toen verachting — thans, nu het bouwen van den muur een feit is, ontmoeten wij toorn. Heeft dit alles niet evenzeer op een treurige wijze onder onze oogen plaats gehad? Sanballat's toorn tegen hen, die Jeruzalems muur bouwden, kon niet bitterder zijn dan

de haat tegen de heilige afsluiting der zielen, die om Christus, het ware middelpunt, vergaderd worden. „Hoe,” zegt men, „wilt gij onze verschillende kerkgenootschappen niet erkennen? Wilt gij alles uitsluiten, wat geen onvoorwaardelijke onderwerping aan Christus beoogt?” Sanballat sprak in de tegenwoordigheid zijner broederen en van het heir van Samaria, en zeide: wat doen deze aamechtige Joden? En wat beteekenden zij ook inderdaad tegenover *het heir* van Samaria! Wat doen deze nietige Christenen? Ja, in waarheid, wat zijn zij, vergeleken bij de heirlegers van Christenen om hen heen? Zullen zij de hoopen puins wegruimen? Zullen zij opeens het sectewezen doen verdwijnen?

Deze toornigheid wordt opgevolgd, ten vierde, door spotternij. Tobia, de Ammoniet, was bij Sanballat, en zeide: „Al is het, dat zij bouwen, zoo er een vos opkwam, hij zou hunnen steenen muur wel verscheuren.” Zoo zal steeds de vijand, terwijl hij het werk Gods haat met een volkomen haat, zich voordoen, alsof hij het voor niets acht, en er mee spotten. Ook in onze dagen is het zoo. Nu, er moge misnoegen, verachting, toorn en spotternij openbaar worden, het werk gaat niettemin voort. De muur wordt gaandeweg opgebouwd. Gods werk breidt zich uit. In Ierland, Engeland, het vasteland van Europa, Amerika, Indië, Syrië, hooren de zielen des Herders stem; en elke kudde, door menschen bijeengebracht, verlatende, worden zij bijeenvergaderd binnen den heiligen kring, die den grooten Herder, Christus zelve, tot middelpunt heeft. Christus wordt groot gemaakt, en al wat Hem niet verheerlijkt wordt uitgesloten. De mensch heeft niets te beteekenen.

Wat zal nu Sanballat doen met de zijnen? Hier komt de vijfde vorm van tegenstand. „En zij maakten allen tezamen een verbintenis, dat zij zouden komen, om tegen Jeruzalem te strijden, en een verbijstering daarin te maken.” (Hoofdst. 4:8.) Eerst was er misnoegen, verachting, toorn, spot — nu is er strijd, besliste tegenkanting!

Is dit niet nog evenzoo? Zijn niet alle secten des Christendoms vereenigd in den strijd tegen den verderen opbouw van den muur der afzondering om Christus? En gelijk dit verbond raadpleegde om onverhoeds de Joden te overvallen, zoo is de vijand, wanneer God op eenige plaats zijn Woord zegende, menigwerf opgekomen met lasterlijke geruchten om het werk te bestrijden en de arbeiders te verbijsteren. De booze geesten in de lucht (Efez. 6.) schuilen daar achter. Wel behoeven wij de geheele wapenrusting Gods, en „onze God zal voor ons strijden.” Het werk te Jeruzalem ging steeds voort; zoo gaat het ook nu. Hoe meer tegenstand, des te meer toevluchtnemen tot God, en des te meer voortgang des werks. De bazuin geeft immermeer een zeker geluid, en de geloovigen verzamelen zich daarheen. (Hoofdst. 4:20.)

Het vijfde hoofdstuk bevat ernstige lessen. Er kwam verkeerdheid onder het overblijfsel zelf. Wij weten dat het is, gelijk Petrus zegt: „Wij zijn menschen van gelijke bewegingen als gij.” Zijn wij in onszelfen beter dan anderen? Het zij verre! Het is alleen de genade, die vergadert tot dien Gezegende, tot wien niemand komt, tenzij de Vader hem trekke. Gelijk onze Heer zeide: „Er staat geschreven in de profeten: en zij zullen allen van God geleerd zijn. Een iegelijk dan, die het gehoord, en van mijnen Vader geleerd heeft, die zal tot Mij komen.” (Joh. 6:44.) De Vader vergadert geen zielen om arme, falende menschen, maar om zijn eigen Zoon.

De menschen hebben zich vereenigd tot verschillende kerkgenootschappen van Calvyn, Luther en anderen; maar God door zijnen Geest heeft de lang-vergeten waarheid te voorschijn gebracht van het ééne lichaam van Christus — Christus, het eenig ware middelpunt. Het is nu een feit, dat de muur der afscheiding van elk menschelijk genootschap gebouwd wordt. Zielen worden vergaderd op denzelfden grondslag als op den Pinksterdag, hoezeer zij in zichzelf slechts een gering overblijfsel zijn buiten de legerplaats des Christendoms. Er bestaat een legerplaats

van met zuurdeesem doortrokken Christendom; en er bestaat een heilige afsluiting buiten die legerplaats van vergaderden tot Christus, die zijne smaadheid dragen.

Dit brengt ons tot den zesden vorm van tegenstand, namelijk hetgeen Sanballat deed met zijne gezellen, toen zij hoorden, dat Nehemia den muur *had gebouwd*. (Hoofdst. 6.) „Toen zond Sanballat en Gesem tot mij, om te zeggen: kom en laat ons te zamen vergaderen in de dorpen in het dal Ono. Maar zij dachten mij kwaad te doen.”

En Nehemia „zond boden tot hen, om te zeggen: Ik doe een groot werk, zoodat ik niet zal kunnen afkomen; waarom zou dit werk ophouden, terwijl ik het zou nalaten, en tot u afkomen?”

Na de vijf behandelde vormen van tegenstand: misnoegen, verachting, toorn, spot, strijd — hebben wij nu *list van buiten*. Zij zeiden als het ware: Wees niet zoo bekrompen en exclusief. Kom uit uwe omsluiting naar een der dorpen „in de vlakte” van Ono. Laat ons *te zamen* vergaderen. Kom af, en wettig ons in de vlakte van Ono. Wat was die vlakte van Ono? Lees hoofdstuk 11 : 35: „Ono, *het dal der werkmeesters*.” Verlaat het eenige middelpunt van eeredienst binnen die muren van Jeruzalem, en kom af tot een der dorpen van „de werkmeesters.” Wel wisten zij, dat, indien de ware eeredienst van God binnen die heilige afsluiting werd gevestigd, zij, gelijk de Efeziërs uit lateren tijd, hun handwerk in gevaar zouden gebracht zien. „Mannen,” zeiden zij, „gij weet, dat wij uit dit gewin onze welvaart hebben.” (Hand. 19 : 25.)

Wij hebben dus hier de legerplaats van Samaria, met hare dorpen en werkmeesters aan de ééne zijde, inschikkelijk, liberaal, gezind om met allen te vergaderen en met allen te raadplegen; — en, aan de andere zijde, een handvol zwakke Joden, vergaderd in afzondering op den goddelijken grondslag, binnen de gehate, buitensluitende muren. En door Gods hulp staan zij vast, en handelen als de zoodanigen, die weten, dat zij zich juist daar be-

vinden, waar God hen hebben wil, en dat zij doen hetgeen aangenaam is in zijne oogen.

Niet één- of tweemaal, doch viermaal zond Sanballat boden op deze wijze, ten einde, zoo mogelijk, de dienstknechten Gods over te halen hun „exclusive” manier van handelen op te geven, en van hun verheven standpunt af te dalen naar de laagte van Ono, de dorpen der werkmeesters. God echter bewaarde hen. „Ik antwoordde hun op dezelfde wijze.” (vs. 4.) Nehemia wilde van geen inschikkelijkheid weten, waar het betrof het werk en den wil van God. Sanballat zond nu ten vijfden male zijnen jongen met een open brief in zijne hand, waarin geschreven was: „Het is onder de volken gehoord, en Gasmu zegt: Gij en de Joden denkt te rebelleeren, en daarom bouwt gij den muur, en gij zult hun koning zijn, naar dat deze zaken zijn..... Kom dan nu, en laat ons te zamen raadslaan.” Zeer beslist was het antwoord van Nehemia, zooals het een man, die in vrede met God wandelt, betaamt: „Er is van al zulke zaken, als gij zegt, niets geschied, maar gij verzint ze uit uw hart.” Had Nehemia gehandeld in den hoogmoed van iemand, die zich zelven zoekt, dan kon niets meer bekrompen, enghartig, ja, verachtelijk wezen; doch hij handelde in de vreeze des Heeren, (Hoofdst. 1 : 11.) en nu was niets schooner en getrouwer.

Hebben wij in dit alles geen beeld van de beweging op christelijk gebied in onze dagen? Aan de eene zijde heeft men de heilige afzondering van eenige weinige zwakke geloovigen, vergaderd om Christus; aan den anderen kant de groote legerplaats van de protestantsche, roomsche en grieksche kerkgenootschappen. En zooals er toen nog vele Joden in Babylon gevangen zaten, zoo zijn er nu ook vele Christenen in de groote legerplaats van al die kerkgenootschappen nog in gevangenschap. Doch is er niet geschreven: „En er zijn ook valsche profeten onder het volk geweest; gelijk ook onder u valsche leeraars zijn zullen, die verderfelijke ketterijen bedektelijk

invoeren zullen, ook den Heer, die hen gekocht heeft, verloochenende, en een haastig verderf over zichzelf brengende. En velen zullen hunne verderfenissen navolgen, door welken de weg der waarheid zal gelasterd worden. En zij zullen door gierigheid met gemaakte (*geveinsde*) woorden van u een *koopmanschap* maken." (2 Petr. 2 : 1—3.) Ziet gij niet voor uwe oogen deze vreeselijke schildering tot werkelijkheid geworden? En is deze koopmanschap niet kwaad in Gods oogen, hoewel zij tot een der meest respectabele betrekkingen van onzen tijd behoort? Zoo respectabel, dat velen van Gods eigen kinderen er in verstrikt zitten, en hare verderfenissen navolgen? Begeert gij een verdere beschrijving van die hedendaagsche legerplaats van Samaria, zoo lees slechts 2 Tim. 3.

God heeft door de macht zijner genade reeds enkele zielen uit die legerplaats verlost, en diezelfde macht zal voortgaan met gevangenen te bevrijden. Satan, gelijk Sanballat van ouds, is opgekomen, en heeft zijne aanzoeken herhaald om af te komen naar een der dorpen in de vlakte van Ono. Gij hebt maar uwe bekrompene, kleingeestige, exclusive standplaats te verlaten, en neer te komen tot het lage gebied der werkmeesters; wil slechts de geestelijkheid erkennen, en gij moogt dan verder gelooven wat gij wilt. Kom van achter dien hatelijken muur, om den waren goddelijken grondslag opgetrokken; of, doet gij dit niet, en erkent gij ons niet, dan zijt gij, zoo goed als wij, niets meer dan een secte in Jeruzalem. Gij zijt te exclusief, *kom af dan, en laat ons samen beraadslagen*.

Zij, die afgezonderd zijn voor Christus, kunnen hierop antwoorden: „Gij verzint dit alles uit uw hart. Gij weet, dat wij geen secte zijn. Gij weet, dat wij *niemand* uitsluiten, die door God tot Christus gebracht is, en die alleen zijne eer en verheerlijking zoekt.” O, het is iets vreeselijks het werk Gods in deze dagen tegen te staan, gelijk Sanballat van ouds!...

„Maar,” zegt een vermaard evangelieprediker, die in de

legerplaats van Samaria verblijft, „wilt gij dan onze prediking niet komen bijwonen?”

„Ik heb niet te beslissen wat *ik* wil,” zeide een jong Christen uit Schotland.

„Wat, wilt gij niet komen, waar God werkt?”

„Neen, ik heb niet te beslissen, wat *ik* wil.”

„Hoe dan?”

„Wel, God is *Heer*, maar ik ben *onderdaan*.”

Dezelfde evangelieprediker zeide tot een anderen, (met wien hij eerst in Engeland gearbeid had)

„Het spijt mij, dat gij niet *met ons* zijt.”

„Ik ben echter meer gelukkig in de bewustheid, dat ik *met den Heer* ben.”

„Hoe, is Hij dan niet *met ons*?”

„Dat is mogelijk naar zijne genade, en ik bid, dat Hij u ten zegen stelle, doch gij weet zeer goed, dat gij niet zijt *met Hem buiten de legerplaats*.”

Neen, wij kunnen niet zijn bij het heir van Samaria, en *tegelijktijd* bij de weinigen, binnen den muur der afzondering. „Zoo laat ons dan *tot Hem* uitgaan, buiten de legerplaats, zijne smaadheid dragende.” (Hebr. 13:13.) Er bestaat een heilige afsluiting van hen, die kleine kracht hebben, in Filadelfia, (Openb. 3) die uitgegaan zijn uit Sardis (het protestantisme) tot Hem, den Heilige en Waarachtige. En er bestaat de grootsche legerplaats van Laodiceä, buiten welke de Heer aan de deur staat te kloppen, of *iemand* tot Hem komt. Zijt gij, lezer! in de legerplaats van Laodiceä, die rijk is en verrijkt, met hare tienduizenden en hare geestelijkheid? Dan zijt gij nog nooit *tot Hem uitgegaan*, zijne smaadheid dragende. Moge de Heer door zijnen Geest u dit doen inzien. Hoe zouden de geloovigen, tot Christus vergaderd buiten de legerplaats, kunnen afkomen en de werkmeesters in het dal van Ono erkennen? Neen; geen twintigduizend in de vlakke van Ono zullen mijne ziel aftrekken van Christus.

Het werk, dat God thans door den H. Geest tot stand brengt, is verreweg grooter dan wat Hij door Nehemia

verrichtte. En de afgesloten overgeblevenen binnen Jeruzalem waren niet meer onderscheiden van de legerplaats van Samaria, dan de zielen, thans vergaderd om Christus, onderscheiden zijn van de legerplaats des Christendoms. Mochten slechts zij, die aldus *om* Christus vergaderd zijn, meer oprecht *voor* Christus wezen! Zij hebben dikwijls gefaald; doch zij kunnen daarom den eenigen waren grondslag — der vergadering om Christus — niet opgeven. Zij erkennen hun gebrek, maar Christus verlaten zij niet.

Thans hebben wij den zevenden of laatsten vorm van benadeeling van het werk Gods — *gevaar van binnen*. Hier komt vooral de list des Satans uit. In het vorige geval was het de verzoeking van buiten, om af te dalen naar de vlakte van Ono, om in de waagschaal te stellen al hetgeen God ons geleerd heeft, en de werkmeesters en kooplieden des Christendoms te erkennen. In dit zevende geval zit het kwaad van binnen. Wij zullen wel doen het met aandacht na te gaan.

Sanballat is hierin niet zichtbaar betrokken. „Als ik nu kwam in het huis van Semaja, den zoon van Delája, den zoon van Mehetábeël, (hij nu was besloten) zoo zeide hij: Laat ons samenkomen in het huis Gods, in het midden des tempels, en laat ons de deuren des tempels toesluiten, want zij zullen komen, om u te dooden, ja, bij nacht zullen zij komen om u te dooden.” (Hoofdst. 6 : 10.)

Klinkt dit niet zeer aannemelijk? Het is toch gewisselijk goed samen te komen in het huis Gods.... Doch, de deuren des tempels toe te sluiten zou voor ons zijn het licht onder de korenmaat te plaatsen. De verzoeking strekt daartoe om *het getuigenis op te geven*. Indien wij ons niet willen vereenigen met de godsdienstige werkzaamheden in de legerplaats, dan komt de verzoeking om in afgesloten zelfzucht en vreeze der menschen die geheilige plaats der zegening en gemeenschap onder elkander te genieten, en alleen voor onszelfen te zorgen.

Veellicht neemt de tegenstand een voor ons gevaarlijk karakter aan, maar zullen wij daarom het getuigenis

opgeven, zelfs als het noodig is om ons leven te redden? Zullen wij gaan vluchten? Zullen wij uit vrees onszelf opsluiten? Is dit Gods wil? „Ik merkte,” zegt Nehemia, „en ziet, God had hem niet gezonden.... Tobia en Sanballat hadden hem gehoord.” Laat ons daarom dan ook, verzekerd dat het werk Godes is, niet moedeloos worden noch terugdeinzen.

De grootste verzoeking schijnt mij toe die vanwege de valsche broederen komt. De vijand wist, dat de muur was opgebouwd. „Zij vervielen zeer in hunne oogen; want zij merkten, dat dit werk van onzen God gedaan was.” (vs. 16.) Maar de valsche broederen, waaronder zelfs edelen van Juda, schreven vele brieven, die naar Tobia gingen, en die van Tobia kwamen tot hen. Want velen in Juda hadden hem gezworen.” Dit is waarlijk zeer treurig en een groote beproeving, wanneer zij, die uitwendig de plaats innemen van vergaderd te zijn om Christus, nochtans — gelijk die van gemengde huwelijken in Juda — de beginselen der legerplaats zoeken te vereenigen met die van God. Dit moet ons echter niet verwonderen, als wij denken aan de woorden van den Apostel: „En uit uzelfen zullen mannen opstaan, sprekende verkeerde dingen.” (Hand. 20 : 30.) Zonder twijfel zijn deze dubbelhartige broeders de grootste struikelblokken voor naar-waarheid-zoekende zielen. Dat zij, die vergaderd zijn om Christus, zich hoeden voor kwade samensprekingen, het grootste gevaar van onzen tijd.

Zoo hebben wij kortelijk de zeven stadiën, die de tegenstand tegen Gods eigen werk doorloopt, nagegaan. Het misnoegen des vijands (2 : 10.); de verachting des vijands (2 : 19.); zijn toorn (4 : 1.); zijne spotternij (4 : 3.); den strijd (4 : 8.); de list van buiten (6 : 1—9.); de list en het gevaar van binnen. (6 : 10.) En menig lezer zal erkennen: „Ik heb al deze zeven opgemerkt in den tegenstand tegen Gods werk van onze dagen.”

De muur is nochtans voltooid. Geen verdubbeling van tegenstand kon het werk Gods teniet maken. Zoo is

het nog. Er worden geloovigen vergaderd tot Christus, de muur wordt gebouwd, de poorten opgesteld, en God heeft getrouwe mannen gezet om de wacht te houden. De stelling der getrouwen is op zevenvoudige wijze aangevallen; maar God heeft het heilige beginsel bewaard. Hem zij al de eer! Wij hebben, dat is gewis, de geheele wapenrusting Gods aan te doen. Onze Sanballat is niet dood, hoezeer zijne macht overwonnen is. Deze zevenvoudige, d. i. volle tegenstand zal voortduren tot de komst van onzen Heer.

Iemand kan misschien zeggen: Indien God, gelijk in den beginne, zielen vergaderd heeft tot Christus, en indien zij bevinden, dat de waarheid van de ééne gemeente Gods elke menschelijke secte uitsluit, zoo moet — indien deze grondslag in den aanvang ruim genoeg was om elk gehoorzaam kind Gods op te nemen — hij ook even ruim en van genoegzame breedte zijn heden ten dage. Is het geen wonderbare waarheid, dat allen die gelooven, het ééne lichaam van Christus uitmaken, dat zij allen één zijn? „Er is één lichaam.” En indien nu Christus de Hem toekomende plaats heeft in het bestuur der gemeente, hare gaven en hare aanbidding in den Geest, gelijk vroeger, gewisselijk, dan is deze plaats ruim genoeg om te verblijven. Of is zij niet ruim genoeg voor elken Christen op aarde, die begeert te wandelen in de vreeze des Heeren, en volgens zijn Woord? Wordt deze waarheid gekend, welke behoefte is er aan al de secten, door den mensch gemaakt? Zeker geen. Maar zeg mij dan, indien de plaats zoo wijd en zoo gezegend is, hoe komt het, dat er zich zoo weinigen daar bevinden? Hoe komt het, dat op sommige plaatsen geen Christenen aldus om Christus vergaderd zijn, en dat op andere plaatsen, die aldus vergaderen, van geen tel zijn?

Ook te Jeruzalem was dit zoo. „De stad nu was wijd van ruimte en groot; doch des volks was weinig daarbinnen, en de huizen waren niet gebouwd.” (7 ; 4.) Vergeleken met de ruimte van de stad, bevonden er

zich slechts weinigen in; maar, zooals in het zevende hoofdstuk duidelijk te lezen staat, het getal was bekend en geschreven in de geslachtregisters dergenen, die uit de gevangenschap waren opgekomen. Er waren er ook, die opgetogen waren „van Telmelah, Telharsa, Cherub, Adon en Immer; maar die konden hunner vaderen huis en hun zaad niet toonen, *of zij uit Israël waren.*” (vs. 61.) Ook van vele anderen wordt gezegd, dat zij hun geschrift zochten „willende hun geslacht rekenen, maar het werd niet gevonden; daarom werden zij als onreinen van het priesterdom geweerd. En Hattirsatha zeide, dat zij van de heiligste dingen niet zouden eten, totdat er een priester stond met Urim en Thummin.”

Dit alles is zeer leerrijk. Indien de vermenging met de heidenen de Israëlieten de zekerheid van hunne nationaliteit had doen verliezen, moet het ons dan verwonderen, dat het gevolg van de vermenging der gemeente met de wereld geweest is, dat zoovelen onzeker zijn geworden, of zij verlost en kinderen Gods waren of niet? Ook bij de meest evangelischen is er in dit opzicht nog veel verwarring en duisternis. En dit is ééne, zoo niet de voornaamste, reden dat zoo weinigen de gelukkige plaats innemen van kinderen Gods, door den H. Geest om Christus vergaderd. Gelijk er vele Israëlieten waren, die hun geslachtregister niet konden toonen, zijn er ook een aantal Christenen, die daartoe buiten staat zijn. Zij zijn zoo verward door de valsche positie, waar zij in zijn, dat zij niet weten te zeggen, of hunne namen geschreven zijn in de hemelen of niet. Ook wordt dit in de kerkgenootschappen niet eens als iets van betekenis beschouwd. Nog niet lang geleden ontkenden velen zelfs de mogelijkheid van zeker te weten, dat men een kind van God was.

Weten wij dit echter niet, dan mogen wij (vs. 65.) ook niet eten van de heiligste dingen. Wij moeten Jezus kennen, als den grooten Hoogepriester in de tegenwoordigheid Gods, Hem, die eens onze zonden droeg aan

het kruis, maar nu gekroond is met heerlijkheid. Als onze gerechtigheid, opgestaan uit de dooden, zien wij Hem nu met Urim en Thummin. In zijn aangezicht straalt het licht (Urim) en de volmaaktheid (Thummim) van God. Hoe kunt gij het heiligdom ingaan door het bloed van Jezus, indien gij ongewis zijt, of gij zijt behouden? O, zoek uw geslachtregister, en rust niet, mijn lezer, tot deze eerste vraag is opgelost.

Lezer, vraag u zelve: Is mijn naam gescheven in de hemelen? Hoe weet ik, dat mijne zonden voor altijd zijn weggedaan? Is het waar, dat God inderdaad mijn Rechvaardiger is? Zal niets mij ooit kunnen scheiden van zijne liefde in Christus? Ben ik, als ik sterf, verzekerd, dat ik bij Christus zal zijn? Ben ik, als ik leef tot de Heer komt, gansch zeker, dat Hij mij zal opnemen om altijd met Hem te wezen?

Nooit kunt gij een antwoord vinden op deze ernstige vragen door te zien naar binnen, op uwe gewaarwordingen en ondervindingen. Neen, het moet de blik des geloofs zijn op Hem, die verhoogd is geworden, en die nu aan de rechterhand Gods zit. En, let wel, zelden ontmoette ik een ziel, die deze heerlijke gewisheid bezat en *genoot*, die waarlijk vrede met God *smaakte*, en die zich gemakkelijk gevoelde in de legerplaats des Christendoms, verre van den verworpen Christus. Durft gij het ontkennen? Voelt gij niet, dat het veel beter gaat, indien gij onzeker zijt, in de menschelijke stelsels te blijven, dan buiten de legerplaats te treden, dragende de *smaadheid* van Christus? Ik twijfel niet, of dit zal spoedig de toestand wezen van de honderden, die tijdens de jongste opwekking in Engeland en Amerika bekeerd zijn. In de legerplaats blijvende, zal de onzekerheid, die daar heerscht, ook hen bevangen. Het overblijfsel was gering in aantal, en waarlijk zwak, gelijk ook zij, die heden ten dage om Christus vergaderd zijn. Maar beiden, als zijnde Gods werk en staande op goddelijken bodem, genieten al de zekerheid, die daaruit voortvloeit.

Een zeer belangrijke vraag dringt zich echter hier aan ons op, met het oog op het vroegere zoowel als het tegenwoordige overblijfsel. Indien zij noch buiten den muur der afzondering komen en afdalen mochten tot de werkmeesters, noch zich mochten opsluiten in den tempel, *wat moesten zij dan doen?* Indien wij niet afkomen mogen van die gezegende plaats, waar God ons op hersteld heeft — den grondslag van het ééne lichaam en de leiding des H. Geestes; indien wij Gods waarheid niet mogen in de waagschaal stellen door een vergelijk met de geestelijkheid en met de godsdienstige beweging der menschen; en aan den anderen kant, indien wij ons zelve niet mogen opsluiten, zeg ons, bid ik u, *wat moeten wij dan doen?* Hoofdstuk 8 is het antwoord op die vraag. Het volk wordt vergaderd als één man. En Ezra, de priester, bracht het boek der wet voor de vergadering. *Het* boek, Gods boek! En Ezra opende het boek. En nu — welk een zegen en welk een aanbidding! en welk een verstaan van het boek door het volk! „En zij lazen in het boek, in de wet Gods, duidelijk, en den zin verklarende; zoo maakten zij, dat men het verstond in het lezen.” (vs. 8.) En welk een aandacht onder het lezen! „De ooren des ganschen volks waren naar het wetboek,” terwijl Ezra daarin las van het morgenlicht aan tot op den middag, voor de mannen en vrouwen en verstandigen.

Dit, mijne broeders! is het werk van hen, die afgezonderd zijn voor Christus; dit moeten zij doen. Bedenkt hoe weinig wezenlijk gezag het Woord Gods uitoefent binnen de legerplaats. Gansch anders behoort het onder ons te zijn. Wij moeten *mannen des Bijbels* zijn. Wij behooren „het boek” te openen, het duidelijk te lezen, te maken dat het volk het verstaat. God spreekt in dit boek tot ons. Dan zal er zijn, gelijk in Nehemia's tijd, „opheffing der handen” en „buiging der hoofden” en „aanbidding van den Heer met de aangezichten ter aarde.” (vs. 7.) Ja,

als Hattirsátha *) (de schenker), d. i. de H. Geest, ons het kostelijk Woord doet verstaan, dan is er bewuste blijdschap in den Heer; wij roemen in God.

Moet dit alles alleen voor ons zelven zijn? O neen. „Voorts zeide hij tot hen: Gaat, eet het vette, en drinkt het zoete, en *zendt deelen dengene, voor wien niets bereid is*; want deze dag is onzen Heere heilig; zoo bedroeft u niet; want *de blijdschap des Heeren, die is uwe sterkte*.” (vs. 11.) En al het volk deed alzoo, omdat zij de woorden verstaan hadden.

Het is geheel verkeerd, wanneer wij alleen onze eigene, persoonlijke stichting op het oog hebben. Dat is geestelijke zelfzucht. *Eerst* moeten wij zelf gevoed worden door de volmaaktheden van Christus — de gezindheden en genegheden van onzen dierbaren Jezus, de liefelijkheid van zijn leven hier op aarde, en zijne voortdurende, onveranderlijke liefde. Vervult de geur van zijnen aanbidde-lijken persoon niet den hemel der hemelen? O, laat ons het vette eten en het zoete drinken, laat ons vervuld zijn van Christus! En *daarna* zij onze gezegende bezigheid om deelen te zenden tot hen, voor wie niets bereid is. Gij, kind van God! dat is uw werk, uw aanhoudend werk zelfs jegens hen, die u niet verstaan, ja, die u niet willen verstaan, die u lasteren, die onwetende alle kwaad van u spreken. Vergeld geen kwaad voor kwaad, smaad voor smaad, doch zoek integendeel het geestelijk welzijn van allen, „zend deelen” aan de geheele gemeente Gods. Bedenk hoe de Heer den dollen vervolger, Saulus van Tarsen, tegenkwam. En niet weinigen in onzen tijd, die vroeger bittere tegenstanders waren, zijn door den Vader geleerd om uit de legerplaats te gaan tot den Heer Jezus Christus, het ware middelpunt ter vergadering. Laat hetgeen welgevallig is voor Hem ook welgevallig zijn voor ons. „Want de blijdschap des Heeren, die is uwe sterkte.”

*) Bijnaam van Nehemia. „Nehemia” beteekent „ vertroosting Gods.”

Thans willen wij een opmerkelijk gevolg aantoonen van het lezen des boeks en het verstaan der woorden, die hun verklaard werden. Op den tweeden dag van samenkomst (Hoofdst. 8 : 14—19.) vonden zij hetgeen geschreven was aangaande het feest der loofhutten, „dat de kinderen Israëls in loofhutten zouden wonen op het feest in de zevende maand.” „En de gansche gemeente dergenen, die uit de gevangenis waren wedergekomen, maakten loofhutten, en woonden in die loofhutten; want de kinderen Israëls hadden alzoo niet gedaan sinds de dagen van Josua, den zoon van Nun, tot op dezen dag toe, en er was zeer groote blijdschap.” Is dit niet zeer opmerkelijk? Zij waren slechts een handvol volks vergeleken met Israël in de dagen van Salomo, nochtans was dit feest sinds Josua nooit alzoo gehouden. Dit zitten in loofhutten door Israël was een schoon beeld van het volk, dat de duizendjarige regeering van hun lang-begeerden Messias en Heer verwachtende was. En duizend jaar achtereen had Israël nooit alzoo in loofhutten deze verwachting gekoesterd, gelijk dit zwakke overblijfsel thans deed met „zeer groote blijdschap.”

Het is niet minder opmerkelijk, dat de gemeente sinds de dagen van Paulus het feest der loofhutten verzuimd heeft, totdat God in onze dagen een gering overblijfsel buiten de legerplaats tot Christus vergaderd heeft. Zie hier de houding der gemeente in de dagen van Paulus: „van de afgoden tot God bekeerd, om den levenden en waarachtigen God te dienen, *en zijnen Zoon uit de hemelen te verwachten.*” (Lees biddend 1 Thess. 1 : 9; 2 : 19; 3 : 13; 4 : 15—18.) Moeten wij niet belijden, dat wij bijna achttien eeuwen lang tevergeefs zoeken in de kerkgeschiedenis naar een wonen van de gemeente in loofhutten? Gewis in de benauwde dagen van vervolging werd er iets van aanschouwd; doch niet zoodra hield die vervolging van de zijde der wereld op, of de gemeente werd onmiddellijk zelf wereldsch — in de wereld en *van* de wereld. En terwijl de Bruidegom zoo vele eeuwen vertoefde, sliep de gemeente.

Wat heeft nu plaats gevonden sedert deze laatste jaren, terwijl God een zwak overblijfsel tot Christus vergaderd heeft? Hebben niet *de Schriften* een-zelfde plaats en een-zelfde uitwerking gehad als in ons hoofdstuk? De gezegende, lang verwaarloosde hoop der gemeente is weer levendig geworden, en een houding, overeenkomende met het wonen in loofhutten, is opnieuw aangenomen geworden. Het vergaderde overblijfsel is, door den Geest van God, er toe gebracht om den Zoon van God uit de hemelen te verwachten, en er is „zeer groote blijdschap.” Welk een gezegende waarheid, dat, gelijk het den mensch gezet is éénmaal te sterven, en daarna het oordeel, *alzo ook* Christus, eenmaal geofferd zijnde om veler zonden weg te nemen, ten anderen maal zonder zonde gezien zal worden door degenen, die Hem verwachten tot zaligheid. Ja „wij weten, dat, als Hij zal geopenbaard worden, wij Hem gelijk zullen zijn, want wij zullen Hem zien gelijk Hij is.” (1 Joh 3 : 2.) Dit is geheel tegenovergesteld aan de schrikwekkende somberheid der verwachting van den oordeelsdag en den rechterstoel van God, om over onze zonden geoordeeld te worden. Er is thans „zeer groote blijdschap,” omdat wij weten, dat Hij ons heeft liefgehad en ons van onze zonden gewasschen heeft in zijn eigen bloed; en het is ons heerlijk voorrecht Hem nu uit den hemel te verwachten met de onuitsprekelijke vreugde van dien oogenblik der zegepraal in het verschiet. „Ja, kom, Heere Jezus!”

En gelijk de kinderen Israëls „luidbaar moesten maken en een stem laten doorgaan door al hunne steden,” betreffende hetgeen zij in het Woord geschreven hadden gevonden (vs. 16.), zoo wil ook de Heer, dat wij met heilige vrijmoedigheid bekend maken, hetgeen wij in de Schriften hebben gevonden. Bewuste gemeenschap met God en met elkander, verstand van de woorden Gods, die geschreven zijn, bekendmaking van dit alles aan de gekochte gemeente Gods, verwachting van zijnen Zoon uit den hemel — wat ontbreekt er meer?

Zoo was dan de muur gebouwd. En al die groote blijdschap woog ruimschoots op tegen den haat der menschen en de beschuldiging van „exclusief” te zijn. Ik zal deze beschouwing niet ver buiten den muur voortzetten; doch nog ééne zaak moet ik nog aanstippen.

De een of andere lezer mocht, namelijk, zeggen: „Het gevolg van dit alles moet toch wel zijn: *zelfbehegen, inbeelding, hoogmoed*. Hoe, gij, een handvol menschen op de gansche aarde, gij alleen zoudt staan op den waren grond, binnen Gods heilige afsluiting, om het eenig ware middelpunt? Dit moet toch wel bekrompene zelfvoldaanheid bewerken!”

Gij vergist u, dit bewerkt het niet. Lees hoofdstuk 9. Welk een verschil met hetgeen gij, naar menscheelijke gedachten, oordeelt. „De kinderen Israëls verzamelden zich met vasten en met zakken, en aarde was op hen.” Men moge denken, dat afscheiding van anderen een gevoel van meerderheid werken zou, maar dit was geenszins het geval. „Het zaad Israëls scheidde zich af van alle vreemden. En zij stonden en deden belijdenis van hunne zonden en hunner vaderen ongerechtigheden.” En daarna was er *lezing van het woord Gods, belijdenis en aanbidding*. Dit is geheel goddelijk; dit is zijne orde. Scheiding van het kwaad brengt ons tot zelfveroordeeling voor God. En hoe meer wij zijn Woord lezen, des te meer hebben wij te belijden; en — hoe wonderlijk het ook klinkt — hoe meer wij belijden, des te meer zullen wij aanbidden.

Daarna vindt gij de *Levieten* met luider stem roepende tot God. Veroordeeling van onszelfen brengt voort afhankelijkheid van God en geloof in God. „Staat op, looft den Heer, uwen God, van eeuwigheid tot eeuwigheid, en men love den naam uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs.” Zoo staat Jehova voor hunne zielen. Hoezeer zij erkennen moeten, dat zij en hunne vaderen zeer gefaald hebben, toch staat God in al, wat Hij gedaan had en wat Hij was voor hen, in elk vers van dit geheele hoofdstuk op den voorgrond.

Dit is zoo geheel en al waar in elk geval, waar een ziel inderdaad tot Christus vergaderd wordt. „Mijn oog ziet u, *daarom* verfoei ik mij, en heb berouw in stof en asch,” zegt Job. Ik ben verzekerd, dat, hoe dichter men is bij God, des te meer het vleesch gekruisigd zal worden, zoowel bij afzonderlijke personen, als bij geheele vergaderingen van geloovigen. Het is niet de vraag, wat *wij* zijn, o neen, *wij hebben het bedorven*; maar het is de vraag, wat God is, en wat Hij gedaan heeft voor ons. Gewisselijk, diepe, wezenlijke ootmoed voegd hun, die zeggen kunnen, dat er niets is tusschen hen en den poel des vuurs dan Christus' bloed. Hem zij alle heerlijkheid en lof! Hij is waardig al zijne verlost en, zonder vlek of rimpel, te voeren in zijn eigene plaats, die Hij voor hen bereid heeft. „Laat ons dan tot Hem uitgaan, buiten de legerplaats, zijne smaadheid dragende.”

In dit alles ligt leering en leiding en beproeving opgesloten voor den tegenwoordigen tijd. Waar bevindt gij u, mijn lezer? In het godsdienstige Babylon, ver van den waren, goddelijken grondslag ter vergadering? Of hebt gij, gelijk het overblijfsel, u laten terug voeren naar den grondslag van de gemeente in den beginne? Zijt gij voor den Heer werkzaam geweest omtrent den tegenwoordigen toestand des Christendoms, gelijk Nehemia zulks was omtrent de heilige stad? Hebt gij er gevonden, die met u „iets goeds” voor de gemeente Gods willen zoeken? Kent gij iets van den zeventvoudigen wederstand tegen het werk Gods in deze dagen? Het misnoegen, de verachting, den toorn, de spotternij, den strijd, de list van buiten en van binnen van de zijde van hen, die tot de belijdende kerk behooren? Hebt gij de zekerheid, dat uw naam geschreven is in de hemelen? Of zoekt gij tevergeefs naar uw geslachtregister? Weet gij, of gij een kind Gods zijt, ja dan neen? En indien dit vast staat, zijt gij er dan toe gebracht om het Woord te onderzoeken, het ook te verstaan, het vette te eten en het zoete te drinken? Is het uwe blijdschap „deelen te zen-

den" tot hen, voor wie niets bereid is? Heeft het onderzoek van Gods Woord u geleid tot de verwachting van Christus uit den hemel? Wordt gij beschuldigd van exclusivisme, vanwege dien gehaten muur van afzondering? En heeft dit een en ander u gebracht in de diepte, voor des Heeren aangezicht, in belijdenis en in aanbidding? Is ook God vóór uwe ziel, zooals Hij was vóór het overblijfsel, volgens hoofdstuk 9? Ten laatste, hebt gij den Sabbat der rust gevonden binnen den geheiligden muur, namelijk Christus-zelf?

Wees dan op uwe hoede tegen de mannen van Tyrus, (Hoofdst. 13 : 16.) die hunne verlokkenende koopwaar voor den muur brengen. Houd de poorten gesloten, houd de poorten goed dicht. (vs. 19.) Laat niets tusschenkomen, om uwe rust in Christus, uwe vreugde in God af te breken. Wij hebben veel behoefte aan de les uit het laatste hoofdstuk om de poorten gesloten te houden. Het zal de mannen van Tyrus wel kwetsen; doch het zal aangenaam zijn voor onzen God.

God alleen kon ons zulk een schilderij voorhouden van den tijd, waarin wij leven. Hij ook alleen kon ons zulk een licht geven voor onzen voet.

Hij heilige ons meer en meer door zijn Woord, hetwelk de waarheid is!

Lezer! overweeg voor het aangezicht des Heeren: Rom. 12 : 4 en 5 en Rom. 16 : 17.

Niet mijn wil.

Wij moeten niet alleen Christus kennen, als Dengene, die ons rust geven kan, maar wij moeten ook met Hem wandelen en zijn juk dragen, opdat wij rust genieten, wanneer alles tegen ons is, en opdat wij zeggen kunnen: „Mijn eenig verlangen is, mijnen Heer en Meester welbehagelijk te zijn, en Hem in alles te dienen en te verheerlijken.” Helaas! hoe zelden is dit het geval bij ons. Wij hebben

onze eigen plannen; wij kiezen onze eigen wegen, en wij houden er niet van, dat de Heer ze doorkruist en ons onder zijn juk terugbrengt. Jezus wil, dat zijn licht ons bestrale, en alles, wat in ons is, openbare, en dat wij naar dit licht wandelen. Onder zijn juk is geen plaats voor den eigen wil. Als Christus mij rust gegeven en mij onder zijn juk gebracht heeft, dan kan Hij mij niet toestaan, dat ik mijn eigen weg ga; neen! ik moet dan zijne voetstappen drukken. Hij-zelf deed altijd den wil zijns Vaders. Welke moeilijke wegen Hij ook te bewandelen had, steeds zeide Hij: „Niet mijn wil, maar de Uwe geschiede.” *Wij* hebben een eigen wil, die, omdat hij zich niet wil buigen, gedurig gebroken moet worden.

Ach! hoeveel bittere uren heeft die altijd weerstrevende eigen wil ons reeds berokkend. „Ik wil dezen weg liever niet gaan; ik heb geen lust in dat werk; ik wil liever zóó handelen.” Aldus spreekt de eigen wil. En luisteren wij daarnaar, hoe treurig zijn de gevolgen! Bewandelen wij daarentegen den weg, dien de Heer ons leidt, nemen wij zijn juk op ons en zijne last, o! dan is alles licht en helder. Rust — de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat — geniet dan ons hart. Zalig en tevreden — zelfs onder de moeilijkste omstandigheden — bewandelen we dan onzen weg; want het bewustzijn van den wil onzes geliefden Meesters te volbrengen maakt het bitterste zoet.

Het huisgezin te Bethanië.

MARTHA.

Hoe liefelijk was de indruk, die het huisgezin te Bethanië op ons maakte! Met hoeveel liefde werd de Heer daar ontvangen, en hoe gaarne vertoefde Hij daar! Nadere kennis te maken met de verschillende personen, waaruit dat huisgezin bestond, zal ons zeker aangenaam en nuttig zijn. Want hoewel allen Jezus hartelijk liefhadden, en allen vurig door Hem bemind werden, zoo was er toch een groot onderscheid van karakter en geestelijk leven tusschen die drie. De Heilige Geest stelt ons dit onderscheid in enkele treffende trekken voor oogen. Op een wijze, zooals alleen God dit doen kan, wordt ons het karakter en de geestelijke toestand van ieder geschilderd. Menige gewichtige les is hier voor ons te leeren. Menig beschamend woord zal door ons vernomen worden. Menige heerlijke vertroosting wordt ons hier geschonken.

Martha schijnt de hoofdpersoon in huis geweest te zijn. Op haar rustte de zorg en de besturing van de huishouding. Het wordt haar huis genoemd. „Een zekere vrouw, met name Martha, ontving Hem in haar huis.” (Luk. 10.) Hierdoor leeren wij Martha al dadelijk kennen. Zij gevoelde zich tot Jezus aangetrokken; zij had Hem lief; zij stelde prijs op zijn gezelschap. Haar huis zette zij voor Hem open, en dat niet eenmaal, maar verscheidene malen. Zij ontving Hem niet koel en afgemeten, maar met de grootste hartelijkheid en ingenomenheid. Alles had zij voor Hem over. Wat haar huis opleverde, werd voor Jezus gereed gemaakt. „Martha was zeer bezig met veel dienens,” lezen wij. Zij wilde het Jezus zoo aangenaam mogelijk maken. Als een bedrijvige huisvrouw

deed zij alles om haar Gast van al het noodige te voorzien. Geheel vervuld met haar dienen kon zij het zich niet verklaren, hoe Maria zoo rustig aan Jezus' voeten kon zitten, zonder haar te helpen. Men valle haar hierover niet te hard. Wel was het een bewijs, dat zij niet in Jezus gevonden had, wat Maria in Hem vond. Wel toonde zij daardoor meer belang te stellen in het verzorgen van den Heer dan in het luisteren naar zijne onderwijzingen. Maar toch was haar dienen een schoon en treffend bewijs van hare liefde voor Jezus. De Heer zelf stelde dit op prijs. Had *zij* geen aanmerking gemaakt op Maria's handelwijze, *Hij* zou haar zeker rustig hebben laten werken en dienen. Of moest er niets in orde worden gemaakt, waar Jezus in haar huis zijn intrek nam? Moest er geen maaltijd worden gereed gemaakt, moesten er geen verkwikkingen worden aangeboden? Voorzeker. En dat zij dit zoo ijverig deed, toonde hare ingenomenheid met zijn bezoek. En dat de Heer het goed had in haar huis, dat Hij er gaarne vertoefde, bewijst zijn herhaald bezoek daar afgelegd.

Zie, dit alles is schoon en liefelijk. Jezus is het waard, dat wij alles voor Hem over hebben. Voor Hem moet geen moeite te veel, geen arbeid te zwaar, geen drukte te groot zijn. Veel kunnen wij van Martha leeren. Ach, wij zijn dikwerf zoo koel, zoo afgemeten, zoo karig. Iets voor Hem te doen, valt ons vaak zoo moeielijk. Voor ons eigen genot doen we dikwijls zoo veel — maar voor Hem? Menigwerf moet schaamte ons bedekken. Tijd genoeg hebben we, wanneer het ons zelve betreft, wanneer het onze zaken aanbelangt; moeite noch arbeid ontzien we, als het ons gemak of genoegten geldt. Maar hoe dikwijls trekken we ons terug, als er iets voor den Heer gevraagd wordt! 't Is waar, Martha had veel op met haar dienen; Martha vond haar dienst gewichtiger dan Maria's luisteren; en dit was niet goed van haar, hierin vergistte zij zich. Maar hoe menigmaal gebeurt het, dat men deze dwaling van Martha gebruikt, om

zich aan het dienen van Jezus te onttrekken. Menigeen zit rustig terneer, en voert niets uit, of verontschuldigt zich, als zijne hulp wordt ingeroepen, met de gedachte, dat het in het dienen en werken niet zit, dat men zich zoo licht daarop kan laten voorstaan en verhoovaardigen. Maar men vergeet, dat de liefde tot den Heer ons nimmer tot niets doen, maar integendeel tot werkzaamheid zal aansporen. Bang te zijn om zichzelf te zoeken in zijn arbeid is goed, maar te arbeiden, zonder zich zelf te zoeken, uit waarachtige liefde tot den Heer, is beter. En Martha in al haar bedrijvigheid, bezig met veel dienens, is verre te verkiezen boven iemand, die in koele berekening werkeloos ter neer zit. Bij de eerste is liefde tot den Heer, ingenomenheid met zijn persoon de drijfveer, al moge er dan ook vreemd vuur op het altaar zijn; bij den laatste is het te vreezen, dat veeleer eigenliefde dan liefde tot Jezus het hart bestuurt.

Martha was een geloovige vrouw. Dit is menigwerf betwijfeld. Men heeft de woorden van Jezus: „Martha, Martha! gij bekommert en verontrust u over vele dingen; maar één ding is noodig; doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, dat van haar niet zal weggenomen worden,” dikwijls opgevat, alsof de Heer wilde zeggen: „Maria heeft mij lief en gelooft in mij, maar gij, Martha! houdt u nog maar alleen met de uitwendige dingen bezig.” Doch hierin heeft men zich schromelijk vergist. Het onderscheid tusschen Maria en Martha bestond niet hierin, dat de een geloofde, en de ander niet, dat de een Jezus lief had en de ander niet. Neen! hierin stonden zij gelijk. Beiden geloofden in Jezus, beiden beminden den Heer vurig, beiden hadden zij alles voor Hem over. De Heilige Geest heeft er voor gezorgd, dat dit boven allen twijfel verheven zou zijn. Lees slechts de geschiedenis van Lazarus' opwekking in Joh. 11, en gij zult er ten volle van overtuigd zijn. Of waren het niet de *beide* zusters, die de aandoenlijke, van vast vertrouwen op Jezus' liefde getuigende boodschap tot den Heer zonden:

„Heer! zie, dien gij lief hebt is krank”? Snelde Martha niet den Heer tegemoet, zoodra zij maar hoorde, dat Hij het vlek naderde? Hooren wij niet uit haren mond die schoone belijdenis van haar geloof in Jezus: „Ja, Heer! ik heb geloofd, dat gij zijt de Christus, de Zone Gods, die in de wereld komen zou?” En als heeft de Heilige Geest willen voorkomen, dat wij ons een onjuiste voorstelling van Martha zouden maken, voegt hij er zoo treffend bij: „Jezus nu had Martha, en hare zuster, en Lazarus lief;” (vs. 5.) daarbij Martha op een in het oog vallende wijze voorop stellende. Het onderscheid tusschen Martha en Maria bestaat dus niet hierin, dat de een geloofde en de andere niet, dat de een Jezus liefhad en de andere niet; maar het bestaat hierin, dat Maria het onderwijs van Jezus boven alles op prijs stelde, terwijl Martha meer waarde hechtte aan hare dienst. Het goede deel, dat Maria had uitgekozen, was het zitten aan Jezus’ voeten, en het luisteren naar zijne onderwijzingen.

Martha was een geloovige vrouw, die Jezus hartelijk liefhad. Maar een geloovige, die meer met haarzelve dan met Jezus bezig was. Zij dacht meer aan hare dienst dan aan den Heer; zij was wel wat ingenomen met haarzelve. Daarom kon zij Maria’s handelwijze niet goed verdragen. Die ergerde haar. Zij had veel op met hare drukte, en meende zich daardoor verdienstelijk te maken; en Maria liet haar stil begaan, kwam haar niet te hulp, en getuigde daardoor, stilzwijgend, hoe zij het onderwijs van Jezus veel belangrijker vond dan al de diensten van Martha. ’t Is zoo natuurlijk, dat Martha zich niet kon inhouden, dat zij aan hare ontevredenheid lucht moest geven. Zij was geheel ter goeder trouw; zij meende het, o! zoo goed. De gedachte van eigenliefde, van het zoeken van haarzelve was verre van haar verwijderd. Al wat zij deed, deed zij immers voor den Heer! Maar zij kende haarzelve niet, zij wist niet wat er in haar hart was. De omstandigheden maakten dit openbaar. Had zij waarlijk alleen om Jezus’ wil gediend, geen

aanmerking zou er over hare lippen gekomen zijn. Zij zou gelukkig zijn geweest in het vervullen van hare roeping, en zich om Maria niet hebben bekommerd. Maar nu dit niet zoo was, nu kon zij het niet verdragen, dat al haar moeite en zorgen, als het ware, onopgemerkt bleven. Vele geloovigen zijn aan Martha gelijk. Zij zijn bezig met veel dienens. Zij prediken, zij maken bezoeken, zij schrijven, zij deelen traktaten uit, zij houden zondagscholen. Vol ijver zijn zij aan het werk. Zij gunnen zichzelf geen rust. Van het een op het ander hebben zij altijd drukte en zorgen. Zij meenen het waarlijk goed. Zij hebben den Heer hartelijk lief. En wat zij doen, doen zij, zooals zij oprechtelijk meenen, uit ongeveinsde liefde tot den Heer. Maar zij kennen zichzelf niet. Zij weten niet, dat zij meer op hebben met hunne dienst dan met Jezus; dat zij veel meer denken aan wat zij doen dan aan hetgeen *Hij* gedaan heeft. Menigwerf treedt dit aan het licht. Spreek met hen over christelijke werkzaamheden, dan zijn zij vol vuur; avonden kunt gij op die wijze met hen doorbrengen; onuitputtelijk zijn zij in mededeelingen. Maar neem den Bijbel, ga daarover spreken; tracht hen op de heerlijke waarheden, daarin vervat, te wijzen; of spreek met hen over de heerlijkheid van Jezus en over het zalige van zijne gemeenschap; en hun mond is gesloten; zij worden ongeduldig; zij trachten er van af te stappen, en het gesprek weer op hun geliefkoosd onderwerp te brengen. In die dingen zijn zij niet thuis. Ja, menigmaal is mij geantwoord, dat zulke onderwerpen niet zoo belangrijk zijn. 't Spreekt vanzelf, dat deze geloovigen, evenals Martha, anderen berispen, die niet zoo hard loopen en niet zoo bezig zijn met veel dienens, maar zich, in de eerste plaats, liever aan Jezus' voeten zetten om door Hem onderwezen te worden. Dezulken zijn hun vaak een ergernis. — Ook wordt dit soms openbaar door de omstandigheden. Ik heb geloovigen gekend, die met allen ijver en vuur aan het werk waren, die zich zeer gelukkig

daarin gevoelden, die altijd opgewekt en opgeruimd waren; doch die door den Heer op het ziekbed ter neer gelegd werden, en geruimen tijd hun werk moesten laten varen; en die toen al hun geluk, al hunne opgeruimdheid hadden verloren, en een onverklaarbare leegte bij zich waarnamen. Wat was hiervan de oorzaak? Eenvoudig deze: zij hadden zich meer in hun werk dan in den Heer verblijd; meer aan zichzelf dan aan Hem gedacht; zich meer bezig gehouden met hunne dienst dan met zijne heerlijkheid en waarheid. Zij hadden gewerkt om te leven, en niet geleefd om te werken. Ware dit laatste het geval geweest, dan zouden zij even gelukkig gebleven zijn, nu zij hun werk moesten staken, als toen zij er nog midden in waren. 't Spreekt vanzelf, als men van zijn werk hoofdzaak gemaakt heeft, dat er dan een schrikkelijke leegte in hart en leven ontstaat, wanneer het werk ons ontvalt. Is Jezus echter het middelpunt van onze gedachten en onzen arbeid, dan blijft de vreugde dezelfde, al moet de arbeid worden gestaakt; want Jezus verandert niet. Men heeft in Hem geleefd en zich bewogen, al werkende; en men blijft in Hem leven en zich bewegen, nu men op het ziekbed ligt uitgestrekt. Dit is een zekere toetssteen. Vragen wij ons zelve af, of wij even gelukkig en rustig zijn, als wij ons in de eenzaamheid met den Heer bevinden, als wanneer wij bezig zijn met evangelie verkondigen, zondagschool houden, of welke christelijke werkzaamheid ook.

Martha was alles behalve rustig. Zij was zeer bezig met veel dienens. Dit was op zichzelf voortreffelijk. Maar omdat zij te weinig haarzelve en Jezus kende, kon zij niet rustig aan haar werk blijven, en alles in de handen des Heeren stellen. Toen Maria haar alleen liet begaan, kon zij niet nalaten, zoowel Jezus als hare zuster te berispen. Toen zij na Lazarus' dood vernam, dat Jezus eindelijk kwam, snelde zij Hem te gemoet, en begon een uitvoerig gesprek met Hem; maar liep even haastig weer weg, om Maria te roepen, zoodra zij begon te begrijpen,

dat zij Jezus niet verstond. Met Maria keert zij weer terug, en opnieuw wordt hare onrust en gejaagdheid bij Lazarus' graf openbaar. Dit alles kon niet anders. Het was een natuurlijk, noodwendig gevolg van haren geestelijken toestand. Alleen in Jezus' tegenwoordigheid en gemeenschap wordt men rustig en kalm. De natuur is altijd haastig, voorbarig, onrustig, of het tegenovergestelde daarvan koel, ongevoelig, onaandoenlijk. De Heer zeide tot Martha: „Martha! Martha! gij bekommert en ontrust u over vele dingen.” In deze woorden ligt alles opgesloten. Zij teekenen den toestand harer ziel. Veel te doen is niet verkeerd. Als de Heer het te doen geeft, is het uitmuntend. Maar zich over vele dingen te bekommeren en te verontrusten, bewijst dat men zelf aan het werk is, en dat men meent zelf alles te moeten regelen en besturen. Hoeveel gejaagdheid is er vaak onder de Christenen! Hoe weinig wordt er gevraagd: Heer, wat wilt gij, dat ik doen zal? Men denkt daaraan, o, zoo weinig. Wat men goed en nuttig keurt, wat men begrijpt, dat aan de verbreiding van het Evangelie bevorderlijk zal zijn, dat doet men eenvoudig, zonder te vragen of de Heer het goedkeurt. Geen wonder, dat men ongestadig is, en heen en weer geslingerd wordt. Alle mogelijke dingen worden op het touw gezet, en ijverig verdedigd, om spoedig te verflauwen en te verdwijnen. Het een verdringt het ander. Men kan het velen aanzien, dat de rust des geloofs geheel ontbreekt.

Doch Martha was niet alleen onrustig; zij was ook onkundig. En hoe zou dit anders kunnen! Zijn wij ingenomen met ons eigen werk, dan zijn onze gedachten natuurlijk daarmede vervuld, en dan hebben wij geen tijd, en eigenlijk ook geen lust, om het onderwijs des Heeren te genieten. Men leest wel in den Bijbel op zijn tijd, en wordt daardoor gesticht, maar men bestudeert den Bijbel niet. Men blijft bij de eerste beginselen staan. Van opwassen in de kennis van God en van den Heer Jezus Christus is nauwelijks spraak. Men heeft zelfs geen ver-

moeden, dat er zulke heerlijke waarheden in de Schrift gevonden worden; en men kan zich niet begrijpen, hoe anderen daarvan zoo genieten. En zoo gaat het voort, jaar in jaar uit, zonder dat men veel meer weet dan dat men behouden is door het geloof in Jezus, indien ook dit bewustzijn niet uit het hart verdwenen is. Het spreekt vanzelf, dat men, zoo doende, heel weinig van de waarheid verstaat. Over vele dingen kan men niet meê spreken; en als er over gesproken wordt, dan is men evenmin op zijn gemak als Martha zulks was, toen de Heer met haar sprak.

De geschiedenis in Joh. 11 levert ons hiervan een treffend bewijs. Zij is te belangrijk, om er niet afzonderlijk bij stil te staan, en die in hare bijzonderheden na te gaan. Zoodra Martha hoorde, dat Jezus kwam, ging zij Hem te gemoet. „Heer! waart gij hier geweest, zoo ware mijn broeder niet gestorven,” roept zij uit. Wel een bewijs van haar geloof in Jezus. Was Jezus er geweest, Hij zou Lazarus beter gemaakt hebben. „Maar,” voegt zij er bij, „ook nu weet ik, dat al wat gij van God begeeren zult, God het u zal geven.” Martha heeft veel van Petrus. Dezelfde voorbarigheid, dezelfde onrust; altijd de eerste; wel liefde tot Jezus, maar weinig zelfkennis. Zoo ook hier. Zij denkt veel verder te zijn, dan zij is. Petrus zeide: „Al zouden zij u allen verlaten, ik zal u geenszins verlaten, ik zal met u in den dood gaan.” Hij meende dit werkelijk. Maar toen zijn geloof op de proef werd gesteld, was hij bang voor een enkele dienstmaagd. Martha meende het ook. „Al wat gij van God zult begeeren, zal God u geven.” Maar toen Jezus zeide: „Wentelt den steen af van het graf,” sloeg Martha de angst om het hart, en riep zij uit: „Heer, hij riekt al, want hij heeft vier dagen daar gelegen.” De werkelijkheid is dikwerf anders dan wij denken. Ons hoofd is dikwerf veel verder dan ons hart. Wij roemen menigmaal, doch als ons geloof op de proef wordt gesteld, hoe staat het dan?

Jezus antwoordt: „Uw broeder zal opstaan.” — „Ja,” zegt Martha, „ik weet, dat hij opstaan zal in de opstanding ten laatsten dage.” Martha begreep Jezus niet. Zij was te weinig gewoon aan zijn onderwijs om Hem te kunnen begrijpen. De Heer verklaart zich nader. „Niet over de opstanding ten laatsten dage, spreek ik, Martha,” zoo wil Hij, als het ware, zeggen. „Uw broeder zal *nu* opstaan. Want ik, die hier voor u sta, ik ben de opstanding en het leven; die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven; en een iegelijk, die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid. Gelooft gij dat?” En wat is Martha's antwoord? „Ja, Heer! ik geloof, dat gij zijt de Christus, de Zoon Gods, die in de wereld komen zou.” Maar dat was geen antwoord op de vraag van Jezus. Neen, Martha begreep den Heer niet. En dit gevoelde zij zelve. Zij gevoelde, dat zij daar niet op hare plaats was. Maria zou daar beter op hare plaats zijn. Maria zou Jezus' woorden begrijpen. Ware er iets te doen geweest, dan zou Martha zich op haar plaats gevoeld hebben, maar nu de waarheid werd verklaard, nu moest Maria komen. „En dit gezegd hebbende, ging Martha heen, en riep Maria, hare zuster, heimelijk, zeggende: „De Meester is daar, en Hij roept u.” Zie, dit was treurig. Hoe bedroevend voor den Heer, als wij zijne woorden niet begrijpen. Als wij te veel met andere dingen ons bezig hebben gehouden, en daardoor onbekwaam zijn om in zijne gedachten in te gaan. Ach! hoe menigwerf is dit bij de geloovigen het geval. 't Is alsof de Heer voor doove ooren spreekt. O, mochten wij toch naar de stem des Heeren luisteren, en in zijne redenen belangstellen! Dan zullen wij hoe langer zoo meer de diepte en den rijkdom daarvan leeren verstaan.

De woorden, die de Heer tot Martha spreekt, zijn hiervan een duidelijk bewijs. Zij hebben een diepere beteekenis dan men bij den eersten oogopslag zou denken. „Ik ben de opstanding en het leven; die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven; en een iegelijk,

die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid." Brengt men deze woorden in verband met hetgeen ons in 1 Kor. 15 : 51—54, en in 1 Thess. 4 : 13—18 geleerd wordt, dan bevatten zij een korte, maar duidelijke en heerlijke verklaring omtrent de opstanding. In deze twee plaatsen toch leert Paulus ons, dat, als de Heer komt in de lucht, zij die in Jezus ontslapen zijn, zullen worden opgewekt, en zij, die tot de komst van Jezus op aarde blijven leven, niet zullen sterven, maar in een oogenblik zullen veranderd worden. Welnu, bij een weinig nadenken vindt men hetzelfde in de woorden van Jezus. „Ik ben de opstanding en het leven;" ik ben dat in mijn persoon; niemand heeft mij dit gegeven; ik ben het zelf. Daarom heeft een iegelijk, die in Hem gelooft, het leven — het eeuwige leven. Dit hebben wij nu reeds. Onze ziel leeft. Ons leven is Christus; en ons leven is met Christus verborgen in God. Doch dit leven zal ook aan ons lichaam meegedeeld worden. Ons lichaam is nog sterfelijk en verderfelijk; maar dit zal veranderen. Als Jezus komt, krijgen wij een onsterfelijk en onverderfelijk lichaam. „Die in mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven." De geloovige, die gestorven is, zal worden opgewekt. „En een iegelijk die leeft, en in mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid." De geloovige, die leeft als Jezus komt, die zal niet sterven, maar in een punt des tijds worden veranderd. Wij zullen niet allen ontslapen, maar zullen allen veranderd worden. Heerlijke waarheid! De dood heeft over den geloovige geen macht meer. Jezus heeft den dood overwonnen. Dit is zóó waar, dat er geloovigen zullen zijn, die niet sterven. Jezus is de opstanding en het leven. In en door Hem triomfeeren wij. Alle machten, die tegen ons waren, zijn verslagen. Gode zij dank, die ons de overwinning geeft door Jezus Christus, onzen Heer!

En lezen wij verder niets meer van Martha? Wel zeker; nog ééne mededeeling omtrent haar vinden wij in het volgende hoofdstuk van Johannes' Evangelie —

een mededeeling, die, de omstandigheden in aanmerking genomen, den indruk op mij maakt, alsof de Heilige Geest ons wil zeggen, dat de onrustige, over vele dingen bezorgde Martha in een rustige discipelin van Jezus is veranderd. Zes dagen vóór het pascha was Jezus te Bethanië. Men bereidde Hem aldaar een maaltijd. Gedurende dien maaltijd zalfde Maria de voeten van Jezus. De discipelen waren hierover ontevreden, en hielden dit voor groote verkwisting. Die zelf had veel beter kunnen verkocht, en het geld aan de armen kunnen gegeven worden. Welk een schoone gelegenheid voor Martha om weer op den voorgrond te treden! Hoeveel aanleiding voor haar om aanmerking op Maria's gedrag te maken! Meer aanleiding nog dan de eerste keer. En wat lezen wij van haar? Niets anders dan deze eenvoudige mededeeling: „Zij bereidden hem dan aldaar een avondmaal, en Martha diende.” Hoe schoon! hoe welsprekend! *Martha diende.* Zij had haar werk niet opgegeven; zij had haar post aan geen ander toevertrouwd; zij was niet moedeloos en ontevreden geworden; o neen! zij diende evenals vroeger; zij verrichtte hetzelfde werk; maar nu in stilheid; nu zooals het iemand betaamt, die een roeping van den Heer ontvangen heeft. Geen aanmerking komt over *hare* lippen. Zij laat Maria begaan, en zij gaat zelve ook haar gang. Ieder op hare plaats. Beiden den Heer dienende. Beiden tevreden en gelukkig in het werk, dat zij voor Jezus verrichten. Welk een schoon einde van Martha's geschiedenis! De genade kan ons aan ons zelve ontdekken, en Jezus dierbaar maken voor ons hart — dierbaar boven alles. Dan is men rustig en kalm; dan maakt men geen aanmerkingen meer; dan is men gelukkig en tevreden. Maar dan houdt men niet op met werken en dienen; o neen! men is even ijverig bezig, maar met een gansch ander hart, op een gansch andere wijze. Denk aan den voorbarigen, zelfvertrouwenden Petrus. Hoe gansch anders was hij later. Vol ijver verkondigde hij het evangelie, vol vuur beledigde hij zijnen

Heer; maar hij was kalm en rustig; hij had zijn zelfvertrouwen verloren; hij liet zich leiden door Gods Geest. Heerlijke vrucht van Gods genade! Hoe meer we ons zelve leeren kennen, des te dierbaarder zal Jezus ons worden. Hoe meer we Jezus leeren kennen, des te meer zullen we ons tot Hem aangetrokken gevoelen, des te liever zullen we ons aan Hem geven en door Hem laten leiden.

„Begenadigd” en „welbehagelijk.”

„Hij heeft ons *begenadigd* in den Geliefde.” (Efez. 1 : 6.)
 „Daarom zijn wij ook zeer begeerig, hetzij inwonende hetzij uitwonende, om Hem *welbehagelijk* te zijn.” (2 Kor. 5 : 9.)

In de twee woorden, die wij hier boven aangehaald hebben, vinden wij gedachten en waarheden uitgedrukt, die van elkander geheel en al onderscheiden zijn. Het eerste heeft betrekking op den persoon van den geloovige, het laatste op zijne praktische handelingen. Het een spreekt van zijn standpunt, het ander van zijnen wandel. Begenadigd te worden wil geheel iets anders zeggen dan welbehagelijk te zijn. Het eerste is de vrucht van Gods vrije genade tot ons als zondaars; het laatste een uitvloeisel van onzen arbeid als geloovigen, hoewel wij natuurlijk alleen door de genade iets kunnen doen.

't Is van zeer veel gewicht voor den Christen, het onderscheid tusschen deze twee zaken recht te verstaan. Aan den eenen kant zal het hem voor wettisch-gezindheid, aan den anderen kant voor lichtzinnigheid bewaren. Onomstootelijk waar is en blijft het, dat *God* den geloovige *begenadigd* heeft in den Geliefde. Niets kan deze waarheid omverwerpen. Zelfs het zwakste schaapje in de geheele kudde van Jezus staat voor God begenadigd in een verrezen Christus. Er is geen onderscheid. De genade van God heeft allen, die gelooven, op dit verheven en

gezegend standpunt geplaatst. Wij arbeiden niet om begenadigd te worden; het is alles de vrucht van Gods vrije genade. Hij vond ons allen zonder eenig onderscheid dood in zonden en misdaden. Allen waren wij zedelijk dood, ver van God verwijderd, zonder hoop, zonder God, zonder Christus — kinderen des toorns — allen, hetzij Joden of Grieken. Maar Christus stierf voor ons, en God heeft ons nu mede-levendgemaakt, mede-opgewekt, mede-gezet in den hemel in Christus; en Hij heeft ons in Hem begenadigd.

Dit is het onveranderlijke, eeuwige standpunt van allen, zonder uitzondering, die in den naam des Zoons van God gelooven. Christus nam in zijne oneindige genade de plaats in, welke ons toekwam; en nadat Hij onze zonden uitgewischt, en aan de eischen van Gods gerechtigheid geheel voldaan had, trad God tusschenbeide, en wekte zijnen Zoon uit de dooden op. En met dien Jezus werden allen, die volgens zijn eigen eeuwig raadsbesluit tot kinderen uitverkoren waren, mede-opgewekt — zij werden ter bekwamer tijd geroepen, en in het werkelijke bezit van die wonderbare plaats van zegen en geluk gebracht door de krachtdadige werking des Heiligen Geestes.

Wel mogen wij daarom met de woorden in het begin van den brief aan de Efeziërs instemmen: „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus; gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde: die ons te voren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus, in zichzelf, naar het welbehagen van zijnen wil; tot prijs der heerlijkheid zijner genade, door welke *Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde.*” Lof en dank zij zijn naam tot in alle eeuwigheid!

Alle geloovigen zijn derhalve begenadigd — volkomen en voor eeuwig begenadigd — in den Geliefde. God ziet

hen in Christus en aan Christus gelijk. Johannes zegt in zijnen eersten brief: „Gelijk Christus is, zoo zijn wij in deze wereld.” God heeft over hen dezelfde gedachten als over Christus; Hij bemint *hen*, gelijk Hij Jezus bemint. Zij staan altijd voor Gods oogen volkomen begenadigd in den geliefden Zoon, en geen schepsel, noch iets ter wereld kan hen van deze heerlijke, gezegende plaats berooven, een plaats, die op de eeuwige onveranderlijkheid der genade Gods gegrondvest is, die rust op het volbrachte werk van zijnen Zoon, en ons door den Heiligen Geest hier op aarde bevestigd wordt.

Maar zijn alle geloovigen Hem welbehagelijk in hun praktisch leven? Gedragen allen zich zoodanig, dat hunne handelingen en woorden het licht van den rechterstoel van Christus zullen kunnen verdragen? Streven allen naar dat ééne doel, Hem welbehagelijk te zijn?

Dit zijn gewichtige, zeer ernstige vragen, lieve lezer! Laat ons deze vragen nauwkeurig overwegen. Laat ons niet bevreesd zijn voor, noch ons afwenden van de praktische waarheid, hoe scherp die ook zijn moge. De apostel Paulus wist, dat hij begenadigd was. Doch maakte hem dit lichtzinnig, zorgeloos of traag? Verre van daar. „Wij zijn zeer begeerig,” zegt hij, „om Hem welbehagelijk te zijn.” De heerlijke zekerheid, dat wij in Christus begenadigd zijn, is de grond van onze begeerte, van ons streven, om Hem welbehagelijk te zijn. „De liefde van Christus dringt ons; als die dit oordeelen, dat, indien één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn. En Hij is voor allen gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden leven, maar dien, die voor hen gestorven en opgewekt is.” (2 Kor. 5 : 14, 15.)

Dit alles is uitnemend praktisch. Wij worden aangespoord, door elken beweeggrond, die invloed op ons hart en geweten kan uitoefenen, om ons geheele leven, ons geheele bestaan slechts toe te wijden aan de dienst van God, om Hem, onzen gezegenden en aanbidelijken Heer en Heiland, welbehagelijk te zijn. Maakt

ons dit wettischgezind? Geenszins. Juist het tegendeel. Het is de toewijding van een aan God overgegeven hart, dat zich zijner aanneming bij God volkomen bewust is, dat steunt op het vaste fundament onzer eeuwige uitverkiezing en onzer volkomene begenadiging in den opgewekten en aan Gods rechterhand verheerlijkten Christus. Zou daarbij het geringste spoor van wettischgezindheid kunnen aanwezig zijn? Neen, onmogelijk. Het is alles de vrucht van Gods vrije, onbeperkte genade van het begin tot het einde.

Doch, lieve lezer, moet het niet onze begeerte, ons streven en trachten zijn, om aan de eischen van Christus aangaande de praktische rechtvaardigheid te voldoen? Moeten wij niet met ijver en liefde naar dat heerlijke doel jagen: Hem te verheerlijken, Hem welbehagelijk te wandelen? Zouden wij ons tevreden kunnen stellen met alleen over onze begenadiging in Christus te *spreken*, en niet terzelfder tijd met ernst te denken aan onzen wandel hier beneden? O, de Heer beware er ons voor! Mochten wij van de rijke genade, die ons in de begenadiging geschonken is, zóó vervuld zijn, dat wij, gedrongen door die genade, al onze krachten tot zijne verheerlijking besteden, en het ons eenige begeerte zij, Hem welbehagelijk te zijn! Juist omdat wij zoo hoog bevoorrecht zijn, rust er zulk een dure verplichting op ons. En dringt ons de liefde van Christus, welnu, dan zal het ons zalig zijn te leven voor Hem, die ons tot zulk een duren prijs — den prijs van zijn eigen, kostbaar bloed — heeft gekocht!

De liefde van Christus.

„Alzoo Hij de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft Hij hen liefgehad tot het einde.” Dit is een waarheid, die door alle geloovigen niet alleen door het geloof, maar ook door de ondervinding, die zij van deze liefde hebben

opgedaan, wordt gekend. Hoe kostelijk is de ondervinding van de liefde van Christus in zulk een koude, onverschillige wereld, als waarin wij leven — een liefde, die reeds vóór de grondlegging der wereld uit het harte Gods voor ons stroomde, toen Hij ons in Christus uitverkoor! Als de Heere Jezus nu een blik op mij werpt, dan ziet Hij één van hen, die de Vader voor alle eeuwigheid heeft uitverkoren — één van hen, in wie het Hem behaagde de heerlijkheid zijner genade te openbaren. Hij aanschouwt in mij een uitverkorene des Vaders. Kan God, die zulke raadsbesluiten omtrent ons heeft, tegen ons zijn? Moet niet de Zoon, daar Hij onze vereeniging met den Vader in Hem ziet, ons liefhebben? Heeft niet Christus, ter uitvoering dezer verborgene raadsbesluiten Gods en door zijne eigene liefde gedrongen, alles verlaten? Heeft Hij zich niet voor ons overgegeven, en ons door zijn bloed de vergeving onzer zonden verworven? Heeft God Hem niet om onze rechtvaardiging opgewekt, en Hem aan zijne rechterhand gezet? Zijn wij niet met Hem gestorven, met Hem begraven door den doop in den dood, en weder opgewekt? Kunnen wij onze oogen ten hemel heffen, zonder de onuitsprekelijke rijkdommen van Gods genade te aanschouwen?

Terwijl wij ons in de woestijn bevinden, is het zoo heerlijk, de vertroosting te genieten, die God aan ons, zijne kinderen, geven wil; doch het is voor ons nog heerlijker, een nog grootere genade, te kunnen zeggen: „Ik heb gemeenschap met de gedachten en gevoelens des Vaders ten opzichte van zijnen eeniggeboren, veelgeliefden Zoon.” Ja, er is niets kostelijker dan op deze wijze in te dringen in de openbaring van God, in de gevoelens van den Vader over den Zoon zijner liefde!

Het huisgezin te Bethanië.

M A R I A.

Maria van Bethanië — welk een reeks van aangename en liefelijke gewaarwordingen knoopt zich vast aan dezen naam! Wie gevoelt zich niet aangetrokken door de stille vroomheid van deze discipelin des Heeren! Hoe kalm en rustig was zij. Geen overijling of haast vindt men bij haar. Zij was vol begeerte om te leeren, en zij was een voortreffelijke scholier. Beter dan alle anderen wist zij in Jezus' gedachten en voornemens door te dringen. Zij wachtte haar tijd af; zij deed niets zonder de overtuiging van in 's Heeren weg te zijn; en op het juiste oogenblik diende zij den Heer. Hoe innig was zij aan Jezus verbonden. Hoeveel schoonheid en heerlijkheid vond hare ziel in Hem. Altijd was zij dicht bij Hem. Voor Hem liet zij alles staan. Zij genoot Hem. En de Heer gevoelde zich wederkeerig tot haar aangetrokken. Wij kunnen het er veilig voor houden, dat Maria, als het ware, de magneet was, die Hem telkens naar Bethanië trok. Het huis van Martha was voor Jezus niet alleen een plaats van lichamelijke rust, maar ook van geestelijke verkwikking; want daar vond Hij een ziel, die in Hem haar alles gevonden had, en aan wie Hij zich geheel kon openbaren en mededeelen. Was het gesprek met de Samari'taansche een liefelijke spijs voor zijne ziel, hoeveel te meer zal Maria's belangstelling in zijnen Persoon een verkwikking geweest zijn voor zijn hart.

Welk een onderscheid tusschen de bedrijvige Martha en de stille Maria! Wie, naar den oppervlakkigen schijn oordeelende, in het huisgezin te Bethanië had vertoefd, zou Martha boven Maria hebben gesteld. Martha toch was de hoofdpersoon in huis, Maria nam de tweede plaats in. Martha trad steeds op den voorgrond, Maria trok

zich bescheiden terug. Vol ijver is Martha aan het dienen, terwijl Maria stil zit te luisteren. Maar schijn bedriegt. Hoewel Martha meer de aandacht tot zich trekt, zoo is Maria nochtans onze aandacht dubbel waard. Al is zij niet de hoofdpersoon in huis, zij is nochtans, in geestelijk opzicht, de meerdere. Wordt het huis te Bethanië Martha's huis genoemd, van Bethanië zelf wordt gesproken als van het vlek van Maria en hare zuster Martha. (Joh. 11:1.) En waarlijk, hoeveel voortreffelijks wij ook bij Martha gevonden hebben, in de schaduw van Maria kan zij niet staan. In geestelijk leven verschillen zij hemelsbreed.

Dit is wel merkwaardig. Ieder toch, die een weinig de gemeenschap der heiligen kent en smaakt, zal hebben opgemerkt, dat er een groot onderscheid in geestelijk leven onder de geloovigen bestaat. De een is veel verder gevorderd in kennis en geloof dan de ander, de een heeft meer liefde dan de ander, is nauwgezetter, geestelijker, meer gescheiden van de wereld, nederiger. Dit is geenszins, in de eerste plaats, het gevolg van verschil van onderwijs, leiding of omgeving; o neen! men vindt dit onderscheid vaak bij geloovigen, die in dezelfde omgeving en onder dezelfde leiding zijn, en die hetzelfde onderwijs genieten. De zusters te Bethanië zijn hiervan een duidelijk bewijs. Waren zij niet in dezelfde omgeving? Verkeerden zij niet in dezelfde omstandigheden? Ontvingen zij niet beiden den Heere Jezus in hun huis? En toch welk een onderscheid tusschen die twee! Martha bekommerde en verontrustte zich over vele dingen, Maria had het goede deel uitgekozen. „Martha, Martha! gij bekommert en verontrust u over vele dingen, maar één ding is noodig; doch Maria heeft het goede deel uitgekozen, 't welk van haar niet zal weggenomen worden.” Zoo sprak de Heer, die alle dingen weet, en het binnenste van het hart doorzoekt. En daarin lag de reden van het onderscheid in geestelijk leven tusschen de twee zusters. Martha had den Heer lief, maar zij dacht meer aan haarzelve en aan hare dienst dan aan den Heer.

Dienen was voor haar het belangrijkste. Zonder dat geen leven voor Martha. Maria daarentegen had in Jezus iemand gevonden, die hare gansche ziel innam, aan Wien zij met haar geheele hart gehecht was, Wien te kennen voor haar het leven en de zaligheid was. Jezus was voor haar zoo schoon, zoo heerlijk, zoo aantrekkelijk, dat zij alles liet staan om naar Hem te luisteren, en zich in Hem te verlustigen. Was Hij in haar huis, dan zette zij zich aan zijne voeten, om zijne goddelijke onderwijzingen op te vangen en zich aan zijne woorden te laven. Geen oogenblik liet zij verloren gaan. Het zou haar onmogelijk geweest zijn om heen en weer te loopen, en allerlei dingen te verrichten, terwijl Jezus er was, en zodoende de kostelijke uren voorbij te laten gaan, zonder van Hem te genieten. 't Was Maria te doen om den persoon des Heeren. Die trok haar aan. Niet wat Hij haar gaf, maar wat Hij was. Voorzeker de gaven van iemand, die ons liefheeft, zijn van belang, en verblijden ons; maar de persoon zelf is toch het voornaamste, wij verblijden ons in de gaven, omdat zij van dien persoon komen, die ons zoo dierbaar is.

Martha begreep hier niets van. Zij had zulk een schoonheid niet gevonden in Jezus, dat zij bij machte was om alles te laten staan en aan zijne voeten zich neer te zetten. Hare woorden tot Jezus bewijzen, hoe zij zich verwonderde en ergerde tevens. Voor Maria was dit alles behalve aangenaam. 't Was toch geen traagheid, dat zij Martha liet dienen, en zelf aan Jezus' voeten zat. Geen gebrek aan liefde voor Jezus ook; integendeel, hare liefde was veel inniger dan die van Martha. 't Zal haar wel gegriefd hebben, zoo miskend te worden. Maar hoe heerlijk weet de Heer haar te troosten. Hij verdedigt haar niet alleen, maar Hij stelt haar verre boven Martha. „Martha, gij bekommert u over vele dingen; maar Maria heeft het goede deel uitgekozen, en dat zal van haar niet weggenomen worden.” Neen, de Heer laat niet toe, dat Maria opstaat om Martha te helpen. Zij moet aan

zijne voeten blijven zitten; zij moet luisteren; Hij wil zich aan haar blijven openbaren; Hij wil haar verder onderwijzen; zij moet Hem nog meer en nog beter leeren kennen. Dat is zijne vreugde.

Eén ding is noodig. In Jezus te gelooven? O ja, voorzeker; maar dat wordt hier niet bedoeld; want ook Martha geloofde. Eén ding is noodig voor een iegelijk, die gelooft. En dat ééne ding is: de persoon van Jezus boven alles dierbaar te achten. Voorzeker, wij hebben overvloedige reden ons te verblijden in de verlossing, die door Jezus teweeg gebracht is. Wij kunnen niet dankbaar genoeg zijn voor de genade, die ons deel geworden is. Wij hebben de vergeving onzer zonden en het eeuwige leven; wij zijn kinderen Gods en erfgenamen met Christus geworden; de heerlijkheid daarboven wacht ons. Maar boven dit alles gaat de persoon van Christus. Ons in Hem te verblijden en te verlustigen, dat is het goede deel, 't welk Maria had uitgekozen. Hem te leeren kennen in al zijne liefde en genade, in al zijne schoonheid en heerlijkheid, dat is het ééne noodige voor den Christen. Doen wij dit, dan volgen alle andere dingen vanzelf. Om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus, den Heer, achtte Paulus alle dingen schade en drek. Ja, als wij door Jezus aangetrokken worden, dan bekoort ons niets meer. Als Jezus leeft in onze ziel, dan is al het andere de dood. Als onze blik op Hem geslagen is, dan wenden wij dien af van het ijdele en vergankelijke goed der aarde. „Gij zijt de schoonste onder tienduizenden, de schoonste der menschenkinderen, in U heeft mijne ziel een welbehagen, nevens U lust mij niets op aarde,” zoo spreekt dan onze ziel. „Eén ding doe ik, vergetende wat achter is, strek ik mij uit, het wit aanschouwende, naar den prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus.”

Hebt gij dat goede deel reeds uitgekozen, lezer? Is de Heere Jezus u boven alles waard? Zijt gij aan Hem verbonden met al de liefde uwer ziel? Trekt Hij u aan, zoodat gij gaarne zooveel mogelijk in zijne nabijheid ver-

toeft? O, het is bij Hem zoo goed, zoo heerlijk, zoo zalig. Niet alleen, wat Hij geeft, is heerlijk, maar Hij-zelf is zoo schoon, zoo liefelijk. Ieder, die Hem waarlijk kent, hangt Hem aan. Kent gij Hem? Ik vraag u niet, of gij bekeerd zijt, of gij weet een kind Gods te zijn, of gij de vergeving hebt van al uwe zonden. Ik vraag u ook niet, of gij weet, dat Jezus uw Zaligmaker is. Dit alles kan waar zijn, dit alles kunt gij weten, zonder dat gij Hem waarlijk kent, gelijk Hij is, zonder dat zijn heerlijke Persoon u boven alles dierbaar is. Ach, vele geloovigen denken zoo weinig daaraan. Het peil van geestelijk leven is bij de meesten zoo laag. Er zijn meer Martha's dan Maria's. Het leven wordt veel meer gezocht in het verrichten van allerlei christelijke werkzaamheden dan in het kennen van Jezus, in het wandelen met Hem, in het luisteren naar zijne woorden. Ja, velen zijn er, die meenen, dat zij het toppunt van geestelijk leven hebben bereikt, als zij met zekerheid weten, dat zij kinderen Gods zijn. Hoe arm is zulk een leven! Hoe weinig wordt zodoende de Heer verheerlijkt. Want al wat God verheerlijkt, kan alleen het gevolg zijn van het kennen van Jezus. Die Hem kent, heeft Hem lief. En die Hem lief heeft, doet gaarne wat Hij wil. Die Hem kent, gevoelt zich onweerstaanbaar tot Hem aangetrokken, en vindt niemand schooner dan Hem, en keert zich daarom van alles af, wat buiten Hem is. Die Hem kent, luistert gaarne naar zijne woorden, en leert daardoor meer en meer zijne gedachten verstaan.

Hebt gij dit goede deel uitgekozen, lezer? En hebt gij het behouden? Paulus kon niet alleen zeggen: „Wat mij gewin was, *heb* ik om Christus wil schade *geacht*;" maar ook: „ik *acht* alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus, mijnen Heer." Christus was hem niet dierbaar voor een tijd, neen! voortdurend; ja, Hij werd hem gedurig heerlijker en dierbaarder. Zoo was het met Maria ook. Jezus werd haar altijd meer dierbaar. In den toestand, waarin wij haar

de eerste maal ontmoeten, vinden wij haar telkens terug. Aan de voeten van Jezus, daar was hare eigenaardige plaats — de plaats, die zij zelve zich uitgekozen had. Aan de voeten van Jezus zat zij neer om te leeren — aan de voeten van Jezus lag zij om getroost te worden — aan de voeten van Jezus knielde zij om Hem hare dankbare hulde te brengen. Hare liefde verminderde niet, neen! zij nam toe. Zij leerde Jezus gedurig meer kennen en liefhebben, zoodat zij Hem eindelijk bracht het kostelijkste, wat zij had. Gaat het met u ook zoo, lieve lezer? Is Jezus u nu dierbaarder, dan toen gij Hem eerst leerdet kennen? Zoo behoort het te zijn. Is dit zoo niet, dan hebt gij niet met Hem gewandeld, dan zijt gij niet opgewassen in zijne kennis. Of is het misschien het tegenovergestelde met u? Hebt gij misschien uwe eerste liefde verlaten? Helaas! dit gebeurt dikwijls genoeg. 't Is zoo gegaan met de gemeente te Efeze. (Zie Openb. 3.) Hoe innig was zij aan Jezus verbonden, en hoe diep drong zij door in zijne gedachten en plannen, getuige de brief van Paulus aan haar. Maar zij verloor hare gehechtheid aan Jezus; haar hart verkoelde jegens Hem; Hij was niet meer haar één en haar alles. De Heer gevoelde dit. Hoewel uitwendig alles nog in de beste orde was, hoewel alles nog even geregeld als vroeger zijn gang ging, en geen menschelijk oog een verandering zou hebben bespeurd, zoo gevoelde de Heer, dat de vurige liefde der ziel verdwenen was; en daarom zegt Hij: „gij hebt uwe eerste liefde verlaten.” Is het met u misschien ook zoo? Ach, keer dan terug. Is Jezus u waarlijk eenmaal dierbaar geweest boven alles, en zijt gij nu van Hem afgeweken, o, keer dan toch weer! Wellicht zegt gij: „Maar ik doe niets kwaads, ik doe alles zooals vroeger.” Dit is wel mogelijk, maar durft gij met de hand op het hart zeggen: de Heer weet, dat ik Hem nog even lief heb als vroeger, dat ik nog evenzeer aan Hem gehecht ben en Hem boven alles kies en begeer? Indien niet; o laat u dan niet door den schijn bedriegen; maar buig u neer voor Hem met

schuldbelijdenis en berouw, en bekeer u, dat is, keer tot uwe oude liefde weer; laat opnieuw alles schade en drek worden om de uitnemendheid zijner kennis. Bedenk, de Heer heeft u nog even lief als vroeger, ja, Hij heeft u geen oogenblik minder lief gehad, ook toen uw hart koel werd en koud. Onuitsprekelijk zalig bewustzijn! Zijne liefde is onveranderlijk en eeuwig; van niets en niemand hangt zij af; zij heeft haar oorsprong in Hemzelven.

Maria had alzoo het goede deel uitgekozen, 't welk niet van haar zou weggenomen worden. En het is niet van haar weggenomen. Integendeel, zij is toegenomen in kennis en geloof, in liefde en toewijding aan den Heer. *Hare verdere geschiedenis levert ons hiervan het treffende bewijs.* 't Zal wel op haar aanraden zijn geweest, zou ik zoo denken, dat de zusters, toen Lazarus ziek werd, de merkwaardige boodschap tot Jezus zonden: „Heer! zie, dien gij liefhebt, is krank.” Welk een vertrouwen in Jezus' liefde ligt in deze woorden opgesloten! En welk een rust tegelijkertijd. En dit was geheel in overeenstemming met de gemoedsstemming van Maria. Zij was kalm, bedaard en rustig. Roepen wij ons de aangrijpende omstandigheden van die dagen voor den geest. Lazarus werd krank. Maria en Martha zenden tot Jezus, natuurlijk in de stellige verwachting, dat de Heer dadelijk zal komen om Lazarus gezond te maken. Maar Jezus komt niet. Lazarus wordt erger en sterft. Lazarus wordt begraven, en ligt reeds vier dagen in het graf, en nog is Jezus er niet. Wat zal er veel in Maria's ziel zijn omgegaan in die dagen! Zij was bitterlijk bedroefd over den dood van haren geliefden broeder. Onverklaarbaar zal haar Jezus' toeven geweest zijn. Hoe gaarne had zij Hem bij zich gehad, al was het dan maar alleen om bij Hem hare smart uit te weenen. Maar toch, zij verloor haar geloof in Jezus' liefde niet. Hoe onverklaarbaar haar alles was, zij twijfelde er niet aan, of alles was, zooals het wezen moest. *Bedroefd was zij, maar rustig tevens.* Het bericht komt, dat Jezus naderde. Nauwelijks heeft Martha dit

vernomen, of met hare gewone drift vliegt zij Hem tegemoet. En Maria? „Doch,” lezen wij, „Maria bleef in huis zitten.” Hoe schoon! Rustig wachtte zij de komst van Jezus af. Wat zou het haar baten, of zij Hem al tegemoet ijelde. In al die drukte kon zij Hem toch niet genieten, noch haar hart voor Hem uitstorten. Maar zie, daar keert Martha terug. „De Meester is daar, en Hij roept u,” is hare boodschap. Nu kan zij niet langer blijven, zij staat haastelijk op, en gaat tot Hem.

Hoe heerlijk is dit! Die rust en die gehoorzaamheid leerde Maria in den omgang met Jezus. Wie met Jezus verkeert, wordt gelijk Hij. Wie met Hem wandelt, wordt zijn navolger. Onwillekeurig neemt men van Hem over. Zijne liefde, zijne rust, zijne nederigheid, zijne gehoorzaamheid wordt, als het ware, in ons overgestort. Deze zelfde geschiedenis is daarvan een treffend bewijs. Jezus ontvangt de boodschap, dat Lazarus krank is, en Hij blijft nog twee dagen in de plaats, waar Hij was. Was dit onverschilligheid? O, neen! Jezus had Lazarus — Jezus had Maria en Martha innig lief. Hij deelde in hunne droefheid; Hij gevoelde hunne smart. En toch bleef Hij rustig in de plaats, waar Hij was; niettegenstaande Hij wist, dat Lazarus in dien tijd sterven zou. Waartoe dit? Omdat het zijne spijze was te doen den wil des Vaders. De heerlijkheid Gods moest worden geopenbaard, en daartoe was het noodig, dat Lazarus stierf. En hoezeer Jezus' hart ook naar Bethanië heentrok, Hij bleef waar Hij was, omdat de Vader niet wilde, dat Hij gaan zou. En Maria? Handelde zij niet op dezelfde wijze? Hoewel zij vurig naar Jezus' komst verlangde, hoewel hare ziel smachtte om Hem te zien en te spreken, zoo bleef zij nochtans rustig in huis zitten, totdat er een boodschap van Jezus kwam, dat zij komen moest.

Doch er is hier meer te leeren. Wie op den rechten tijd Jezus' onderwijs genoten heeft, kan in droefheid zijne vertroosting en sympathie genieten. Als men bij het graf van een geliefden broeder staat, is het waarlijk niet

de geschikte tijd om over de waarheid te gaan redeneeren. In zulke omstandigheden heeft men behoefte aan troost en medegevoel. Die vond Maria in ruime mate. Waar Martha een gesprek met Jezus aanknoopt over de waarheid, valt Maria aan zijne voeten neer, om in een stroom van tranen haar vol gemoed uit te storten. Waar Jezus Martha moet onderwijzen, kan Hij met Maria weenen. „Jezus weende.” Aandoenlijke woorden! Toen Hij Maria zag weenen en de Joden, die met haar gekomen waren, ontroerde Hij in zichzelf. De ellende, door de zonde in de wereld gekomen, stond in al hare verschrikkelijkheid voor Hem. Door de zonde is de dood. En de dood had zijn vriend Lazarus weggenomen. De dood had de teederste banden verbroken, had het teederminnende hart van Maria verbrijzeld. Hij ontroerde in zichzelf; Hij weende. O, Hij wist het wel, dat de heerlijkheid Gods zich openbaren zou; dat eenige oogenblikken later het graf zijn prooi zou hergeven, en de droefheid in vreugde zou veranderd zijn. Maar dit nam niet weg, dat Hij nu in het midden van de ellende en de droefheid stond. Dit greep zijne ziel aan. Hij gevoelde met de lijdenden, ja, Hij gevoelde dieper dan zij gevoelen konden. Welk een troost voor Maria! Dat was balsem in de wonde. Dat heeft hare ziel verkwikt en gesterkt. Dat was een nieuwe ervaring van Jezus' onuitsprekelijke liefde — een nieuwe trek van zijne onvergelykelijke schoonheid. Om dat te ondervinden, om op die wijze den Heer te leeren kennen, was het wel der moeite waard zulk een weg van smart en lijden te bewandelen. Hebt gij in smart wel eens een vriend gehad, die met u leed — in droefheid een vriend, die met u weende? Ja? Was dat niet heerlijk? Deed u dat niet ruimer ademen? Was het u niet, alsof de smart niet zoo zwaar, de droefheid niet zoo groot meer was? O, en dan een vriend te hebben als Jezus is, Die in alles is verzocht geweest, gelijk als wij, uitgenomen de zonde. Een vriend als Jezus, die altijd zeggen kan: Ik weet wat het is; ik ondervond het

zelf; ik leed ook zoo; ik gevoelde diezelfde smart. Een zalige ondervinding is het, dat ver zeker ik u. Maar denk er wel over na, dat deze ondervinding alleen door de Maria's en geenszins door de Martha's gesmaakt wordt. Om Jezus' medegevoel te smaken, moet men Hem kennen, gelijk Maria Hem kende. Men moet zijn liefdevol hart kennen. Men moet het weten, dat men vrij tot Hem kan gaan met alle leed en smart, en aan zijne borst gerust mag uitweenen.

In die dagen van smart en rouw heeft Maria, voorzeker, veel geleerd. Haar geloof werd zwaar beproefd. De boom werd hevig geschud. Doch 't diende slechts, om de wortels dieper in de aarde te doen schieten. Bij Lazarus' krankbed verbeide zij van dag tot dag Jezus' komst. Zij verwachtte Hem stellig. Doch Hij kwam niet. Ook niet op het laatste oogenblik. Lazarus stierf. Hare hoop was vervlogen. Hare verwachting teleurgesteld. Al kwam nu Jezus, het was toch te laat. Lazarus was niet meer. „Heer! waart gij hier geweest, mijn broeder ware niet gestorven,” roept zij al weenende uit. Er was niets meer aan te verhelpen. De onverbiddelijke dood had haar broeder weggenomen. Nu, bleef er niets anders over dan Jezus' medelijdende liefde te genieten. En die genoot zij in volle mate. De Heer vertroostte zijne vriendin op uitnemende wijze. Maar Hij deed meer, Hij riep Lazarus in het leven terug. De heerlijkheid Gods moest geopenbaard worden. Daarom was Hij weggebleven; daarom was Lazarus gestorven, daarom moest Maria's hart als vaneengereten worden. Door den dood ging het tot het leven. Zoo ging het met Lazarus. Maar zoo ging het ook in Maria's ziel. Zij ging, als het ware, door den dood tot het leven. De banden, waarmee zij aan Lazarus gebonden was, werden verbroken; en daarna werd Lazarus haar door den Heer wedergegeven.

Zoo zijn wegen van lijden en smart vaak wegen van zegen en genot. Door lijden gaat het tot de heerlijkheid. In letterlijken zin straks, als Jezus komt. Maar in figuur-

lijken zin reeds nu meermalen. Gods wegen zijn soms onbegrijpelijk. Ons gebed blijft soms lang onverhoord. In plaats van licht wordt het hoe langer zoo duisterder. In plaats van redding uit den nood schijnt de nood steeds hooger te stijgen. Wij zijn dan geneigd moedeloos te worden en te murmureeren. Doen wij dit niet. De heerlijkheid Gods zal geopenbaard worden. Het eind zal goed en heerlijk zijn. Aan het einde zullen wij God prijzen voor het lijden en de smart. De kastijding werkt een vreedzame vrucht der gerechtigheid voor hen, die er door geoefend worden. Maria wist niet, waarom Jezus niet kwam; maar daarna heeft zij het niet alleen begrepen, maar er Hem voor gedankt. Ware Lazarus niet gestorven, zij zou Jezus' sympathie niet hebben leeren kennen, en zij zou Gods heerlijkheid niet gezien hebben.

Deze heerlijke ondervinding verbond Maria's ziel nog inniger aan Jezus; zijn persoon was er haar te dierbaarder door geworden. En weldra zou zij gelegenheid hebben om dit op schitterende wijze te toonen. Jezus kwam weer te Bethanië, en wel zes dagen vóór het pascha, zes dagen vóór zijnen dood aan het kruis. In het huis van Simon den melaatsche wordt Hem een maaltijd bereid. Martha dient. Lazarus is een van hen, die met Hem aanzitten. Daar komt Maria met een pond zalf van onvervalschten zeer kostelijken nardus, en zalft de voeten van Jezus, en droogt ze af met hare haren. „Welk een verkwisting!” roept Judas uit; „die zalf is wel drie honderd penningen waard; welk een verkwisting om die zoo doelloos uit te gieten; waarom ze niet verkocht en het geld aan de armen gegeven?” Waarom niet, Judas? Omdat Jezus meer waard is dan de armen. *Gij* begrijpt dit niet; o neen! *gij* zult voor dertig zilverlingen den Meester verkoopen. De andere discipelen begrijpen het ook niet. Maar Maria begreep het, en Jezus ook. Voor Maria was er niets zoo kostelijk, of Jezus was het waard. Het beste, het kostbaarste, wat zij had, dat gaf zij voor Hem. Niet om Hem een geschenk te geven; o neen! Zij voorzag geenszins

in zijne behoefte; zij bereidde geen maaltijd voor Hem. Was dit hare bedoeling geweest; dan had zij de zalf moeten verkoopen, en het geld aan Jezus moeten geven, of voor dat geld zich iets moeten aanschaffen, dat Hem nuttig kon zijn. Maar dit deed zij niet. Zij kwam met de zalf, en goot die uit op zijne voeten. Zij wilde den Heer geen geschenk brengen; zij wilde Hem verheerlijken, Hem hulde bewijzen. Zijn Persoon was voor haar zoo onuitsprekelijk liefelijk en heerlijk, zijne schoonheid was voor haar zoo onvergelykelyk, dat zij niet anders kon, dat Hem hare dankbare hulde te brengen. Jezus moest verheerlijkt worden, Jezus' naam moest worden groot gemaakt, Jezus' lof worden verteld. En het huis werd vervuld van den reuk der zalf. En Jezus noemde hare daad een goed werk aan Hem verricht. De offerande, door haar gebracht, steeg als een liefelijke reuk naar boven, en was aangenaam in Gods oogen.

Zie, waarde lezer! hier leeren wij wat aanbidding, wat eeredienst is. Een Israëliet in het Oude Testament, uit Egypte verlost, in de woestijn bewaard, gekomen in het beloofde land, bracht de eerstelingsvrucht van het land als een dankbare offerande aan God. Maria, vol van de heerlijkheid en schoonheid van Jezus, vervult het geheele huis met den reuk der zalf, die zij tot verheerlijking van Jezus op zijne voeten had uitgegoten. De ouderlingen in den hemel vallen, zoodra de lof van het Lam wordt verkondigd, op hunne knieën, werpen hunne kronen aan de voeten van het Lam, en aanbidden Hem, die hen kocht met zijn bloed. Zoo brengen wij, aan de tafel des Heeren gezeten, onzen lof en dank aan Hem, die voor ons leed en stierf. Maar om dit waarlijk te kunnen doen, moet onze ziel met Jezus' heerlijkheid zijn vervuld. Onze mond kan zingen, onze lippen kunnen zich bewegen, onze knieën zich buigen; maar indien ons hart niet ingenomen is met Jezus, indien wij Hem niet boven alles schatten, en zijne uitnemende schoonheid ons niet aantrekt, dan zal alles koud en

zonder leven zijn. O, dat wij meer verstonden, wat aanbidding is. Dat onze ziel meer in een stemming mocht zijn, om Hem die geestelijke offeranden op te offeren, welke Hem zoo aangenaam zijn en zijn hart verkwikken!

Welk een heerlijk woord voor Maria, dat woord van Jezus: „Waartoe doet gij haar moeite aan? Want zij heeft een goed werk aan mij gedaan.” Het was de tweede keer, dat de Heer zijne vriendin verdedigde. Eerst tegenover Martha, hier tegenover de discipelen. Door Martha werd zij van onverschilligheid, door de discipelen van verkwisting beschuldigd. Niemand begreep haar. Al wat zij deed, vond men zonderling en ongepast. Wel was dit grievend voor Maria. Wel zal het haar pijn gedaan hebben, zoo verkeerd te worden beoordeeld. Zij wist toch, dat wat zij deed, zij het alleen deed voor Hem, dien hare ziel beminde. Maar hoe heerlijk voor haar — Jezus begreep haar, Jezus waardeerde hare daad, Jezus verstond hare liefde, hare overgegevenheid aan Hem. „Waartoe doet gij haar moeite aan?” zoo neemt Hij haar in bescherming. Hij kan het niet dulden dat de vurige liefde van Maria wordt miskend, en dat men haar kwalijk bejegt. „Bestraf haar niet, grieve haar niet; wat zij doet is geen verkwisting, neen! dit is een liefelijke offerande voor mij, het verkwikt mijne ziel; zij heeft een goed werk aan mij gedaan.” Zie, dat was voor Maria genoeg. Als Jezus hare daad een goed werk noemde, als Jezus hare offerande aannam, wat bekommerde het haar dan, of niemand haar begreep, en allen haar bestraffen. Niet om door de menschen geprezen te worden, bracht zij hare kostelijke zalf, maar om den Heer te verheerlijken. En Hij verstond haar; Hij waardeerde haar werk; Hij was er mee ingenomen; Hij nam het vreugdevol aan. O, welk een blijdschap voor hare ziel! Hoe zullen er tranen van dankbare vreugde in hare oogen hebben geschitterd, toen zij deze woorden vernam! Geen woord komt er over hare lippen. Zoo min nu als de eerste keer. Zij stelt alles in zijne handen; zij geeft

alles aan Hem over. Hij kent hare bedoeling, Hij kent haar hart, Hij weet, hoe lief zij Hem heeft. En zij heeft zich nooit, neen, nooit, in Hem bedrogen of teleurgesteld gevonden.

Waar had Maria al deze dingen geleerd? In de school van Jezus. Had zij niet aan zijne voeten gezeten, en naar zijne woorden geluisterd? Had zij Hem niet leeren kennen? Was zij niet doorgedrongen in de gedachten zijns harten? O, als men iemand vurig liefheeft, en veel in iemands gemeenschap verkeert, dan ontdekt men spoedig, wat hem aangenaam is, wat zijn hart verkwikt en verblijdt. Zoo had Maria Jezus leeren kennen. Zij wist, wat Hem behaagde. Zij kende het offer, dat een liefelijke reuk voor Hem zou zijn. En zij wist den juisten tijd om het te brengen. Juist daar, waar allen zich tegen Hem zouden verklaren, verklaarde zij zich vóór Hem. Waar Hij door allen verworpen en bespot zou worden, verheerlijkte zij Hem. Ja, geliefde broeders! wilt gij werken doen, die de Heer goed noemt, dan moet gij veel in zijne nabijheid verkeerren. Wilt gij werken doen, die Hem behagen, dan moet gij zijne gedachten leeren verstaan. Vele dingen kan men verrichten, die op zichzelf goed te noemen zijn, maar die niet gedaan worden op zulk een wijze en op zoodanigen tijd, dat zij den Heere aangenaam zijn. Denk aan Martha. Wat zij deed, was voortreffelijk; en toch noemt de Heer dat geen goed werk aan Hem gedaan. In Jezus' gemeenschap alleen verkrijgt men die geestelijke onderscheiding, die ons leert, wat op ieder gegeven oogenblik den Heer aangenaam is. Stond het niet in den Bijbel, niemand zou er aan denken, dat het geven van een beker koud water door den Heer zal worden beloond. En toch is het zoo. Ja, de Heer oordeelt gansch anders dan de menschen. Wij zouden allicht de rijken geprezen hebben, die groote sommen gelds in de schatkist wierpen, Jezus prijst de arme weduwe, die slechts twee penningen bracht. Wij zouden allicht meenen, dat alleen zij, die vele gaven

ontvangen hebben, voor Jezus kunnen arbeiden, de Heer zegt: „Die een profeet ontvangt in den naam eens profeten, zal den loon eens profeten ontvangen.” Dit is heerlijk. Want nu kan iedereen goede werken verrichten. De arme zoowel als de rijke. De minder begaafde zoowel als de rijk begaafde. 't Is maar de vraag, of het werk, dat men doet, voor Jezus gedaan wordt. De Heer zegt: „zij heeft een goed werk *aan mij* gedaan.” Menigeen geeft aalmoezen om door de menschen geprezen te worden. Menigeen spreekt en schrijft om met zijne gaven te schitteren. Velen zoeken zichzelf, of werken om te leven. Deze allen hebben hun loon weg. Slechts zij, die voor Jezus iets doen, die om zijnentwil en uit liefde tot Hem arbeiden, worden door den Heer gezegend en beloond. Deze moeten er echter op rekenen, dat zij, evenals Maria, niet alleen door de wereld, maar ook door vele geloovigen worden miskend en veracht. Wat Jezus een *goed werk* noemt, is in de oogen van velen traagheid of verkwisting. Doch laat ons dit niet in verwarring brengen. De goedkeuring van den Heer is beter dan die der menschen. Waar deze verdwijnt en met de omstandigheden verandert, blijft gene in eeuwigheid. De *goede* werken, hier verricht, volgen ons naar Boven.

Maria had door deze zalving van den Heer niet alleen een bewijs gegeven, dat zij wist, welke offerande Jezus welbehagelijk was, zij leverde er ook het bewijs door, dat zij in den geest des Heeren was doorgedrongen en met Hem sympathiseerde in de moeilijke omstandigheden, waarin Hij zich bevond. Jezus zelf zegt ons dit. „Toen zij deze zalf op mijn lichaam gegoten heeft, zoo heeft zij dit gedaan tot een voorbereiding van mijne begrafenis.” Hoewel Maria zeker niet de bijzonderheden van Jezus' lijden en sterven heeft geweten, zoo had zij toch zooveel van Jezus' onderwijs begrepen, dat zij wist, dat zijn einde spoedig zou komen. Zij had een voorgevoel van het lot, dat Jezus wachtte. De vijandschap der Joden kende zij maar al te goed, en de woorden van Jezus

hadden haar duidelijk doen zien, hoe Hij-zelf een vreese-
lijk einde verwachtte. Met het oog daarop had zij de
zalf genomen en over Jezus uitgegoten. Misschien heeft
zij wel gevreesd, dat er later, na Jezus' dood, geen
gelegenheid tot zalven zou zijn. In elk geval geeft de
Heer deze beteekenis aan hare daad. Hij neemt het aan
als een voorbereiding voor zijne begrafenis. En het is
merkwaardig, Maria van Bethanië was niet met de andere
vrouwen bij het graf. Waartoe de anderen te laat kwa-
men, dit had zij reeds vooruit gedaan. Zoo kan men
door gemeenschapsoefening met den Heer in zijne gedach-
ten en gevoelens doordringen. Geen van de discipelen
heeft Jezus begrepen. Van geen ander geloovige wordt
ons verhaald, die Jezus' woorden heeft verstaan. Maria
alleen begreep Hem. Niemand had sympathie met Jezus
in zijn lijden en smart — alleen Maria van Bethanië.
Welk een gelukkige plaats bekleedde zij! Jezus' hart
door haar verkwikt! Jezus bij haar — bij haar alleen
medegevoel vindende in zijne groote smart! „Voorwaar
zeg ik” — zoo luidt daarom het woord des Heeren —
„alwaar dit evangelie gepredikt zal worden, daar zal
ook tot hare gedachtenis gesproken worden van hetgeen
zij gedaan heeft.”

DE EEREDIENST

OF

HET GEMEENSCHAPPELIJK DIENEN VAN GOD VOLGENS ZIJN WOORD.

De gewoonten der meeste Christenen zijn de oorzaak, dat er onder hen zeer onbestemde begrippen omtrent de eeredienst worden gevonden. Sedert zij van den vormen dienst, of van het bijgeloovige denkbeeld om anderen voor hunne godsdienst te laten zorgen, zijn afgebracht, en behoefte gekregen hebben om *de waarheid* te bezitten, bestaat hunne gemeenschappelijke uitoefening van godsdienst bijna alleen in het *vaststellen*, *erkennen* en *aanhooren* van de waarheid. Intusschen zal niemand ontkennen, dat het van belang is in de godsdienst op aarde *iets van den hemel* in te voeren. In den hemel zal de waarheid zonder twijfel in hare volkomenheid worden gekend. De waarheid, die hier in het hart wordt opgenomen, zal dáár in de tegenwoordige en levende heerlijkheid van God en den Heiland, met wie de waarheid zich bezig houdt, verwezenlijkt worden. Dáár zal het niet meer noodig zijn ze vast te stellen of er naar te luisteren — men leeft er in de waarheid. De waarheid zal hare uitdrukking vinden in de aanbidding, en dit juist is het, wat het kenmerk der hemelsche bezigheid uitmaakt.

Het valt niet te loochenen, dat zulks eenigermate op de aarde moet teruggevonden worden, althans onder hen, die de waarheid ontvangen hebben, door welke zij dien God kennen, die ze ons meegedeeld heeft — dien Heiland, die gekomen is om het werk zijner liefde en zijner gerechtigheid voor ons te vervullen, en die daarenboven den Geest zelven hebben, welke in hunne harten voor de waarheid plaats heeft bereid, en hun het verlangen instort om Hem te verheerlijken, die daarin geopenbaard is. Wanneer de Geest de hemelsche waarheden aan een vernieuwd hart mededeelt, dan stijgen zij altijd als dank-

zegging en lof weer tot hunnen oorsprong naar boven. De ware eeredienst is eenvoudig het wederkeeren des harten tot God — des harten, vervuld met het diepe gevoel van hetgeen van boven werd medegedeeld. De Heilige Geest, die het ons medegedeeld heeft, bewerkt, dat de gevoelens, hier in ons te voorschijn geroepen door de openbaring van God, van zijne liefde in Jezus, van zijne heerlijkheid en van al de zegeningen, waarmede Hij ons overlaadt, als aanbidding wederom opstijgen naar boven. En zeer zeker is het voor een hart, dat van de genade Gods doordrongen is, niet voldoende deze genade alleen te kennen; het zal de behoefte gevoelen Hem de aanbidding en den dank toe te brengen voor al zijne weldaden, die even zoo vele bewijzen zijn van de oneindige en eeuwige liefde, waarvan wij het voorwerp waren en blijven zullen.

Laat ons dientengevolge dit onderwerp nagaan overeenkomstig de grondslagen, die de Heilige Geest in de Schrift daarvoor gelegd heeft.

Wat is dan nu de eeredienst?

Zij is de eer en de aanbidding, aan God toegebracht krachtens hetgeen Hij is in zichzelf, en hetgeen Hij is voor hen, die de eeredienst plegen. Hierin bestaat de bezigheid des hemels zelve. Een heerlijk en kostbaar voorrecht voor ons op de aarde, indien het ons gegeven is dit te genieten!

Aan deze bepaling kan men zeker nog toevoegen „gemeenschappelijk” toegebracht. Daarmede wil ik geenszins de mogelijkheid der toebrenging van eer en aanbidding aan God door een enkel persoon *) loochenen.

*) Intusschen twijfel ik, of het nu mogelijk zou wezen, dat door een enkel persoon een gepaste eeredienst gepleegd werd. Een onschuldig mensch zou God voor zijne goedheid kunnen danken; maar thans is God in Christus geopenbaard; en een eeredienst, die zich tot de hoogte dezer openbaring verhief, zou, ingeval zij door een enkel persoon gepleegd werd, zoodanige gesteldheid in den aanbidder vooronderstellen, als waardoor hij bijna op dezelfde hoogte zou staan als degen, dien hij aan-

Indien Adam in onschuld alleen gebleven ware, dan zou hij God *) ongetwijfeld alleen aangebeden hebben. Desniettemin blijft het waar, dat de eeredienst een gemeenschappelijk toegebrachte huldiging is, dewijl God velen zegent, en wel velen gemeenschappelijk, hetzij engelen of menschen. Daarom behoort ook het gemeenschappelijke tot het wezen der handeling, omdat de zegening ook gemeenschappelijk is. De vreugde, die ik heb in de zegening van anderen, maakt een deel mijner eigene zegening uit; hunne zegening is een deel der genade, die in mij de aanbidding verwekt; en wanneer ik mij daarover niet verheug, zoo ontbreekt de liefde, die de bron en drijfveer is van alles. Wanneer ik God niet prijs voor de aan anderen geschonken zegening, zoo ben ik zelf onbekwaam eeredienst te plegen; want het prijzen van God vooronderstelt, dat ik voor zijne liefde ontvankelijk ben, en dat ik zelf liefheb. Daar nu God niet goedvond, dat wij alleen zouden zijn, en zijne zegeningen ons gemeenschappelijk deel zijn, zoo kunnen wij zeggen, dat

de eeredienst is de vereering en de aanbidding, die gemeenschappelijk toegebracht wordt aan God, krachtens hetgeen Hij is in zich zelve, en hetgeen Hij is voor hen, die de eeredienst plegen.

Intusschen wil ik mij niet aan een afgetrokkene bepaling houden; juist het tegendeel. Doch het is altijd goed, dat wij weten waarover wij spreken.

bidt. God nam alsdan niet de plaats in, die Hem bij de eeredienst toekomt; want wie zou op zichzelf Hem naar behooren kunnen verheerlijken, alsof hij alleen het voorwerp zijner gunst uitmaakte? Hier is de tusschenkomst van Christus als grondslag der eeredienst van hoog gewicht; want God is, opdat Hem eeredienst kan worden toegebracht, naar den eisch van zijn Wezen verheerlijkt, en die Hem aanbidden, doen het krachtens hetgeen Christus in deze tusschenkomst voor hen is. De eeredienst grondt zich op het feit, dat God ten volle verheerlijkt is, en men bidt Hem als zoodanig aan.

*) Nochtans heeft God verklaard, dat het voor den mensch zelf niet goed is, dat hij alleen zij.

Geen werk Gods voor de menschen maakt de eeredienst uit. Zij bestaat ook niet in het getuigenis, dat van Hem en zijne genade wordt afgelegd. De verkondiging des evangelies, dat onschatbaar getuigenis, 't welk van zijne genade wordt afgelegd, heeft niets met de eeredienst gemeen. Zij kan die te voorschijn roepen, in zooverre zij het middel is om de kennis van den God der genade mede te deelen, waardoor in het hart de geest der aanbidding wordt verwekt. Maar geen prediking, hoe gezegend zij ook mag wezen, is een daad van eeredienst; *) zij is een getuigenis van wege God voor menschen afgelegd. Hiermede wordt de waarde der prediking in het geheel niet verminderd; want zonder deze zou er geen christelijke eeredienst kunnen ontstaan. Het evangelie leert ons dien God kennen, welken men moet aanbidden; en terwijl het door de genade werkt, voert het de ziel over in een toestand, waarin zij bekwaam is Hem een waarachtige hulde in geest en in waarheid toe te brengen. Niettemin blijft het waar, dat niet een getuigenis, van wege God aan de menschen gebracht, een eeredienst is, door menschen Gode toegebracht. De bediening des Woords zelve is een onderscheidend kenmerk van de christelijke bedeeing. Het joodsche volk werd als een volk aangezien, dat reeds met God in verbinding stond; uiterlijk was dit ook zoo. Er was met betrekking tot dit volk geen spraak van het tot God te brengen; het was reeds zijn volk, en God woonde in het midden daarvan, als een volk, dat Hij verworven had. Thans echter wordt het koninkrijk der hemelen en de genade, die zondaren verlost, gepredikt, en er bestaat een bediening des evangelies, ten einde de zielen uit te noodigen met God in verbinding te treden, gelijk er in Israël een priesterdom was om de reeds bestaande betrekkingen te onderhouden. De ge-

*) Hoemeer men nochtans in den geest der eeredienst staat, des te meer zal men getuigenis afleggen; want het is duidelijk, dat, indien men in innige gemeenschap met God verkeert, men het verstaan zal een getuigenis in liefde voor Hem af te leggen.

beden, die wij tot God richten, om van Hem het een of ander, dat wij behoeven, te verkrijgen, maken ook de eigenlijke eeredienst niet uit. Zij sluiten zich wel onmiddellijk aan de eeredienst aan, omdat zij uitgaan van de kennis van God, van het vertrouwen op Hem en van het feit, dat hij, die Hem zijne gebeden voorlegt, Hem genaderd is uit kracht van hetgeen Hij is ten zijnen gunste. Doch al zijn de gebeden tot God gegrond op het vertrouwen in Hem, en al sluiten zij zich daarom nauw bij de aanbidding aan, zoo hebben zij toch niet het eigenlijke karakter der aanbidding zelve.

Lof- en dankzeggingen, de aanbidding en verheerlijking van de eigenschappen Gods en van de daden zijner macht en zijner genade, dit alles, Hem toegebracht in den vorm der aanbidding, maakt de eigenlijke eeredienst uit. Bij de eeredienst nadert men tot God, en wendt men zich tot Hem. Lofzeggingen, niet rechtstreeks tot Hem gericht, worden daarmee wel verbonden, en het hart past ze op Hem 'toe; doch zoodanige verheerlijking heeft niet den eigenlijken vorm der eeredienst, hoewel zij zich daarbij kan aansluiten, evenals de gebeden, die door de aanbidding zelve worden te voorschijn geroepen. En wij moeten niet denken, dat deze onderscheiding onbelangrijk zou zijn.

Het is zoet onder elkander de heerlijkheden te vermelden van Hem, dien wij liefhebben; maar de verlostte vindt er zijne vreugde in, God zelven in zijne gedachten in te brengen, zich tot Hem te wenden, met Hem te spreken, Hem onmiddellbaar te aanbidden, voor Hem zijn hart te openen, Hem te zeggen, dat hij Hem lief heeft; hij heeft er behoefte aan, dingen tusschen hem en God persoonlijk te behandelen, voor Hem het gevoel uit te spreken, dat hij heeft van zijne grootheid en goedheid; want God zelf neemt deel in zulk een onderhoud. In dit geval is het de gemeenschap der ziel met God, en God is voor haar meer waard dan zelfs hare broederen. Zoo is het ook bij een iegelijk van dezen;

zij hebben allen hetzelfde gevoel. Kortom, in het ééne geval richt men zich tot zichzelf en tot anderen om te verklaren, hoezeer God waardig is geprezen te worden; in het andere geval richt men zich tot God zelf. Deze laatste richting der gevoelens is voor hem, die God kent, van hoogere orde; zij heeft een bekoorlijkheid, een voortreffelijkheid, die de andere mist. De geestelijke gewaarwordingen zijn daarbij bepaald veel verhevener, de gemeenschap is meer volkomen.

Na deze algemeene opmerkingen over den aard der eeredienst, of liever, nadat ik de door het woord bedoelde zaak heb onderscheiden van andere handelingen, die in de gedachten der Christenen, wegens hunne heden-daagsche gewoonten, daarmede verward worden, wil ik thans tot het onderzoek overgaan, wat dan de christelijke eeredienst volgens het Woord Gods is.

In het voorbijgaan merkte ik boven reeds op, dat er een bediening bestaat in de christelijke bedeeling, terwijl er in de joodsche een priesterdom bestond. Ter ontwikkeling van mijn onderwerp vat ik deze aanmerking weer op, en wel te meer, omdat de Heer zijne verklaringen aangaande de aanbidding, die de Vader wil, vastknoopt aan hetgeen vroeger te Jeruzalem plaats vond.

Het is waar, dat de geheele joodsche eeredienst vooronderstelde, dat het volk in verbinding stond met God, zelfs dat God gekomen was om in hun midden te wonen. In hetgeen deze joodsche eeredienst echter kenmerkte, werd duidelijk uitgedrukt, dat het volk zelf niet tot God kon naderen. Deze grondgedachte werd ook teruggevonden in alle betrekkingen, die tusschen God en het volk bestonden. God had het met een sterke hand en een uitgestreken arm uit Egypte verlost; Hij had het op vleugelen eens arends gedragen en tot zich gebracht. Hij had hun tot een teeken der beloofde verlossing gegeven, dat het Hem op den berg Sinaï zou aanbidden, aan den voet van welken berg Hij het inderdaad met herhaalde bewijzen van zijn geduld en zijne goedheid gebracht had. Daar

openbaarde zich God — maar te midden van donderslagen, vuurstralen en bazuïngeschal, waardoor zelfs Mozes, die toch reeds vertrouwd was met de wonderbare openbaringen der tegenwoordigheid Gods, met siddering aangegrepen werd. In overeenstemming met een zoodanige openbaring zijner heerlijkheid beval God, dat er een omheining om den berg zou gemaakt worden, en dat, indien ook maar een dier den berg zou aanraken, dit gesteënid of met een pijl gedood moest worden. Hij sprak wel onmiddellijk tot het volk, maar op zoodanige wijze, dat het smeekte, dat Hij niet meer tot hen spreken mocht, en God zelf billikte dit verzoek.

De gewone eeredienst des volks in den tabernakel, zoowel als in den tempel, ofschoon die een zachteren, voor den aanbidders minder schrikwekkenden vorm aannam, had nochtans in den grond der zaak hetzelfde karakter. Indien God al niet de aarde met zijne stem deed beven, indien ook zijne tegenwoordigheid niet den schrik wierp onder het volk, zoo lag de grond hierin, dat Hij zich achter een voorhangsel verbergde, waardoor Hij aan hunne oogen onttrokken was. Hij toonde zich alleen in rechterlijke of zegenende handelingen, maar Hij openbaarde zich niet zelf aan het volk. Het gevolg hiervan was natuurlijk en duidelijk. Het volk kwam om zijne weldaden te erkennen, en om zich bij de gedachte aan zijne rechtvaardige oordeelen te verootmoedigen; het naderde tot het heiligdom, maar nimmer drong het tot God, achter het voorhangsel, door. Het kwam niet eens in zijn huis; achter het voorhangsel kwam slechts eenmaal des jaars de hoëpriester alleen, ten einde het bloed van den bok en den stier daarbinnen te dragen, zijnde het bloed der zoenoffers voor de verzoening des volks met dien God, die de zonde niet kon verdragen, en ten einde zijne verbinding te vernieuwen met Hem, die verlangde, dat zijne woning ook zou gezuiverd worden van de onreinheden des volks, in welks midden Hij zich verwaardigde te wonen. Indien Hij ook aan den eenen

kant, gezeteld tusschen de cherubim, van zijnen troon het oordeel oefende over het kwaad, zoo overlaadde Hij anderzijds het volk, dat Hij verlost had, met zegeningen, en beschermde het, zoolang het Hem trouw bleef, tegen al de aanvallen zijner vijanden.

Het volk zocht zijne bescherming, en bad Hem aan vanwege zijne weldaden. De persoonlijke genade vatte misschien de heerlijkheid van Jehova meer rechtstreeks op, maar dit ging toch niet de openbaring te boven, die Hij van zich zelven had gegeven in zijne regeering over Israël, en het kon ook niet verder gaan.

De invoering des priesterdoms was het natuurlijk gevolg van zulk een orde van zaken. Doch zelfs de priesters verrichtten hunne dienst buiten het voorhangsel, dat hun dien God verbergde, welken zij aanbaden. De weg tot het heiligdom, zegt de Apostel, (Hebr. 9 : 8.) was nog niet geopenbaard, zoolang de eerste tabernakel bestond. Hierin ligt het karakter der Mozaïsche eeredienst, zooals die door God ingesteld was. Nu is alles veranderd. De christelijke eeredienst is op grondslagen gevestigd, geheel tegenovergesteld aan alles, waarover ik zoo even gesproken heb. *)

De eer en aanbidding, Gode toegebracht uit kracht van hetgeen Hij is in zichzelven en van hetgeen Hij is voor ons, hangt noodzakelijk af van de openbaring, die Hij van zichzelven geeft. God verandert niet, maar niemand kan in het ontoegankelijk licht doordringen om Hem te naderen. Eerst wanneer Hij zich openbaart, begint ons verkeer met Hem, hetzij dit gedeeltelijk of in zijne gansche volkomenheid geschiedt. Onder de wet openbaarde God zich als Degeen, die van de menschen verlangde hetgeen de mensch wezen moest, en die den mensch door zijne macht in een toestand had geplaatst, waarin hij vruchten had moeten voortbrengen ter verheerlijking

*) Men zal daarom ook vinden, dat de brief aan de Hebr. overal meer het karakter eener tegenstelling dan dat eener vergelijking vertoont.

van Hem, die hem tot zijn eigen wijnberg gemaakt had. Hij zegende den mensch, indien hij aan zijne plichten getrouw was; en in het tegenovergestelde geval oordeelde Hij hem.

Hierom kon God zich ook niet volkomen openbaren. De mensch vermocht noch den glans zijner majesteit, noch het licht zijner heerlijkheid te verdragen. Zijne onbegrensde *liefde als Verlosser* nochtans liet geen vordering van plichten onder vloekbedreiging toe, hoezeer deze vordering billijk was, en zij bij den mensch de behoefte moest openbaren aan deze *verlossende* liefde en genade. God kon handelen, zegenen en straffen; wanneer Hij zich echter ten volle openbaarde, dan kon het slechts op deze wijze geschieden, dat Hij in verbinding trad met hetgeen volkomen beantwoordde aan hetgeen Hij-zelf is. Anders zou dit kunnen genoemd worden een verdragen van het kwade, en dan zou Hij niet meer geweest zijn, wat Hij is — òf Hij zou het kwade geheel van zijn aangezicht hebben moeten wegdoen, maar dan zou de liefde haren eisch niet gehad hebben, en God *is* liefde. De onmiddellijke openbaring van zichzelf, zooals Hij is, aan den mensch, zooals deze is, kan niet bestaan. Onder de wet openbaarde God zich niet, maar trad met den verantwoordelijken, zondigen mensch in verbinding. Hij handelde, maar Hij bleef tevens verborgen.

Het Christendom nu is op een geheel nieuwe tusschenkomst Gods gebouwd — een tusschenkomst, waartoe in zijne raadsbesluiten vóór de grondlegging der wereld besloten was. De vervulling dezer raadsbesluiten wachtte niet alleen op het feit van 's menschen zonde, maar ook nog op het ten top stijgen van die zonde, waardoor zij den vorm aannam, die overigens niets anders dan haar wezenlijke grond is, den vorm, namelijk, van vijandschap tegen God, en wel tegen God in de volkomenste openbaring van zijne goedheid en van het gezag, dat Hij over de menschen in goedheid wilde uitoefenen. Christus verscheen, en de mensch kruisigde Hem! Welke betrek

king kon nu tusschen den mensch en God plaats vinden? Alles moet oordeel, of alles moet genade zijn. Het oordeel, dat gewisselijk tegen alle goddeloosheid, en vooral tegen de verachters der genade uitgeoefend zal worden, behoeven wij nu niet te behandelen, en wij danken er God voor. Het vormt slechts den donkeren en ernstigen achtergrond des tafereels, dat de volkomenheid, de noodzakelijkheid en den glans der genade des te helderder doet uitkomen. Met deze genade hebben wij ons, Gode zij dank, bezig te houden.

De mensch heeft zijne goddeloosheid ten top gevoerd, terwijl hij in den persoon van den Heer Jezus niet slechts het gezag, maar ook de goedheid van God verwierp. Dezelfde handeling nochtans, waardoor de mensch tot het uiterste toe zijne zonde openbaarde, zooals die in zijn hart woont, en die het positief booze, dat er de vrucht van is, ten toon stelde, diezelfde handeling heeft tegelijk vervuld hetgeen de gerechtigheid Gods in betrekking tot deze zonde eischte, en heeft tevens zijne volmaakte liefde in het licht gesteld. De mensch vertoonde zich daar geheel zooals hij is; doch ook God heeft daar in de volheid zijner heilige gerechtigheid tegen de zonde gehandeld. In Christus werd Hij in dit opzicht volkomen verheerlijkt. Het hart en de majesteit Gods hebben niets meer te eischen van hem, die door Christus tot Hem komt; zijne liefde is vrij om te zegenen. Zijne heiligheid is een bron van genot voor die tot Hem kan naderen; want van zonde is tusschen den aanbiddler en God geen sprake meer. Christus heeft ze door zijne offerande te niet gedaan.

Naar de kracht van het werk van Christus zelf volkomen gereinigd, komen wij daar, waar geen zonde is, om te genieten al hetgeen, waarmede God ons zegenend overladen kan. Wij komen in het licht, waar zijne liefde een vrijen loop heeft zonder eenige belemmering, die zich door de zonde voor zijn hart of die zich ook wegens zijne gerechtigheid zou kunnen voordoen.

Veel meer nog dan dit alles! Wij komen om God zelf te genieten. Wij zijn in verbinding met God, zonder zonde, in zijne tegenwoordigheid, om te genieten hetgeen Hij-zelf is, terwijl wij tot de kennis van Hem geraken door hetgeen Hij *voor ons* is geweest in dit heerlijke werk, waardoor Hij ons met Hem verzoend en in zijne tegenwoordigheid in het licht gebracht heeft. Christus, die het werk volbracht heeft, dat God in betrekking tot de zonde verheerlijkte, verschijnt in Gods tegenwoordigheid voor ons.

Nog meer! Als noodzakelijk gevolg of liever als trefende uitdrukking van deze waarheden, werd het voorhangsel, 't welk het bewijs leverde, dat niemand tot God mocht naderen, van boven naar beneden gescheurd. Wij hebben volledige vrijheid in het allerheiligste binnen te gaan. God zelf heeft zich volkomen geopenbaard. De slag, die het voorhangsel scheurde, en den God der heiligheid, die geen zonde dulden kan, openbaarde, en die zelfs den Zoon zijner liefde, toen deze onze zonde op zich genomen had, moest treffen — diezelfde slag heeft de zonde teniet gedaan, waardoor ons de toegang tot God versperd was, en wij verhinderd werden om voor Hem te verschijnen in het licht, dat thans over ons, die van alle zonden gereinigd zijn, ongehinderd stralen kan. Het kruis, dat de heiligheid zijner gerechtigheid openbaart, en deze in al hare kracht doet te voorschijn treden, heeft ons bekwaam gemaakt voor deze heiligheid zonder vlek en met vreugde te verschijnen. Alles wat God is, werd in hetgeen Hij voor ons is geopenbaard; en wij kunnen van Hem genieten als Dengeen, die ons deel is, naar zijne oneindige liefde door Christus.

Dit maakt den grondslag van de eeredienst uit. Wat de engelen begeerig zijn om in te zien, is het dagelijksch genot onze heerlijke betrekking tot God; en niemand erkent naar behooren de heerlijkheid van het werk van Christus, evenmin als de liefde zijns Gods, waaraan hij alles te danken heeft, wanneer hij dit standpunt niet

inneemt. Niemand kan op een anderen grond Gode op een gepaste wijze eeredienst toebrengen. Niemand zelfs heeft zich, zooals hij moest, als zondaar erkend, die meent Gode anders dan in deze vrijheid eeredienst te kunnen toebrengen; want wie zou het wagen zich voor God te vertoonen, indien niet *alle zonde* weggedaan was; wie zou het wagen, zonder dat dit geschied is, te verschijnen voor zijn aangezicht zonder voorhangsel? En op een andere wijze is het niet mogelijk, want het voorhangsel bestaat niet meer. God wil en kan, sedert Hij zich heeft geopenbaard, en het ware licht gekomen is, op geenerlei wijze de zonde in zijne tegenwoordigheid dulden. Wie is echter vrij van zonde buiten Christus? En wie heeft zonde, die in Hem is? Neen, in Hem hebben wij geen zonde meer voor God, omdat Hij ons daarvan gereinigd heeft door een werk, dat niet kan worden herhaald, en welks geldende kracht tegelijk eeuwig is en volmaakt. (Hebr. 10 : 14.)

Alleen dit geeft vrijheid van beweging aan de geestelijke gewaarwordingen. God is voor ons de volmaakste liefde, en brengt ons „in het licht, gelijk Hij-zelf in het licht is” Wie echter kan de liefde ten volle genieten, wanneer zijn geweten in een slechten toestand is? Hij kan zich wel aangetrokken gevoelen, doch genieten kan hij niet. Zijne gewaarwordingen kunnen zich niet vrij bewegen, wanneer zijn geweten hem verwijt, dat hij Hem beleedigd heeft, die hem liefheeft, en wanneer er alleen vrees in zijne ziel verwekt wordt. Het hart moet vrij zijn, zullen de gewaarwordingen zich uiten. Het werk van Christus echter reinigt het geweten, (Hebr. 9 : 14.) en maakt het hart vrij in de tegenwoordigheid Gods, die gekend wordt in de volmaakte liefde, die Hij tot ons gehad heeft, en waarvan Christus het bewijs en de volheid is. Zoo wordt het licht zijner heiligheid de vreugde onzer zielen. In dit licht zien wij alles wat wij liefhebben.

Deze betrekking, welke al onze gedachten te boven gaat, wordt ons sprekend voorgesteld in de uitdrukking:

„De God onzes Heeren Jezus Christus.” (Efez. 1 : 3.) Wanneer God zich de God van iemand noemt, dan spreekt Hij van een innigen band tusschen Hem en den-
 gene, wiens naam bij den zijnen gevoegd is; Hij spreekt van een betrekking, gegrond in hetgeen Hij is voor dengenen, wiens God Hij is, en waarvan hij, wiens naam aan den zijnen is toegevoegd, in Hem geniet door het geloof, of waarvan hij ten minste gerechtigd is, als door God hem geschonken, gebruik te maken. Wanneer Hij zich b. v. noemt de God van Abraham, Izaäk en Jakob, dan drukt Hij uit, wat Hij voor deze aartsvaders was naar de openbaring, die Hij hun van zichzelve gegeven had, waarop hun geloof in de betrekking, waarin zij tot Hem stonden, kon rekenen, en wat zij geroepen waren te verwezenlijken. Hij verkeerde met hen volgens hetgeen in dezen naam uitgedrukt werd; hunne geestelijke voorrechten hadden dezen naam tot maatstaf. Evenzoo is God datgeen voor ons, wat begrepen is in de uitdrukking: „de God van onzen Heer Jezus Christus.” Op deze wijze openbaart Hij zich aan ons, opdat wij met Hem, naar hetgeen in dezen titel opgesloten ligt, in verbinding zouden wezen. Zoodra men dit verstaan heeft, begrijpt men, welke heerlijke plaats men inneemt, terwijl men tot God nadert krachtens dezen titel: „de God van onzen Heer Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid.” Want Christus staat in deze betrekking tot Hem als mensch, als hoofd der nieuwe familie, die, als zoodanig, tot zijnen God en onzen God is opgevaren. Die God, tot wien wij naderen, is voor ons alles wat Hij voor Christus is, in zijne tegenwoordigheid ingegaan als Degeen, die Hem op aarde volkomen had verheerlijkt, als zijn geliefde Zoon, in welken Hij al zijn welbehagen had. Deze waarheid blijkt duidelijk uit het eerste en tweede hoofdstuk van den brief aan de Efeziërs. De Apostel bidt in het eerste hoofdstuk, dat wij met verlichte oogen onzes harten mogen weten, welke de hoop is der roeping Gods, en welke de rijkdom is der heerlijkheid

zijner erfenis in de heiligen. Daarna verbindt Hij ons met Christus in hetgeen hij ons als de uitgestrektheid dier heerlijkheid doet kennen: „welke de uitnemende grootheid zijner kracht is aan ons, die gelooven, naar de werking der sterkte zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, toen Hij Hem uit de dooden heeft opgewekt, en Hem gezet aan zijne rechterhand in den hemel, verre boven alle overheid en macht en kracht en heerschappij en allen naam, die genaamd wordt, niet alleen in deze eeuw, maar ook in de toekomstende.”

„Ook u,” zoo gaat hij voort in het tweede hoofdstuk, „daar gij dood waart in uwe misdaden en zonden, heeft Hij levend gemaakt met Christus, en mede opgewekt, en mede gezet in den hemel in Christus Jezus, opdat Hij in de toekomstende eeuwen den onnaspeurlijken rijkdom zijner genade zou betoonen in goedertierenheid jegens u in Christus Jezus.”

En welke zijn de betrekkingen tusschen God en Jezus Christus? Wat komt Hem toe van de zijde Gods in gerechtigheid, in liefde, zelfs als mensch? Wie kan uitspreken, wat de liefde Gods is voor Christus? Welke aanspraken heeft Hij niet op het hart zijns Vaders!

Dezezelfde plaats is *ons* gegeven, wanneer wij verschijnen in de tegenwoordigheid Gods. Zelfs de heerlijkheid, die de Vader Hem gegeven heeft, heeft Hij ons gegeven, opdat de wereld bekenne, dat God, de Vader, ons liefgehad heeft, gelijk Hij Hem liefgehad heeft. (Joh. 17 : 22, 23.)

Men zal zich de woorden des Heilands herinneren: „Ik vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, en tot mijnen God en uwen God.” De beide gebeden in het eerste en derde hoofdstuk van den brief aan de Efeziërs zijn gegrond op deze beide titels: het gebed uit het eerste hoofdstuk op den titel: „de God onzes Heeren Jezus Christus;” dat uit het derde hoofdstuk op den titel: „de Vader onzes Heeren Jezus Christus;” het eerste met het oog op de heerlijkheid, het tweede met

het oog op de gemeenschap in de liefde. De plaats, die wij uit Joh. 17 aangehaald hebben, toont, dat de mededeeling der heerlijkheid, hoe wonderbaar die ook zijn moge, toch ten slotte slechts een bewijs is, dat de Vader ons liefgehad heeft, zooals Hij Jezus liefgehad heeft. Welk een eenvoudigheid ligt er niet in deze waarheid, maar ook welk een liefde, welk een goddelijke diepte, en dat juist in evenredigheid van hare eenvoudigheid zelf. Ik was gelijk de eerste Adam; ik ben gelijk de tweede; ik heb het beeld des eersten gedragen, ik zal het beeld des tweeden dragen. (1 Kor. 15 : 49.) Ja, dat is eenvoudig; maar wie zou daaraan gedacht hebben, behalve God? Hij is het zelf, dien wij in deze waarheid herkennen.

De namen der twaalf stammen Israëls, die op het hart des hooge priesters gedragen werden, evenals hun oordeel naar het licht en de volmaaktheid Gods, waren niets meer dan een schaduw, gelijk de Apostel zegt, van zulk een genade. (Exod. 28; Hebr. 10 : 1; 8 : 5.) Als daarom de Apostel in Fil. 3 over de ware besnijdenis spreekt, zegt hij: „wij dienen door den Geest Gods, wij roemen in Christus Jezus, en vertrouwen niet op het vleesch.” Alles, wat ons van deze plaats verwijderd, en iets van ons vordert, aler wij tot God kunnen naderen, alles wat voorgeeft, dat wij daartoe eenige tusschenkomst noodig hebben, is een verloocheining, dat wij in Christus zijn, scheidt ons van Hem, en plaatst ons terug in het Jodendom, hetwelk als stelsel aan het kruis werd genageld, en van dat oogenblik niet meer waarde heeft dan de overleveringen der heidenen. (Vergelijk Gal. 4 : 8—10.) Men is of in Christus, of buiten Christus, met Hem verbonden of van Hem gescheiden. Wanneer men van Hem gescheiden is — de afstand komt niet in aanmerking — dan staat men in geen verbinding met de levensbron. Het lichaam, dat van het hoofd slechts op den geringsten afstand gescheiden is, dien onze verbeeldingskracht zich kan voorstellen — het lichaam, dat tusschen zich en het hoofd een voorwerp heeft, dunner dan een

geslagen goudblaadje, is een lichaam zonder leven. *In* Christus zijn wij de voorwerpen van de gunst God, in Hem en zooals Hij. *Buiten* Christus is men alleen onder zijn oordeel. Wat moesten wij voor den God onzes Heeren Jezus Christus, voor *onzen* God, zijn? Dientengevolge zijn wij ook erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus. Wilden wij echter deze heerlijke gevolgen van ons standpunt verder beschouwen, dan zouden wij het onderwerp, dat ons thans bezig houdt, niet kunnen vervolgen.

Er is nog iets anders, dat zich vastknoopt aan het werk van Christus, en waarvan de eeredienst wezenlijk afhangt. Christus heeft niet alleen onze zonden weggenomen, ons reinigende voor de tegenwoordigheid Gods, Wiens liefde zich in de onuitsprekelijke gave zijns Zoons geopenbaard heeft; doch Hij heeft buitendien evenzeer voor ons de gave des Heiligen Geestes verworven, opdat wij ons in dit alles verheugen konden.

Wij ontvangen niet slechts een nieuwe natuur, die heilig is, en die bekwaam is tot de gewaarwordingen, passende bij het standpunt, waarop de genade ons voor God gesteld heeft, maar wij ontvangen ook den Heiligen Geest, die ons de dingen meedeelt, welke zich in de tegenwoordigheid Gods bevinden, en die ons zulke gevoelens instort, welke daaraan beantwoorden. „Wij worden door den Geest met kracht gesterkt naar den inwerdigen mensch, opdat Christus door het geloof in onze harten wone, en wij in de liefde geworteld en gegrond zijn, opdat wij ten volle mochten begrijpen met al de heiligen, welke de breedte en lengte en diepte en hoogte zij, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat wij vervuld worden tot al de volheid Gods.” (Efez. 3 : 16—19.) „De liefde Gods is uitgestort in onze harten door den Heiligen Geest, die ons is gegeven.” (Rom. 5 : 5.) Hij neemt de dingen van Christus, en deelt ze ons mede. En al wat de Vader heeft, is van Christus. (Joh. 16 : 14.) „Hetgeen het oog niet heeft gezien, en het oor niet heeft gehoord, en in het hart des menschen

niet is opgeklommen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben — dat heeft God ons geopenbaard door zijnen Geest; want de Geest onderzoekt alle dingen, ook de diepten Gods.” (1 Kor. 2 : 9, 10.)

De Heilige Geest is een zalving, die wij van God ontvangen, door welke wij de dingen kennen, die ons van God geschonken zijn, ja, door welke wij „alle dingen” kennen. (1 Joh. 2: 20, 27.) Hij is het zegel, hetwelk God tot den dag der verlossing op ons heeft afgedrukt. (Efez. 4: 30.) God heeft hen, die gelooven, voor dezen heerlijken dag geteekend. De Heilige Geest is het onderpand onzer erfenis, tot de verlossing van de verkregen bezitting. (Efez. 1: 14.) Hij geeft ons de volle zekerheid van de kracht van Christus’ werk; de kennis van de plaats, die wij innemen: gereinigd door het bloed van Christus, in de tegenwoordigheid Gods, zonder vlek in het licht. Door Hem is de liefde, welke dit alles wilde en volbracht, en die ons tot het genieten van zoodanig geluk gebracht heeft, de liefde Gods, in onze harten uitgestort. Hij is in ons de bron van alle gedachten en alle gezindheden, welke tot dit standpunt behooren, gelijk Hij ons alles mededeelt, wat ze te voorschijn roept.

Doch Hij doet nog meer; ja, Hij is meer voor ons dan dit alles. Wie met den Heer vereenigd is, is één geest met Hem. Dit is noch een denkbeeld, noch een gevoel, maar een feit. Dezelfde Geest, wiens volheid in Christus is, woont in ons, en wij zijn met Christus vereenigd als leden zijns lichaams, van zijn vleesch en van zijne beenen. (Efez 5: 30.) In éénen Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt. (1 Kor. 12 : 13.) Hij is niet slechts de kracht, niet maar de band dezer vereeniging, doch Hij geeft ons ook het bewustzijn daarvan. „In dien dag zult gij bekennen, dat ik in mijnen vader ben, en gij in mij, en ik in u.” (Joh. 14: 20.)

De Heilige Geest geeft ons ook in de eerste plaats de zekerheid onzer verlossing. Daar, waar de Geest is, daar is vrijheid. (2 Kor. 3: 17.) Hij openbaart ons boven-

dien de heerlijkheid van Christus, gelijk b. v. aan Stefanus, die, vervuld met den Heiligen Geest, de heerlijkheid Gods en den Zoon des menschen aan Gods rechterhand aanschouwde. Hij geeft ons verder het bewustzijn onzer vereeniging met Christus daarboven. Wij weten, dat wij met Christus levend gemaakt, mede opgewekt en in Christus in den hemel gezet zijn. Hij stort ten laatste in onze harten de liefde Gods uit, welke de grondslag van alles en een bron van blijdschap is, zoo dikwijls wij daaraan denken. Al deze werkingen van den Heiligen Geest ontlasten zich ook in stroomen van vreugde en overvloeierende liefde tot deze arme wereld en hen, die het Huis Gods uitmaken. Ik ga nochtans niet verder met de beschouwing van deze heerlijke gevolgen en van dit uitnemend voorrecht, om mij niet van ons doel te verwijderen.

Een andere waarheid, die zonder twijfel in hare uitgestrektheid niet zoo ver gaat, maar die toch op hare plaats zeer kostelijk is, hangt mede van de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes af, namelijk, dat wij van hetzelfde lichaam, en dus ook elkanders leden zijn. Is Christus het Hoofd des lichaams, zoo is ieder Christen een lid daarvan, en dus door den Heiligen Geest, die de band des geheels uitmaakt, met elk ander lid verbonden. Dezelfde Geest woont in iederen Christen, wiens lichaam een tempel daarvan is, vereenigt alle Christenen, en vormt eveneens uit hun geheel zijnen tempel. God woont daarin door den Geest, wel op een minder tastbare, doch nochtans veel heerlijker wijze dan in den tempel van Jeruzalem.

Volgens deze heerlijke openbaring Gods nu, op dit standpunt, ons door de liefde bereid, en door dezen Geest, dien Hij ons gaf om daarvan te kunnen genieten, wordt Gode de ware, christelijke eeredienst toegebracht.

Zoo weten wij, wat Hij is, en wat Hij is voor ons, die Hem dienen. Wij zien Hem zonder voorhangsel naar de volnaaktheid van zijn wezen, van zijne liefde en van zijne

heiligheid; wij zijn bekwaam gemaakt om te verkeeren in het licht, gelijk Hij-zelf in het licht is, krachtens hetzelfde werk, dat Hem heeft geopenbaard, en alzoo in dezelfde volmaaktheid; wij zijn de voorwerpen dezer liefde, die zelfs zijnen geliefden Zoon niet gespaard heeft, omdat wij daaraan deel zouden kunnen hebben. Wij hebben zijnen Geest ontvangen, die ons zijne liefde leert kennen, en ons in staat stelt Hem, zooals zijn hart dit verlangt, te aanbidden. Alzoo dienen wij Hem volgens de wijze, waarop Hij zich geopenbaard heeft in zijn werk voor ons, en in al hetgeen de engelen begeerig zijn om te doervorschen, en waardoor Hij in de toekomende eeuwen betoonen zal den onnaspeurlijken rijkdom zijner genade in goedertierenheid jegens ons in Christus Jezus, al welke dingen wij echter nu reeds kennen door den Geest.

Er blijft nog een ander element van onze eeredienst ter beschouwing overig, namelijk het karakter des Vaders. God moet in geest en waarheid worden aanbeden, want Hij is een geest, en de Vader zoekt ook dezulken, die Hem *in geest en in waarheid* aanbidden. (Joh. 14 : 23.) Aanbidden *in geest* beteekent: aanbidden volgens de vermogende kracht der gemeenschap, die de Geest Gods verleent, in tegenstelling met de vormen, de inzettingen en de geheele dienst van God, waartoe *het vleesch* bekwaam is, in de kennis van de ware natuur van Hem, dien wij aanbidden. (Verg. Fil. 3.) Aanbidden *in waarheid* beteekent: Hem te aanbidden volgens de openbaring, die Hij ons van zichzelf heeft gegeven. De Samaritanen aanbaden God noch in geest noch in waarheid. De Joden aanbaden God in zoover in waarheid, als dit van een onvolledige openbaring gezegd kan worden, want de waarheid is eerst „door Jezus Christus geworden.” „De duisternis gaat voorbij,” zegt de Apostel, „en het waarachtige licht schijnt nu.” (1 Joh. 2 : 8.) Maar zij aanbaden geenszins in geest. Om God te aanbidden zijn deze twee voorwaarden noodzakelijk: de openbaring van zichzelf,

opdat wij Hem *in waarheid* kunnen aanbidden, en de aanbidding, die aan zijne natuur voegt, dat is de aanbidding *in geest*.

De aangehaalde plaats geeft nog meer te kennen: de Vader zoekt ook zulke aanbidders. De genade bereidt thans de zulken; de genade wil *de zulken*, maar zij *wil* ze. Dit is geen door de vlammen van Sinai opgelegde dwang, die, terwijl hij de aanbidding eischt in den naam der heilige Majesteit des Eeuwigen, juist tengevolge van dien eisch, een omheining maakt, die men alleen op straffe des doods kon overschrijden; — een Majesteit, zóó schrikwekkend, dat zij den toegang tot God moest versperren, daar het verlangen bestond om tot haar te naderen, en die toch den aanbidder verre van God laat staan, sidderend onder het gevoel van den plicht, hoezeer bemoedigd door de weldaden, ontvangen van Hem, dien hij niet naderen durft. Neen, de liefde zoekt aanbidders onder den zoeten naam van *Vader*. Deze liefde stelt ze op het standpunt der vrijheid voor Hem, als zonen, die Hij liefheeft. De Geest, welke in hen werkt, om de aanbidding te verschijn te roepen, is een Geest des zoonschaps, die roept: *Abba, Vader*. Daarmede verliest God niets van zijne Majesteit; maar Hij, wiens Majesteit veel beter gehandhaafd wordt, heeft voor ons het teedere karakter van *Vader*. De Geest, die de aanbidding des Vaders te verschijn roept, bewerkt ook het gevoel van de volkomene liefde van God, die er ons toe gebracht heeft Hem als zijne kinderen te aanbidden. Dit gevoel is — dank zij God — een der eenvoudigste en zoetste. Wanneer een Christen, al is hij ook nog zoo onwetend, eenmaal de genade verstaan en den Geest des zoonschaps ontvangen heeft, dan bezit hij dien zonder verstandelijke sluitredenen, gelijk een kind zijnen vader kent, voor hij zich behoorlijk rekenschap geeft van hetgeen hij geniet „Ik schrijf u,” zegt Johannes, terwijl hij zich tot de kleine kinderen in Christus wendt, „omdat gij den Vader gekend hebt.” Diensvolgens is ook de zwakste Christen volkomen be-

kwaam Hem te aanbidden. Nochtans is het alijd aangenaam zich daarvan rekenschap te geven, en hoe meer men denkt aan hetgeen men in dit opzicht in Christus bezit, hoe meer men het Woord op deze punten onderzoekt, des te meer leert men de hooge beteekenis en den vollen zegen dezer betrekking tot God kennen. Het feit op zichzelf, dat God onze Vader is, en dat wij van zulk een betrekking tot Hem door den Geest genieten, is reeds voor wezens, als wij zijn, een onmetelijk voorrecht. Ieder kind Gods heeft het volste recht om dit te genieten. Doch alleen *in* Christus en *met* Hem genieten wij dit voorrecht. Hij is de eerstgeborene onder vele broederen. Hij is heengegaan tot zijnen Vader en onzen Vader, tot zijnen God en onzen God. Welk een heerlijke betrekking; in welk een familie zijn wij ingelijfd geworden!

Hoe echter leeren wij deze gunst en deze liefde kennen, tegenover welke wij vroeger vreemdelingen waren? Hoe leeren wij wie de Vader is, wiens kennisse ook de gevoelens der liefde in ons hart te voorschijn roept. De eengeboren Zoon, de eerstgeborene in deze nieuwe betrekking, is het, die Hem ons openbaart, die Hem ons leert kennen, zooals Hij-zelf Hem kende. Als de eeuwige Zoon des Vaders, die de oneindige liefde smaakte van Hem, in wiens schoot Hij woonde, hield Jezus, ook toen Hij mensch was op deze aarde, niet op het voorwerp te zijn dier liefde, die niet kon zwijgen, toen het de heerlijkheid van dien Zoon gold. „Deze is mijn geliefde Zoon,” zegt des Vaders stem, „in wien Ik mijn welbehagen heb.” (Matth. 17 : 5.)

De Zoon verliet ook niet de liefde des Vaders. Hij was op aarde haar voorwerp, en Hij openbaarde Dengene, in Wien die liefde was. „Niemand heeft ooit God gezien; de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem verklaard.” Jezus, de Zoon, die de volheid dezer liefde genoot, blijft als mensch op de aarde in den schoot des Vaders, ten einde hier beneden al de

schoonheid, al de kracht dier liefde, waarvan Hij het voorwerp was, te ontvouwen. Ook Hij heeft zijne discipelen liefgehad, gelijk de Vader Hem liefgehad had. (Joh. 15 : 9.) Als mensch was Hij het voorwerp van die liefde, opdat wij ze *in toepassing op menschen* zouden kennen. Zoo doet Hij ons met zich deelen in de blijdschap van die liefde, en Hij openbaart ze ons, gelijk Hijzelf ze kent. Hoe zou Hij ons ook die liefde anders hebben kunnen openbaren, dan Hij ze zelf gekend heeft? Welk een genade echter en welk een standpunt voor ons! Hoezeer wordt de persoon van Jezus zelf, die ons door zijn lijden, door de overgave van zichzelf mede daarin overgeplaatst heeft, voor ons een voorwerp onzer liefde, onzer aanbidding, onzer hartelijke toewijding! Zelfs de heerlijkheid, die wij zullen bezitten, wordt ons door den Heiland als een bewijs van die liefde voorgesteld. „De heerlijkheid,” zegt Hij, (Joh. 17.) „welke Gij mij gegeven hebt, heb ik hun gegeven, opdat de wereld bekenne, dat Gij hen hebt liefgehad, gelijk Gij mij liefgehad hebt.” Hij heeft ons genoeg lief, om ons van deze liefde mede te doen genieten; ook maakt Hij ons daartoe bekwaam. „Ik heb uwen naam geopenbaard den menschen, die Gij mij uit de wereld gegeven hebt,” zegt Hij in hetzelfde hoofdstuk, „en ik zal hem openbaren, opdat de liefde, waarmede Gij mij liefgehad hebt, in hen zij, en ik in hen.” — „Onze gemeenschap is met den Vader en met zijnen Zoon Jezus Christus.” (1 Joh. 1 : 3.) Deze gemeenschap vindt hare uitdrukking in de aanbidding van Hem, die geopenbaard is, zoowel als van Hem, die geopenbaard heeft.

Men zal ook gevoelen, hoezeer het werk van Christus van alles de grondslag is, hetzij om ons zonder vlek en zonder vrees te stellen in de tegenwoordigheid van dien God, welken wij in het licht aanbidden, hetzij om ons in de betrekking van kinderen tot den Vader te brengen. Eerst na zijne opstanding kon Hij zeggen: „Ik vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, tot mijnen God en uwen God.” Eerst

toen kon Hij zeggen: „Ga heen tot mijne broederen.” De Geest echter, dien Hij van boven zond, beantwoordt aan deze genade. Hij is een Geest des zoonschaps, gelijk Hij een Geest der vrijheid is, omdat wij aangenaam zijn gemaakt in den Geliefde, en wij ons in een verlossing verheugen, die ons gemaakt heeft tot gerechtigheid Gods in Hem, ons zonder vlek stellende in zijne tegenwoordigheid.

Aldus zouden wij, althans in beginsel, de voorname grondslagen van de christelijke eeredienst in oogenschouw genomen hebben. Volmaakt in Christus, verbonden met Hem, voorwerpen derzelfde liefde, in de tegenwoordigheid Gods, wiens liefde en heiligheid zonder voorhangsel geopenbaard zijn, en welke de oneindige vreugde onzer harten uitmaken, geliefde kinderen des Vaders met Christus, den eerstgeborene — aanbidden wij gezamenlijk, naar de kracht, de gevoelens en den ijver, door den ons geschonken Geest ingestort, den God der Majesteit, wiens tegenwoordigheid, in plaats van een schrik voor onze zielen te zijn, het rustpunt daarvan is — den God der liefde, die ons daar heeft willen brengen, dat wij in Hem volkomen gelukkig zijn, en die zelf aan ons geluk deel neemt, nog gelukkiger dan wijzelven over onze eigene gelukzaligheid, Wiens liefde wij intusschen kennen, daar wij zelf liefhebben. Wij aanbidden onzen Vader in een kinderlijk vertrouwen op zijne goedheid — Hem, die ons met „alle geestelijke zegening” gezegend heeft, die aan al wat wij behoeven gedenkt, ja, die tot zelfs de haren van ons hoofd geteld heeft. Wij aanbidden Hem vanwege hetgeen Hij in zichzelf is, wij aanbidden Hem vanwege hetgeen Hij *voor ons* is, voor ons, die de kinderen zijns huizes zijn. Wij doen dat in het bewustzijn, dat wij allen zijne geliefde kinderen zijn, die voor denzelfden Vader — hun gemeenschappelijken Vader — verschijnen, zoodat ook de broederlijke liefde zich hierbij ontvouwt. De vreugde over de zegening des enkelen is wederkeerig de vreugde van allen, en

vermenigvuldigde dank stijgt tot God naar boven; want een vreugde, welke door de liefde zich in de zegening eens anderen, in een gemeenschappelijke zegening wedervindt, is veel sterker dan de vreugde, welke voortvloeit uit een zegening, die alleen het deel is van hem, wien ze te beurt valt. Er is meer van God in deze gemeenschappelijke vreugde. Daarom zien wij ook in het Nieuwe Testament, dat, ofschoon het bewustzijn dezer betrekking noodzakelijkerwijze iets persoonlijks is, om er gezamenlijk van te genieten, hoezeer ieder van ons ze persoonlijk met God onder eigene verantwoordelijkheid heeft te onderhouden, de Heilige Geest toch voortdurend de woorden „ons” en „wij” bezigt, waar Hij van christelijke liefde en gezindheden spreekt. Dit kan ook niet anders, dewijl de Heilige Geest de liefde Gods in onze harten uitstort.

(Wordt vervolgd.)

Het huisgezin te Bethanië.

L A Z A R U S.

Na Martha en Maria komt Lazarus — de laatste van het gezegende drietal te Bethanië. Veel wordt ons van hem niet gemeld, maar toch genoeg om er enkele oogenblikken bij stil te staan. Zelfs zullen de weinige bijzonderheden, die van hem staan opgeteekend, bij eenig nadenken, ons uiterst belangrijk en vertroostend voorkomen. Er is een stem des Heeren in deze geschiedenis van Lazarus. Ook het zwijgen is soms welsprekend. Lazarus is de type van een groote schaar van discipelen van Jezus.

Er zijn vele geloovigen, die weinig bekend zijn. Niet alleen zijn hunne namen onbekend in het land, maar zelfs in de stad of het dorp hunner inwoning zijn er

slechts weinigen, soms maar een enkele, die hen kennen. In eenvoudigheid gaan zij hunnen weg. Groote dingen verrichten zij niet. Bijbellezingen of evangelie-predikingen houden zij niet, om de eenvoudige reden, dat zij dit niet kunnen. Zelfs in de vergadering hoort men zelden of nooit hunne stem. Anderen liggen maanden en jaren op hun ziekbed uitgestrekt, of zitten altijd opgesloten binnen de enge muren hunner woning, schijnbaar niets anders doende dan lijden en dulden. Menige huismoeder is, als het ware, verscholen in de drukte van het huishouden en van de kinderen. Zijn zij minder dan de anderen? O neen! Zij beslaan de plaats, door God hun aangewezen. Er zijn sierlijke en onsierlijke leden in het lichaam, zegt de Apostel. Er zijn niet alleen apostelen en profeten, herders, leeraars en evangelisten in de gemeente, maar ook behulp-sels. Worden aan den een vijf, en aan den tweede drie talenten gegeven, de derde ontvangt er één. Hebt gij vijf talenten ontvangen, en gij gebruikt ze niet, dan zult gij geoordeeld worden; hebt gij er één ontvangen, en gij handelt daarmee verstandig, dan zult gij loon ontvangen. Wees niet traag, als God u vele gaven geschonken heeft. Besteed ze met ijver en trouw. Maar hebt gij er weinige ontvangen, wees dan tevreden met hetgeen gij hebt. Denk niet, dat gij onnut de aarde beslaat. Het talent, dat God u gaf, is juist voldoende voor u, de plaats, die God u aanwees, is juist voor u geschikt; de omstandigheden, waarin gij verkeert, zijn voor u juist de meest geschikte en gezegende. Veel kunt gij misschien niet doen, maar bedenk, dat, wat gij doet, even gewichtig en noodig is als hetgeen anderen verrichten. Wat gij doet, schijnt u zoo klein en zoo nietig, maar bedenk, dat God gansch anders oordeelt. Het onbeduidendste lid van een lichaam is even noodzakelijk als al de andere leden. De kleinste schakel kan in een ketting niet gemist worden, of het geheel valt uit elkaar. Gij moogt onbekend zijn bij de menschen, bij God zijt gij niet vergeten.

Zie, dit leert ons de geschiedenis van Lazarus. Lazarus

was zulk een stille in den lande. Slechts in één Evangelie wordt zijn naam genoemd. De eerste maal, dat wij van het huisgezin te Bethanië hooren, vernemen wij geen enkel woord van Lazarus. Hadden wij alleen de geschiedenis in Lukas 10, wij zouden niet eens weten, dat Martha en Maria nog een broeder hadden. Ook Mattheüs en Markus, die ons, evenals Johannes, de zalving van Jezus door Maria verhalen, vermelden geen woord van Lazarus. Alleen in Johannes' Evangelie hooren wij van hem. Doch hetgeen wij daar van hem hooren, bevestigt wat ik zoo even zeide: Lazarus was een stille in den lande. Geen enkele daad wordt ons van hem medegedeeld, geen enkel goed werk wordt er van hem vermeld, geen enkel woord staat er van hem opgeteekend. Wij vernemen, dat hij krank was en stierf; dat Jezus hem opwekte uit de dooden, en dat hij daarna met Jezus aanzat aan den maaltijd bij Simon den melaatsche. Ziedaar alles. Hoe onbeduidend! zal menigeen zeggen. Ja, zoo denken *wij*, maar zoo denkt *God* niet. Als wij een oogenblik bij de geschiedenis in Joh. 11 en 12 stilgestaan hebben, zult gij misschien heel wat anders zeggen. Dat onbeduidende leven zal een leven van groote, heerlijke beteekenis voor u worden, en gij zult God danken, dat Hij ons nevens Martha en Maria ook Lazarus' beeld heeft geteekend.

„En er was een zeker man krank, genaamd Lazarus, van Bethanië. Zijne zusters dan zonden tot Jezus, zeggende: Heer, zie, dien gij liefhebt, is krank.” Ziedaar de eerste meededeeling. En de tweede is: „Jezus nu had Martha, en hare zuster, en Lazarus lief.” Ja, niet alleen de bedrijvige Martha en de zoo innig aan Hem verbondene Maria, maar ook Lazarus. En die liefde van Jezus tot Lazarus was zoo duidelijk zichtbaar geweest, dat de zusters de boodschap tot den Heer konden zenden: „Heer, zie, dien gij *liefhebt*, is krank.” Zie, dat is treffend en schoon. Onze liefde bepaalt zich dikwerf naar het karakter en de hoedanigheden der geloovigen. De goddelijke liefde daarentegen omvat allen. Liefde tot

alle heiligen te hebben, was een toestand door Paulus hoogelijk geprezen.

Jezus had Lazarus lief, zóó lief, dat Hij tot de discipelen zegt: „Lazarus, onze vriend, slaapt.” *Onze* vriend — hoe gemeenzaam! Niet *mijn* vriend, maar *onze* vriend. Hij verbindt de discipelen met zich. 't Is alsof zij ééne familie uitmaken. Welk een nederbuigende goedheid! Ja, de geloovigen zijn op de nauwste, op de innigste wijze met Jezus verbonden. „Ik heet u niet meer dienstknechten, maar ik heb u vrienden genoemd, want al wat ik van mijnen Vader gehoord heb, dat heb ik u bekend gemaakt.” Zóó sprak Jezus tot zijne discipelen. Later, na de opstanding, gaat de Heer nog verder. Toen heette Hij de discipelen zijne *broeders*. Hij, de eerstgeborene veler broederen, zegt: „Ga heen tot mijne broeders, en zeg hun: ik vaar op tot mijnen Vader en uwen Vader, en tot mijnen God en uwen God.” Hij schaamt zich niet ons broeders te noemen. (Hebr 2 : 11.)

Doch keeren wij tot de geschiedenis terug. „Lazarus, onze vriend slaapt,” zegt Jezus. Is dat niet heerlijk? Die onbekende, stille Lazarus, die door Martha en Maria geheel in de schaduw gesteld wordt, uit wiens mond wij geen enkel woord hooren, van wien geen enkele daad staat vermeld, die Lazarus is een vriend van Jezus. Gij, die daar vergeten op een zolderkamertje woont, gij zijt een vriend van Jezus. Gij, die den kring uwer kinderen niet kunt verlaten, en uw leven slechts wijden kunt aan hunne opvoeding en verzorging, gij zijt een vriendin van Jezus. Gij, die daar op uw ziekbed ligt uitgestrekt, en slechts zelden een geloovigen ontmoet, gij zijt een vriend, een vriendin van Jezus. Dit vergoedt alles. Denk daar veel aan. Er is geen trouwer vriend dan de Heer. O, Hij bemint de zijnen zoo teer! Hij kent al hunne behoeften, en nooden, en zorgen; en op zijn tijd en op zijne wijze wil Hij daarin voorzien. Denk niet, dat Hij u vergeet, nu Hij in den hemel woont, en met heerlijkheid is gekroond. O neen! Hij is dezelfde, als toen Hij hier beneden wandelde. Hij is gisteren en heden en

tot in eeuwigheid dezelfde. Hij weet, waar gij woont; Hij kent uw adres. Denk slechts aan de geschiedenis van Saulus en Ananias. Tot Ananias zegt de verheerlijkte Heer: „Sta op, en ga in de straat, genaamd de Rechte, en vraag in het huis van Judas naar een, met name Saulus, van Tarsen, want zie, hij bidt.” Zoo kent Hij ook *uw* naam; zoo weet Hij ook de straat, waarin *gij* woont, het nummer van *uw* huis, het kamertje, waar *gij* uw verblijf houdt. En Hij weet al wat gij doet. Zie, dat is heerlijk en vertroostend! Al zou niemand u kennen, Hij kent u. Al zou iedereen u vergeten, Hij vergeet u niet. Hoe arm en veracht gij ook zijt, voor Hem zijt gij niet te arm, niet te veracht. Hij zoekt u, en bewijst u zijne vriendschap. O, dat gij steeds zijne tegenwoordigheid moogt bespeuren! Hoe gelukkig zou uw leven zijn, hoevele zegeningen zoudt gij genieten!

„Lazarus, onze vriend slaapt,” zegt de Heer. *Onze* vriend; ja Lazarus was niet alleen de vriend van Jezus, maar ook de vriend der discipelen. Hebt gij ook een vriend? Niet alleen onder de begaafden en bekenden, ook onder de stillen in den lande? Een vriend of vriendin op een zolderkamertje? Een kranke, die door niemand wordt bezocht? Een beproefde, die door allen is verlaten? Een weduwe of een wees? O, doe als Jezus! zoek uwe vrienden ook onder dezulken.

Doch hiermede is de geschiedenis van Lazarus niet ten einde; neen! het belangrijkste moet nog komen. Die stille, schijnbaar onbeduidende man werd een belangrijk persoon, van wien gansch Jeruzalem gewaagde. Wat zegt de Heer, toen Hij vernam, dat Lazarus krank was? „Deze krankheid is niet tot den dood, maar ter heerlijkheid Gods, opdat de Zoon Gods daardoor verheerlijkt worde.” Heerlijke woorden! Deze krankheid zou zijn ter heerlijkheid Gods. De Zoon van God zou er door verheerlijkt worden. Gods macht zou zich openbaren, en Jezus zou als Zoon van God zijne heerlijkheid tentoonspreiden. De Heer gaat niet terstond naar Bethanië, maar blijft twee dagen, waar

hij was. Lazarus sterft, en wordt begraven. Daar komt Jezus, en Lazarus wordt uit de dooden opgewekt. Hoewel hij reeds vier dagen in het graf gelegen had, staat hij op uit de dooden. Als een toonbeeld van Jezus' goddelijke macht staat hij daar. Het grootste wonder, ooit door Jezus op aarde verricht, werd aan hem gedaan. Waar de dood reeds zijne vernielende macht was begonnen, daar triomfeert de Heer over den dood en zijne vreeselijke gevolgen, en roept Lazarus in het leven terug. Welk een eer voor Lazarus! Wat niemand anders te beurt viel, dat viel hem te beurt. Wat met hem plaats vond, was ter heerlijkheid Gods, opdat de Zoon van God zou verheerlijkt worden. Hoe zal hij zich hebben verblijd! Jezus had hem lief; Jezus noemde hem zijn vriend; Hij had die liefde ondervonden, die vriendschap genoten; en nu mocht hij een toonbeeld van Jezus' heerlijkheid zijn. En meer nog. Wij lezen, dat velen uit de Joden, die tot Maria gekomen waren om haar te vertroosten, nadat zij aanschouwd hadden, wat er gebeurd was, in Jezus geloofden. (Joh. 11 : 45.) Zoo werd hetgeen er met hem plaats vond, hetgeen de Heer aan hem deed, een middel tot bekeering van zondaren. Ja, zulk een indruk had de opwekking van Lazarus gemaakt, dat een groote schaar der Joden, verstaande dat Jezus in Bethanië was, daarheen kwam, niet alleen om Jezus' wil, maar opdat zij ook Lazarus zien zouden, dien Hij uit de dooden opgewekt had. (Joh. 12 : 9.)

Is dit alles niet treffend, lieve lezer? Valt er niet veel uit te leeren? Gij hebt misschien weinige gaven; gij spreekt niet in de vergadering; gij kunt geen bezoeken maken; gij zijt een stille in den lande — en toch kunt gij ter heerlijkheid Gods zijn. Een ieder op zijne wijs en naar zijne maat. Dat is heerlijk. Wees slechts getrouw; doe slechts wat uwe hand vindt om te doen; geef u slechts geheel aan de leiding des Heeren over; en Hij zal alles heerlijk doen uitkomen. Opdat de Zoon van God verheerlijkt worde, zijn geen schitterende gaven noodig.

Die kan verheerlijkt worden op het krankbed, zoowel als in de vergadering; in uw dagelijksch werk, zoowel als in de prediking des evangelies; in den huiselijken kring, zoowel als in den arbeid onder de heidenen. Het komt er maar op aan, of wij die plaats innemen, ons door den Heer aangewezen. Zijt gij een behulpzel, en wilt gij tot elken prijs een profeet zijn, dan zult gij slechts een ellendig namaaksel kunnen leveren van die heerlijke gave Gods; en bovendien zult gij de gave u verleend niet kunnen besteden. 't Ligt niet in het groote en schitterende, maar in de genade des Heeren. Is ieder lid op zijn plaats, dan dient elk tot de opbouwning des lichaams en tot verheerlijking van het hoofd.

„Deze krankheid is niet tot den dood, maar ter heerlijkheid Gods.” Welk een troost voor zieken en lijdenden! Zij weenen zoo dikwijls, dat zij niets doen kunnen, dat zij slechts onnut de aarde beslaan. O, denk dit niet, gij, die krank zijt en lijdt. Denk aan Lazarus. Die was niet alleen krank, maar hij was gestorven, en toch werd de Zoon van God in hem verheerlijkt. Al is het niet op dezelfde wijze, toch kan dit met u ook het geval zijn. Indien gij geduldig zijt en zachtmoedig; indien ge niet klaagt of zucht; indien ge u verblijdt in den Heer, en roemt in de verdrukking, dan wordt de naam van God en van Jezus door u verheerlijkt. De wereld zal moeten bekennen, dat alleen een Christen zóó vermag te lijden. Onder het lijden te juichen, op het krankbed zich te verblijden, en anderen te kunnen troosten, dat is de triomf des geloofs. Bij het naderen van den dood niet alleen kalm en rustig, maar gelukkig en verblijd te zijn, dat toont ons de kracht van het Christendom, de kracht van het geloof in Jezus. Ik kan mij niets heerlikers denken! Een Christen vroolijk te zien sterven, verkwikt altijd mijne ziel. Menig ongeloovige is er door getroffen geworden en tot nadenken gebracht. Aldus wordt Gods Naam verheerlijkt.

Nog twee dingen lezen wij van Lazarus. Na zijne op-

wekking uit de dooden zat hij met Jezus aan in het huis van Simon, den melaatsche. Uit het verhaal in Joh. 12 blijkt, dat Lazarus een belangrijk persoon geworden was. In het eerste vers lezen wij: „Jezus dan kwam zes dagen vóór het pascha te Bethanië, daar Lazarus was, die gestorven was geweest, welken hij opgewekt had uit de dooden.” En in het tweede vers wordt ons meegedeeld, dat Lazarus een was van hen, die met Jezus aanzaten. Wat zal dat een vreugde voor Lazarus geweest zijn! Met Jezus aan te zitten, nadat de Heer hem zulk een groote genade bewezen had, en zijne almachtige kracht zoo heerlijk aan hem had geopenbaard. Ook hij had Jezus beter leeren kennen. Ook hij had in den Heer een vriend gevonden, zooals er geen tweede op aarde bestond. Zalige oogenblikken zullen het voor Lazarus geweest zijn!

En dan, hij werd verwaardigd om de smaadheid van Jezus te dragen. De Joden hadden besloten om Jezus te dooden, en nu beraadslaagden zij, om ook Lazarus te dooden. Niets was natuurlijker dan dit. Lazarus was een levende getuige van de goddelijke macht van Jezus. Al wie naar Bethanië ging, kon daar de geschiedenis van Lazarus' opwekking hooren verhalen, en Lazarus zelven zien. Honderden gingen daarheen. Dit ergerde en verbitterde de Joden; en daarom besloten zij niet alleen Jezus, maar ook Lazarus te dooden. Zoo deelde Lazarus in de smaadheid van Jezus. En om Jezus' wil te lijden is een groote eer, een heerlijk voorrecht. „Acht het voor groote vreugde, mijne broeders! wanneer gij in menigerlei verzoekingenv valt.” (Jak. 1.) „U is uit genade gegeven in de zaak van Christus niet alleen in Hem te gelooven, maar ook voor Hem te lijden.” (Fil. 1 : 29.) „Indien gij lijdt om der gerechtigheid wil, zoo zijt gij zalig.” (1 Petr. 3 : 14.) Voor Jezus te lijden is derhalve een genade, het is louter vreugde, het is zalig voor het hart. Dit voorrecht viel Lazarus te beurt. Noch van Martha, noch van Maria lezen wij zulks. De stille, vergetene, schijnbaar onbeduidende Lazarus ontving deze groote eer.

Hoe schoon en treffend is dit! De Heer weet de nederigen te verhoogen, de kleinen en zwakken op te heffen en te sterken.

Zoo is dan ook Lazarus een belangrijk persoon voor ons geworden. Het weinige, dat ons van hem wordt medegedeeld, is gewichtig en leerrijk genoeg. 't Is waar, hij trad niet op den voorgrond, hij nam de bescheidenste plaats in huis in; zijn naam wordt slechts enkele keeren genoemd; van wat hij deed of sprak, staat geen woord vermeld; maar hij werd door Jezus bemind; Jezus noemt hem zijn vriend; Hij wordt een getuige van de opstandingsmacht van Jezus, en een deelgenoot van Jezus in het lijden en den smaad. Naast de bedrijvige Martha en de overgegevene Maria staat de stille, schijnbaar onbeduidende Lazarus. Zijn beeld mocht op de schilderij niet ontbreken. De toestand der geloovigen is zeer verschillend. Gelijken velen op Martha, bevinden slechts weinigen zich in den toestand van Maria, menigeen zal zijn beeld in Lazarus geteekend vinden. De Heer zorgt voor alles, ook in dit opzicht. Voor alle geloovigen, hoe verschillend hun toestand en karakter ook zijn moge, gaf Hij aanwijzingen. Niemand behoeft verlegen te staan. Geen enkele wordt zonder troost en bemoediging heengezonden. Het Woord Gods voldoet aan allen en voor alles. En wat boven alles heerlijk en kostelijk is voor het hart, is, dat Jezus al de zijnen met teedere liefde omvat, en hen leidt en zegent, vermaant en vertroost, naardat een iegelijk van noode heeft. Geve de Heer ons genade, om steeds zijne stem te onderscheiden en naar zijne woorden te luisteren!

DE EEREDIENST

OF

HET GEMEENSCHAPPELIJK DIENEN VAN GOD VOLGENS ZIJN WOORD.

(*Vervolg van pag. 96.*)

De werking van de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes, die één is, gaat echter nog verder. Hij geeft ons niet alleen het bewustzijn, dat wij in Christus volmaakt zijn voor God, staande in de kracht der door Hem volbrachte verlossing; dat wij kinderen zijn voor den Vader, die ons liefheeft, en ons heeft gebracht in zijn huis; maar Hij geeft ons ook het bewustzijn, dat wij één lichaam uitmaken, het lichaam van Christus, en dat wij elkanders leden zijn. De gemeente, door God geschapen, deze nieuwe mensch, deze verlost en allen gedoopt tot één lichaam, die slechts door den Geest God aanbidden, doen zulks daarom als één lichaam, en wel met alle verlost en. Zij zijn een woonstede Gods door den Geest; en terwijl deze Geest ze allen in de eenheid des lichaams van Christus vereenigt, stijgt de aanbidding naar boven tot God, die ze tot éénen mensch in Christus gemaakt heeft. Indien ook Israël een geheel vormde, dat door de priesters vertegenwoordigd werd, die in den tabernakel dienden, zoo brengen de geloovigen Gode een rechtstreeksche eeredienst toe, en wel in de eenheid, in welke zij allen één lichaam in Christus zijn. Daar is meer dan broederschap, daar is eenheid, niet slechts een volks-eenheid, noch een familie-eenheid, maar een eenheid des lichaams door éénen Geest. Dit kan enkel van de gemeente gezegd worden, welke alleen tot één lichaam in Christus gedoopt is, waarvan het Hoofd is opgevaren naar boven, opdat zij in vrijheid en met vreugde voor God door de zalving, die van Hem afdaalt, eeredienst plegen kan.

Laat ons nu eenige praktische gevolgen van dit alles aangeven. Vooreerst is het duidelijk, dat de eeredienst

alleen het deel der kinderen Gods is. Daar zij in geest en in waarheid moet plaats vinden, dewijl zij Hem gebracht wordt, die de zonde in zijne tegenwoordigheid niet dulden kan, zoo kunnen slechts zij, die in het bloed des Lams gewasschen zijn, en den Geest ontvangen hebben, tot God naderen om Hem te aanbidden. Dat een onbekeerde Gode eeredienst zou toebrengen, is een besliste onmogelijkheid. Het is mogelijk, dat God hem tijdelijk zegent; het is ook mogelijk, dat hij om dezen zegen bidt en verhoord wordt. God kan groot medelijden met hem hebben, in zoover hij een arm zondaar is. Doch deze onbekeerde kent God niet, hij heeft den Geest niet, hij is niet in Christus' bloed gewasschen. Denkt hij God te kunnen naderen, dan is dit slechts een bewijs, dat hij niet weet, wie hij zelf is, noch wie God is, dien hij dienen wil. Wie kan in het heiligdom treden dan alleen hij, die geheiligd is? Wie kan zich tot God als Vader wenden, dan alleen hij, die zijn kind is? Het feit bovendien, dat het lichaam van Christus één is, en de eeredienst geschiedt door den Geest, die deze eenheid tot stand gebracht heeft, sluit, zoodra er eeredienst plaats vindt, iedereen uit, die niet tot dit lichaam behoort. Het is een loochening van het bestaan van dit lichaam, te vooronderstellen, dat een persoon, die den Geest niet heeft, deel kan nemen aan de eeredienst; ja, het is een verloochening van de natuur en het doel dier eeredienst. Indien toch de onbekeerde daaraan deelnemen en God aanbidden kon, dan verviel de noodzakelijkheid van zoodanig lichaam en van de verlossing, die er den grondslag van uitmaakt. Waartoe zouden er verlost en uit de wereld noodig zijn, indien de mensch van de wereld, God in zijne tegenwoordigheid dienen kan? Waartoe een lichaam van Christus, indien de mensch van de wereld een deel daarvan uitmaakt? Waartoe de aanbidding van God door den Geest, indien hij, die den Geest niet heeft, Hem evengoed aanbidden kan? De gemeenschappelijke eeredienst vooronderstelt, dat ik,

terwijl ik mij tot God wend, naar waarheid zeggen kan „wij.” Zij vooronderstelt personen, die door denzelfden Geest tot één gebracht zijn. Het is wel mogelijk, dat zich een huichelaar in de vergadering bevindt, hij zal in de eeredienst een belemmering zijn; doch de waarheid wordt niet opgeheven, indien de aanbiddende in aller naam „wij” zegt. Het zijn de geloovigen alleen, die God aanbidden. De ware eeredienst, die Gode gebracht wordt, vooronderstelt een bevrijde ziel, d. i. een ziel, die de vrijheid heeft, in de kracht van Christus' werk te naderen tot God. Wanneer ik een ziel ontmoet, al ware het de vreesachtigste, die God liefheeft, en die alleen het werk van Christus als den grond harer hoop bezit, zoo is het mijne roeping haar aan te moedigen. Indien deze ziel echter zelf niet het bewustzijn bezit van de kracht van Christus' werk, dan zal zij benauwd wezen bij het naderen tot God, omdat zijne tegenwoordigheid haar meer het bewustzijn harer zonde doet gevoelen dan de vreugde, welke deze tegenwoordigheid hem verleent, die in vrede door Christus daarvan geniet. In dergelijke gevallen ijlt dikwerf de liefde de vrijmaking vooruit, en is met een juist gevoel gepaard dan de redeneeringen der ziel, die nog siddert; deze toestand is echter niet de gepaste voor de aanbidding.

De toestand des waren aanbidders is: voor God, in het licht, gereinigd van alle zonde door Christus' bloed. De geloovige is voortdurend gereinigd van alle zonde. Om God waarlijk te kunnen aanbidden, moet hij dat weten. Somwijlen berooven de verkeerde onderrichtingen, die men hem gegeven heeft, hem naar zijne gedachten van deze noodzakelijke vrijheid; terwijl zijne ziel, als zij met God alleen is, uitroept: Abba, Vader! Hoezeer men overigens in liefde alle verschooning gebruiken moet — een ware eeredienst vooronderstelt in beginsel, dat men God zonder vrees kan naderen. Dit is echter het noodzakelijk en positief gevolg van het bloed en het werk van Christus, waar ieder geloovige deel aan heeft.

De tegenwoordigheid des Heiligen Geestes geeft daarvan het genot.

Welk een vreugde, op deze wijze God te kunnen aanbidden! Welk een bron van vreugde is Hij, dien men aanbidt! Hoe groot is toch het geluk zich zonder wolken, zonder vrees, als gerechtigheid Gods in Christus, in zijne tegenwoordigheid te bevinden! Zijne tegenwoordigheid is slechts een bron van vreugde voor een natuur, die door Hem is meegedeeld, en die bekwaam is van Hem te genieten. Welk een vreugde zijne dankbaarheid te kunnen uitdrukken, Hem de lofzegging te brengen, van welke men weet, dat zij Hem aangenaam is! Welk een zegen, zijnen Geest te hebben, den Geest der vrijheid en des zoonchaps, die in ons werkt om ons tot deze dankzeggingen bekwaam te maken, ons lof en gewaarwordingen van vertrouwen en aanbidding in te storten! Welk een vreugde, zich daartoe over te geven, in eenheid des lichaams, als leden van hetzelfde gezin en van hetzelfde lichaam, in het gevoel, dat deze vreugde een gemeenschappelijke is, en dat allen, die wij liefhebben, den Heer volkomen aangenaam zijn, en er hunne vreugde in vinden Hem te loven, die waardig is geloofd te worden, en die ons liefgehad heeft — dien God, die de bron van ons geluk en het voorwerp onzer aanbidding is — dien Heer, die zich voor ons heeft overgegeven, opdat wij Hem bezitten zouden!

De volmaaktheid van dit alles zal in den hemel zijn; en de christelijke eeredienst hier beneden is, in zwakheid natuurlijk, de verwezenlijking van hetgeen ons eeuwig geluk en ons leven daarboven uitmaken zal. Wij hebben het voorrecht ons voor eenige oogenblikken buiten de wereld te gevoelen, buiten de werkzaamheid des geloofs zelfs, om te genieten van den toestand der dingen, waarin Christus de vrucht ziet van den arbeid zijner ziel, en waaraan Hij verzadigd wordt. (Jez. 53 : 11.) Ik herhaal: in zwakheid slechts vindt deze verwezenlijking plaats, maar toch in waarheid, door den Geest. Ook wordt deze

eeredienst, daar zij door den Geest plaats vindt, in de eenheid des ganschen lichaams toegebracht. Al zijn er ook slechts twee of drie, zoo bevindt zich toch Degeen, die het middelpunt en de band van alle leden is, daar bij, en zijn Geest verbindt ons noodzakelijkerwijze en in liefde met alle andere leden zijns lichaams, hetwelk één is. Wij verstaan met alle heiligen, onafhankelijk van het getal der vergaderden, de liefde van Christus, die alle kennis te boven gaat.

Het blijft altijd waar, dat het leven zich bij ieder persoon afzonderlijk ontwikkelt; maar het treedt in werking voor God in de gemeenschappelijke vreugde der gemeente. Ik geloof, dat er in den hemel een persoonlijke vreugde en gemeenschap wezen zal, die slechts hij kent, welke ze geniet. Deze kostbare waarheid wordt ons, zooals mij toeschijnt, geleerd in hetgeen tot de gemeente van Pergamus gezegd is: „Die overwint, ik zal hem geven van het verborgen manna, en ik zal hem geven een witten steen, en op den steen een nieuwen naam geschreven, *dien niemand kent, dan die hem ontvangt.*” (Openb. 2 : 17.) Ik voeg er bij, dat zelfs de bekwaamheid tot de gemeenschap der vreugde in de eeredienst van de werkzaamheid des inwendigen levens afhangt. Want hoe kan zij gesmaakt worden, wanneer God niet door de ziel gekend wordt? Ik zeg dit, opdat men niet meene, dat ik om de gemeenschappelijke genieting het verborgen leven met God zou willen verzuimen. Integendeel, wanneer het verborgen leven met God nagelaten wordt, dan zal òf de eeredienst koud, òf de vreugde vleeschelijk zijn. Alzoo, de ware zegen in de eeredienst hangt af van de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes, en ontspringt uit den geestelijken toestand van hen, die er aan deel nemen, tenzij de onbeperkte genade Gods daartusschen kome. Dit heeft ons een belangrijke grondstelling doen aanroeren, namelijk, dat de Heilige Geest de kracht, de eenige, levende bron is van al wat waar is in de eeredienst. Overigens is het een algemeen ware grondstelling,

dat Hij dit ook is ten opzichte van het geheele christelijke leven. Men leeft door den Geest, men wandelt door den Geest, men aanbidt in den Geest en in waarheid. De Geest is het, die tegen het vleesch strijdt. De gezindheid des Geestes is de uitdrukking van het geheele innerlijke, christelijke leven. In de christelijke eeredienst echter, waar de leden van Christus bijeen zijn, werkt de Geest in het lichaam. Alles, wat waar en gezegend is, komt van Hem. Onbegrensd in zijne werking, maar handelend naar de geestelijke bekwaamheid van een iegelijk, bedient Hij zich van hen om de gewaarwordingen uit te drukken, welke der gemeente voor God betamen; maar Hij heft ze tot Hem op, want God is daar, om ze door zijne genade aan te kweeken. Hetgeen in de eeredienst geschiedt, moet naar de geestelijke bekwaamheid der vergaderden wezen, doch moet ze ook opheffen en tot God nabij brengen. Zoo werkt de Heilige Geest, want Hij werkt in menschen, hoezeer naar de kracht en de genade van God.

Zijn de Christenen als lichaam vereenigd, en treden de leden, een iegelijk aan zijne plaats, door den Geest in werking, dan is de gelegenheid tot het besteden der gaven, die tot opbouwning van de leden des lichaams worden uitgeoefend, aangeboden. Ik zeg: tot opbouwning van de leden des lichaams, omdat het alzoo niet gelegen is met de verkondiging des evangelies, die, gelijk van-zelf spreekt, zich tot de wereld richt. Een vergadering, tot eeredienst saamgekomen, is alzoo uit haren aard de gelegenheid tot uitoefening van alle gaven, die de opbouwning des lichaams ten doel hebben, ofschoon deze uitoefening volstrekt niet het doel der samenkomst is. *)

*) De eeredienst is even volkomen zonder de uitoefening van eenige gave, en eigenlijk is zij op zichzelf meer volkomen. Wanneer de wijze, waarop de gaven gewoonlijk uitgeoefend worden, tot uitwerking heeft het karakter der vergadering te vervalschen, en haar te berooven van het karakter der eeredienst, dan verliest men altijd daarbij. Want wanneer de Geest Gods, die werkzaam is, goedvindt bij deze gelegenheid de leden des lichaams te vermanen en te onderwijzen, zoo blijft het toch altijd

Dit wordt duidelijk uiteengezet in het 14de hoofdstuk van den eersten brief aan de Korintheërs, dat uitvoerig over de uitoefening der gaven, wanneer de vergadering saamgekomen is, handelt, en aanleiding geeft de orde dezer uitoefening te regelen. Dit kan ook licht verstaan worden. Daar de gemeente als lichaam van Christus vereenigd is, en de Geest door de leden werkt, zoo wordt het lichaam door hetgeen elk lid bijdraagt, naar de gave, die een iegelijk toebedeeld is, opgebouwd; terwijl de Geest alles ordent, opdat het bevorderlijk zij ter opbouw, welke zijn doel is. De hoofdzaak echter is, dat men tot God zelf nadert. De uitoefening der gaven is alleen een middel. De genieting der liefde, in de tegenwoordigheid Gods, bij de aanbidding is het blijvende doel. De gaven zullen in den hemel ophouden, zoowel als de onkunde, die noodig maakt, dat men onderwijst, en de traagheid, die de vermaning te voorschijn doet treden — doch de eeredienst zal, Gode zij dank, nooit ophouden. Onder de wet was de dienst der priesters voortreffelijker dan die der levieten; want de leviet diende en de priester naderde tot God, naar de zalving die op hem was. In de uitoefening der gaven zijn wij levieten, in de eeredienst zijn wij priesters. Overigens oefent hij, die door den Geest in de eeredienst bezig is, geen gave *) uit; want een gave is een van God geschonken bekwaamheid om onder de menschen werkzaam te zijn. Altijd is het de mate der geestelijkheid, die hem bekwaam maakt het orgaan der vergadering te zijn. Alzoo, terwijl de Geest in geestelijke menschen werkt om de geestelijke gevoelens

waar, dat het een betere toestand is, God te kunnen aanbidden, zonder dat het noodig is vermaand te worden. Men is alsdan meer eenvoudig en ten volle met God, Hemzelven genietende door de genade.

*) Het schijnt, dat de gave der talen zoowel in gebeden als in toespraken werd uitgeoefend. Dit kan ook gemakkelijk begrepen worden: de geestelijke mensch nam deel aan een vergadering, welker taal hij alleen door ingeving kende. Dit bevestigt slechts de algemeene gedachte, die ik hierboven uiteengezet heb.

der vergadering uit te drukken, wordt Gode in waarheid eeredienst toegebracht.

Wij hebben opgemerkt, wat overigens voor iedere geloovige ziel als grondwaarheid vaststaat, dat het offer van Christus de noodzakelijke en wezenlijke grondslag van alle christelijke eeredienst is. Wij weten, dat wij alleen door dit offer tot God kunnen naderen, en op de kracht daarvan alleen steunend, verschijnen mogen voor Hem, die van dit offer al de heiligheid, al de volmaakte waarde gevorderd heeft, en die naar zijne natuur met niets minder bevredigd worden kon. Daarin bestaat echter niet al de betrekking tusschen de eeredienst en het offer van Christus. Daar ons Christus door het voorhangsel, d. i. zijn vleesch, een nieuwen en levenden weg gebaad heeft, zoo hebben wij volkomen vrijheid door zijn bloed in het heiligdom binnen te gaan. Maar is dit alles? Vergeten wij, eenmaal daar binnen getreden uit kracht van de waardij van dit kostbare offer, die waardij zelve? Neen, eerst daar leeren wij die in al haren omvang kennen en op prijs stellen. Voor wij daar binnen gingen, maten wij de waarde van Christus' werk af naar de behoeften, die bij ons door de zonde ontstaan waren. Thans echter, gelukkig en in gemeenschap met God, smakende de zaligheid zijner liefde, onderwezen in zijne gedachten en gezindheden, meten wij dit werk, dat overigens alle maat overtreft, naar de genade Gods, die er in ontvouwd werd. Wij zien daarin hetgeen God er in aanschouwt, in plaats van er alleen in te zien, wat de zondaar er in aanschouwt, hoe kostelijk overigens dit gevoel voor ons zijn kan, op een oogenblik dat wij er van doordrongen zijn. In het genot van den vrede, en uit kracht van dit offer naar den Geest ons in den hemel bevindend, beschouwen wij zijne geheele waardij met de oogen Gods; wij worden gevoed door al de volmaaktheid, die het heeft volgens de gedachten Gods. Want deze beschouwing en deze gedachten zijn ons door den Geest gegeven om ons te heiligen, om onze harten in overeen-

stemming te brengen met hetgeen in den hemel is. Wij denken ook aan hetgeen de liefde van Christus was voor ons, daar Hij zichzelf voor ons ten offer bracht.

De dood van Christus heeft zulk een waarde in de oogen des Vaders, dat de Heer, die als eengeboren Zoon des Vaders diens vreugde uitmaakte, eer de wereld was, kon zeggen: „Daarom heeft mij de Vader lief, omdat ik mijn leven afleg, opdat ik het wederom neme.” Zijne opoffering voor de heerlijkheid zijns Vaders was in zijnen dood een onbeperkte opoffering geweest. Alles wat tot de zedelijke ontvouwing dezer heerlijkheid behoorde, was door de opoffering van Hem, die geleden heeft, volbracht geworden. Al het verborgen kwaad, waardoor Satan in deze wereld heerschte, en waardoor ellende, dood en oordeel zijn ingekomen, heeft er toe moeten dienen om de heerlijkheid Gods in het licht te stellen. De gerechtigheid Gods, zijne majesteit, zijne waarheid, zijne liefde, die met zonde onbestaanbaar is, zijn juist naar aanleiding van de zonde in het licht gesteld geworden door Hem, die gewillig was voor ons tot zonde gemaakt te worden. De opoffering van Christus tot de verheerlijking zijns Vaders, de liefde, de gehoorzaamheid, de onderwerping, de overgave van alles, tot zelfs zijn leven, opdat zijn Vader verheerlijkt wierd, en degenen, die Hij liefhad, wierden verlost, een volmaakt geduld, een vertrouwen op God, dat nooit faalde, zelfs niet, toen Hij verlaten werd — dit alles was aan het kruis vereenigd om zijne persoonlijke volmaaktheid te doen uitkomen. Wanneer wij er aan denken, wat Hij was in zichzelf, en wat Hij was voor ons, welk een waarde verkrijgt zijn dood dan niet in onze oogen! Voegen wij aan dit alles nog toe, dat de macht des Satans overwonnen, de dood tenietgedaan, ja, voor ons *gewin* werd; dat het kwade voor de oogen Gods weggenomen en een onaantastbare volmaaktheid werd ingebracht in het heelal, dat nu vol is van vrede en licht, en waarvan wij erfgenamen geworden zijn, en — wat alles te boven gaat — dat het volmaakte

genot der liefde Gods ons deel is, ... en wij zullen gevoelen welk een waarde Christus' kruis voor ons heeft, al zijn ook onze lippen te zwak om het uit te drukken, en onze harten te zwak om de vaten te zijn voor de gewaarwordingen, die de beschouwing van het kruis te voorschijn roept.

De aanbidding knoopt zich noodzakelijkerwijze aan het kruis vast. De God, dien wij aanbidden, werd dáár verheerlijkt — Hij had, zonder dat kruis, niet op een Hem passende wijze kunnen verheerlijkt worden — daar hebben wij geleerd, wat Hij is. Is echter de heerlijkheid van Christus aan het kruis een heerlijkheid, die op een afstand van ons staat, ons alleen verblindt, en door hare uitnemendheid zelve ons verwijderd houdt? Integendeel: Christus was aan het kruis voor ons, in onze plaats, als de geringste onder de menschenkinderen, met een aangezicht, onaanzienlijker dan dat van eenig mensch hoe ook genaamd. Zijn kruis is de uitdrukking eener teedere liefde voor ons, eener liefde sterker dan de dood. Hij heeft ons liefgehad tot het einde. Hij heeft de zorg op zich genomen ons bij den Vader gelukkig te maken, geschikt om zijne tegenwoordigheid te genieten; en niets was Hem te dierbaar om dat uit te voeren. Zijn volkomen liefhebbend hart hangt aan hen, wier zaak Hij op zich genomen heeft. Hij heeft zich met hen verbonden. Hij, die niets noodig had, had ons noodig. „Ik ga heen,” zegt Hij, „om u plaats te bereiden, en als ik heengegaan ben, en u plaats bereid heb, dan zal ik wederkomen, en u tot mij nemen, opdat gij zijn moogt, waar ik ben.” „Wien zoekt gij?” zegt Hij in den hof Gethsémané, „indien gij mij zoekt, zoo laat dezen heengaan; opdat vervuld wierd hetgeen Hij gesproken had: van degenen, die gij mij gegeven hebt, heb ik niemand verloren.” Hij heeft zichzelf voor ons overgegeven. „Ik heb grootelijks begeerd dit pascha met u te eten, eer ik lijde; want ik zeg u, dat ik niet meer daarvan eten zal, tot het vervuld is in het koninkrijk Gods.”

Gelijk het pascha voor Israël de gedachtenisviering was van zijne verlossing uit Egypte, zoo is het avondmaal niet alleen de gedachtenisviering van onze verlossing, maar meer nog, van de liefde van Hem, die ons verlost heeft. De liefde van Jezus, die er waarde aan hecht, dat wij zijner gedenken, en die ons met zooveel teederheid nabij komt, is een liefde, welke de diepste gevoelens levendig maakt, die zich vastknoopen aan het hoogste in de genade Gods, en die zich uitdrukken in de aanbidding des harten.

Nu verstaat men, hoewel de eeredienst op verschillende wijze geschiedt: door liederen, dankzeggingen, in den vorm van gebeden, lofprijzing, enz., dat het avondmaal, als uitdrukking van hetgeen de grondslag der eeredienst uitmaakt, het middelpunt daarvan is, waaromheen de andere elementen, die er bij behooren, zich rangschikken. De aanbidder gedenkt aan hetgeen in Gods oogen de meeste waarde heeft, namelijk: den dood zijns veelgeliefden Zoons; hij viert gedachtenis van de daad, waarin de Verlosser zijne liefde het krachtigst betoond heeft.

Nog andere beschouwingen kunnen hierbij met het oog op het avondmaal niet onvermeld blijven. Men zit aan in het huis Gods; men eet, als de hooge priesters, van de dingen, door welke de verzoening werd volbracht. Men verdiept zich met het hart in de volmaaktheid dezer verzoening, en in hetgeen Christus was, toen Hij ze volbracht. „Die mijn vleesch eet en mijn bloed drinkt, die blijft in mij en ik in hem.” Ik pas deze plaats niet uitsluitend op het avondmaal toe, zij is slechts de levendigste uitdrukking daarvan.

De dankoffers geven met het pascha het duidelijkste beeld van het karakter des avondmaals. Deze offers bestonden in een maal, dat volgde op de slachting van het offer. Bij het pascha voedde Israël zich met het offer, door welks bloed het beveiligd was voor het oordeel. In de dankoffers waren God, de dienstdoende priester, de priesters, de aanbidder en die bij hem waren de gas-

ten. Het op het altaar verteerde vet werd de spijze Gods genoemd; het was de uitdrukking der diepe bevrediging van God in den welriekenden geur van het werk van Christus. De priester, die het bloed stortte, had ook zijn deel. Dit is Christus, die aan de vreugde der zijnen, door de kracht van zijnen dood te voorschijn gebracht, zich verkwikt, die van de vrucht „van den arbeid zijner ziel” verzadigd wordt. De andere priesters hadden ook hun deel; dit zijn de Christenen in 't algemeen. Dan hebben wij in den offeraar en de zijnen de vergaderde aanbidders. God zelf heeft zijn deel aan de vreugde, zoowel als Christus, de gemeente in haar geheel, en eindelijk de vergadering, die aan het maal aanzit. Deze vreugde des dankoffers wordt op uitnemend heerlijke wijze bij het avondmaal teruggevonden. Wij voeden ons door het geloof met dit reeds gebrachte slachtoffer, waarvan de welriekende geur tot God naar boven stijgt. Christus heeft zijne vreugde in de onze; wij nemen met de geheele gemeente deel daaraan. In den Geest reeds in den hemel, herinneren wij ons hetgeen ons recht geschonken heeft daar binnen te gaan, en wat dáár voor onze harten het dierbaarst zijn zal. Zooals Jozua in Kanaän voor Jericho's muren het pascha vierde, verkondigen wij, gescheiden van de wereld en tot één lichaam vereenigd, den dood van Jezus, die het fundament onzes heils is, totdat Hij komt, en wij voor eeuwig bij Hem zullen zijn daarboven, waar de herinnering overtollig zal zijn, omdat wij daar bij Hem zelve zijn zullen.

Onze lofprijzing, onze aanbidding, onze dankzegging zijn als noodzakelijk gevolg verbonden aan de aanneming des offers van Christus door onzen God in den hemel. Dit is altijd waar voor het hart; weshalve ook, wanneer de eeredienst volkomen is, het avondmaal daartoe behoort.

In het Oude Testament werd deze waarheid opmerkenwaardig voorgesteld in het dankoffer. Wanneer men bij dit offer het vleesch van het offerdier at op een tijd, die te verwijderd was van het oogenblik, waarop het

vet op het altaar was verbrand geworden, dan was zulks een zonde, in plaats van een daad der gemeenschap te zijn. Bij het loffer kon men het vleesch alleen eten op den dag, dat het offer plaats vond; was het een vrijwillige offerande, dan mocht men het nog den dag daaraanvolgende eten. De vreugde der aanbidders moest zich onmiddellijk aansluiten aan de gave, die Gode toegebracht was, anders was deze vreugde onheilig. De kracht des geestelijken levens (het vrijwillige offer) gaf aan dien band meer sterkte, zoodat daarbij het maal, dat op den tweeden dag plaats vond, niet werkelijk van het offer gescheiden was.

De belangrijkheid van de avondmaalsviering bij de eeredienst, zoowel in haar verband met het aan God gebrachte offer, dat de grondslag is van al onze betrekkingen tot Hem, als ook in haar verband met de liefde en de overgave van Christus voor ons (zoowel het offer als de overgave van Christus vormen den kring, binnen welken de geestelijke gewaarwordingen bij de eeredienst zich bewegen) is voor hem, die nadenkt over de waarheden, welke wij zooeven bespraken, genoegzaam bewezen. Maar een andere, niet minder belangrijke waarheid plaatst zich hier nevens. Wij hebben gezien, dat, terwijl de Heilige Geest de bron, de kracht, de leider van alle wezenlijk aan God toegebrachte christelijke eeredienst is, de *eenheid des lichaams*, hetwelk door Hem gevormd is, en waarin Hij werkt, duidelijk uitkomt bij de eeredienst, die de leden des vereenigden lichaams door de werking des Heiligen Geestes plegen. De liefde, welke de ziel der eeredienst is, ontbreekt in een harer volmaaktste vormen, zoodra het bewustzijn van die eenheid niet voorhanden is. De tegenwoordigheid des Heiligen Geestes brengt het bewustzijn dezer eenheid, waarvan Hij de bewerker en de band is, te voorschijn. Een der zijden van het avondmaal nu is de uitdrukking dezer eenheid: „Want één brood, één lichaam zijn wij, de velen; want wij zijn allen des éénen broods deelachtig.” (1 Kor. 10:17.) In-

dien éénerzijds het gebroken brood het gegeven lichaam des Heeren voorstelt, zoo stelt anderzijds de eenheid van dit brood de eenheid van zijn geestelijk lichaam voor. „Toen ik hoorde,” zegt de Apostel, „uweliefde tot *alle heiligen*,” enz. — „opdat gij ten volle kondet begrijpen met *al de heiligen*, welke zij de breedte en lengte en diepte en hoogte, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld moogt zijn tot al de volheid Gods.” „Hem nu, die machtig is meer dan overvloedig te doen boven al wat wij bidden of denken, naar de kracht, die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente door Jezus Christus.” (Efez. 1 : 15. 3 : 18—21.)

Welk een genot met al de heiligen, waar zij ook zich bevinden, vereenigd te wezen in de eenheid des lichaams van Christus, als die te zamen de leden van dit lichaam uitmaken, volgens alle voorrechten daaraan verbonden, uit kracht van de liefde van Hem, die dit lichaam voedt en onderhoudt, zooals een mensch zijn eigen vleesch onderhoudt — zich door den Geest met een ieder vereenigd te gevoelen, die met Christus vereenigd is, dit te gevoelen in de uitnemend gelukkige gedachte, dat allen, die ons zoo onuitsprekelijk dierbaar zijn, omdat zij zijn eigendom uitmaken, de voorwerpen zijn van zijne onveranderlijk liefhebbende zorg! Welk een vreugde op die allen door het geloof al deze liefde van Christus toe te passen, waarvan wij ons bij de eeredienst bewust zijn: een geloof, dat overigens nooit zijn doel kan missen.

Zoo is dan ook de voorbidding nauw met de eigenlijke eeredienst verbonden, terwijl zij tevoorschijn geroepen wordt door de liefde, die, tengevolge van de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes, in werking wordt gebracht. De beden om verleening van genade, welke zij, die eeredienst plegen, voor zichzelf uitspreken, sluiten zich bijna op dezelfde lijn daarbij aan; terwijl het in de eeredienst zich uitsprekende gevoel over hetgeen wij aan God te danken hebben, noodzakelijkerwijze den

wensch opwekt om Hem te verheerlijken, zoowel als de behoefte aan de genade, die ons alleen daartoe bekwaam maakt. Wat het avondmaal betreft, zoo vinden wij in werkelijkheid, dat het niet alleen het voornaamste deel van de godsdienstoefeningen der geloovigen uitmaakte, maar dat zij geregelde en plechtige bijeenkomsten hadden met het doel om het avondmaal te vieren. „Dagelijks volhardden zij eendrachtig in den tempel, en braken het brood te huis,” (dat is: in de particuliere huizen, in tegenstelling met den tempel.) (Hand. 2:46.) „Zij waren volhardende in de leer der apostelen en in de gemeenschap, in het broodbreken en in de gebeden.” (Hand. 2:42.) Het schijnt hieruit te blijken, dat zij het avondmaal dagelijks namen; maar in onderscheidene opzichten nog joodsch, zooals wij weten, gingen zij ook vlijtig naar den tempel. Daarna hadden zij dan in hunne huizen ter herinnering aan Christus deze afzonderlijke dienst, van welke Hij gezegd had: „Doet dit ter mijner gedachtenis.” In het twintigste hoofdstuk der Handelingen wordt ons gezegd, dat „de discipelen op den eersten dag der week saamgekomen waren, *om brood te breken*.” Dit bewijst, dat deze handeling *het doel* hunner bijeenkomst was, al hadden er ook andere handelingen bij plaats.

De twee voorname elementen van de christelijke gemeenschappelijke eeredienst zijn: de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes en de herinnering aan het offer van Christus in de avondmaalsviering. Wij hebben gezien, volgens het getuigenis des Bijbels, dat de Christenen in den aanvang bijeenkwamen, om het avondmaal te houden. Maar bovendien vinden de gewaarwordingen, die uit elke onzer betrekkingen met God voortvloeien, hare toepassing in de eeredienst. God in zijne majesteit wordt aanbeden. De genadebewijzen zijner voorzienigheid worden erkend. Hij, die een Geest is, wordt aanbeden in den Geest en in waarheid. Wij drukken voor onzen Vader, den Vader onzes Heeren Jezus Christus, de heilige gevoelens der liefde uit, die Hij in ons verwekt heeft; Hem, die

ons zocht, toen wij verre van Hem waren, en ons als zijne geliefde kinderen in zijne nabijheid gebracht heeft, in den geest des zoonschaps, ons — o, wonderbare genade! — vereenigende met zijn eigen, geliefden Zoon. Wij bidden den God der verlossing aan, als dezulken, die in zijne tegenwoordigheid gesteld zijn zonder vlek, voor wie zijne heiligheid en volmaakte gerechtigheid het voorwerp eener onvergankelijke vreugde uitmaken; want wij zijn, door het volmaakte werk van Christus, in het licht, gelijk Hij in het licht is. De Heilige Geest zelf openbaart ons deze hemelsche dingen, zoowel als de toekomstende heerlijkheid, en werkt in ons, ten einde de gevoelens en drijfveeren teweeg te brengen, die aan zulk een genade, aan zoodanige betrekkingen met God beantwoorden. Hij verbindt het hart met deze dingen. Tevens laat Hij ons daarbij gevoelen, dat wij kinderen van één huisgezin, leden van één lichaam zijn; terwijl Hij ons in de eeredienst vereenigt door wederkeerbare liefde en gemeenschappelijke gevoelens jegens Hem, die het voorwerp van aller aanbidding is. In de eeredienst hebben wij eindelijk de zoetste herinnering aan de liefde van Christus, hetzij wanneer wij zien op de kracht van zijn werk, hetzij wij aan zijne teedere liefde tot ons gedenken; Hij wil, dat wij ons zijner herinneren! Zoete, kostelijke gedachte voor het hart! O, hoe dierbaar en heilig tevens moest zoodanige eeredienst voor onze zielen zijn! Hoe moest niet ons leven zijn, om bekwaam te wezen zoodanige eeredienst te plegen. Met welk een ijver moesten wij de tegenwoordigheid en werking des Heiligen Geestes zoeken, om ze op een gepaste wijze te kunnen oefenen!

Niettemin moet zij eenvoudig zijn; want wezenlijke gevoelens der liefde zijn altijd eenvoudig, en tegelijk ernstig, daar zulke belangen ernstig maken. De majesteit en de grootheid der liefde van Hem, dien wij aanbidden, geeft aan elke daad, door welke wij Hem naderen, iets plechtigs. Met welke diepe gewaarwordingen en met welke dankbaarheid denken wij ook aan onzen Verlosser in zulk

een oogenblik, dat wij door Hem in de tegenwoordigheid Gods, ver van alle zonde, in den voorsmaak onzer eeuwige gelukzaligheid kunnen deelen, en aan al de uitgestrektheid zijner liefde tot ons gedenken.

Deze twee groote dingen, waarmede de christelijke eeredienst zich bezighoudt, namelijk: de liefde 'Gods, onzes Vaders, en die des Heeren in zijn werk en als Hoofd der gemeente, welke zijn lichaam is, geven aan de eeredienst, naarmate van den toestand dergenen, die ze oefenen, een min of meer onderscheiden karakter. Er zullen oogenblikken zijn, waarin Jezus, andere waarin de Vader meer hunne gedachten en hunnen geest bezighouden. De Heilige Geest alleen kan hierin leiden; maar daar de gevoelens *waar* moeten zijn, zoo zal hare richting afhangen van den toestand der personen, die de vergadering uitmaken. Niets mag in dit opzicht gedwongen zijn.

Hij, die het orgaan der eeredienst is, laat ons het hier verklaren, heeft niet uit te drukken hetgeen hem persoonlijk aangaat; hij is geroepen, hetgeen werkelijk de harten door den Heiligen Geest in de vergadering beweegt, voor God te brengen. Dit doet ons onze algeheele afhankelijkheid van den Trooster gevoelen, om God met elkander in waarheid te kunnen dienen. Niets is ondertusschen eenvoudiger en duidelijker dan de waarheid: dat in de gemeenschappelijke eeredienst de gevoelens, die aller zijn, behooren te worden uitgedrukt.

Een andere opmerking moeten wij hieraan toevoegen, namelijk: dat de eeredienst in hoogen graad schade zal lijden onder alles, wat den Heiligen Geest bedroeft. Elke ban, al ware hij ook slechts bij een enkel lid der vergadering, zal (indien er althans een geestelijke toestand gevonden wordt) gevoeld worden; want wij zijn daar als één lichaam vergaderd. Het is van groot belang, dat de geestelijke fijngevoeligheid onderhouden worde, en dat men zich niet over een toestand heenzet, indien in de eeredienst de tegenwoordigheid Gods weinig gevoeld, de werking des Geestes weinig gekend zou wor-

den. Indien er werkelijke geestelijkheid is, indien de Heilige Geest de vergadering met zijne tegenwoordigheid vervult, dan zal spoedig, al wat boos is, aan het licht komen. Want God is een ijverig en getrouw God. Een enkele Achan werd in den aanvang van Israëls geschiedenis ontdekt; (Joz. 7.) een enkele leugen bij Ananias in den aanvang van de geschiedenis der gemeente evenzeer. (Hand. 5.) Ach, hoevele zaken zijn later in Israël voorgekomen; hoevele grepen er in de gemeente plaats, zonder dat iemand ook maar voelde, dat er iets verkeers aanwezig was! Moge God ons ootmoedig, waakzaam, oprecht maken, en er ons aan herinneren, dat zijn Geest altijd bij ons blijft, opdat wij bekwaam zouden zijn, door de werking dezes Geestes in ons, Hem een geestelijke eeredienst toe te brengen. Dit is een heerlijk en krachtig getuigenis voor het werk van Christus, dat ons onberispelijk en vol blijdschap in de tegenwoordigheid Gods stelt, om Hem de aanbidding te brengen van harten, die, daar zij in zijne tegenwoordigheid de bron huns geluks vinden, voor de engelen des hemels zijne volmaakte liefde vermelden, en aan God zelf het aannemelijkste bewijs van de kracht dezes werks vertoonen, hetwelk Hem in de mogelijkheid stelt zijne liefde in hare gansche uitgestrektheid uit te oefenen, zooals dit zijn lust is.

Het voorrecht eeredienst te plegen is aan twee of drie verleend, die in Jezus' Naam vergaderd zijn, dat wil zeggen: aan dezulken, die deze Naam vereenigd heeft als een band tusschen hen, door de kracht dezes Naams, welke, gemeenschappelijk, door allen gekend en als grondslag hunner samenkomst erkend is. Jezus is in hun midden, om de vreugde en de kracht hunner gemeenschappelijke eeredienst te zijn. Jehova had tot Israël gezegd: „aan alle plaats, waar Ik mijns naams gedachtenis stichten zal, zal Ik tot u komen, en u zegenen.” (Exod. 20:24.) Later zegt Hij, dat zij hunne offergaven zouden brengen aan de plaats, die Hij verkoren had, om zijnen Naam aldaar te doen wonen. Dit vond zijne bepaalde vervul-

ling te Jeruzalem. (1 Kon. 8:29.) Nu heeft God zijnen Naam in Jezus doen wonen, waar twee of drie in dien Naam vereenigd zijn, met de belofte, gelijk aan die uit Exod. 20, dat Jezus in hun midden zijn zal. Heerlijke verkwikking voor de zwakheid van zijn volk! Als duizenden van discipelen vergaderd waren, dan zou zulk een werk des Heiligen Geestes een groote bemoediging zijn; maar het heerlijkste van alles, de tegenwoordigheid van Jezus zelf, is aan twee of drie van de geringsten uit de zijnen toegezegd, indien zij werkelijk in zijnen Naam vergaderd zijn.

Mochten wij toch waarlijk en alleen in zijnen Naam vergaderd zijn! De hoogmoed des vleesches, die gaarne een gave doet gelden, en zich een kudde als zijne kudde toeëigent, — de menschelijke instelling, die liefst zoekt te vermijden, wat het vleesch of de wereld kwetsen kan — de bekrompenheid, die enkelen op den grondslag van een zeker gevoel te zamen brengt, dit alles is de Naam van Jezus niet. Zij, die waarlijk in den Naam van Jezus vergaderen, sluiten in hunne gedachten en in hunne harten allen, die Hem toebehooren, alle leden zijns lichaams, mede in, en wel volgens het beginsel, waartoe zij vergaderd zijn; anders waren zij niet in zijnen Naam vergaderd, want men kan hen, die de zijnen zijn, niet van het voorrecht, dat aan zijnen Naam verbonden is, buiten sluiten. Zijn hart sluit ze in, en wij zijn niet naar zijn hart vergaderd, wanneer onze vergadering ze niet in beginsel mee insluit. Het is duidelijk, dat zijn Naam noch de wereld noch de zonde toelaat, noch hetgeen een verloochening is van de waarheid, in dezen Naam geopenbaard. Zijn Naam vereenigt hen, die waarlijk Hem toebehooren. Wie niet met Hem vergadert, die verstroot.

De Christenen moeten de heiligheid en de waarheid vasthouden, en immer voortvaren tot de maat van den vollen wasdom der grootte van Christus. Die dezen wasdom zou verhinderen, en de zielen in den vorm van

bijzondere leerstellingen zou gekneld houden, zou de praktische eenheid verstoren. Slechts het geestelijk verstand, door het Woord en door de genade geleid, met één woord: de werkzaamheid van Gods Geest alleen kan in zekere gevallen den waren wasdom van een bloot vasthouden aan bijzondere inzichten doen onderkennen. Want de wereldsche geest, die den wasdom en hetgeen Christus aan de harten nader kennen doet, niet wenscht, noemt alles, wat de banden, die ons met Christus vereenigen, sterker en tastbaarder maakt, een bijzonder inzicht. Aan den anderen kant zal de bekrompen geest alles als wasdom beschouwen, wat zijne eigen ideeën doet zegevieren.

Wanneer voorts een vergadering tot eeredienst zich waarlijk op den grondslag der eenheid van Gods gemeente vestigt, doch de meerderheid niet bekwaam is hetgeen op zichzelf een werkelijke vooruitgang zijn zou te verwezenlijken, dan is het doelloos daarop aan te dringen. Dit zou eer tot scheiding dan tot verbetering leiden. Bij de Korinthiërs was dit het geval. De Apostel moest hun melk toedienen; zij konden geen vaste spijs verdragen, zelfs niet als hij aan hen schreef.

Aan den anderen kant ziet men, dat wanneer in de gemeente een terugkeer tot den geest des Jodendoms openbaar werd, die het evangelie in gevaar bracht, de Apostel weigert zich daarbij op te houden. (Hebr. 5:12—14, 6:1—4.) De levende wijsheid des Geestes Gods is voor de vergadering noodig. Het is niet de wil van God, dat zij die zou kunnen ontberen, noch dat zij zou ophouden zich onder de afhankelijkheid van zijnen Geest te stellen.

Ofschoon deze laatste praktische opmerkingen mijn onderwerp slechts van terzijde raken, heb ik ze toch hier bijgebracht, omdat zij op de moeielijkheden betrekking hebben, die voortdurend wederkeeren in den christelijken wandel van hen, die zich tot de eeredienst vereenigen, of die hun bereid worden om hindernissen op te werpen. Ik vooronderstel altijd, dat men op den eeuwigen grondslag der eenheid van de gemeente Gods vergaderd is.

Is deze grondslag geweken, dan is men niet gerechtigd zich in het geheel te vergaderen; de vergadering zelve is niet naar God. Men moet voor alles over dit punt in het reine zijn.

Ik wensch echter onze zielen tot het onderwerp, dat ik behandel, terug te voeren. Hetgeen, waarvan ik zooveel gesproken heb, heeft zijne toepassing op de kinderen Gods, die vergaderd zijn om Hem te dienen. Zoet en heerlijk voorrecht, bij voorbaat datgene te doen, wat onze eeuwige bezigheid in den hemel zijn zal! Dáár zal onze eeredienst volmaakt zijn; de geheele, tot volmaaktheid gekomen, gemeente zal vereenigd wezen, om de eeredienst in het midden der algemeene vergadering daarboven uit te oefenen. Eeuwig zal zij dit geluk genieten zonder verstrooidheid en zonder vreeze, dat het ooit gestoord zal worden, in de volle gunst van God. Welk een voorrecht, reeds hier beneden voor een oogeblik alle verstrooiing dezer wereld vaarwel te zeggen, en door den Geest de behoeften des harten te bevredigen, terwijl men Gode de dankzegging toebrenkt, die Hij waardig is te ontvangen, en die Hij ons door zijne goedheid op de lippen gelegd heeft!

Thans volgen nog eenige uitspraken der Schrift, die bevorderlijk kunnen zijn om den geest der eeredienst in het bijzonder te verstaan. De eerste is vervat in Fil. 3: „Wij dienen door den Geest Gods, wij roemen in Christus Jezus, en vertrouwen niet op het vleesch.” Men moet in aanmerking nemen, dat hier geen sprake is van het vleesch in zijn gewonen zin, als uitdrukking voor de zonde, maar van het vertrouwen op het vleesch. Het vertrouwen op het vleesch is in zake van godsdienst even verwerpelijk, als de begeerlijkheden van het vleesch in elken anderen zin verwerpelijk zijn. Het is bovendien slechts één van deze begeerlijkheden, verborgen achter den sluier der werkheiligheid. De toetssteen is: dat het den Heer Jezus niet verheerlijkt, of beter nog, dat het niet in Jezus Christus alleen roemt. De godsdienst des vleesch

kan zich veel met goede werken bezig houden, een onberispelijken wandel, veel zelfverloochening, veel vroomheid, veel ootmoed betoonen, zich ijverig op de liefde Gods toeleggen, onder voorwendsel misschien, dat dit alles gegrond is op zijne oneindige liefde — doch ten slotte zal het slechts de liefde Gods zijn in het hart van hem, die meent ze te bezitten, de liefde, die hij voor God gevoelt.

Men kan de vraag doen: Wanneer dit alles bij iemand gevonden wordt, en toch slechts vleesch wezen kan, hoe kan men dan de ware besnijding (Fil. 3:3.) onderscheiden? De ware besnijding roemt in Jezus Christus. Niets is gemakkelijker dan al dezen schijn van godzaligheid te beoordeelen, wanneer Christus ons alles is. Wij zullen, zonder te twifelen, het ware karakter erkennen van alles, wat niet in Hem roemt, en wat wapens in de hand geeft aan hetgeen het Christendom in zijne grondslagen ondermijnt.

Wilt gij een ander teeken, om deze aanmatigende godsdienst des vleesches te herkennen? Zij houdt het Hoofd des lichaams, der gemeente, niet vast, (Kol. 2:19.) dat wil zeggen, dat hij, die door deze godsdienst bezielde is, nooit het bewustzijn zijner eigene eenheid met Christus bezit, als met Hem opgestaan en in de hemelsche gewesten geplaatst, als been van zijne beenen, en vleesch van zijn vleesch, één Geest zijnde met den Heer, een lid van zijn lichaam. Een zoodanig mensch zal misschien deze waarheid voor de gemeente in het afgetrokkenene aannemen; want het is mogelijk, dat de godsdienst des vleesches rechtzinnige gevoelens heeft, maar hij zal daarvan geen toepassing op zichzelf maken. Het geloof is echter persoonlijk, en stelt hem, die het bezit, in het genot of onder de werking van het voorwerp, dat het aangrijpt. Kol. 2 oordeelt, evenals Fil. 3, dezen schoonen, maar valschen schijn. En als de Heer zich tot de farizeën en schriftgeleerden richt, veroordeelt Hij dezen schijn in zijne grofste vormen. (Matth. 23.)

Een andere trek, die de godsdienst des vleesches kenmerkt, is, dat zij, hoe groot ook de schijnbare verhevenheid harer vroomheid mag zijn, zich met dingen verdraagt, die niet van den hemel zijn. Zij zoekt niet in elk opzicht hetgeen boven is, 't welk alleen overeenstemt met de gevoelens van hem, die met Christus is gestorven en opgewekt.

De ware eeredienst, de godsdienst des Geestes, dient God in den Geest; zij heeft in het geheel geen vertrouwen op het vleesch; zij kent niet de godsdienst harer vadersen, zelfs wanneer deze een ware godsdienst mocht zijn; men erft van zijne vadersen niets dan een zondige natuur. Zij vertrouwt noch op haren ijver, noch op een vroomheid, die zij voor God zou kunnen brengen, noch op hare liefde tot Hem. Voor God roemt zij alleen in Jezus Christus. De ziel heeft geleerd, dat zij dood was in hare zonden, dat de dierbare Verlosser zich zoo diep vernederde, dat Hij voor ons tot zonde gemaakt werd, dat zij met Hem gestorven en opgewekt is, dat zij verloren zou wezen, indien zij haar leven der natuur leefde. Zij heeft voor God niets te brengen dan Jezus Christus; in Hem verblijdt zij zich; in Hem roemt zij; zij weet, dat de Vader in Hem al zijn welbehagen heeft.

Het is onmiskenbaar, dat deze praktische beschrijving, die in Fil. 3 van de ware besnijding, d. i. van het ware, voor God afgezonderde en naar het vleesch gestorven volk geleverd wordt, zich nauw aan de groote beginselen aansluit, waarop, zooals wij gezien hebben, de ware Christen in het dienen van God zich grondt. Bedenken wij ook, dat het verkeerd is de godsdienst des vleesches met die des Geestes te vermengen. Het vleesch van den Christen vindt voedsel in de eerste. In het begin der gemeente strekten de pogingen van den vijand niet daaraan om het vleesch in de plaats der besnijding, noch de wet in de plaats van Christus te stellen, maar om ze te vereenigen. De Apostel zag echter wel, dat, indien zij toegelaten werden, alles verloren zou zijn. De Christen is één met Christus, het Hoofd des lichaams. Door het

geringste voorwerp, dat tusschen het Hoofd en het lichaam treedt, wordt dit laatste een lijk. Het werk van Christus zou niet meer toereikend zijn, indien er nog iets aan toegevoegd worden moest. Doch niet alleen dit: het standpunt des Christens zou er geheel door vernietigd worden. Want, in plaats van in Christus voor God gelukkig te zijn, krachtens een door den heerlijken Verlosser alleen volbracht werk, in plaats van „volmaakt te zijn in Hem,” „aangenaam in den Geliefde,” zou de mensch zich nog daarmee hebben bezig te houden, middelen te zoeken, om zich bij God welgevallig te maken en voor Hem te kunnen verschijnen. Met zulk een leer is men van de genade afgeweken; het Christendom is van zijne natuur beroofd en dientengevolge verloochend. De waarheid des evangelies bestaat niet meer. Moge God ons geven, geen vertrouwen op het vleesch te hebben, en alleen in Jezus Christus te roemen!

Men kan vragen: Is het niet mogelijk, dat men deze waarheden in al hare verhevenheid belijdt, en toch vleeschelijk is? Ik antwoord: ongetwijfeld. Dan neemt echter het vleesch den vorm der losbandigheid, zijn werkelijke karakter, aan, en niet den vorm des Christendoms. Het vleesch is zeer vroom, wanneer het vroom handelt, om zichzelf te verheerlijken.

Een andere plaats, die den geest der eeredienst kenschetst, al heeft zij, waar zij voorkomt, betrekking op aardse dingen, treft men aan in Deut. 26. Kanaän is een voorbeeld van den hemel. Israël, in Kanaän aangekomen, genoot de werkelijkheid der belofte. Men leze nu het aangehaalde hoofdstuk. De aanbiddere, reeds in het heerlijke land, dat God hem ten erve gegeven had, verschijnt met de vruchten van dat land. Deze zijn het, die wij Gode te brengen hebben: de hemelsche vreugde en liefde, ja alles, wat onze harten vinden in het bezit des hemels, waar wij in den Geest onze plaats ingenomen hebben; in Christus, die hem met zijne heerlijkheid vervult; in de liefde Gods zelve, die er ons

gebracht heeft. De heiligheid en de liefde kenmerken dit land; zij zijn de vruchten, die daar natuurlijk groeien; zij vergezellen de dankzeggingen, die door de harten dergenen, die er wonen, worden uitgedrukt. De aanbiddende verkondigt luide, dat zijn God alles heeft volbracht. (vs. 3.) Met deze belijdenis verscheen hij. Hij was ze Gode verschuldigd, juist omdat hij er zich bevond; hij zou het alleen ware gevoel van zijn standpunt gemist hebben, wanneer hij niet op deze wijze verschenen was. Vergat hij daarom zijne ellende? Zeker niet. Maar die was voorbijgegaan! De herinnering, welke hij er van overhield, diende er slechts toe, om de gedachte aan zijne verlossing op den voorgrond te brengen. „Mijn vader was een bedorven Syriër.” Zijne kinderen, door de Egyptenaren onderdrukt, slaven en ellendig, waren door den sterken arm des Heeren, voor Wiens aangezicht de geloovige nu aanbad, verlost geworden. De Christen was een slaaf van Satan, en ellendig in zichzelf, maar God heeft hem door Christus verlost, daarom bidt hij aan.

Bovendien had Jehova den Israëlieten dit schoone land, vol van alles wat een land heerlijk maken kan, in bezit gegeven. De Israëliet bracht Hem, tot een getuigenis daarvan, de vruchten deszelfs lands met dankzegging. Hebben onze harten, nu wij in de hemelsche gewesten gezeten zijn, niets te brengen? Heeft dit land niets opgeleverd, wat God kon worden gebracht, om te betuigen, welk een waarde zijne gaven voor ons hebben, en welke gevoelens zijne goedheid in ons verwekt heeft?

Verder wendde de aanbidder zich tot God, terwijl hij Hem de eeredienst toebracht, die voor Hem paste, namelijk de vrucht van een hart, dat in zijne liefde gelukkig was. De geest der genade en der liefde vervulde alzoo zijn binnenste. Hij genoot alles in eenvoudigheid en met gejuich; hij liet ook de anderen deel daaraan nemen, maakte de treurenden en de vreemdelingen nevens zich gelukkig. (vs. 11—13.) Rein in zijne wegen, zorgvuldig, zonder ontwijding, de heiligheid Gods, en wat voor Hem

afgezonderd was, bewarende, kon hij van harte den zegen ten behoeve van al het volk zijns Gods afsmeeken, en bidden, dat hij mocht rusten in al hetgeen, waarin Jehova hem geplaatst had. Het was de herinnering aan den band, die tusschen God en zijn volk bestond.

Wanneer men het 16de hoofdstuk van Deut. beschouwt, dan zal men in de aanwijzingen, die tot de feesten des Heeren gegeven waren, om aan te duiden, in welken geest Israël ze vieren moest, een ontwikkeling en in zeker opzicht leerrijke tegenstelling vinden tusschen de onderscheidene zielstoestanden, die zij, elk voor zich, bestemd waren te voorschijn te roepen.

Bij het paaschfeest, als het volk herdacht, dat het van het oordeels verschoond gebleven was, bestond niet zulk een reden tot blijdschap, gelijk bij de andere feesten. Israël dacht ongetwijfeld aan de verlossing, waarvan het een voorwerp was geweest. Maar het ongezuurde brood, het voorbeeld der reinheid en eenvoudigheid des harten, werd het brood der ellende genoemd. Het volk was in haast uit Egypte getogen, om zich te redden. De heiligheid was een gebiedende eisch. Zou men op het gebied van Satan, den vorst der duisternis, hebben willen omkomen? Hierna keerde ieder naar zijne tent weder.

Ja, een genade is het verlost te zijn. Zoolang wij echter nauwelijks meer dan het bewustzijn onzer verlossing uit het verderf en uit de dienstbaarheid hebben, die nog levendig voor onzen geest staan, als hetgeen waaruit wij werden bevrijd, zoolang de heiligheid voor ons een eisch is, en wij in de reinheid van Christus een vermaning zien, dat het zuurdeeg der zonde geheel uit ons hart verwijderd worde, zoolang is in elk geval de blijdschap niet aanwezig, waarmee de Heilige Geest daarna het hart vervult, hoezeer wij in een waren toestand zijn mogen. Want de verlossing was noodig voor zulke slaven, en de heiligheid een vereischte. Zonder heiliging zal niemand den Heer zien. Wij hebben een ernstig gevoel van de genade, die ons verlost heeft; van de diepe noodzakelijkheid

en wezenlijkheid des offers, welks bloed het zwaard van Gods gerechtigheid van onze deur afweerde. Maar dat is niet de blijdschap, noch de gemeenschap: een ieder keerde weder tot zijne tent.

Bij het pinksterfeest, hetwelk de gave des Heiligen Geestes voorstelde, was er werkelijk blijdschap. Men bracht Gode een vrijwillige offerande, naar evenredigheid van den zegen, dien Hij geschonken had. Het was een gemeenschappelijke vreugde. Men richtte het neergebogen hart der weduwe, van den wees, van den leviet en van den vreemdeling op. Men verheugde zich voor Jehova, zijnen God, aan de plaats, waar Hij zijn Naam deed wonen. Men herdacht, dat men een slaaf geweest was; maar terwijl men dit herdacht, verblijdde men zich in de vrijheid en in de tegenwoordigheid des Heeren, die zijnen zegen had uitgestort over het volk, dat Hij verlost had. De roeping tot gehoorzaamheid lag daarin opgesloten. Hier vinden wij den waren geest der eeredienst. Wij zien, dat ieder den Heer offerde, naardat Jehova hem gezegend had.

Het loofhuttenfeest had een wijdere strekking. Men verheugde zich, gelijk bij het pinksterfeest, en de vreugde breidde zich uit over hen, wier hart God wilde oprichten. De geest der blijdschap en der genade kenmerkt nog de stemming der in Gods tegenwoordigheid vergaderde aanbidders; hij kenmerkt de gemeenschap, welke door deze tegenwoordigheid gewerkt wordt; hij staat in verband met de omstandigheid, dat zijn volk Hem nabij gebracht is. Maar het feest duurde zeven dagen; de geest des feestes, moest, zoolang het feest duurde, onderhouden worden. „En gij zult alleen vroolijk zijn,” werd gezegd; want de aanbidders hadden het volle bewustzijn van de ruste Gods. De oogst voor de schuur en den wijnkelder was afgehoopen. In het volle en ruime genot van alle vruchten des lands, in de ruste Gods, prezen zij de goedheid van Hem, die het hun gegeven had, niet *naardat* Hij een iegelijk gezegend had, maar *omdat* Hij een iegelijk in *al*

het werk zijner handen gezegend had. Zonder twijfel zal voor ons de vervulling van dit feest (een voorbeeld der rust, welke Israël in de toekomst van al zijnen arbeid zal genieten) in den hemel plaats vinden. Maar in zoo verre wij ons deel in den hemel bij voorbaat verwezenlijken, hebben wij den voorsmaak dezer vreugde, en loven wij God naar het genot, dat wij door den Geest daarvan smaken.

Nu wenschte ik nog de opmerkzaamheid van den lezer op het vierde en het vijfde hoofdstuk van de Openbaring te vestigen. In hoofdstuk 4:8 vinden wij de vier dieren, die den Heere, God, den Almachtige, de eer geven voor alles, wat Hij in zijne heilige en eeuwige majesteit is. Deze lofzegging geeft aanleiding aan hen, die de heiligen in de heerlijkheid voorstellen, en als koningen en priesters gezien worden, om hunne kronen neder te werpen en van hunne tronen af te dalen, ten einde zich neer te werpen voor Hem, die leeft in alle eeuwigheid. Zij zijn uit een zedelijk oogpunt verhevener door de waardeering en erkenning der heerlijkheid van Hem, wien alle majesteit toekomt, dan door hunne eigene heerlijkheid, daar zij als voorwerp hunner aanbidding de hoogste heerlijkheid Gods zoo hoog opvatten, dat zij zich van de hun verleende heerlijkheid slechts bedienen om de zijne te verheffen, daar zij de teekenen hunner eigene heerlijkheid liever voor zijnen troon nederwerpen, dan ze voor het oog der hemelsche heirscharen of der bewoners dezer aarde te dragen.

Wat ons Gode naderbrengt, is heerlijker dan hetgeen ons doet uitsteken boven de overige schepselen. Daarom nemen deze heiligen stellig een meer verheven standpunt in — dewijl zij hunne heerlijkheid, hoewel die, als van God gegeven, een waarachtige was, slechts in zooverre schatten, als zij tot een offer kon gesteld worden, aangezien zij de heerlijkheid verstonden van Hem, die hen had liefgehad, en die hoog boven hen stond, — dan wanneer zij veel met hunne eigene heerlijkheid op hadden gehad, en zich voor

de oogen dergenen, die beneden hen stonden, daarmee bekleed hadden. Ik herhaal, dat hunne heerlijkheid een werkelijke heerlijkheid was, daar die hun door God was verleend; maar het werd hun gegeven een oneindig voortreffelijker heerlijkheid te erkennen, daarvan te genieten, die te aanschouwen, en zich te verheugen, dat Hij, wien zij alleen toekwam, in het bezit daarvan was en ze openbaarde. Het voorwerp was voortreffelijker, de geest verhevener, want zij dachten niet meer aan zichzelf. Zij verhieven zich tot God, slechts denkende aan Hem, tevreden dat Hij alleen verheerlijkt werd. Dit is de volmaaktheid van toestand en standpunt van het schepsel tegenover God.

Om echter dezen toestand en dit standpunt volledig te maken, was nog een ander element noodig. Hetgeen ik gezegd heb vooronderstelt, dat dit element aanwezig is; en in de plaats, die ik aangehaald heb, is het ook duidelijk aan te wijzen. De vier-en-twintig ouderlingen namelijk, als de vertegenwoordigers der tot koningen en priesters gemaakte heiligen, hebben het besef van hetgeen God deze lofprijzingen waardig maakt. „Heer, Gij zijt waardig, want,” enz. (Schoon en heerlijk voorrecht voor ons, dit besef te hebben!) Hier is het zijn roem als Schepper. Alle dingen zijn uit Hem en tot Hem. Hij is de Bron en het Doel van alles wat bestaat. Wat Hij is, is dit, dat Hij waardig is om te ontvangen alle eer ter wille van de openbaring, die Hij van zichzelf gegeven heeft. Dit is de inhoud van de hulde, welke de heiligen Gode als den Schepper toebrengen.

Het vijfde hoofdstuk heeft de verlossing tot onderwerp. De ouderlingen prijzen het geslachte Lam, dat waardig is het boek der raadsbesluiten Gods met betrekking tot de regeering te nemen en te openen, omdat het hen gekocht heeft. Hier ontmoeten wij ook weder het verstaan van zijn werk en van de heerlijkheid, die daaruit voortvloeien moest voor hen, die de voorwerpen daarvan waren, in hunne betrekkingen tot God en tot de hun toevertrouwde

heerschappij — een inzicht, dat zich uitspreekt in de lofprijzingen, welke aan het Lam door de hemelsche heiligen worden toegebracht. De lofprijzingen worden tot Hem gericht, die er het voorwerp van is. De gebeden der heiligen worden er aan toegevoegd. De lofprijzingen (der engelen b. v.), die niet rechtstreeks tot het Lam gericht zijn, worden door de aanbidding der heiligen uitgelokt. Daarna prijzen al de bewoners der gansche schepping Gods in koor de heerlijkheid des allerhoogsten Gods en des Lams met het amen der vier dieren. De rechtstreeksche aanbidding blijft het bijzonder deel der vier-en-twintig ouderlingen, der koningen en priesters.

Men kan hier opmerken, dat deze plaatsen niet het karakter des Vaders aanduiden. Het is God, de onbeperkte Heerscher, die geprezen wordt. Dit stemt geheel met het karakter van het boek der Openbaring overeen. Men zal buitendien opmerken, dat het onderscheidende karakter der vier-en-twintig ouderlingen de aanbidding is, zoowel als de kennis van de grondslagen der heerlijkheid Gods, die zich in zijne daden van macht en van genade geopenbaard heeft.

Ik haal deze verschillende plaatsen aan, niet alsof zij een nauwkeurige openbaring inhielden van hetgeen de christelijke eeredienst is, maar omdat zij vele kostbare elementen opleveren, die ons helpen om den geest der eeredienst in het algemeen te vatten. De Psalmen zouden ons daarvoor veel andere voorbeelden aanbieden. Men herinnere zich slechts, dat God daarin als Regeerder der aarde en niet als Vader zijner geliefde kinderen, die zijne natuur der liefde deelachtig zijn, beschouwd wordt. *Ons* deel is God „in geest en in waarheid” te aanbidden, in het zalige vertrouwen van kinderen, die Hij liefheeft, zonder dat Hij in het geringste van zijne majesteit verliest.

Van Golgotha naar het Paradijs.

Kort en glansrijk was de weg, die van de diepste, aardsche schande tot de sfeeren der hoogste, hemelsche heerlijkheid leidde — die weg, welke niet alleen door Hem, die in zijn eigen persoon een recht op deze heerlijkheid had, bewandeld werd, maar zelfs door den moordenaar, die om zijne eigen misdaden aan het kruis genageld was. Deze onderging niet alleen het door de menschen over hem uitgesproken oordeel, maar had tevens het veel verschrikkelijker oordeel Gods te verwachten, waarvan hij een vreeselijk voorgevoel had, zooals uit zijne woorden aan zijnen medeschuldige: „Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt, en wij toch rechtvaardiglijk?” duidelijk blijkt. Hij erkende het rechtvaardige oordeel Gods van wege zijne zonden verdiend te hebben, en nochtans begeleidde hij den Heer Jezus op diens glansrijken zegetocht van Golgotha naar het Paradijs, van de schande naar de heerlijkheid, van het kruis naar de kroon. Wonderbare tegenstelling! Het eene oogenblik aan den rand des eeuwigen verderfs, het volgende oogenblik met Jezus, zijnen Verlosser, in de heerlijke gewesten des hemels. Als een zondaar ging hij naar het kruis, als een heilige verlaat hij het; als een gewillige slaaf van den Satan wordt hij aan het kruis genageld, en op datzelfde kruis wordt hij aan de macht van dien vijand onttrokken, ja wordt hij bekwaam gemaakt voor een gemeenschap, die inniger en hooger is dan die der engelen. Wel mogen wij de genade van God aanbidden en bewonderen, welke een zondaar, een moordenaar, die nog tot op het laatste oogenblik zijns levens met haat tegen Hem vervuld was, ja zelfs nog aan het kruis den Heer lasterde, op zoo volmaakte wijze van de zonden verlost, dat de wet er niets tegen kon inbrengen. Men denke aan zijne misdaden, aan de ontzettende schuld, die hij op zich geladen had, en men zal tot het besluit komen, dat *alleen* de genade, krachtens de verzoening,

door het vlekkelooze Lam van God volbracht, zóó iets kon mogelijk maken.

Ja, slechts in deze verzoening alleen lag de grond dezer wonderbare verandering. De ongelukkige hing als een moordenaar, als een zondaar aan het kruis, en had als zoodanig het oordeel Gods verdiend; doch Christus kwam in de wereld om „zondaren zalig te maken,” hunne straf op *zich* nemende. Hij stond aan den rand van het graf, en had geen tijd meer, zich te beteren en zijn leven te veranderen, zoodat, om niet voor eeuwig verloren te gaan, op dat oogenblik uitredding moest komen; en — Christus *was* gekomen, „om te zoeken en zalig te maken, dat verloren is.” Daarbij moest zijne verlossing, zijne bevrijding van de zonde, zóó volkomen zijn, dat hij voor den hemel geheel bekwaam gemaakt was. En viel hem zulk een verlossing werkelijk ten deel? Zeer zeker; want Jezus zeide tot hem: „*Heden* zult gij met mij *in het paradijs* zijn.” Doch nog iets anders moest er zijn, dat hem, die een leven vol zonden achter zich had, en voor wien geen mogelijkheid meer bestond, goede werken ten uitvoer te brengen, nochtans het recht gaf, alle vrees en twijfel te verbannen — hij moest een gezag, een voldoende gezag voor die hoop op de hemelsche heerlijkheid hebben, en dat vond hij in de onfeilbare woorden des Heeren: „Voorwaar, *ik* zeg u!”

Zoo waren dus alle vragen, die zijn hart konden verontrusten, heerlijk beantwoord. Van den dorpel der hel tot aan de heerlijkste gewesten des hemels diende de dood van den Heiland tot grond zijner verlossing, diens woorden tot gezag. En aan de andere zijde, welk een heerlijk werk werd hier volbracht door Hem, over wiens schijnbare nederlaag de Satan met helsche vreugde triomfeerde; door Hem, die om onzentwil den hemel verliet, en die dezen zondaar niet alleen als een ellendigen buit uit den muil des leeuws bevrijdde, maar hem zelfs als een overwinningsteeken, als 't ware, met zich naar het Paradijs voerde! Deze moordenaar was de eerste vrucht zijner smarten. Welk een aanbiddenswaardige genade! „Uit *genade* zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat *niet* uit u, het is *Gods* gave.” (Efez. 2 : 8.)

De toestand van de ziel na den dood.

De toestand van de ziel na den dood is voor een iegelijk onzer een onderwerp, dat onze belangstelling ten zeerste verdient. De belijdende Christenheid heeft de groote waarheid van de wederkomst van Christus tot opname der heiligen en ten gericht vóór het einde der wereld geheel verworpen. Zij heeft het groote gewicht, 't welk door het Nieuwe Testament aan de opstanding gehecht wordt, uit het oog verloren; en dientengevolge heeft de onbestemde voorstelling, dat men na den dood naar den hemel gaat, burgerrecht onder de Christenen verkregen, welke voorstelling elk ander begrip van geluk en heerlijkheid buitensluit. De Schrift spreekt evenwel zoo uitdrukkelijk van de wederkomst van Christus, dat de gedachte van door den dood naar den hemel te gaan, in het hart van een geloovige den boventoon niet moest kunnen voeren. Behalve in de geschiedenis van den moordenaar aan het kruis, die de belofte ontving met Christus in het Paradijs te zullen zijn, spreekt de Schrift nooit van een gaan naar den hemel. Voorzeker, wij gaan daarheen; maar de schriftuurlijke uitdrukking is, dat wij naar Jezus gaan. Sinds Hij in den hemel is, gaan ook wij ongetwijfeld daarheen; doch de Schrift stelt ons nimmer voor, dat wij in den hemel, maar wel dat wij bij Christus zullen zijn; en dit is ten opzichte van onze geestelijke genegenheden van het hoogste belang. De Schrift stelt Christus en niet den hemel voor onze oogen; hoewel het zeker is, dat wij daarheen gaan en daar gelukkig zullen zijn.

Onze arme menschelijke natuur stoot, om de ondiepten te vermijden, zoo licht op klippen. Zij volgt zoo gaarne hare eigen gedachten, in plaats van eenvoudig het Woord Gods aan te nemen. Nochtans heeft de waarheid van 's Heeren wederkomst en van de eerste opstanding, welke in de laatste jaren opnieuw is gepredikt geworden, in het hart van velen genoeg belangstelling

gewekt, om de voorstelling te verwijderen, dat wij door den dood naar den hemel gaan — een voorstelling, die te onbestemd en te weinig schriftuurlijk is, om hen, die de Schrift zorgvuldig onderzoeken, te kunnen bevredigen. Menig Christen, overigens in het geloof gezond, heeft beweerd, dat de ziel slaapt, en zich tot de opstanding in een bewusteloozen toestand bevindt; terwijl anderen, door dit verkeerde begrip op het dwaalspoor gebracht, niet alleen het onmiddellijk geluk van de ontslapenen, die bij Christus zijn, maar zelfs de hoop van den geloovige twijfelachtig maken. Helaas, hoe snel vermeedert zich het getal van hen, die de fundamenteele leerstellingen des Evangelies loochenen!

Het is thans mijn voornemen niet, om deze laatsten, die de onsterfelijkheid der ziel loochenen, te bestrijden; dit is reeds op overtuigende wijze door anderen gedaan. Ik wil slechts enkele eenvoudige en schriftuurlijke bewijzen leveren voor de waarheid, dat de geloovige na zijn ontslapen zich in een onmiddellijk geluk bij Christus verheugt. Dit is een tusschen-toestand, waarin zich ook Christus, hoewel Hij reeds in de heerlijkheid is, ten aanzien van zijn standpunt als mensch bevindt. Ook ná zijn ontslapen *wacht* de Christen op de opstanding des lichaams; en eerst dan zal hij in zijnen eeuwigen toestand van heerlijkheid zijn. De menschen spreken van verheerlijkte geesten; de Schrift spreekt er nooit van. Het doel van God ten onzen opzichte is, dat wij den beelde zijns Zoons gelijkvormig zouden zijn, opdat Hij de eerstgeborene zij onder vele broederen. „Het is nog niet geopenbaard, wat wij zijn zullen, maar wij weten, dat als Hij zal geopenbaard zijn, wij Hem zullen gelijk wezen, want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is.” — „En gelijkerwijs wij het beeld des aardschen gedragen hebben, zoo zullen wij ook het beeld des hemelschen dragen.” (Rom. 8 : 29; 1 Joh. 3 : 2; 1 Kor. 15 : 49.)

Dit werd geopenbaard bij gelegenheid van de verheerlijking op den berg, toen Mozes en Elia in heerlijkheid

verschenen. (Luk. 9 : 28—36.) Onze eeuwige toestand van vreugde en heerlijkheid bestaat in het feit, dat wij altijd bij den Heer zullen zijn, en dat Hij-zelf ons in het Vaderhuis zal opnemen. Dit laatste vinden wij zelfs in de geschiedenis van de verheerlijking terug, aangezien Mozes en Elia in de wolk, d. i. in de woning Gods, ingingen, uit welke wolk de stem des Vaders kwam. Zie ook 1 Thess. 4 : 9. Jezus zal komen en ons opnemen tot Zich, nadat wij opgewekt en naar zijn beeld veranderd zijn; dan zal ons arm, aardisch lichaam aan het lichaam zijner heerlijkheid gelijkvormig zijn. (Fil. 3 : 21.) Dit is onze eeuwige toestand. Hiertoe heeft ons God reeds bereid, en ons het onderpand des Geestes gegeven. (2 Kor. 5 : 5.) Bij den Heer te zijn en Hem eeuwig gelijk te zijn, dat is onze eeuwige vreugde en de vrucht van de liefde Gods, die ons tot zijne kinderen gemaakt heeft, en ons in de voor ons bereide woning in het Vaderhuis wil binnenleiden.

Twee dingen zijn ons deel. Wij zullen aan Christus gelijk en bij Hem zijn, en wij zullen in Hem gezegend zijn met alle geestelijke zegeningen in den hemel. Deze dingen zijn ons deel geworden door de verlossing; doch wij bezitten ze nog niet. Hoewel door God daartoe bereid, zoo hebben wij toch tot nu toe slechts het onderpand des Geestes. Over het eerste punt, namelijk, over onze gelijkvormigheid aan Christus, hebben wij reeds gesproken. De daarbij aangehaalde tekst: „Wij zullen altijd bij den Heer zijn,” brengt ons vanzelf met het gezag der Schrift tot het tweede punt, namelijk, ons deel met Christus in den hemel. Tot bewijs van deze laatste waarheid zal ik eenige teksten aanhalen, waarin wij datgeen zullen vinden, wat de Christenen, die met Christus geleden hebben, kenmerkt. Wij lezen, dat God alle dingen, die in de hemelen en die op aarde zijn, in Christus tot één zal vergaderen, (Efez. 1 : 10.) dat alle dingen door en voor Christus geschapen zijn, (Kol. 1 : 16, 20.) en dat alle dingen aan zijne voeten onderworpen zullen

worden. (Hebr. 2; 1 Kor. 15 : 27, 28; Efez. 1 : 22.) Maar wij lezen ook in Hebr. 2, dat alle dingen Hem nu nog niet onderworpen zijn. Jezus zit nu op den troon des Vaders, en niet op zijn eigen troon. (Openb. 3 : 21.) God heeft gezegd: „Zit aan mijne rechterhand, totdat Ik uwe vijanden zal gezet hebben tot een voetbank uwer voeten.” Jezus wacht, totdat zijne vijanden gesteld worden tot een voetbank zijner voeten. (Hebr. 10.) De tijd zal komen, dat niet alleen de dingen in de hemelen en op de aarde zullen verzoend worden, (Kol. 1 : 20.) maar dat zelfs de dingen onder de aarde — in de hel — zijne tegenwoordigheid en zijn gezag moeten erkennen. Elke knie zal zich voor Hem buigen, elke tong zal moeten belijden, dat de door de menschen verachte en verworpen Jezus Heer is, tot heerlijkheid Gods, des Vaders. (Fil. 2 : 10, 11.) Dit alles verwachten wij nog.

In deze vereeniging van alle dingen in de hemelen en op de aarde onder Christus als Hoofd hebben wij *ons* deel in den hemel, nu in den geest en later in heerlijkheid, welke feiten echter niet van elkaar kunnen gescheiden worden. Wij zijn nu nog niet in de heerlijkheid; maar toch is dit onze *tegenwoordige roeping* — hetgeen wij verwachten, en waartoe wij gekocht en bekwaam gemaakt zijn. Wij hebben *nu* dezen schat in aarden vaten, en zuchten, bezwaard zijnde. Als wij uit het lichaam zijn, dan houdt dit zuchten op, en wij zullen in de vreugde bij Christus zijn. Bij zijne wederkomst zullen wij een lichaam ontvangen, 't welk met dit hemelsche standpunt in overeenstemming is; en wij zullen in de heerlijkheid zijn. Wij lezen dit in Efez. 1 : 3: „Hij heeft ons gezegend met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus.” Dan in 2 Kor. 5 : 1: „Wij weten, dat, zoo ons aardsche huis dezes tabernakels verbroken wordt, wij een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.” Verder in Fil. 3 : 20: „Want onze wandel (ons burgerrecht of ons verkeer) is in de hemelen. In hetzelfde hoofdstuk wordt ook gesproken

van de „roeping Gods, die van boven is.” Hetzelfde vinden wij in Hebr. 6 : 18—20 en 9 : 24, waar wij lezen, dat Christus als onze Voorlooper binnen het voorhangsel, dat is in den hemel zelf, is ingegaan. Evenzoo wordt in Hebr. 3 gezegd, dat wij der hemelsche roeping deelachtig zijn. Als dezulken, die door den Heiligen Geest met Christus één zijn, zitten wij in Christus in den hemel — niet *met* Hem, maar *in* Hem. Dat is onze plaats. Wanneer de Heer komt, zal Hij als de Zoon des menschen alle ergernissen, en die de onge-rechtigheid doen, bijeenvergaderen: en alsdan zullen de rechtvaardigen blinken in het koninkrijk huns Vaders. (Matth. 13 : 41, 43.) Hierom stelden Mozes en Elia, in heerlijkheid op aarde geopenbaard, niet alleen den toestand der heiligen in het koninkrijk voor, maar gingen zij ook in de wolk, waar God woont, en waaruit zich de stem des Vaders liet hooren.

Ons deel bestaat derhalve klaarblijkelijk daarin, dat, als God alle dingen, zoowel die in de hemelen, als die op de aarde zijn, onder één hoofd vereenigen zal, wij aan Christus in de heerlijkheid gelijk, en altijd bij Hem zullen zijn, en wel in den hemel zelven, gezegend met alle geestelijke zegeningen, in tegenstelling tot de tijdelijke zegeningen van Israël op aarde. Zijn wij zijne medeërfgenenamen, dan moeten wij ook, wat oneindig beter is, in het Vaderhuis wonen, waarheen Hij gegaan is. Daarom wordt ons duidelijk gezegd, dat onze hoop in de hemelen is weggelegd, (Kol 1 : 5.) en wel een „onverwelkelijke en onbevleete en onverderfelijke erfenis.” (1 Petr. 1 : 4.) Dit alles bewijst ons, dat onze zegeningen daar zijn, waarheen onze hoop zich uitstrekt, en waar onze Voorlooper reeds ingegaan is; en tevens dat onze heerlijkheid hemelsch en niet aardsch is. Wij zullen het beeld des hemelschen dragen, en altijd bij den Heer zijn. Hij is heengegaan om ons een plaats te bereiden in het huis des Vaders, en Hij zal wederkomen, om ons tot zich te nemen. Hij heeft gezegd: „Vader ik wil, dat, waar ik ben,

ook die bij mij zijn, die Gij mij gegeven hebt." Ik zou nog veel meer kunnen zeggen over deze zegening en over de plaats, die ons is gegeven, opdat „Hij in de toekomstige eeuwen zou bewijzen den onnaspeurlijken rijkdom zijner genade in goedertierenheid over ons in Christus Jezus;" doch het is nu mijn doel alleen om de schriftuurlijke bewijzen voor onze zegeningen te geven. Wat ik gezegd heb, bewijst, dat onze roeping, van onze bekeering af tot in de heerlijkheid, altijd dezelfde is. Er is geen andere; er is alleen één hoop onzer roeping. God heeft ons geroepen tot zijn eigen koninkrijk en tot zijne eigen heerlijkheid, en wij roemen in de hoop der heerlijkheid Gods. Het huis des Vaders is de woonplaats voor zijne kinderen.

Hoewel wij gezien hebben, waar al onze zegeningen zich bevinden, en wat de verlossing ons heeft verworven, zoo is ons hierdoor nog niet duidelijk verklaard, waarin de tusschentoestand bestaat. De God aller genade heeft ons tot zijne eeuwige heerlijkheid door Jezus Christus geroepen, opdat wij een deel van de heerlijkheid van Christus zouden uitmaken. Welk een wonderbare liefde! Wat zou een Verlosser zijn zonder de verlostten? Van het oogenblik af, dat ik geloofd heb, dat de geliefde Zoon van God voor mij als mensch aan het kruis gestorven is, kan alles, wat ik tengevolge van zijn dood ontvangen heb, niet hoog genoeg gewaardeerd worden. Het voornamelijk doel van den brief aan de Hebreërs is, het bewijs te leveren, dat wij een hemelsch deel hebben, in tegenstelling tot de Joden, wier deel aardsch was, en bij het herstel van Israël zal genoten worden. Zij hadden een hogepriester *op de aarde*, terwijl God zijn troon hier beneden tusschen de cherubijnen had; ons betaamde echter een hogepriester, die „heilig was, onnoozel, onbesmet, afgezonderd van de zondaren, en hooger dan de hemelen geworden." Waarom? Omdat onze plaats en ons deel bij God is. Onze plaats en onze roeping zijn in den hemel. Daarmede moest alles in overeenstemming

zijn: de voortreffelijkheid van het offer en van de priestelijke bediening. Doch wat leert ons het Woord Gods van den tusschentoestand, waarin wij ons bevinden van het oogenblik af, dat wij dit lichaam, waarin wij zuchten, verlaten, tot op het oogenblik, dat ons vernederd lichaam bij de wederkomst van Christus aan zijn heerlijk lichaam gelijkvormig zal gemaakt worden?

Indien wij onze toekomstige gelijkvormigheid met Jezus, (Fil. 3 : 21.) en de waarheid, dat ons deel en onze roeping hemelsch zijn, hebben verstaan, dan is alles eenvoudig en duidelijk. De eenige vraag is derhalve: Tot welke hoogte genieten wij daarvan, als wij sterven? Zal ons genot grooter of geringer zijn dan nu? „God is niet een God der dooden, maar der levenden, want zij leven Hem allen.” (Luk. 20 : 38.) Hoewel zij voor deze wereld geheel en al gestorven zijn, zoo zijn zij nochtans voor Hem evenzoo levend als altijd; en zoo is het voor het geloof ook. Men beweert, dat zij slapen; doch deze voorstelling is zonder eenigen grond. Dat Stefanus ontsliep, wil niet zeggen, dat zijne ziel na den dood ontslapen is, maar eenvoudig, dat hij stierf. God zal degenen, die in Jezus ontslapen zijn, met Hem brengen; (1 Thess. 4 : 14.) doch dit zijn „de gestorvenen in Christus.” (vs. 16.) „Sommigen zijn ontslapen,” (1 Kor. 15 : 6.) dat wil zeggen, zij zijn gestorven; want dit is hetzelfde woord als in 1 Thess. 4: „ontslapen in Jezus,” in tegenstelling tot de uitdrukking: „wij, die levend overgebleven zijn,” en tot de woorden in 2 Kor. 5: „inwonende in het lichaam.” „Ontslapen” wil eenvoudig zeggen „sterven,” en is een treffende uitdrukking voor het feit, dat de gestorvenen niet ophouden te bestaan, en in de opstanding weer zullen ontwaken, gelijk een mensch uit den slaap ontwaakt. De dood van Lazarus is daarvoor een duidelijk bewijs. (Joh. 11.) De Heer zegt: „Lazarus, onze vriend, slaapt; maar ik ga heen, om hem uit den slaap op te wekken.” De discipelen dachten, dat de Heer van de rust des slaaps sprak, waarop Jezus hun vrijuit zegt: „Lazarus is gestorven.”

De „slaap” beduidt hier derhalve den dood, en het „uit den slaap opwekken” het terugbrengen uit den toestand des doods door de opstanding. Het is derhalve geen opwekken van de ziel, alsof die sliep, om haar dan te laten, waar zij zich bevindt. Ontslapen en sterven zijn voor den Christen woorden van dezelfde beteekenis. De slaap der ziel is niets dan een menschelijke uitvinding.

Paulus wist, dat God hem voor de heerlijkheid bereid had; en hij sprak daarvan als van een zaak, die aan alle Christenen als een gemeenschappelijk voorwerp huns geloofs toebehoort. Hij wenschte niet, als ware hij het strijden moede, ontkleed te worden, d. i. te sterven, maar hij wenschte, dat het sterfelijke van het leven zou worden verslonden. De Christenen hebben Christus tot hun leven, zoowel als tot hunne gerechtigheid. Daarom hebben zij zelfs ten opzichte van den dood een vast vertrouwen, aangezien zij weten, dat zij, „inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heer.” (2 Kor. 5 : 6.) Zij hebben het leven — een eeuwig leven in Christus; maar zij dragen dit hier beneden in aarden vaten, uitwonende van den Heer. Zoodra zij dit armzalig vat, waarin zij zuchten en bezwaard zijn, verlaten, wonen zij in bij den Heer. Is dit nu beter of erger? En waar is de Heer? Wil dit nu zeggen, dat de Heilige Geest, de Geest des levens in Christus Jezus, welken zij reeds als macht des levens bezitten, zich dan slapend in een bewusteloozen toestand bevindt? Was dat de hoop des Apostels, die in dit leven in Christus zulk een macht aanschouwde, dat hij nooit den dood voor zich zag, maar veeleer het oogenblik, dat het sterfelijke door het leven zou worden verslonden? Dan zou dit leven, nadat het dezen tabernakel, waarin het zucht, heeft verlaten, tot niets anders bekwaam zijn dan tot een bewusteloozen slaap. Herinneren wij ons, dat Christus ons leven is. Omdat Hij leeft, leven ook wij, of verliezen wij misschien, zoodra wij sterven, onze betrekking tot Christus? Kan Hij in ons slapen?

Paulus werd van twee dingen gedrongen, en wist wèl, wat hij zou kiezen; (Fil. 1.) hij had begeerte om ontbonden te worden en bij Christus te zijn, want dit was veel beter. Want hoewel het leven voor hem Christus was, zoo was het sterven hem toch gewin. Het was zijne vreugde en gelukzaligheid geheel voor Christus te leven, zoodat het blijven in het vleesch voor hem der moeite waard was. En zou hij nu toch aan het sterven de voorkeur hebben kunnen geven, en het als een winst hebben kunnen beschouwen, indien hij daardoor in een toestand van bewusteloosheid zou komen, waarin hij noch aan Christus, noch aan zijne dienst kon denken, en waarin hij noch van Hem, noch van iets anders eenig bewustzijn kon hebben? Bestond zijne begeerte en zijne bijzondere vreugde daarin, om te gaan slapen en niets meer van Christus te hooren? Is het niet zoo helder als de dag, dat, indien hij het voor beter hield, bij Christus te zijn dan hier beneden te dienen, hij daardoor de vreugde uitdrukt, die hij bij Christus zou smaken? Indien ik op weg naar een vriend, bij wien ik eenigen tijd wensch te vertoeven, veel spreek van het nut en het genot, die mij daar wachten, wie zou dan mijne woorden zoo verkeerd kunnen uitleggen, als ware het mijne begeerte om in de tegenwoordigheid van mijnen vriend in een diepen slaap te vallen, zonder mij van mijn verblijf aldaar bewust te zijn?

Doch wij hebben meer dan dit. De Heer troost den stervenden moordenaar met de woorden: „Heden zult gij met mij in het paradijs zijn.” Was dit „met mij” en „in het paradijs” niet een geluk, dat Jezus hem beloofde? En bestond dit geluk misschien in een diepen slaap en in een bewusteloozen toestand? Zou zulk een bewering niet dwaas en in volkomen tegenspraak met de woorden van Jezus zijn? Wij vinden deze woorden in het Evangelie van Lukas, die ons door zijn geheele boek het getuigenis van de goddelijke genade in den Zoon des menschen en den tegenwoordigen toestand der dingen

helder voor oogen stelt. Het houdt zich niet gelijk het Evangelie van Mattheüs met de verschillende bedeeelingen bezig, maar het stelt de genade voor, en dat wel een tegenwoordige genade, de hemelsche genade door het evangelie. Het komt overeen met het getuigenis van Paulus en met de Handelingen. Hoewel nu de arme moordenaar op een schitterende wijze de macht der genade en des geloofs tentoonspreidde, en hij Christus als Heer beleed, toen alles met dezen titel in tegenspraak was, zoo ging zijne kennis toch niet verder dan die van de geloovigen zijns volks. Hij wist niets van een hemelsch koninkrijk, doch hij verwachtte stellig, dat Hij, die daar aan het kruis hing, in zijn aardsch koninkrijk zou komen; en vol gelukkig vertrouwen tot Christus bidt hij Hem zijner te gedenken. Het antwoord van den Heer was in overeenstemming met den ganschen inhoud des Evangelies, en luidde: „Gij behoeft zoo lang niet te wachten; heden nog zult gij met mij in het paradijs zijn, en deelhebben aan mijne vreugde en zegening.”

Dat is het deel der ontslapen heiligen. Zij zijn bij Christus in het bezit der zegeningen, uitwonende uit het lichaam en inwonende bij den Heer. Ik ken de jammerlijke uitvlucht, waarvan men zich bij het lezen van dezen tekst bedient, door aldus te lezen: „Voorwaar, ik zeg u heden, dat gij met mij in het paradijs zult zijn.” Daardoor wordt niet alleen het karakter van deze woorden in overeenstemming met den inhoud van het Evangelie, waarin zij zich bevinden, bedorven, maar wordt ook hunne orde omgekeerd en hunne bedoeling vernietigd. Het woordje „heden” staat in het begin van den volzin om het antwoord op de vraag van den moordenaar: „Gedenk mijner, wanneer gij in uw koninkrijk zult gekomen zijn,” des te sterker te doen uitkomen. Het is kinderachtig dit woordje met de plechtige verzekering: „voorwaar, ik zeg u,” te willen verbinden. Zoodoende vervalt de zinspeling op de bede van den moordenaar, die slechts verwachtte, dat de Heer zich zijner herinneren zou, wanneer Hij in zijn koninkrijk zou gekomen zijn. „Neen,” zegt de Heer met het plechtige „voorwaar,” waarvan Hij zich gewoonlijk bedient, „gij behoeft zoo lang niet te wachten, gij zult nog heden met mij in het paradijs zijn.” Wat zouden de woorden: „Voorwaar, ik zeg u heden” te beteekenen hebben? Zij hebben in het geheel geen zin, terwijl de woorden: „Voorwaar, ik zeg

u, heden zult gij met mij in het paradijs zijn," de verwachting van den moordenaar verre overtreffen, en ons de vreugde openbaren, welke ons wacht, wanneer wij deze wereld verlaten, om eeuwig bij den Heer te zijn.

De boosheid der Joden was het middel, waardoor de belofte aan den moordenaar vervuld werd, daar zij hem de beenen braken; evenals diezelfde boosheid het middel was tot de volbrenging van het verlossingswerk, hetwelk den armen moordenaar het recht gaf, bij Christus in het paradijs te zijn. Dit was ook de verwachting van Stefanus, toen de dood aan zijne loopbaan hier op aarde een einde maakte. Hij zag Christus in de heerlijkheid, en bad Hem, zijnen geest te willen ontvangen. Heeft Christus hem ontvangen? Of heeft Hij slechts een einde gemaakt aan zijne dienst en tevens aan zijne vreugde, en hem te slapen gelegd?

De tusschentoestand is derhalve niet de heerlijkheid, want om die te bezitten moeten wij „de opstanding van het lichaam in heerlijkheid" verwachten. „Hij zal ons vernederd lichaam veranderen, en het gelijkvormig maken aan zijn heerlijk lichaam." De tusschentoestand is evenwel de zegening daar, waar noch onreinheid noch zonde is. Men is bij Christus zelf, de bron van onuitsprekelijke vreugde. Paulus en Stefanus zijn in hunne hoop en in hun vast vertrouwen niet teleurgesteld geworden, en de belofte door den Heer aan den moordenaar gegeven is niet onvervuld gebleven. Ik vraag aan elk onbevooroordeeld gemoed, of de in 2 Kor. 5, in Fil. 1 en in Hand. 7 voorgestelde hoop, evenals de aan den moordenaar gegeven belofte, slechts een slaap, een toestand van bewusteloosheid aanduiden. Kunnen wij bij de voorstelling van den Heer aangaande den toestand van den rijken man en den armen Lazarus tot het besluit komen, dat de goddelooze en de rechtvaardige zich in een slaap en in bewusteloosheid bevinden? Men zal zeggen, dat dit slechts een zinnebeeldige voorstelling is; ik stem dit ten volle toe; doch het kan toch onmogelijk een valsche voorstelling zijn, die ons slapende en bewustelooze menschen voor oogen stelt.

In 2 Kor. 5 : 6—8 beschrijft de Apostel den gelukkigen toestand der ziel bij Christus, en hieruit volgt, dat deze gelukkige toestand begint, zoodra men gestorven is. Het is toch duidelijk genoeg, dat deze plaats op den dood ziet, want de Apostel had aan het leven vertwijfeld.

(2 Kor. 1.) „Uitwonende uit het lichaam en inwonende bij den Heer,” is geen voorstelling van de opstanding, maar van het verlaten van het lichaam; men is ontkleed. Evenmin spreekt de Apostel in Fil. 1 van de opstanding of verandering; want hij zegt: „sterven is gewin.”

Wij kunnen wel niet bepalen, op welke wijze een geest Christus geniet, doch dit is volstrekt geen moeilijkheid; want mijn geest geniet nu reeds Christus trots alle hinderpalen, die het zwakke aardsche vat, waarin hij zich bevindt, hem in den weg legt. Wij verheugen ons, hoewel wij den Heer niet zien, met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde. Nu geniet mijne ziel, niet mijn lichaam, Christus op een geestelijke wijze te midden van de hinderpalen van het aardsche vat en uitwonende van den Heer; dan zal zij Hem genieten zonder verandering van het aardsche vat en inwonende bij den Heer. De geloovige kan ten volle verzekerd zijn, dat hij bij den Heer zal inwonen, als hij het lichaam verlaat, en dat dan de vreugde van de tegenwoordigheid des Heeren zijn deel zal zijn. Niemand kan meer dan ik op het gewicht van de wederkomst en de verwachting des Heeren en op het belang van onze opstanding aandringen. Ik kom gedurig daarop terug, zoo dikwijls mij de gelegenheid daartoe wordt aangeboden; doch tot geen prijs zou ik daardoor de waarheid, dat voor God allen — zelfs de geesten in de gevangenis — leven, eenigermate van hare kracht willen berooven, noch de heerlijke vreugde, den zegen en het gewin bij den Heer te zullen zijn, als wij sterven, eenigszins willen verminderen. Deze gedachte toch was steeds de vreugde der heiligen, en heeft reeds over menig sterfbed een hemelschen glans verspreid; en als de Heer vertoeft, zal dit nog menigwerf het geval zijn.

De Schrift spreekt over het geluk van den Christen bij zijn heengaan van deze aarde, over zijn voorrecht bij Christus te zijn op een even duidelijke wijze, als zij spreekt over de komst van Jezus tot opname van al zijne heiligen, om, aan Hem gelijkvormig, voor eeuwig bij Hem in de heerlijkheid te zijn. Is het eerste de oorzaak van een grootere vreugde dan de gelukkigste dienst hier beneden ons geven kan, het laatste zal de volmaakte en eeuwige toestand van zegen en heerlijkheid zijn, nadat de bruiloft des Lams heeft plaats gevonden, en wij dan voor altijd bij den Heer zullen zijn.

J. N. D.

Wat is een sekte?

Het woord „sekte,” zesmaal in de Handelingen voorkomende als vertaling van het grieksche woord „hairesis,” (*) beteekent een leer of stelsel op wijsgeerig of godsdienstig gebied, voorgestaan door hen, die gezamenlijk deze leer of dit stelsel hebben aangenomen. De beteekenis van het woord is tegenwoordig eenigszins gewijzigd, omdat het grootste gedeelte van het naamchristendom den naam van „katholiek,” d. i. „algemeen” aangenomen heeft. Elk godsdienstig lichaam, elke christelijke vergadering, niet tot deze zoogenaamd katholieke gemeenschap behorende, werd van toen af door haar als sekte beschouwd. Het woord kreeg daardoor een ongunstige beteekenis.

Alle christelijke lichamen worden somtijds „sekten” genoemd, in den zin van afdeelingen, als zij zich afscheiden van de Christenen in 't algemeen of van hen, die dezen naam dragen. Nochtans is aan het woord „sekte” op zichzelf meer of minder afkeuringswaardigs verbonden door het denkbeeld, dat zij, die tot een sekte behooren, vereenigd zijn door een bijzondere leer of benaming. Men kan niet zeggen, dat deze zienswijze geheel verkeerd is; de toepassing kan verkeerd zijn, niet echter het denkbeeld zelf. Hetgeen voor ons belang heeft, is te ontdekken, wat recht geeft om een verzameling van Christenen een „sekte” te noemen. Daar het woord sekte nu toegepast wordt op christelijke vergaderingen of lichamen, moet men, om recht te oordeelen, het ware beginsel kennen, volgens hetwelk Christenen zich vereenigen moeten. Al wat niet op dit beginsel gegrond is, is feitelijk een „sekte.”

Hoezeer de (zoogenaamde) katholieken een verkeerd

(*) Behalve in de Handelingen komt dit woord nog voor in 1 Kor. 11 : 19; in Gal. 5 : 20 en in 2 Petr. 2 : 1, in welke plaatsen het in onze hollandsche vertaling is overgezet door „ketterij.”

gebruik gemaakt hebben van deze waarheid, is het daarom niet minder waar, dat de eenheid der gemeente van het hoogste belang is voor de Christenen, zoowel de eenheid van allen als personen, geopenbaard in de wereld (Joh. 17.) als de eenheid des lichaams van Christus, gevormd door den Heiligen Geest. (Hand. 2; 1 Kor. 12.)

Zoo vraagt de Heer aan den Vader, volgens Joh. 17, met het oog op hen, die door het woord der Apostelen zullen gelooven, „dat zij allen één zijn in ons, opdat de wereld geloove, dat Gij mij gezonden hebt.” (vs. 21.) Dit is de practische eenheid der Christenen in de gemeenschap van den Vader en den Zoon. De Apostelen moesten één zijn in gezindheid, in gedachte en in handeling door de werking van een zelfden Geest, gelijk de Vader en de Zoon in de eenheid der goddelijke natuur; (vs. 11.) daarna moesten zij, die gelooven zouden door hun woord, één zijn in de gemeenschap van den Vader en den Zoon; (vs. 21.) daarna zullen wij volmaakt zijn in de eenheid der heerlijkheid (vs. 22.); doch nu reeds moesten wij één zijn, opdat de wereld geloove. (vs. 21.) Bovendien heeft de Heilige Geest, die op den Pinksterdag neergekomen is, al de geloovigen, die er toen waren, gedoopt om een enkel lichaam uit te maken, vereenigd met Christus, als het lichaam met het hoofd, en hier op aarde in deze eenheid zich openbarende. (1 Kor. 12 : 13.) Men ziet duidelijk, dat het twaalfde hoofdstuk van den eersten brief aan de Korinthiërs met de verklaring, dat, „indien één lid lijdt, al de leden mede lijden; en indien één lid verheerlijkt wordt, al de leden zich verblijden,” den toestand hier op aarde bedoelt, want in den hemel kan men niet lijden. En dan voegt de Heilige Geest er bij: „Gijlieden zijt het lichaam van Christus, en leden in het bijzonder.” (26, 27.)

Het geheele hoofdstuk gaat van dezelfde waarheid uit, maar bovengenoemde verzen bewijzen genoegzaam, dat er sprake is van de gemeente op aarde. Wij hebben dus hier de ware eenheid, gewerkt door den Heiligen

Geest, en wel de eenheid der geloovigen onder elkander en de eenheid des lichaams.

De sektegeest bestaat, wanneer men de geloovigen op een anderen grondslag dan dien van deze eenheid vereenigen wil, bijv. op den grondslag van deze of gene belijdenis, wanneer men hen, die zekere waarheden op dezelfde wijze formuleeren, door middel van die formule één lichaam doet uitmaken. Zulk een eenheid is niet gegrond op het beginsel van de eenheid des lichaams, noch van de vereeniging der geloovigen. Indien dergelijke personen vereenigd zijn tot één genootschap, en elkander onderling als leden daarvan erkennen, zoo vormen zij inderdaad een „sekte,” omdat het beginsel der vereeniging niet is de eenheid des lichaams van Christus, en omdat de leden zich vereenigen *niet als* leden van het lichaam van Christus, al zijn zij dit ook, maar als leden van een bijzonder genootschap. Alle Christenen *zijn* leden van het lichaam van Christus, en maken daarvan een oog, of een hand of een voet uit. Het denkbeeld van lidmaatschap eener kerk wordt in de Heilige Schrift niet gevonden. De Heilige Geest vergelijkt de gemeente op aarde bij een lichaam, waarvan Christus het hoofd is. (Efez. 1; Kol. 1.)

Ieder Christen is een lid van dit lichaam, namelijk van Christus. Lid te zijn van een bijzonder genootschap is een geheel ander denkbeeld. De Avondmaalsviering is de uitdrukking van die eenheid, zooals wij lezen in 1 Kor. 10:17; zoodat, wanneer een christelijk genootschap het recht tot de Avondmaalstafel toekent aan zijne leden als zoodanig, hierdoor een eenheid erkend wordt, die inderdaad tegenover de eenheid van het lichaam van Christus staat. Het is mogelijk, dat dit uit onkunde gedaan wordt, mogelijk, dat deze Christenen nooit hebben leeren verstaan, wat de eenheid des lichaams is, noch dat het Gods wil is, dat deze eenheid op aarde zal geopenbaard worden; maar feitelijk maken zij een sekte uit, en loochenen zij de eenheid des lichaams van

Christus. Velen dergenen, die leden van het lichaam van Christus zijn, zijn geen leden van dit genootschap; en hun Avondmaal, hoewel de leden er in een vrome gezindheid aan deelnemen, is niet de uitdrukking van de eenheid des lichaams van Christus, maar alleen van de eenheid des genootschaps.

Nu doet zich echter een zwaarigheid voor. De kinderen Gods zijn verstrooid. Vele vrome broeders zijn verbonden aan het een of ander genootschap, of zij zijn gehecht aan het een of ander punt van de waarheid, en misschien wel zijn zij in menig opzicht op godsdienstig gebied met hen, die van de wereld zijn, in één verband. Er zijn er, helaas! velen, die zelfs geen denkbeeld hebben van de eenheid des lichaams van Christus, of die de noodzakelijkheid van het openbaren dezer eenheid op aarde ontkennen. Dit alles echter maakt de waarheid Gods niet krachteloos; zij, die zich als leden van een genootschap vereenigen, zijn, zooals ik gezegd heb, in den grond niet anders dan een sekte. Indien ik al de Christenen erken als leden van het lichaam van Christus, indien ik ze liefheb, en ze van ganscher harte ontvang aan de tafel des Heeren, (in de vooronderstelling dat zij in de waarheid en heiligheid wandelen, den Heer aanroepende uit een rein hart, (2 Tim. 2 : 19—22.)) dan wandel ik niet in sektegeest (al kan ik ook niet al de kinderen Gods te zamen brengen), want ik wandel volgens het beginsel van de eenheid des lichaams van Christus, en ik jaag na de practische vereeniging der geloovigen. Indien ik mij met andere geloovigen vereenig om aan de tafel des Heeren aan te zitten, alleen als lid des lichaams van Christus, niet als lid van een of ander kerkgenootschap, maar inderdaad in de eenheid des lichaams, bereid om mede te laten aanzitten al de Christenen, die in de godzaligheid en de waarheid wandelen, dan ben ik niet lid eener sekte, ik ben lid van niets anders dan van het lichaam van Christus. Doch zich te vereenigen naar een ander beginsel, welk dan ook, ten einde een godsdienstig

lichaam te vormen, dat is sektemakerij. Het beginsel is zeer eenvoudig. De moeielijkheden in de toepassing zijn dikwijls groot tengevolge van den werkelijken toestand, waarin de gemeente Gods verkeert, doch Christus is tot alles genoegzaam; en indien het ons goed is gering te zijn in de oogen der menschen, is de zaak zoo moeielijk niet.

Een sekte is alzoo een godsdienstig lichaam, vereenigd naar een ander beginsel dan dat van de eenheid des lichaams van Christus. Dat godsdienstige lichaam is stelselmatig een sekte, wanneer zij, die er deel van uit maken, beschouwd worden als de leden daarvan. Men wandelt in den sektegeest, wanneer die personen alleen worden erkend en toegelaten, al noemt men zich werkelijk geen leden van dat lichaam. Wij spreken hier niet over de tucht, die uitgeoefend wordt in het midden van het ééne lichaam van Christus, maar over het beginsel, naar hetwelk men zich vereenigt. Het woord Gods erkent niet *het lidmaatschap van een kerkgenootschap*, het spreekt altijd van *de leden van het lichaam van Christus*. Deze leden nu zijn gehouden de eenheid te *openbaren*, door te zamen te wandelen. Wij kunnen verwijzen naar Matth. 18 : 20, als een kostelijke bemoediging in deze dagen van verdeeldheid, dezen boozen tijd van het einde, waarin de Heer beloofd heeft in het midden te zijn overal, waar ook slechts twee of drie vergaderd zijn in zijnen Naam.

Te midden der om ons heerschende verwarring, hebben wij als onzen leiddraad op den weg, dien Hij verkiest voor ons, hetgeen geschreven staat: „In een groot huis zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aarden vaten; en sommigen ter eere, maar sommigen ter oneere. Indien dan iemand zichzelven van deze reinigt, die zal een vat zijn ter eere, geheiligd en bekwaam tot gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid. Maar vlied de begeerlijkheden der jongheid; en *jaag na rechtvaardigheid, geloof, liefde, vrede met de genen, die den Heer aanroepen uit een rein hart.*”

„Ik ben de wijnstok, gij de ranken.”

(Joh. 15 : 1—8.)

Het Woord Gods is alleen de loutere onvervalschte bron der waarheid. Nochtans bestaat bij vele lezers de neiging, omtrent het een of ander punt hunne eigen gedachten er in te brengen — gedachten, die zij wellicht van andere, invloedrijke christelijke mannen overgenomen en tot hunne eigene gemaakt hebben, zonder te onderzoeken, of zij waarlijk uit de bron der waarheid voortgevloeid zijn. Dit is een treurig verschijnsel, 't welk hoofdzakelijk in de eigenliefde zijnen grond heeft. Moesten niet veel meer al onze beschouwingen het Woord Gods tot grondslag hebben, en moesten wij niet alles verwerpen, wat met dit Woord niet in volkomen overeenstemming is? Tot een waar verstand der Heilige Schrift behoort echter een „eenvoudig oog” en een „gehoorzaam hart,” en beide worden gewerkt door den Geest Gods. Waar het een of het ander, of zelfs beide ontbreken, daar ontbreekt alles, wat noodig is, om een waar en goddelijk inzicht in Gods gedachten te hebben. Slechts bij een eenvoudig oog en een onderworpen hart is het bewustzijn der afhankelijkheid van God levendig, zoodat het Woord Gods onder bidden en smeeken kan onderzocht worden. Moge de Geest Gods ons ook bij de beschouwing van het volgende onderwerp leiden en besturen!

Vooreerst moeten wij ons herinneren, dat Christus ons in dit gedeelte van Joh. 15 niet wordt voorgesteld als Heiland, die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren was, ook niet als hemelsch Hoofd zijns lichaams, zijner gemeente, die Hij in onafgebroken liefde en genade verzorgt. Wat de reddende en bewarende liefde Gods in Christus Jezus aangaat, zoo kunnen de zijnen ten volle verzekerd zijn, dat niemand hen uit zijne hand zal rukken. Zijne genade en macht zijn even volkomen in betrekking tot *het bewaren der verlostten*, als zij het zijn in betrekking tot *de verlossing des zondaars*.

Echter is er in het voor ons liggende gedeelte geen spraak van deze reddende en bewarende genade en macht des Heeren. Hij noemt zich hier de „ware wijnstok,” en neemt daarmede de plaats in, die Israël had. Israël toch was van ouds af de „wijnstok;” want wij lezen in Psalm 80 : 9: „Een wijnstok hebt gij uit Egypte overgebracht, hebt de heidenen verdreven en denzelven geplant.” Doch deze wijnstok — Israël naar het vleesch — bleef zonder vrucht. Christus, de Zoon van God, nam als „de ware wijnstok” deszelfs plaats in. Hij werd door God uit Egypte geroepen, (Matth. 2 : 15.) en nam Israëls plaats in zegening in. (verg. Jes. 49.) Hoe groot de voorrechten, en naar die mate de verantwoordelijkheid van dit volk ook zijn mochten, zoo bevond zich toch alles, wat niet in Christus was, in de macht van den vijand. Elke zegen voor de ziel werd slechts in Christus gevonden. Buiten Hem was geen geluk, geen vrede te vinden. De eenige *ware* wijnstok was Jezus, en als zoodanig stelt Hij zich hier aan de discipelen voor. Hij neemt de plaats in van alles, waarmede zij tot daartoe verbonden waren, en waarin zij tot op dat oogenblik tevergeefs bevrediging gezocht hadden. Het geheele joodsche systeem had bewezen geheel machteloos te zijn, om aan de ziel eenige rust of geluk te geven; en daarom werd er ook geen vrucht gevonden. Zoo was Israël dus niet de *ware* wijnstok; Christus daarentegen werd in plaats van Israël als de *ware* wijnstok op de aarde geplant. Ik zeg *op de aarde*; want het gaat hier niet om hetgeen de Heer Jezus na zijn heengaan voor zijne discipelen zou zijn, zooals in de vorige en volgende hoofdstukken, waar Hij in zijne laatste gesprekken zijne onwankelbare liefde tot de zijnen bewijst; neen, als wijnstok neemt Hij zijne plaats hier op aarde in, en als zoodanig staat Hij in betrekking tot zijne discipelen en belijders, die op aarde gezien worden. Als Hoofd is Christus in den hemel, als wijnstok is Hij op aarde geplant. In den hemel kan er noch van het planten eens wijnstoks spraak zijn, noch

van het snoeien der ranken; beide dingen geschieden op de aarde.

„Mijn Vader is de landman.” Het is hier niet God, de Almachtige, zooals Hij zich aan Abraham openbaarde, ook niet Jehova, de naam dien Hij zich onder Israël gaf, maar „mijn Vader.” Aan de zorg van dien Vader zijn allen toevertrouwd, die met Christus in betrekking staan; voortdurend hebben zij behoefte aan zijne verpleging, en deze wordt alleen met het doeleinde gebruikt, om ons vruchten te laten voortbrengen. Daar Israël de ware wijnstok niet was, kon ook bij hen van geen vrucht spraak zijn. Doch zoo nu een rank, die in Christus, den *waren* wijnstok, is, geen vrucht draagt; zoo is zij tot niets meer nut en wordt afgehouden. Brengt zij echter vrucht voort, zoo wordt zij door den Vader gereinigd, opdat zij *meer* vrucht drage. (vs. 2.) Er wordt alleen naar vrucht gezocht. Zooals ik reeds gezegd heb, wordt ons hier niet de reddende en bewarende liefde van God voorgesteld, maar er is hier sprake van de verantwoordelijkheid van allen, die den naam van Christus dragen, van alle belijders van Christus. De betrekking tot Christus in den hemel, die nooit kan opgeheven worden, omdat de Heilige Geest haar bewerkt heeft, komt hier volstrekt niet in aanmerking. Het is veeleer een band, die op de aarde gesloten en daar gezien wordt, ja, reeds aanwezig was, toen de Heer nog hier beneden wandelde. Hij omvatte allen, die te dier tijd, niettegenstaande de verachting van den kant der Joden, Hem navolgden, allen, die later het Joden- of Heidendom verlieten, zich aan zijne zijde schaarden, en in zijnen naam gedoopt werden — hij omvat nu de geheele Christenheid op aarde. Deze band kan een levende en eeuwige band zijn, maar het is evengoed mogelijk, dat dit niet zoo is. De vrucht alleen kenmerkt het karakter van de rank. De verantwoordelijkheid breidt zich over allen uit; een ieder wordt op de proef gesteld. Alle wegen van hen, die met Christus in verbinding staan en belijden Hem toe te behooren,

worden in de weegschaal gelegd Waar geen vruchten gevonden worden, daar vindt de uitoefening van het oordeel plaats; maar waar zich vrucht vertoont, daar volgt tot meerdere vruchtdraging de reiniging. Het onderhouden van uitwendige instellingen en verordeningen, zooals dit van den ouden wijnstok Israël verlangd werd, voldoet hier geenszins. Aan dien wijnstok was en bleef men een goede rank, zoo men als Jood geboren, zoo men besneden was en de wet onderhield; slechts dan werd men afgehouden, wanneer men de wet met voorbedachten rade overtrad. Anders is het met den waren wijnstok; slechts het werkelijke vruchtdragen is het kenmerk van een goede rank.

Terwijl nu de Vader de onvruchtbare ranken door het oordeel wegneemt, is Hij, wat de vruchtbaren aangaat, bezig, hunne vruchten te doen vermeerderen. Zijne kastijdende hand is steeds werkzaam, om alles weg te snijden, wat aan het brengen van vrucht hinderlijk is. Hij leidt ons op wegen, voert ons door moeielijkheden, en komt ons met tuchtigingen van allerlei aard tegen, die geschikt zijn, om ons zelfvertrouwen te vernietigen, onzen eigen wil te breken en het gevoel der afhankelijkheid steeds levendig bij ons te houden. Dat zijn de middelen, waardoor de Vader ons reinigt, en hoezeer hebben wij zulk een reiniging noodig! Moge de vrucht tot nu toe ook nog onaanzienlijk geweest zijn, zij zal door de bemoeienis des Vaders vermeerderen en tot zijne verheerlijking dienen. Hoe veel reden hebben wij, indien wij aan dat heerlijke resultaat denken, in de verdrukkingen te roemen en de menigvuldige verzoeken voor louter vreugde te houden!

„Gijlieden zijt reeds rein om het woord, dat ik tot u gesproken heb.” (vs. 3.) Daarmede wendt de Heer zich tot zijne discipelen. Judas Iskariot had zich reeds verwijderd, (hoofdst. 13 : 30.) en ook reeds vroeger waren velen zijner discipelen teruggekeerd, en wandelden nu niet meer met hen. (hoofdst. 6 : 66.) De discipelen, die Hem

thans nog omringden, waren reeds rein door het tot hen gesprokene *woord*. Denken wij er wél aan, dat Hij niet zegt: „Gereinigd door het bloed, dat ik voor u zal vergieten.” Het *woord* staat in verband met onze verantwoordelijkheid, het *bloed* met zijne genade. Het woord oordeelt alles, wat niet in overeenstemming is met het karakter Gods, zooals wij het in Christus Jezus geopenbaard vinden, en met des Vaders wil, ons door zijnen Zoon medegedeeld. En dit oordeel wordt toegepast op de gedachten en overleggingen onzer harten, op al onze handelingen en wegen. Niets, niets ontgaat het scherpe, tweesnijdende zwaard, het Woord Gods. Waar de reiniging door het Woord geschied is, is de mensch bekeerd, wedergeboren en eener nieuwe natuur deelachtig geworden. Wij vinden dit in het 3de hoofdstuk van ons Evangelie, waar het Woord onder het beeld van het water voorgesteld wordt, en datzelfde Woord wordt ook later tot onze praktische reiniging, elken dag van onzen wandel hier beneden, aangewend. (Vergel. Joh. 13.) Zonder twijfel is ieder geloovige door het bloed van Christus gereinigd; elke smet van zonde en schuld is door dit bloed voor altijd uitgewischt; maar daarvan wordt hier niet gesproken. De Heer spreekt hier alleen van zijn Woord als van het middel tot reiniging en oordeel, zoowel wat de tucht aangaat als wat het afsnijden betreft. De verantwoordelijkheid des menschen staat hier op den voorgrond; van hetgeen de genade en de macht Gods vermogen, wordt hier niet gesproken. Het is de persoonlijke verantwoordelijkheid van ieder mensch, een verantwoordelijkheid, waaraan niemand zonder de genade beantwoorden kan, maar die, desniettegenstaande, in al hare scherpste wordt gehandhaafd. Eerst waren er velen, die het Jodendom, later velen, die het Heidendom verlieten, en zich in Christus lieten doopen; maar zij moesten allen op de proef gesteld worden. Het vleesch is wel in staat, het geloof na te bootsen, en een schijn van godzaligheid aan te nemen, maar het kan geen ware vruchten voortbren-

gen. Daartoe is noch de doop voldoende, noch het aannemen van de uitwendige vormen van het Christendom, daartoe is het blijven in Christus onvoorwaardelijk noodig. Daarom zegt de Heer: „Blijft in mij, en ik in u. Gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zoo zij niet in den wijnstok blijft; alzoo ook gij niet, zoo gij in mij niet blijft.” (vs. 4.) De bron van alle kracht was voor de discipelen in Jezus. Zij moesten in Hem blijven, en Hij in hen. Omdat er van verantwoordelijkheid spraak is, daarom worden de tot den mensch gerichte woorden vooropgesteld: „Blijft in mij, en ik in u!” Ware hier spraak van de genade, dan zou God alleen de eerste plaats innemen, want de genade alleen kan redden en bewaren. Het blijven in Christus wordt hier echter van de verantwoordelijkheid des menschen afhankelijk gemaakt. Het is evenwel voor een mensch even onmogelijk Gode vruchten te brengen, indien hij niet in Christus blijft, als een rank vrucht kan dragen, indien zij niet met den wijnstok verbonden blijft. Van Hem zijn wij derhalve geheel afhankelijk, en Hij verandert niet. Het bewustzijn van onze voortdurende en volkomene afhankelijkheid is de eerste en noodzakelijke voorwaarde, en zal ten gevolg hebben, dat wij steeds op Hem zien, en, terwijl wij ten volle op Hem vertrouwen, met onze harten altijd in zijne nabijheid blijven. Zulk een toestand bewijst aan den eenen kant de waarheid van het werk Gods in de ziel, en zal aan den anderen het dragen van ware vruchten ten gevolge hebben; want buiten Hem kunnen wij *niets* doen, geen enkele daad, waardoor God verheerlijkt zou kunnen worden, en die Hem welgevallig is. (vs. 5.)

Christus is dus niet alleen het eeuwige leven voor de ziel, maar ook de eenige oorsprong van kracht en vrucht gedurende ons geheele leven hier beneden. Slechts wie in Hem blijft, draagt veel vrucht. Die zichzelf oordeelt, in Christus zijne vreugde vindt, die, volhardende in het gebed, met het oog des geloofs steeds op Christus ge-

richt, door alle moeielijkheden des levens heengaat, die zal gewis rijke vruchten ten eeuwigen leven voortbrengen. Maar, helaas! hoe velen worden daarin nalatig! Hoe velen houden op in het licht van Christus' rechterstoel te wandelen! En dan is het geen wonder, dat hun ijver verflauwt. Hun geweten vermaant hen, en klaagt hen onophoudelijk aan, maar toch verliezen zij Christus meer en meer uit het oog, en gaan van dag tot dag achteruit; ja, niet weinigen zinken ten laatste zoo diep, dat zij wederom hun genot in wereldsche dingen zoeken, en met den draf dezer wereld hunnen honger willen stillen. En kunnen wij ook niet op velen wijzen, die, ofschoon zij beken-
nen, dat alleen in Christus het heil te vinden is, nochtans hunne bevrediging in uitwendige vormen, inzettingen en zelfgekozen wegen zoeken? Hoe ernstig spreken zulke ervaringen tot het hart van een discipel des Heeren! Hij heeft ons uitverkoren om vrucht te dragen — een vrucht, die blijvend is; en Hij is het, die tot ons zegt: „Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat gij *veel* vrucht draagt; en gij zult mijne discipelen zijn.” (vs. 8.) De verheerlijking des Vaders nam altijd de eerste plaats in het hart van Jezus in. Hij kon aan het eind zijner loopbaan zeggen: „Ik heb *uwen* naam verheerlijkt op de aarde.” Zelfs met den blik op de vreeselijke ure, die Hem te wachten stond, was zijn eenige wensch, dat de naam des Vaders mocht verheerlijkt worden. (Joh. 12 : 27, 28.) *Hij* droeg vrucht op volmaakte wijze, en *wij* toonen ons daardoor zijne discipelen te zijn, als wij veel vrucht voortbrengen. Op die wijze verheerlijken ook *wij* den Vader. Welk een voorrecht voor ons! Mocht zijne verheerlijking toch in al onze gedachten, woorden en werken steeds de eerste plaats innemen!

Ja, de naam des Vaders wordt verheerlijkt, wanneer wij veel vrucht dragen; en dat kan alleen dán het geval zijn, zoo wij in Christus, de eenige bron van alle vrucht, blijven. Slechts uit Hem vloeit alle zegen, alle kracht en genade voort; ja, alles, wat wij tot het dragen van

vrucht noodig hebben; en van deze genade, kracht en volheid zullen wij genieten, zoodra het oog des geloofs, in het levendige bewustzijn van onze afhankelijkheid, op Hem gericht is, en het hart in een voortdurende, verborgen gemeenschap met Hem blijft.

„Zoo iemand in mij niet blijft, die wordt buitengeworpen, gelijkerwijs de rank, en is verdord; en men vergadert dezelve, en men werpt ze in het vuur, en zij worden verbrand.” (vs. 6.) Het is opmerkenswaardig, dat de Heer niet zegt: „Zoo *gij*,” maar, „zoo *iemand* in mij niet blijft.” De elf discipelen, die op dat oogenblik om Hem vergaderd waren, hadden om Zijnentwille alles verlaten. De Heer kende hen als vruchtdragende ranken, en als dezulken, die reeds rein waren. Zijn woord, dat Hij tot hen gesproken had, had hen gereinigd. Zij waren wedergeboren uit water en Geest. Het werk des Geestes had in hen plaats gevonden; zij waren gewasschen en geheel rein, en hadden niet noodig dan alleen de voeten te wasschen. Daarom bevatten deze woorden geen directe waarschuwing voor hen. Het zou ongetwijfeld de grootste verwarring ten gevolge hebben, zoo men deze woorden op het eeuwige leven, of op onze eenheid met Christus wilde toepassen. Het *eeuwige* leven kan onmogelijk vernietigd worden; onmogelijk is het, de verzegeling des Heiligen Geestes, waarmede wij verzegeld zijn tot den dag van Christus, voor ongeldig te verklaren; onmogelijk is het, dat er een lid van het lichaam van Christus zou kunnen afgesneden worden. Zou daardoor dit lichaam niet voor altijd verminkt zijn? Mochten wij nooit aan zulke gedachten een plaats in onze harten toestaan!

Er is onloochenbaar een *grootte* menigte, die zich naar zijnen naam noemt, die Hem als hun Heer aanroepen en belijden, ja, geheel en al de vormen der kennis van Hem bezitten. Maar toch, wat zal hun einde zijn, zoo zij niet in Hem gevonden worden? Hoe groot is niet het getal van hen, die door hun handel en wandel eenigen tijd lang den schijn van een waar discipel van zich geven,

maar daarna weder omkeeren, en het dan erger maken dan voorheen! Van de zoodanigen spreekt Petrus in zijn tweeden brief; (2 Petr. 2 : 9—22.) en Judas noemt ze „onvruchtbare, tweemaal verstorven boomen.” (Jud. vs. 12.) Alles wordt op de proef gesteld. Wie geen vrucht draagt, wordt afgehouden, en wie niet in Christus blijft, niet in Hem gevonden wordt, diens deel zal zijn „in den poel, die brandt van vuur en zwavel.” (Openb. 21 : 8.)

Doch de Heer belooft aan zijne discipelen, en hier heeft Hij weer in 't bijzonder zijne *ware* discipelen op het oog, nog een zegen van groote waarde. „Indien gij in mij blijft, en mijne woorden in u blijven, zoo wat gij wilt, zult gij begeeren, en het zal u geschieden.” (vs. 7.) Heerlijke belofte! Wij weten, dat alle macht in de hand van onzen God is. Hij alleen kan ons te allen tijde en in alle omstandigheden helpen; en wij — zwak en hulpe-loos als wij zijn — zijn van zijne macht geheel afhankelijk. Hier nu opent de Heer ons een weg, waarop wij zelf over hare hulpmiddelen kunnen beschikken, zoodat alles, waarom wij bidden, verhooring vindt en geschiedt. En de weg, langs welken dit groote voorrecht alleen kan genoten worden, is nauwkeurig bepaald en aangewezen. Vooreerst vinden wij: „Zoo gij in mij blijft.” Het is dus vóór alle dingen noodig, dat de Heer zelf het voornaamste voorwerp onzes harten zij, en ons oog steeds op Hem, in het bewustzijn onzer volkomen afhankelijkheid, gericht blijft. Dan wordt er gezegd: „En mijne woorden in u blijven.” Wij moeten dus een onderworpen geest hebben, om ons in alle omstandigheden onder zijn Woord, de uitdrukking van zijnen wil, te buigen en onze harten door zijnen invloed te laten beheerschen en leiden. Dan, maar ook dan alleen, kunnen wij verzekerd zijn, dat alles, wat wij bidden, zal geschieden; want alleen in zulk een toestand zijn wij in staat, aan God te vragen wat naar zijnen welbehagelijken wil is, en tot ons bestwil dient. Wij naderen dan tot God op

een onwankelbaren grondslag, en deze grondslag is Christus en zijn Woord. Welk een troostvolle waarheid! Moge de Heer het ons in zijne rijke genade verleen, dit gezegende pad in het volle bewustzijn onzer onmacht en afhankelijkheid en in het onverzwakte vertrouwen op zijne almachtige hulp te bewandelen, en het vrucht dragen tot verheerlijking zijns naams als ons hoogste voorrecht beschouwen. Hij is volkomen daartoe bereid; zijn eigen Woord staat er ons borg voor. Want Hij roept den zijnen toe: „Deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat mijne blijdschap in u blijve, en uwe blijdschap vervuld worde.” (vs. 11.) En wederom: „Gij hebt mij niet uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, en ik heb u gesteld, dat gij zoudt heengaan en vrucht dragen, en dat uwe vrucht blijve; opdat, zoo wat gij van den Vader begeeren zult in mijnen naam, Hij u dat geve.” (vs. 16.)

De verschillende beteekenissen van het „Koninkrijk.”

1. Het koninkrijk Gods (Matth. 12 : 28.) is de openbaring van de regeerende macht van God, onafhankelijk van eenige bijzondere omstandigheid. In Rom. 14 : 17 en 1 Kor. 4 : 20 wordt het inwendige of goddelijke, in Luk. 13 : 18—21 het uitwendige of menschelijke karakter van het koninkrijk Gods beschreven.
2. Het koninkrijk der hemelen, alzoo genoemd, omdat deze naam zinspeelt op de beschrijving van hetzelfde gegeven in de Wet, (Deut. 11 : 18—21.) de Psalmen (89 : 29.) en de Profeten. (Dan. 4 : 26.) Door de verwerping van den Koning zelven nam dit koninkrijk der hemelen een verborgen karakter aan. Als zoodanig loopt het nu voort, zal bestaan na de

opname der gemeente tot het begin van het duizendjarig rijk, wanneer het zijn ware gedaante zal vertoonen, doch erkend zal worden, gedeeltelijk als:

3. Het koninkrijk des Vaders, voor zoover het in betrekking staat tot hetgeen *boven* is, en als:
 4. Het koninkrijk van den Zoon des menschen, voor zoover het in betrekking staat tot hetgeen *op aarde* is. (Zie voor 3 Matth. 13 : 30 en 43, en voor 4 Ps. 8 en Matth. 13 : 41.) Alzoo zal het duizendjarig wereldrijk een „hemelsch” en een „aardsch” karakter vertoonen, dewijl het eerste alleen verheerlijkte heiligen, en het laatste ook naar het lichaam niet verheerlijkte geloovigen bevat.
 5. Het koninkrijk van den Zoon zijner liefde, (Kol. 1 : 13.) is de kring, waarvan Christus als het voorwerp van de liefde des Vaders, het middelpunt is, en waartoe — hoezeer Christus door de wereld niet erkend is — wij, die gelooven, zijn gebracht.
 6. Het eeuwig koninkrijk van onzen Heer en Zaligmaker Jezus Christus (2 Petr. 1 : 11.) is, in tegenstelling met de dingen om ons heen, die voorbijgaan, eeuwigdurend. Het ligt *vóór* ons, en wij hebben het „in te gaan,” en wel „met ruimte en gemakkelijheid.”
-

Waarom zucht ik?

Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods? (Rom. 7 : 24.)

Wij zelfven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelfven, zuchten in ons zelfven. (Rom. 8 : 23.)

Niets is zoo moeielijk voor onze harten dan steeds in het gevoel der *genade* te blijven, dan voortdurend in het bewustzijn te leven, dat „wij niet zijn onder de *wet*, maar onder de *genade*.” Door *genade* wordt het hart gesterkt; en toch is niets moeielijker voor ons dan waarlijk de volheid der *genade* te begrijpen, van die „*genade* Gods, waarin wij staan,” en in de kracht en het bewustzijn er van te wandelen.

Alleen in de tegenwoordigheid van God kunnen wij leeren verstaan, wat *genade* is; en het is ons voorrecht in die tegenwoordigheid ons te bevinden. Zoodra wij evenwel de tegenwoordigheid Gods verlaten, zullen onze *eigene gedachten* in ons beginnen te werken; en — dit is zeker — *onze gedachten* reiken nooit tot aan de gedachten Gods omtrent ons — tot aan de gedachten zijner *genade*. Evenzeer is het onmogelijk voor ons, om een eenigszins juist begrip van de *genade* te hebben, voordat wij staan op den grondslag der *genade*, namelijk de gave Gods in Christus Jezus. Geen redeneering onzer eigene harten kan ooit de *genade* Gods bevatten, om de eenvoudige reden, dat het ware begrip van „*genade*” onmiddellijk uit God moet voortvloeien. Indien ik eenig *recht* bezat, al ware het ook 't allergeringste, om iets te verwachten, dan zou het niet meer volkomen *vrije* *genade* zijn. Ja zelfs, nadat „wij gesmaakt hebben, dat de Heer goedertieren is,” beginnen onze eigene gedachten weder werkzaam te zijn, zoodra wij de tegenwoordigheid Gods verlaten; en is dit inderdaad het geval, dan mogen wij met onze zonden, met onzen goeden wandel,

of met iets anders bezig zijn, wij verliezen toch op hetzelfde oogenblik het gevoel der genade, en hebben geen volkomen vertrouwen meer in haar.

Dit verlaten van Gods tegenwoordigheid is de bron van al onze zwakheid als heiligen; want alleen in Gods kracht vermogen wij iets te doen, — „zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?” Ja, het volle bewustzijn zijner gezegende tegenwoordigheid maakt, dat wij meer zijn dan overwinnaars. Of wij dan aan ons zelve denken, of aan de omstandigheden — het wordt ons alles gemakkelijk. En alleen in zijne gemeenschap zijn wij in staat, om alles naar den maatstaf der genade te meten. Zelfs de gedachte aan ons zelve zal ons niet de minste onrust baren, zoodra wij slechts in Gods tegenwoordigheid op *zijne genade* steunen. „Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? — God is het die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt? — Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus?” (Rom. 8 : 33, 34.) — Onze harten mogen bedroefd zijn, wanneer wij alles onder de zonde zien gebukt gaan, en wanneer wij al de ellende om ons heen aanschouwen, gelijk immers ook Jezus „zeer bewogen werd en in zich zelve ontroerde,” maar nochtans is het onmogelijk, over iets, wat het ook zijn moge, verontrust te zijn, zelfs niet over den toestand der gemeente, indien wij in het gevoel van Gods tegenwoordigheid blijven; want dan rekenen wij op God, dan wordt alles een gelegenheid en een aanleiding voor de werkzaamheid zijner *genade*.

De natuur rekent nooit op de *genade* Gods. Zij moge zich op zijne barmhartigheid verlaten, dat Hij de zonden wel zal vergeven; doch ook dit slechts, omdat zij denkt, dat God de zonde weinig acht, of omdat zij zich inbeeldt, dat Hij geen recht heeft de zonde te oordeelen. Doch waar de *genade* erkend wordt, daar is het tegenovergestelde het geval, daar is ook een waar gevoel van de ontzettende boosheid der zonde. En zoodra wij de zonde naar Gods maatstaf hebben leeren meten, kan het niet

anders, of onze harten aanbidden vol bewondering de ondoorgrondelijke genade Gods, die ze allen uitgedelgd heeft, en zijnen eigenen Zoon overgaf om in onze plaats de straf er voor te ondergaan. Doch deze vergeving der zonden door het vergoten bloed van Jezus is niet hetgeen de natuurlijke mensch onder de barmhartigheid Gods verstaat; hij denkt, zooals ik zeide, aan een vergeving der zonden, die op Gods geringschatting van de zonde gegrond is; en dat is geenszins *genade*.

Zoodra het geweten ontwaakt is, en men, zonder de genade recht te verstaan, aan de verantwoordelijkheid denkt, is het eerste, wat gedaan wordt: zich onder de wet te plaatsen. En dit kan niet anders. Zelfs de natuurlijke mensch doet dit dikwijls. Hij kent geen anderen weg, om Gode welgevallig te leven, dan te voldoen aan de wet; en in zijne onwetendheid omtrent God en zichzelf, denkt hij dit ook inderdaad te *kunnen* doen. Verstaan wij echter in alle eenvoudigheid wat *genade* is, dan zijn wij in 't bezit van de ware bron van kracht; en alleen het blijven in het bewustzijn dier genade, in de tegenwoordigheid Gods, is het geheim van onze heiligheid, van onzen vrede en van de rust onzes gemoeds.

Er zijn twee dingen, die menigwerf den vrede des gemoeds kunnen storen, en die, daar zij dikwijls met elkander verwisseld worden, veel kommer aan de harten der heiligen bereiden — wij bedoelen 1° den onrustigen toestand des gewetens ten opzichte van onze aanneming en verlossing, en 2° het zuchten des geestes, zooals de Apostel in Rom. 8 : 23 het aanhaalt, van wege de omstandigheden om ons heen, die ons smart en verzoeking veroorzaken.

Nochtans zijn dit twee geheel verschillende dingen. Het zuchten des geestes en het bezwaard zijn, 't welk de geloovige, terwijl hij in deze wereld is, *kan* hebben, en werkelijk hebben *zal*, is geheel en al het tegendeel van de onrust en de gedruktheid, die het geweten ondervindt ten aanzien van de vergeving der zonden. Waar

dit laatste het geval is, daar is de liefde niet werkzaam; maar het *eigen-ik* is het middelpunt. Staat evenwel het treuren in betrekking tot den toestand der dingen om ons heen, dan is het tegendeel waar! Hoe diep was de droefheid in de ziel van den Heer Jezus zelf! Doch het was een droefheid, die voortkwam uit de liefde en uit een volmaakt gevoel van hetgeen de genade Gods is. Zoo wij de genade kennen, en onze rust in God vinden, met het bewustzijn, dat Hij *voor* ons is, dat Hij de liefde is, dan zullen wij deze beide gevallen van droefheid zeker niet verwarren.

Indien wij aangaande onze aanneming eenige onrust of bezorgdheid hebben, zoo kunnen wij er stellig van overtuigd zijn, dat wij niet vast gegrond zijn in de genade. Wel kan in iemand, die in de genade bevestigd is, het gevoel der zonde aanwezig zijn, maar dit is geheel onderscheiden van de onrust des gewetens met betrekking tot de aanneming of de verlossing. Het gebrek aan vrede kan in twee dingen zijnen grond hebben. Of ik ben er nooit geheel toe gebracht, alleen op de genade te vertrouwen, of ik heb door nalatigheid het gevoel der genade verloren, hetgeen licht gebeuren kan. De genade Gods is zoo onbeperkt en zoo volkomen, dat indien wij slechts een oogenblik de tegenwoordigheid Gods verlaten, wij geen bewustzijn dier genade kunnen hebben, wij geen kracht meer hebben om op haar te steunen. En indien wij buiten Gods tegenwoordigheid haar zoeken te kennen, zoo zullen wij haar slechts tot lichtvaardigheid gebruiken.

Ja, de genade is zonder perk, zonder paal. Wat wij ook in ons zelve mogen zijn — en wij kunnen niet slechter zijn, dan wij zijn. — God is de liefde voor ons. Noch onze vreugde, noch onze vrede is afhankelijk van hetgeen *wij* voor God zijn, maar alleen van hetgeen *Hij* voor *ons* is, en dat is *genade*. De genade vooronderstelt *al* de zonde en *al* het booze, dat in ons is, en is de heerlijke openbaring, dat door Jezus *al* die zonde en *al*

dat kwade is weggedaan. Eén enkele zonde is in de oogen Gods veel verschrikkelijker dan duizend, ja, dan al de zonden der wereld in *onze* oogen; en nochtans is het zijn welbehagen geweest, niettegenstaande de volkomenste wetenschap van hetgeen wij zijn, om zijne *liefde* aan ons te bewijzen. Het is van geen belang, de verschillende zonden naar hunne meerdere of mindere grootte af te meten; men moge naar menschelijke opvatting een groot of een klein zondaar zijn, dat is hier volstrekt de vraag niet; want de genade staat in betrekking tot hetgeen *God* is, en niet tot hetgeen *wij* zijn, uitgezonderd alleen dat de grootte en menigvuldigheid onzer zonden de genade des te overvloediger en heerlijker aan het licht brengt. Tevens moeten wij niet vergeten, dat het juist het wezen en de werking der genade is, onze harten in gemeenschap met God te brengen, ons te heiligen, en wel daardoor, dat wij Hem meer leeren kennen en liefhebben. Daarom is de kennis der genade de ware bron der heiliging.

Bij de genade is het, zooals wij zeiden, alleen de vraag: wat is God? en niet wat ben *ik*? En op hetzelfde oogenblik, dat ik over mij zelve denk met het gevoel, als zou God mij voor mijne zonden veroordeelen, sta ik niet in het bewustzijn der genade. Bij een ontwaakt geweten heeft men natuurlijk zulke gedachten; want het geweten begint aldan te onderzoeken wat de gedachten Gods over zijnen toestand zijn; maar dit is nog geenszins de kennis van de genade; men vreest aldan voor het oordeel, en is nog niet in staat te steunen op hetgeen God in Christus voor ons is.

Ik heb straks gezegd, dat er twee dingen zijn, die, ofschoon geheel van elkaar onderscheiden, nochtans door de geloovigen menigmaal met elkaar verward worden — een bezwaard geweten en het *zuchten* van den geestelijk gezinden Christen van wege het booze om hem heen. Zoodra wij slechts een weinig het bewustzijn der genade verliezen, is er gevaar voor deze verwisseling. Evenzoo

is het zeer goed mogelijk, dat een heilige, wanneer hij niet waakzaam is, zelfs daarover in zijn geweten veront-rust is, dat hij over al het booze en al de ellende rondom hem bedroefd is en zucht. En ook dan is het bewustzijn der liefde Gods in hem verzwakt; hij is bezig zich zelven onder de wet te stellen. Nochtans is het mogelijk, dat een heilige zucht zonder het bewustzijn dezer liefde verloren te hebben, ja, het kan zijn, dat juist deze liefde de oorzaak van zijn zuchten is.

Toen de Heer Jezus aan het graf van Lazarus over de treurige gevolgen der zonde „zeer bewogen” was, ja „weende,” toen was het bewustzijn van de liefde des Vaders niet in ’t minst bij Hem verzwakt; want terzelfder tijd zeide Hij in het volste vertrouwen op deze liefde: „Vader, ik wist, dat Gij mij altijd hoort.” Evenzoo kan een Christen zuchten, zonder eenigszins aan Gods liefde te twijfelen, zonder een oogenblik het gevoel zijner genade te verliezen. De liefde tot anderen, gepaard met een geestelijk gevoel van het kwade, zal zeer zeker veel zuchten bij ons veroorzaken. Jezus gevoelde dit oneindig dieper, dan wij het gevoelen kunnen, omdat de macht zijner liefde Hem ten volle in staat stelde, het geheele gewicht van het booze, dat de harten der anderen ter neêr drukte, in zijn waar karakter te gevoelen. Hij gevoelde de ellende om zich heen in dezelfde mate, als Hij de trouw en de liefde zijns Vaders kende. En hoe meer ook wij ons bewust zijn, dat de Geest Gods in ons woont, des te meer zullen ook wij „zuchten;” hoe meer wij van Gods barmhartigheid doordrongen zijn, hoe meer wij de genade verwezenlijken, en hoe meer wij de liefde Gods en de werkingen dezer liefde kennen, des te meer zullen zij ook over alles bedroefd zijn, wat wij om ons heen aan-schouwen; doch — vergeten wij het niet! — dit zal niet de kleinste wolk tusschen de goddelijke genade en ons kunnen brengen.

In 2 Kor. 5 en in Rom. 8 rekent Paulus zich ook onder hen, die in den geest „zuchten,” en waarom? Hij

verwezenlijkte de gevolgen van de genade, waarin hij stond. Door de kracht des geloofs was hij er zich van bewust, dat de zegeningen ook voor hem waren; en naar dezen zich uitstrekkende, zuchtte hij in zich zelven; doch geenszins, alsof hij nog eenigen twijfel aangaande zijne verlossing gehad had. Hij was van alle onzekerheid ten aanzien van de *volheid* en de *vrijheid* der goddelijke liefde en genade volkomen bevrijd, en in het bewustzijn hiervan „zuchtte hij in zich zelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing des lichaams.”

Aan het einde van Rom. 7 vinden wij evenwel een geheel ander zuchten beschreven — een zuchten, dat, gelijk wij reeds opmerkten, menigmaal met het boven aangehaalde verward wordt. De zonde, die nog in ons, dat is, in ons vleesch woont, verhindert hen, die niet werkelijk in de genade bevestigd zijn, deze twee van elkaar te onderscheiden. De laatste helft van dit hoofdstuk is vol van hetgeen men „bevinding” noemt, maar het is niet de ware bevinding van een Christen, het zijn integendeel de gedachten van het hart in en over zich zelven. De daar beschreven toestand is wel die van iemand, die waarlijk ontwaakt is, maar die zich zelven tot middelpunt zijner gedachten maakt. Men hoort niets anders dan „*ik*,” „*ik*,” „*ik*” maar niets van de *genade*, die in Christus Jezus is, noch iets van den *Heiligen Geest*.

Wij vestigen ook de aandacht onzer lezers op den merkwaardigen overgang in vers 14. „Wij weten,” lezen wij daar, „dat de wet geestelijk is” — dit weten *alle* Christenen; maar dan gaat de Apostel niet voort te zeggen: „Maar *wij* zijn vleeschelijk, verkocht onder de zonde,” doch „*ik* ben vleeschelijk, verkocht onder de zonde.” Hij wendt zich onmiddellijk tot zich zelf en tot het oordeel, hetwelk hij als een ontwaakt zondaar, door zijne ervaringen onder de wet, over zich zelven verkregen heeft. Hij spreekt van hetgeen *hij* voor God is, niet van hetgeen *God* voor hem is, en ten gevolge daarvan

roept hij uit: „Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van dit lichaam des doods?”

Zóó is het altijd. Wanneer iemand slechts aan zich zelfden denkt, zal hij moeten uitroepen: „Ik ellendig mensch! wat moet ik beginnen? Ik haat de zonde; ik wensch God welbehagelijk te zijn; ik beken, dat de wet goed is; maar toch hoe meer ik dit alles inzie en leer kennen, des te meer is het kwade bij mij, des te ongelukkiger ben ik!” Doch veroorloof mij de vraag: Is in dit alles één woord van *genade* te vinden? Immers neen! Zoodra hij echter, aan het slot van dit hoofdstuk, Christus inbrengt, is hij in staat uit te roepen: „Ik dank God door Jezus Christus, onzen Heer!”

Ongetwijfeld bevat dit hoofdstuk een zeer belangrijke waarheid, maar het is een waarheid, die gescheiden is van de *genade* — van het eenvoudige feit, dat, hoe treurig en slecht zijn toestand ook wezen moge, God nochtans de *liefde* is, ja, *liefde tot hem*. In plaats van het oog op God te vestigen, heet het gedurig weder: „Ik,” „ik.” „Hetgeen *ik* doe, dat ken *ik* niet; want hetgeen *ik* wil, dat doe *ik* niet, maar hetgeen *ik* haat, dat doe *ik*.” Dit alles is zeker een zeer nuttige ervaring, in zoover zij ons tot het bewustzijn onzer eigene hulpeeloosheid en zwakheid brengt; maar wij moeten haar steeds aan hare rechte plaats weten te stellen, en niet vergeten, dat het niet de ervaringen zijn van een Christen, die zijn standpunt in *genade* in Christus Jezus verstaat. Wij hebben hier veeleer den toestand eener ziel, die nog niet ten volle de woorden verstaan heeft: „Christus is, toen wij nog krachteloos waren, te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven;” (Rom. 5 : 6) of ook van een ziel, die zich door de werking des vleesches heeft laten verleiden, op zich zelve te zien, wat *zij* is, in plaats van alleen op God en op zijne *genade* het oog te vestigen.

De uitwerking, die het geloof in onze ziel heeft, zal altijd overeenkomstig zijn met het voorwerp, waarop wij onzen blik gevestigd houden. Indien bij voorbeeld een ge-

loovige de wet voor oogen houdt, zoo ziet hij hare geestelijkheid veel duidelijker in, dan de natuurlijke mensch dit vermag; ziet hij dan tegenover deze wet de slechtheid van het vleesch, en gaat zijn blik niet verder, zoo brengt hij zich zelf onder het oordeel — ik bedoel natuurlijk wat *zijn* gevoel aangaat — hij zucht onder het bewustzijn zijner schuld en zwakheid; hij haat het kwaad en tracht er zich van te scheiden — maar verder komt het niet; en na alle vergeefsche pogingen moet hij eindelijk uitroepen: „Ik ellendig mensch!”

Maar wanneer het geloof op God ziet, zooals Hij zich in zijne genade geopenbaard heeft, dan oordeelt het ook dienovereenkomstig. Zijn oordeel is dan niet naar de vrucht, die voortgebracht wordt, maar naar de openbaring, die God van zich zelf gegeven heeft — hij rust in de *genade*. De vruchten der genade zullen geenszins achterblijven, want indien het leven in ons is, zoo zal ook de vrucht des Geestes zich openbaren. Indien de geloovige erkent, dat door het bloed des kruises de vrede gemaakt is, zoo zal ook de liefde niet verborgen kunnen blijven. Hij gevoelt, dat hij tot zegenen geroepen is, en daarom zal hij „de voeten geschoeid hebben met bereidheid van het evangelie des vredes.” De liefde Gods is de bron, waaruit hij zelf drinkt, en zoo zal hij ook tot een stroom der liefde voor anderen zijn. (Joh. 7 : 38.) Ofschoon dus deze vruchten voortgebracht worden, zoo rust nochtans het geloof er niet in; het kan alleen in de openbaring Gods, die Hij van zich zelf als den „*God der genade*” gegeven heeft, zijne rust vinden. Maar wanneer het natuurlijke hart op zich zelf ziet, of wanneer de Christen zich naar zijne vruchten wil beoordeelen, moet onrust, in plaats van vrede, het noodzakelijke gevolg zijn. In mij zelf zie ik niets dan zonde, ja, zelfs de vruchten des geloofs zijn met onvolmaaktheid vermengd; hoe zou ik dan daarin waren vrede kunnen vinden? Vrede kan ik alleen vinden in hetgeen Christus voor mij gedaan heeft — „in de genade, die in Christus Jezus is.”

Maar wat is dan de toestand in Rom. 7? In de eerste helft van het hoofdstuk stelt de Apostel het groote beginsel vast, dat de geloovige „der wet gestorven is.” Dan beschrijft hij de pogingen van een ontwaakte ziel, die, wetende dat de wet *geestelijk* is, en zich nog onder hare macht gevoelende, gedwongen is uit te roepen: „Ik ellendig mensch! wie zal mij verlossen van dit lichaam des doods?” In dit alles is zij, zooals ik gezegd heb, met zich zelve bezig; maar het geloof doet dat niet, het geloof maakt niet, wat in ons hart is, tot zijn voorwerp, maar Gods openbaring in *genade*. En de ervaringen, die wij in Rom. 7. beschreven vinden, toonen aan wat wij in ons zelve zijn en verwekken de behoefte aan genade; zij wijzen ons niet op een toestand in de genade, maar op een toestand, waar de genade nog moet werken.

Ik zeg niet, dat de strijd, waarvan wij hier spreken, niet zal voortduren; want niemand zal de genade kennen, zoo hij ook den strijd niet kent — slechts de onbekeerde leeft zonder strijd. Maar waar de genade in waarheid erkend wordt, zal — de strijd moge voortduren — de onrust van het geweten, zelfs bij het volle bewustzijn van de geestelijkheid der wet en van de verdorvenheid des vleesches, geheel en al ophouden. Is de liefde Gods in mijn hart verwezenlijkt, zoo zal ik niet meer uitroepen: „Ik ellendig mensch!”. Ontbreekt het bewustzijn dezer liefde echter, dan ontbreekt ook het eenvoudig geloof aan de genade Gods, dan ontbreekt het heldere inzicht van hetgeen God in Christus voor mij is; want zoolang de ziel dit blijft erkennen, zoolang zal zij ook, zelfs midden onder de moeielijkheden en den strijd hier beneden, volkomen rustig zijn. De strijd is aanwezig, o ja! maar hij verstoort den vrede der ziel niet. „De strijd is niet van ons, maar des Heeren.” Zoolang wij in een zondig lichaam zijn, zal er altijd strijd zijn in ons, tusschen het vleesch en den Geest. Maar welk een onderscheid, of deze strijd wordt gestreden in het zekere bewustzijn, dat God *voor mij* is, omdat ik „onder de *genade*” ben,

of in de vrees, dat Hij *tegen mij* is, omdat ik „*onder de wet*” ben!

Wanneer ik het kwade in mij zie, en daaruit het besluit maak, dat God *tegen mij* is, zoo heb ik geen kracht tot strijden hoegenaamd; spoedig zal ik overwonnen ter neder liggen. Daarentegen zal het volle bewustzijn, dat God *voor mij* is, mij moed en overwinning geven, ja, mij zelfs bekwaam maken tot God te zeggen: „Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij en ken mijne gedachten; en zie, of bij mij een schadelijke weg zij, en leid mij op den eeuwigten weg.” (Psalm 139 : 23, 24.) In het vertrouwen der liefde en genade Gods alleen kan ik Hem bidden, al het kwade in mij te doorgronden; zonder dit vertrouwen zou ik tot vertwijfeling moeten komen. Doch God *is* mijn vriend; Hij is *tegen* het booze in mij, maar Hij is *voor* mij.

In Rom. 8 zegt de Apostel, dat „het bedenken des vleesch es vijandschap is tegen God.” Doch God heeft in de overgave van Jezus de gezegende waarheid aan 't licht gebracht, dat, waar de mensch *vijandschap* is tegen God, Hij de *liefde* is jegens den mensch — onze vijandschap werd door zijne liefde beantwoord. Hierin zien wij den triomf der genade, dat, toen de *vijandschap* van den mensch den Heer Jezus van de aarde verbande, de liefde Gods door datzelfde feit de verlossing van dien mensch teweegbracht. Hij maakte verzoening voor de zonde van hen, die Hem verworpen hadden. In de ontzettendste ontvouwing der zonde des menschen ziet het geloof de volkomenste openbaring der genade Gods. Want waar ziet het geloof de diepste diepte van de zonde en van den haat des menschen tegen God? Immers op het kruis! Welnu, juist dáár is het, dat wij de gansche uitgestrektheid van de zegevierende liefde en barmhartigheid Gods tegenover den mensch aanschouwen. O, diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods!

De Apostel toont in dit hoofdstuk (Rom. 8.) verder aan, dat zij, die eens vijanden van God waren, thans

zijne „kinderen en erfgenamen” geworden zijn. O, hoe oneindig groot is de uitgestrektheid zijner genade jegens ons! Hij heeft ons hetzelfde deel gegeven, dat ook de Heer Jezus heeft! Wij zijn „erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus!” Niet alleen heeft de genade ons gezocht en gevonden, toen wij nog in onze zonden waren, maar zij heeft ons ook dáár geplaatst, waar Christus is; zij heeft ons met den Heer Jezus in alles één gemaakt — uitgezonderd in zijne heerlijkheid als God. De ziel is derhalve in het bewustzijn der volkomene liefde Gods geplaatst, en daarom „roemen wij in God.”

Maar wanneer nog eenige twijfel, of de geringste onzekerheid aangaande de liefde Gods in mij aanwezig is, zoo heb ik mij van de genade afgewend. En *dan* moet ik bekennen: „Ik ben ongelukkig, omdat ik niet ben, zooals ik gaarne zou willen zijn.” Doch, geliefde lezers! dat is de vraag niet; de vraag is alleen of *God zóó* is, als wij gaarne zouden hebben dat Hij is — of *Jezus* alles is, wat wij slechts kunnen wenschen. Indien het bewustzijn van hetgeen wij zelf zijn een andere uitwerking heeft, dan dat het ons verootmoedigt en onze aanbidding van God vermeerdert, dan staan wij niet meer op den bodem der genade. In de grondelooze zee dezer genade vindt het hart voor al zijne behoeften ware bevrediging, ware rust.

Maar terwijl de genade volmaakten vrede aan onze zielen geeft, bevrijdt zij ons toch niet van alle zuchten. Evenals de Heer Jezus, toen Hij hier beneden was, geheel en al zich in de ellende en het zuchten om zich heen verplaatste, en aldus „een man van smarten en verzocht in krankheid” was, zoo moet ook de geloovige zijnerzijds het gewicht van het kwade mede gevoelen. En juist naarmate hij in de genade blijft, zal hij dit meer en meer ondervinden, en in zijn zuchten met de lijdende en zuchtende schepping sympathiseeren. En niet alleen dit, maar ook wij zelven zullen, terwijl wij nog in dit lichaam zijn, „zuchten in ons zelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, de verlossing onzes lichaams.” Maar dit zuchten verraadt geen onzekerheid ten opzichte van onze verlossing, of van de vergeving onzer zonden, integendeel wij zijn ten volle verzekerd, dat alles, wat dit zuchten in ons veroorzaakt, ons toebehoort. Wij hebben de zekerheid en den voorsmaak der heerlijkheid, en dit laat ons des te dieper de tegenstelling gevoelen van de

heerlijkheid met den toestand der dingen om ons heen. Hoe meer wij de vreugde van Gods tegenwoordigheid genieten, hoe volkomener wij de liefde en de genade Gods erkennen, en hoe meer wij de gelukzaligheid der heerlijkheid Gods, waartoe wij geroepen zijn, verwezenlijken, des te meer zullen wij zuchten. Doch ik herhaal het nog eenmaal: *dit* zuchten is geheel en al onderscheiden van het zuchten van een onrustig geweten. Mogen wij het nooit vergeten!

Nalatigheid in den wandel zal het ware gevoel der genade in ons verzwakken, en wij kunnen dan licht meer of min in een toestand terugkeeren, zooals wij dien in Rom. 7 vinden. De ervaringen, die wij dan weder maken zullen, zijn die van een niet vrijgemaakte ziel. Wanneer het hart daarentegen met de rijke zegeningen, die wij in Christus hebben, vervuld is, zal het zich niet tot zich zelve wenden of met zich zelve bezig zijn. Het is ons voorrecht als heiligen te weten, dat „er geen verdoemenis meer is voor degenen, die in Christus Jezus zijn, omdat de wet des Geestes des levens in Christus Jezus ons vrijgemaakt heeft van de wet der zonde en des doods.” Doch wij moeten hierbij niet blijven staan; wij moeten verder gaan en zien, wat wij zijn als „zonen Gods,” als „erfgenamen Gods en medeërfgenamen van Christus,” waarvan de Geest ons getuigenis geeft. God heeft ons „ééne plant gemaakt met Christus,” „heeft ons gezalfd,” en „de eerstelingen des Geestes” in onze harten uitgestort. Verstaan wij deze gedachten der liefde Gods jegens ons, dat wij „te voren verordineerd zijn, den beelde zijns Zoons gelijkvormig te zijn” en zijne heerlijkheid te deelen; verstaan wij, wat zijne liefde in zijne handelingen voor ons is, en tevens dat wij nog niet in de heerlijkheid zijn, maar in het lichaam te midden van al de ellende en al de zonde om ons heen, dan zullen wij om die oorzaak zuchten. „Ook wij zelve zuchten in ons zelve, verwachtende de aanneming tot kinderen — de verlossing onzes lichaams.” Het bezit der eerstelingen des Geestes is derhalve de oorzaak van dit zuchten, maar niet een kwaad geweten; de *Geest van Christus* zucht in ons.

Ook gaat dit zuchten steeds met het vertrouwen op God vergezeld, 't welk zelfs dan niet ontbreekt, wanneer „wij niet weten, wat wij bidden zullen, gelijk het behoort;” want er wordt bijgevoegd: „Wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede.”

Ik kan in mij of in andere heiligen of ook in de vergadering het een of ander kwaad zien, en daarover tot God willen bidden, zonder recht in te zien wat het beste geneesmiddel is, zoo weet ik nochtans, dat „de Geest mijne zwakheid te gemoet komt” en met mij mede zucht. Voor God is mijne onwetendheid geen hinderpaal, maar Hij antwoordt op de meening des Geestes, „die altijd naar God voor de heiligen bidt.”

Indien wij ons altijd aan de leiding Gods in alle dingen toevertrouwen, zoo zullen wij ook in staat zijn te zeggen: „Ik ben er zeker van, dat alle dingen medewerken ten goede.” Is een ziel in dezen toestand, zoo mag er komen wat wil — kommer, ellende, smart of moeielijkheid — alles blijft vrede, want zij rust in God, en ziet niet, gelijk in Rom. 7, op zich zelve. Wij zullen dan al ons lijden met de oneindige liefde Gods in verbinding brengen. Jezus wist meer dan eenig ander, wat de tegenwoordigheid Gods en het genot zijner genade was, en toch „Hij zuchtte,” omdat Hij uit deze tegenwoordigheid kwam, en den mensch er buiten vond. Het leven, dat ik *nu* heb, staat niet met de verantwoordelijkheid onder de wet in verband, maar met Christus, die het oordeel wegens overtreding der wet voor mij ondergaan heeft. In plaats van ongelukkig te zijn — hetgeen ik ben, als ik mij onder de wet plaats en op mij zelve zie — verheug ik mij in het bewustzijn der verlossing, rust ik in de genade en „roem in de hoop der heerlijkheid Gods.” Maar dit alles sluit niet uit, dat tegelijkertijd de wereld als een tooneel van ellende en smart voor ons ligt.

Verder is dit zuchten over het kwade om ons heen altijd van liefde vergezeld. Wanneer ik bij voorbeeld een heilige zie zondigen, zoo zal het mij onmiddellijk tot de liefde en de genade leiden, waartegen hij zondigt. Het zal mij opnieuw aan de goddelijke barmhartigheid herinneren, en in het bewustzijn van Gods genade, 't welk ik aangaande hem heb, zal ik mij nochtans, te midden van mijne droefheid over zijne zonde, in God verheugen.

Wanneer dit nu inderdaad zoo is, geliefde broeders! wanneer de barmhartigheid en de genade Gods de plaats is, waarop ons de genade gesteld heeft, zoo vraag ik: Rusten wij ook werkelijk in deze gezegende plaats? Zoo God de liefde en niets dan de liefde is, en wij nochtans ons niet volkomen in Hem verheugen, of er zelfs nog eenige onzekerheid aangaande onzen toestand voor Hem

bij ons gevonden wordt, zoo kunnen wij niet eenvoudig in zijne *genade* rusten. En is er nog eenig wantrouwen of onrust in onze harten, laat ons dan wel onderzoeken, of het niet daarvan komt, dat wij nog met ons eigen-Ik bezig zijn. Het geloof moge in onze harten zijn, maar wij hebben ook behoefte aan eenvoud des harten, om steeds op de genade Gods te blijven zien.

Het is oneindig veel gezegender te denken aan hetgeen God is, dan aan hetgeen wij zijn. Dit denken is zelfs een bewijs van hoogmoed, een gebrek aan het volle bewustzijn, dat wij *tot niets in staat zijn*. Zoolang wij dit niet verstaan, zullen wij ook nooit geheel van ons zelven afzien en op God het oog vestigen. Dikwijls moge het zien op het kwade in ons er toe dienen, om ons een beter inzicht er van te geven, maar dit is niet alles wat wij noodig hebben. Bij het zien op Christus is het ons voorrecht, ons zelven te vergeten. De ware ootmoed bestaat niet zoo zeer daarin, dat wij slecht over ons zelven denken, maar veeleer hierin, dat wij *in 't geheel niet* aan ons zelven denken. Ik ben te slecht en niet waard, om aan mij zelven te denken; wat ik noodig heb is: mij zelven te vergeten en op God te zien, die in waarheid wel waard is, het voorwerp van *al* mijne gedachten te zijn. En is dit het geval, zoo zal ik inderdaad weinig met mij zelven ingenomen zijn.

Geliefde lezers! indien wij zeggen kunnen: „in mij, dat is in mijn vleesch, woont geen goed,” zoo hebben wij lang genoeg over ons zelven gedacht. Laat ons derhalve van nu af aan denken aan Hem, die lang, voordat wij nog aan ons zelven konden denken, gedachten des vredes en geenszins des verderfs over ons had. Laat ons onderzoeken, wat zijne gedachten van genade over ons zijn, en de woorden des geloofs tot ons richtsnoer nemen: „Zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?”

J. N. D.

Beantwoording van vragen over de Schrift.

J. K. te N. — De wedergeboorte, waarover de Heer in Matth. 19:28 spreekt, is de nieuwe toestand der dingen op aarde, als de Heer Jezus hier beneden koning zal wezen, en de zijnen met Hem heerschen zullen de duizend jaren. (zie Openb. 20.) Op de vraag van Petrus: „Zie, wij hebben alles verlaten, en zijn u gevolgd; wat zal ons dan geworden?” belooft de Heer, dat zij, die Hem gevolgd waren, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des menschen zal gezeten zijn op den troon zijner heerlijkheid, op twaalf tronen zouden zitten, oordeelende de twaalf geslachten Israëls. Dat hier geen spraak is van de wedergeboorte der ziel, is bij een aandachtige lezing duidelijk genoeg.

S. R. te J. — Het was gebrek aan vertrouwen op God, dat David vluchtte naar het land der Filistijnen. (1 Sam. 21.) De omstandigheden waren hoogst moeielijk voor David, en de toekomst was zeer donker; maar indien hij volkomen op God vertrouwd had, dan zou hij het joodsche land niet hebben verlaten, maar zijn lot en leven in de handen van God gesteld hebben. Hetgeen te Gath gebeurde, was een gevolg van David's vlucht. Hij had zichzelve in groote moeielijkheid gebracht, en trachtte er zich uit te redden; en de Heer kwam in zijne oneindige ontferming zijnen dienstknecht tegemoet, en verlostte hem uit Achis' handen en tevens uit de valsche positie, waarin hij zichzelf gebracht had. In Ps. 34 bezingt David deze verlossing des Heeren. Hoewel zijn vertrouwen op God gewankeld had, zoo was de Heer toch dezelfde gebleven. God handelt naar *zijne* goedertierenheid en niet naar *onze* zwakheid. En David looft de goedertierenheid des Heeren, die juist in die omstandigheden, toen hij zichzelve in zoo groote moeielijkheid had gebracht, zoo heerlijk uitblonk. Daarom wordt ook in het eerste vers aan de gelegenheid herinnerd, bij welke hij dit lied dichtte.

Overigens moeten wij, geleerd door den Heiligen Geest, de geschiedenis naar de beginselen, die God ons in zijn Woord mededeelt, beoordeelen, aangezien er heel dikwijls niet wordt bij gezegd, of de een of andere daad goed of verkeerd was.

EEN BESCHOUWING

OVER

ZACHARIA XII : 10 — XIII : 7.

Doch over het huis Davids, en over de inwoners van Jeruzalem, zal Ik uitstorten den Geest der genade en der gebeden; en zij zullen mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben, en zij zullen over hem rouwklagen, als met rouwklage over een eenigen zoon; en zij zullen over hem bitterlijk kermen, gelijk men bitterlijk kermt over een eerstgeboren. Te dien dage zal te Jeruzalem de rouwklage groot zijn, gelijk die rouwklage van Hadadrimmon, in het dal van Megiddon. En het land zal rouwklagen, elk geslacht bijzonder: het geslacht van het huis Davids bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder; en het geslacht van het huis van Nathan bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder; het geslacht van het huis van Levi bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder; het geslacht van Simeï bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder. Al de overige geslachten, elk geslacht bijzonder, en hunlieder vrouwen bijzonder. Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid. En het zal te dien dage geschieden, spreekt de Heer der heirscharen, dat Ik uitroeien zal uit het land de namen der afgoden, dat zij niet meer gedacht zullen worden; ja ook de profeten, en den onreinen geest zal Ik uit het land wegdoen. En het zal geschieden, wanneer iemand meer profeteert, dat zijn vader en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, tot hem zullen zeggen: gij zult niet leven, dewijl gij valsheid gesproken hebt in den naam des Heeren; en zijn vader en zijne moeder, die hem gegenereerd hebben, zullen hem doorsteken, wanneer hij profeteert. En het zal geschieden te dien dage, dat die profeten beschaamd zullen worden, een iegelijk van wege zijn gezicht, wanneer hij profeteert; en zij zullen geen haren mantel aandoen, om te liegen. Maar hij zal zeggen: ik ben geen profeet, ik ben een man, die het land bouwt; want een mensch heeft mij daartoe geworven van mijne jeugd aan. En zoo iemand tot hem zegt: wat zijn deze wonden in uwe handen? zoo zal hij zeggen: het zijn de wonden, waarmede ik geslagen ben in het huis mijner liefhebbers. Zwaard! ontwaak tegen mijnen herder, en tegen den man, die mijn medgezel is, spreekt de Heer der heirscharen; sla dien herder, en de schapen zullen verstrooid worden; maar Ik zal mijne hand tot de kleinen wenden.

Hij, die hier zegt: „Ik zal uitstorten, enz.” is, volgens het eerste vers van het twaalfde hoofdstuk, Jehova zelf, „de Heer, die den hemel uitbreidt en de aarde grondvest, en des menschen geest in zijn binnenste formeert.” Jehova, opgewekt door het woeden van den Antichrist, (h. 11 : 16 en 17.) neemt de partij op voor Juda, stelt

Jeruzalem tot „een lastigen steen” voor alle volken, verdelgt alle heidenen, die tegen deze stad aankomen, en stort over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem uit den Geest der genade en der gebeden, waardoor zij inzicht van en berouw krijgen over hunne gruwelijke zonde, openbaar vooral in de verwerping en kruisiging van hun Messias.

„Zij zullen,” zegt Jehova, „mij aanschouwen, dien zij doorstoken hebben.” Hoe ontzachtelijk zal dat aanschouwen zijn! Wel hebben de inwoners van Jeruzalem, ten tijde dat zij den Heer kruisigden, geweten, dat zij daar Jezus van Nazareth aan het hout nagelden; doch zij wisten toen niet „wat zij deden.” (Luk. 23 : 34.) Zij verstonden niet dat hij, dien zij daar aan het vloekhout hingen, Jehova zelf was, in de gestaltenis van een slaaf, tot hen gekomen ter vervulling van de beloften, aan de vaderen geschied. Hadden zij dat geweten, „zij zouden den Heer der heerlijkheid niet gekruisigd hebben.” Doch nu was Hij een ergernis voor hen. Eenigermate gelijk aan de broeders van Jozef, die niet vermoedden, dat zij den toekomstigen Regeerder van Egypte en den Behouder van „een groot volk” aan de heidenen overleverden, toen zij zonder barmhartigheid den geliefden zoon des vaders voor twintig zilverlingen verkochten. Hoe ontstelden zij echter en stonden als verpletterd, toen zij in den verheerlijkten Regeerder van Egypteland denzelfden Jozef herkenden, die in der tijd, als hunner een, onder hen verkeerd had, en dien zij aan hun nijdigen haat hadden opgeofferd. Die openbaring van zichzelf kon Jozef nochtans niet laten volgen, alvorens zij blijken hadden gegeven, dat zij onder de werking van een anderen geest waren. Juda, dezelfde die vroeger den raad gegeven had om den geliefde des vaders aan de Ismaëlieten te verkoopen, was later de man, die zijn eigen leven aanbood om den geliefde des vaders (Benjamin) los te koopen uit de dreigende slavernij. Wel een klaar bewijs, dat een andere geest werkte dan vroeger. De moeilijkheden en de nooden,

waar zij doorgestaan waren, hadden de uitwerking gehad, dat zij tot inzicht en erkenning hunner boosheid waren gekomen; (Gen. 42 : 21.) en zoodra hadden zij niet de omkeering, die bij hen plaats gevonden had, doen blijken, of Jozef maakt zich aan hen bekend. Jozef zelf stelt hunne harten gerust, en overlaadt hen met zegeningen; terwijl de broeders moeite hebben om zich over te geven aan de gedachte, dat zoo snood een handelwijs, als waaraan zij zich eenmaal schuldig maakten, hun onvoorwaardelijk vergeven was.

Zoo zal het ook eenmaal met de Joden gaan. De verdrukking, waaraan zij onder den Antichrist zullen blootgesteld zijn, zal hun hart verbreken. Vele werkzaamheden en oefeningen der ziel zullen bij het overblijfsel te voorschijn geroepen worden. De volken, tegen Jeruzalem opgekomen, zullen verdelgd worden; doch over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem stort de Heer uit den Geest der genade en der gebeden, en . . . zij zien Hem, dien zij doorstoken hebben! Welk een aanblik zal dat zijn! In tegenwoordigheid van Hem, dien zij gekruisigd hebben, onder de werking van den Geest der genade en der gebeden, gevoelen zij alsdan wat het geweest is, dat zij „den Heer der heerlijkheid” aan het schandhout hebben gehangen. Onder den invloed der hartverteederende genade en de aanschouwing van Hem, die „wachtte naar medelijden, maar er was geen,” (Ps. 69 : 21, Gen. 42 : 21.) en dien zij handen en voeten doorgraven hebben, zal diepe smart hen aangrijpen, die zij lucht geven in rouwklagen en kermen, als over een eerstgeboren zoon, die gestorven is. Het kenmerkende van dit berouw over hunne zonde zal mede hierin bestaan, dat het niet slechts een algemeene, en daardoor vaak onbestemde, rouwklage wezen zal; maar integendeel een rouwklage van „elk geslacht bijzonder, en hunne vrouwen bijzonder.” Ieder zal zijn aandeel aan de algemeene zonde voor oogen hebben, hetwelk hem bezig houden zal. Dan zal vervuld worden, wat de Heer zelf voorzegd had,

dat „alle geslachten” des lands zullen weenen; (Matth. 24 : 30.) en ook de vrouwen van Jeruzalem zullen weenen. (Luk. 23 : 28.)

Hoe schoon is het deze werking der genade waar te nemen, en hoe leerzaam tevens! Hoe treffend juist wordt ons hier voorgesteld hetgeen bij elke ziel plaats vindt, die onder de bewerking van Gods Geest verkeert! Ieder mensch, wien God genadig wil zijn, en dien Hij verlossen wil, dat hij in het verderf niet nederdale, (Job 33.) hoe brengt God hem niet daartoe, „dat zijn vleesch verdwijnt uit het gezicht, en zijne beenderen, die niet gezien werden, uitsteken.” Ja, Hij ontziet geen moeite, om vele vaak zeer smartelijke wegen met den mensch te houden, ten einde hem onder de verlichting van zijnen Geest tot besef van zijnen waren toestand te brengen, waardoor hij eerst geraakt tot de belijdenis: „ik heb gezondigd,” en daarna tot den vreugdekreet: „maar God heeft mijne ziel verlost.” En het ware kenmerk eener ziel, die onder de werking van Gods Geest tot schuld-bekentenis gebracht is, bestaat hierin, dat zulk een ziel niet maar de onbestemde verklaring aflegt: „Wij zijn allen zondaars;” doch dat zij zich bezig houdt met haren eigenen toestand en haar bijzonder deel aan de zonde.

„Te dien dage,” zoo vervolgt Zacharia, „zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid.” Terzelfder tijd dus, dat de Joden hunne zonde beweenen, is er voor hen een fontein tegen die zonde geopend. En — wonder der genade — die fontein ontsprong uit de zijde van Hem, die zich aan hen te aanschouwen gaf als de door hen doorstokene. „Terstond,” zegt Johannes, die daarbij stond, toen zij Hem doorstaken, „terstond kwam er bloed en water uit.” Het bloed, ter verzoening van de zonde, en het water, ter wegname van de onreinigheid, ontsprong uit de zijde van den gestorven Christus. Welk een ontdekking zal dat voor de Joden zijn! Te bespeuren, dat zij zelf (maar het was

hunne boosheid en zonde, die zij geleerd hebben te be-
weenen) de fontein geopend hebben, waaruit voortspruit
hetgeen hunne zonde verzoent en hunne onreinheid weg-
neemt. En hoe wonderbaar is de genade Gods! Als Jozef
tot zijne broederen, kan de Heer tot de Joden zeggen:
„gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch
God heeft dat ten goede gedacht; opdat Hij deed, gelijk
het te dezen dage is, om een groot volk in het leven te
behouden.” (Gen. 50 : 20.)

De boosheid der menschen maakt God dienstbaar aan
de volvoering van de plannen zijner genade. Uit hetgeen
zij *tegen Hem* beramen, bereidt Hij hetgeen *voor hen*
werkzaam wezen zal. Dat is Gode waardig. Hierin ligt
zijne heerlijkheid. Welk een hart heeft God! Hoe is zijne
gezindheid een zoodanige, dat Hij, waar de zonde haar
toppunt bereikt, behagen heeft om zijne genade oneindig
ver boven dat toppunt te doen klimmen! . . . En hoe
groot is het geluk dergenen, die zulk een God als hun
God en hun Vader kennen!

In het tweede vers van het dertiende hoofdstuk zien
wij verder, dat de Heer alsdan de namen der afgoden,
de valsche profeten en den onreinen geest uit het land
zal wegdoen. Wat de Joden zelf in het land hadden in-
gevoerd, voert Hij er uit. Zooals de Heer eenmaal de
wisselaars en kooplieden uit den tempel verdreef, omdat
die tempel het huis zijns Vaders was, zoo verdrijft de
Heer de afgoden, de valsche profeten en den onreinen
geest uit het land, omdat het zijn Land, zijne Bezitting,
zijne Erve is. (Deut. 32 : 9.) Zal de Heer in het land
komen wonen, (hoofdst. 14 : 5^c) dan moet het een gerei-
nigd land wezen, zoowel als een gereinigd volk, in welks
midden Hij vertoeft. Ja, ook zal het een „gewillig” volk
zijn. De Heer heeft zelf de valsche profeten uitgeroeid,
maar indien iemand zoo vermetel mocht zijn van ook nu
nog te willen profeteeren, zijn eigen vader en moeder
zullen hem doorsteken. Geen valsche profeet zal ongestraft
kunnen optreden, om het volk af te trekken van achter

den Heer. En wie het wagen mocht dit te beproeven, zij, van wie hij het eerst een verschoonende behandeling zou meenen te mogen verwachten, juist zij zouden tot hem zeggen: gij zult niet leven. (vs. 3.) Zij zullen dus geen haren mantel meer aandoen om te liegen. Hoe treffend is deze ommekeer bij het volk, nadat zij hunne zonde met een verbroken hart beweend hebben. Vroeger hebben zij Hem doorstoken, dien zij nu aanschouwen als Heer der heerlijkheid; thans weenen zij daarover, en doorsteken hun eigen kinderen, die tegen dien Heer durven opstaan. Den waren Profeet doodden zij te voren; den valschen profeet doodden zij thans. Wat de Heer zelf doet: de valsche profeten uitroeien, dat doen zij eveneens, al zou die valsche profeet hun eigen kind zijn. God heeft vroeger zijn eigen Zoon laten doorsteken, ja zelfs (vs. 7.) met zijn eigen zwaard doorstoken ten behoeve van hen, thans doorsteken zij hun eigen zoon ten behoeve van Hem, van zijne eer en zijnen naam.

Welk een machtige werking is toch die der genade op het hart van den verstoktsten booswicht. Niet alleen dat zij er hem toebrenge na te laten, wat hij vroeger deed; maar hij weent en kermt over hetgeen, waar hij vroeger bij juichte, en doet het omgekeerde. Die vroeger stal d. i. het goed van anderen wegnam, steelt, onder den invloed der genade, niet meer, maar deelt van zijn eigen goed aan anderen mede. (Efez. 4 : 28.) Voorwaar, een sprekend bewijs, dat een andere gezindheid, een andere wil, een ander leven aanwezig is. Iets na te laten wat men vroeger deed, dat kan ook de onwedergeborene mensch; de dief kan ophouden te stelen, de moordenaar met moorden eindigen; doch de moordenaar, die het leven aan anderen ontnam, kan niet zijn eigen leven voor anderen geven; de dief, die het goed van anderen roofde, kan niet zijn eigen goed aan anderen schenken, tenzij hij door de wedergeboorte een nieuw leven deelachtig geworden is, dat gezindheden en genegenheden heeft, tegenovergesteld aan die van zijn eigen leven. En hoe

onmogelijk is het daarom, dat iemand, die wedergeboren is, zou blijven in de zonde, opdat de genade te meerder wierde. Hij is een nieuw leven deelachtig geworden, opdat hij ook in nieuwheid des levens zou kunnen wandelen. Doet hij dat niet, hij gevoelt zich onaangenaam, omdat hij aan de behoefte van dat nieuwe leven, dat *zijn* leven geworden is, niet voldoet. Hij is gelijk aan een vogel, die, hoewel geschapen om zich in de lucht te bewegen, tegen zijne natuur in, zich te water begeven heeft.

Hoe geheel anders, in vele opzichten, zou onze wandel zijn, indien wij dit altijd verwezenlijkten. Laten wij ons beijveren om, gelijk Paulus, die het bezit van een nieuw leven zoo heerlijk bewees door voor diezelfde gemeente zich op te offeren, welke hij vroeger ter dood toe vervolgde, altijd een onergerlijk geweten te hebben bij God en de menschen, (Hand. 24:16) en het zelfs als een reden tot blijdschap te beschouwen, „indien wij als een drank-offer mochten geofferd worden.” (Fil. 2 en 2 Tim. 4.)

Als ons nu zoo schoon de gevolgen van de uitstorting van den Geest der genade en der gebeden over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem in de vorige verzen voorgesteld zijn, laat ons nog eenige oogenblikken stilstaan bij de volgende verzen, (5—7.) waar wij heen gewezen worden naar hetgeen de grondslag is van alle handelingen Gods in genade jegens de zijnen, namelijk *het werk van Christus*. Christus wordt ons hier voorgesteld van het begin tot het einde zijner loopbaan van zelfverloochening en zelfopoffering. De valsche profeten traden op met de verwaandheid en laatdunkendheid des zelfbehagens — Hij, die zichzelf niet heeft behaagd, (Rom. 15:3.) kwam met geen aanmatiging. Hij *zeide* niet, dat hij een profeet was, al was Hij het ook. Hij had recht om zich te laten dienen, maar Hij wilde zelf dienen. „Ik ben een man, die het land bouwt,” zoo sprak Hij, „ik verricht het minste dienstwerk, ik ben een slaaf; want een mensch heeft mij geworven van mijne jeugd aan.” De mensch, door zichzelf tot een dienstknecht der zonde

te laten aanwerven, had het noodig gemaakt, zou God de plannen zijner liefde volvoeren, dat de Heer, de Gebieder over alles en allen, zich liet aanwerven tot een dienstknecht, een slaaf op aarde. Die in de gestaltenis Gods en *Gode evengelyk* was, nam de gestaltenis eens slaafs aan, en werd den menschen gelijk. En in gedaante gevonden als een mensch, heeft hij zich zelve „vernederd.” Hij ging het land door goeddoende. Hij maakte de blinden ziende, deed de kreupelen wandelen, reinigde de melaatschen, opende der dooven ooren, wekte de dooden op, en predikte de blijde boodschap aan de armen. Hij leefde en arbeidde voor anderen, voor zich zelve zocht Hij niets. Als een moede reiziger zat Hij hongerig en dorstig aan de Jakobsbron, maar het was voor Hem spijs en verkwikking, als Hij daar een arme Samariitaansche de gave Gods kon deelachtig maken. Voor Hem was, toen Hij kwam, „geen plaats” in de herberg, maar een stal en een kribbe was goed genoeg. In het vlek der Samaritanen werd Hij niet toegelaten, toen Hij zijn aangezicht gericht had om naar Jeruzalem te reizen; doch Hij wilde liever gedoogen als een afschuw teruggewezen te worden, dan zich van het vuur des hemels te bedienen om zijne verachters te verslinden, „gelijk Elia gedaan had.” Als de discipelen twisten over het innemen van de eerste plaats, dan zegt Hij gekomen te zijn niet om gediend te worden, maar om zelf *te dienen*, en zijne ziel *te geven* tot een rantsoen voor velen. Wel mag de Heilige Geest ons aanmanen om de gezindheid van Jezus in ons te hebben, als Hij ons tot ootmoedigheid opwekt. (Fil. 2.) Hoe geheel anders is de gezindheid van Jezus dan die van ons menschen, zooals wij zijn van natuur. De mensch, die beneden de engelen was, wilde zich boven de engelen, tot de hoogte van God, verheffen. — Hij, die „bij God” en „God” was, verre boven de engelen, is geworden beneden de engelen, en daalde af tot de laagte, waar wij stonden. In den eersten mensch, Adam, aanschouwen wij al het zedelijk afschuwelijke van de zelfver-

heffing met hare treurige gevolgen voor gansch zijn geslacht. In den tweeden mensch, Christus, zien wij al het zedelijk schoone der zelfvernederings met hare gezegende gevolgen voor gansch zijn geslacht. En dat wij niet meer met Adam, maar met Christus verbonden zijn; dat wij niet meer het oude leven, maar het nieuwe leven hebben, kunnen wij niet beter bewijzen dan door af te dalen, te dienen en onszelf te geven. Een Christen moest onder tienduizenden gewone menschen dadelijk herkenbaar zijn aan zijne dienst-knechtsgestalte; en niets moest het geestelijk oog duidelijker in hem kunnen waarnemen dan de zelfverloochening en de zelfovergave. Gelijk de gewone mensch zoekt te heerschen, moet het zijn lust zijn om te dienen. Hierin ligt het bewijs zijner zedelijke gelijkvormigheid aan Christus, zijnen Heer, die, hoewel gebiedvoerder in den hemel, kwam om een knecht te zijn op aarde.

Wat was nu echter het deel van den dienenden Jezus van de zijde dergenen, voor wie Hij zich zoo vernederde? Welk loon gaven zij Hem voor al den arbeid zijner liefde onder hen? Versmading en schande, hoon en spot, vijandschap in woorden en in daden — ziedaar waarmee men zijne zelfverloochenende en dienende liefde vergold. „Zoo iemand tot hem zegt: wat zijn deze wonden in uwe handen? zoo zal hij zeggen: het zijn de wonden, waarmee ik geslagen ben in het huis mijner liefhebbers.” (vs. 6.) Gezien hebben zij Hem in zijne zedelijke volmaaktheid; werken heeft Hij onder hen verricht, die niemand anders gedaan had; maar met dit gevolg alleen, dat zij Hem, zoowel als den Vader, dien Hij geopenbaard had, hebben gehaat met een volkomen en onverzoenlijken haat. (Joh.15:24.) Van de hoogte der bergen wilden zij Hem verpletteren; met stokken en zwaarden kwamen zij om Hem te vangen; toen Hij gebonden voor hen stond, spogen zij in zijn aangezicht, en sloegen Hem met vuisten; het gezicht van Barabbas konden zij verdragen, (en Barabbas was een moordenaar) maar het gezicht van Jezus, die hen wél gedaan had, konden zij niet uitstaan; de meer-

derheid veroordeelde Hem ter dood; en zij doorgroeven zijne handen en voeten, Hem hangende aan het hout; en spottende en de lip uitstekende, vermaakten zij zich in zijn lijden. Dit alles was zijn loon, niet van de zijde der blinde heidenen, die niets van Hem wisten, en aan wie geen Messias beloofd was, maar van de zijde der Joden, tot wie Hij gekomen was als de vervulling der beloften, aan de vaders geschied, en in wier midden Hij leefde als de zoon van David, de afstammeling van den beroemden koning, en de zoon van Abraham, wiens kinderen ook zij zich rekenden. Geen woeste, onwetende kannibalen hebben Jezus aan het kruis genageld; maar het eenige volk op aarde, tot hetwelk God ooit had gesproken, en dat een godsdienst bezat, dien naam waardig, dat volk heeft zich aan den afgrijselijksten moord bezondigd, die ooit gepleegd is geworden, zoolang de wereld bestaat. „Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen.” Hij is geslagen geworden, „in het huis zijner liefhebbers.” Het Israëlitische volk heeft Hem, die alleen den eere naam Israël waard was, niet willen laten leven onder zich. En, komende onder hen, wist Hij wat Hem te wachten stond; niemand behoefde Hem te zeggen wat in den mensch was, Hijzelf wist het zeer goed; met de wetenschap, hoe zij Hem ontvangen zouden, kwam Hij tot hen, en verkeerde Hij onder hen, met geen andere gezindheid dan om hen te dienen en zijne ziel te geven tot een rantsoen voor hen. Zijn eerste woord aan het kruis, waaraan hunne handen de zijne genageld hadden, was een gebed voor hen: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.” Hij beminde hen te meer, naarmate Hij door hen minder bemind werd; en met onbegrijpelijke liefde beantwoordde Hij hun onbegrijpelijken haat.

Hoe schrikkelijk is toch de boosheid van den mensch! Den „moordenaar,” Satan, lieten zij toe binnen het paradijs; den Vorst des levens, die hun het leven kwam brengen, dreven zij uit van deze aarde. Den eersten lieten zij toe

te heerschen over hen; den laatsten lieten zij niet toe te dienen onder hen. Tegenover den dienenden Jezus hebben zij, zonder het te weten of te bedoelen, het ware karakter van de zonde, als vijandschap tegen God, geopenbaard. Als Hij niet gekomen ware, zou de zonde in den omvang harer hatelijkheid nooit aan het licht getreden zijn. *Boosheid tegen God, die goed is*, ziedaar de ware aard van de zonde des menschen. En slechts bij het licht van Gods Geest en op het veilige standpunt der genade, kunnen wij de zonde in hare ongemeene hatelijkheid leeren kennen, en over haar droefheid gevoelen. Wij kunnen wel aangaande onszelf overtuigd zijn, dat het niet goed met ons afloopen zal, en dat er geen redmiddel is om te ontkomen aan de hel, dan in het toevluchtnemen tot Jezus; wij kunnen dit ook werkelijk doen, en zullen dan ook behouden worden; doch dit is alles nog wat anders dan de zonde te zien en te beoordeelen, zooals God ze ziet en beoordeelt. Daartoe is noodig, dat wij in de nabijheid van God *zijn*. Het is een groot onderscheid of het menschelijk, dan wel het goddelijk licht over de zonde schijnt.

En juist wanneer wij gadeslaan, wat God deed aan het kruis, waar der Joden haat Jezus verwezen heeft, zien wij de grootheid der liefde Gods met de grootheid der zonde des menschen in één punt te zamen gekomen. In het zevende vers lezen wij: „Zwaard, ontwaak tegen mijnen herder en tegen den man, die mijn medgezel is, spreekt de Heer der heirscharen; sla dien herder, en de schapen zullen verstrooid worden; maar Ik zal mijne hand tot de kleinen wenden.”

Hier spreekt, hier handelt alzoo God zelf. Hij roept *zijn* zwaard op tegen, en Hij doet *zijn* zwaard neervallen op Jezus. Zou Hij genade bewijzen en schuld vergeven, zooals de lust was van zijn hart, dan moest Hij eerst de zonden straffen en de zonde oordeelen; dan moest Hij de vruchten en den stam met den wortel van den kwaden boom, „die geen goede vruchten voortbrengen kon,” te

niet doen, opdat de goede boom, „die geen kwade vrucht voortbrengen kan,” zijne plaats inname. De genade kon alleen heerschen door den weg der gerechtigheid heen. God was het aan zichzelf verschuldigd met de zonde te handelen naar de onafwijsbare eischen zijner eigene gerechtigheid en heiligheid. Hij had dat kunnen doen aan ons, want *wij* hadden gezondigd, *wij* waren zondaren; doch Hij wilde dit doen niet aan ons, die het verdienden, maar aan zijn eigen Zoon, die het niet verdiende, ja, die het tegendeel verdiend had. Hadde Hij het gedaan aan ons, wij waren voor eeuwig onder zijnen toorn niet alleen bezweken, maar ook daaronder bedolven gebleven. Doch dan had de vraag kunnen gedaan worden: waar is de liefde Gods? Had Hij de zonden niet gestraft, en de zonde niet geoordeeld, en ons genade geschonken, dan had de vraag kunnen gedaan worden: waar is de waarheid, de majesteit en de gerechtigheid Gods? Daar neemt God zijn eigen Zoon, die van zijnen kant zich daartoe overgaf, en „dien, die geen zonde gekend heeft,” *maakt Hij tot zonde* voor ons. Maar dan moest ook die Zoon de straf dragen en het oordeel ondergaan, door ons rechtvaardig belooopen. Waar Hij *onze plaats* innam, moest Hemr ook *ons deel* geworden. De slagen, die ons moesten treffen, dienden dan op Hem neer te vallen. Dat bracht nu zijne positie mee. En daar de zonde een „groot kwaad” was *tegen God*, zoo moest Gods majesteit zelf het vonnis vellen, en Gods gerechtigheid moest het uitvoeren. De zwaarte van de straf over de zonde kon alleen God bepalen; want om te weten wat het was, toen Gods majesteit door den mensch gehoond, en Gods eer door den mensch geschonden werd, moest men zelf God zijn. Een mensch en ook een engel kunnen niet gevoelen en beoordeelen wat het is, wanneer God onteerd wordt; want daar zij geen God zijn, kunnen zij zich niet vertegenwoordigen wat God gevoelen moest, toen de mensch, zijn schepsel, het hoofd opstak tegen Hem. Een mensch kan gevoelen wat het is, wanneer een mensch

beleedigd wordt; een engel kan beoordeelen wat het is, wanneer men de eer eens engels te na komt; doch alleen God kon weten wat het is, wanneer men Hem veracht. En naar de volmaaktheid van Gods kennis aangaande de zonde, was ook de bepaling door God van de straf en het oordeel over de zonde.

Dit oordeel nu, het volmaakte oordeel over de zonde, voltrok God zelf — en Hij voltrok het aan den Zoon, dien Hij lief had, aan zijn Eenigen, in wien al zijn welbehagen was. (*) Wat daar echter aan dat kruis omging, op dat oogenblik, tusschen God en zijnen Zoon, wij kunnen het wel noemen, maar niet gevoelen en niet beschrijven. De diepte des lijdens te peilen, die Gods Zoon gevoelen moest, toen — nadat de boosheid des menschen niet verder gaan *kon* — de gerechtigheid Gods tegen Hem zich verhief, en de toorn Gods, de volmaakte toorn over het kwaad, over Hem losbrak, dat vermag geen schepsel.

Wie zou zich een voorstelling kunnen maken van hetgeen er omging bij den Zoon, toen het aangezicht Gods, dat altijd met welgevallen tot Hem gericht was, nu in toorn zich van Hem afwendde, . . of wat het was voor den Zoon geslagen te worden met het zwaard van God zelve? Wie zou, aan den anderen kant, zich een voorstelling kunnen maken van hetgeen er omging bij God, toen Hij zijn eigen Zoon niet behandelde naar de liefde, welke Hij aan Christus als Zoon altijd toedroeg, ook niet naar de liefde, welke Hij juist hier moest gevoelen, waar Christus Hem op het hoogst verheerlijkte, maar naar den

(*) Wij spreken hier niet over de waarde van het werk zelf van Christus, over de overgave van zich zelve in den dood voor de herstelling der door ons geschonden eere Gods. Dan zouden wij aantoonen, hoe alleen Christus, *omdat Hij God was*, de eischen van Gods geschonden eer *kon* kennen en vervullen. Die een schuld zal voldoen, moet eerst weten, hoe groot zij is. Niemand echter — geen mensch en geen engel — kon weten, hoe groot de schuld was, door den mensch gemaakt bij God, dan alleen Hij, die zelf God was. Christus heeft naar de goddelijke kennis, die Hij bezat van hetgeen de gehoonde goddelijke majesteit vorderde, aan die vordering volkomen voldaan, en zodoende God verheerlijkt ten opzichte van onze zonde. Dat Hij dit kon doen en gedaan heeft, daarin ligt zijne eigen heerlijkheid. (Zie Joh. 13: 31.)

brandenden afkeer, dien Hij gevoelt tegen het kwaad, naar den verterenden ijver, dien Hij heeft tegen de zonde? In den geest, vol bewondering en aanbidding, daarbij staan, dat is het eenige wat wij kunnen; maar ons tegenwoordigen wat daar — en dat om onzentwil — tusschen God en Christus plaats greep, dat kunnen wij niet. Het vraagstuk onzer zonde en tevens onzer verlossing is daar aan het kruis, buiten ons om, alleen tusschen God en Christus, opgelost en afgehandeld.

Opmerkelijk is het, dat op hetzelfde oogenblik, waarop Christus het voorwerp was van den algemeenen haat en der verachting van het geheele volk, ja, waarop Hij het beeld vertoonde van de grootste zwakheid en de diepste ellende, God-zelf de eer van zijnen Zoon handhaaft, door Hem te noemen: „den man, die mijn medgezel is.” Hoezeer God, om de plaats die Christus innam, tegen Hem het zwaard moest ontblooten, was er geen oogenblik, waarop Christus Hem dierbaarder was, dan juist hier, waar Christus Hem volkomen verheerlijkte. Door Christus, aan deze plaats en op dit oogenblik, te noemen „den man, die mijn medgezel is,” zorgt Hij er voor, dat men niet vergeten zou, wie de Persoon was, die daar het toonbeeld opleverde van de diepste ellende en den smadelijksten hoon. God zegt, als het ware, door deze woorden: acht gij, o mensch! Hem niet waard *uw* medgezel te zijn, Ik verklaar bij dezen, dat Hij is *mijn* medgezel. Verloochent en verwerpt gij Hem, Ik erken en verheerlijk Hem. Het is verkwikkend voor het hart dit getuigenis hier te vernemen, en te zien hoe God den Persoon handhaaft Desgenen, die „om onze overtredingen verwond en om onze ongerechtigheden verbrijzeld” is, die om onzentwil „de onwaardigste onder de menschen” geacht werd.

Doch hoe onuitsprekelijk groot verschijnt hier de liefde Gods, die „den man, die *zijn* medgezel is,” laat boeten voor ons kwaad. Ja, waarlijk „God bevestigt zijne liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is; toen wij nog zondaars waren.” (Rom. 5 : 8.) Het sterven van Christus wordt hier als de bevestiging voorgesteld, niet van *de liefde van Christus*, (zooals dit b. v. in Efez. 5 geschiedt) maar van *de liefde Gods*. Het was dan ook *de genade Gods*, waardoor Christus voor allen den dood gesmaakt heeft. (Hebr. 2.) De liefde Gods jegens ons is niet slechts uitgesproken geworden met de woorden en zichtbaar geworden in de daden van Christus; maar zij

is „bevestigd,” op onwedersprekelijke wijze vastgesteld en bewezen geworden in den dood van Christus, omdat het God-zelf was, die hem deed sterven voor ons.

En ook (want wij kunnen daarvan niet zwijgen, al is daar hier geen spraak van) hoe onuitsprekelijk groot is toch de liefde van Christus, die te voren wist wat Hem van de zijde Gods aan het kruis te wachten stond, (*) die, bij de gedachte daaraan, in „zwaren strijd” was, en „geheel bedroefd tot den dood toe,” en die nochtans beslist was om den beker, dien de Vader Hem geven zou, te drinken. (Joh. 18 : 11.) Hij wist, en Hij alleen kon weten, wat de woorden uit het dertiende hoofdstuk van Zacharia te beteekenen hadden; en hoewel Hij het wist, zoo groot was de behoefte zijner ziel om God, zijnen Vader, te verheerlijken, en zoo groot was de liefde zijns harten tot ons, dat Hij, met volle bewustheid van den inhoud des drinkbekers, dien aanneemt en tot den bodem toe ledigt. Ziet toch, hoe lief Hij ons had! De woorden aanhalende, die voor Hem zoo schrikwekkend waren, vergeet Hij op dien oogenblik niet er bij aan te halen, dat „de schapen zullen verstrooid worden,” en Hij is bezig om die weldra verstrooide schapen te bemoedigen, te versterken en te vertroosten.

„Maar ik zal mijne hand tot de kleinen wenden,” voegt de Heer der heirscharen daar bij. Zijne hand is *tegen* den man, „die zijn medgezel is,” en Hij wendt diezelfde hand *tot* de kleinen, d. i. tot het zwakke, beproefde, verdrukte overblijfsel der Joden. Hem doet Hij de scherpte zijns zwaards gevoelen; hun doet Hij gevoelen de zachtheid en teederheid zijns harten voor hen. Ja, omdat Hij het eene gedaan heeft, kan Hij het andere doen. Nadat Hij het doorsteken zijns Gezalfden met de hand der Joden gestraft heeft door het doorsteken met eigene hand, niet van die booze Joden, maar van „den man, die zijn medgezel is,” kan Hij, naar den lust zijns harten, zich ontfermen over dat neergebogen, rouwklagende en kermende deel, hetwelk, onder den invloed van zijnen Geest, zijne zonde gekend en beleden heeft.

Zoo zal God te zijner tijd handelen met het ware Israël van de laatste dagen; maar zoo handelt God thans reeds met ons, die vooraf (Efez. 1 : 12 „eerst,” d. i.

(*) Hij haalde zelf Zacharia 13 aan in zijne gesprekken met de discipelen. Zie Matth 26 : 31 en Mark. 17 : 27.

vóór de vervulling van deze dingen aan Israël) op Christus onze hoop gesteld hebben. Thans zijn *wij* voor Hem de kleinen, tot wie Hij zijne hand wendt; en niet maar als „de Heer der heirscharen,” zooals Hij zich in Zacharia noemt, maar als „de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus,” die ook „onze” God en „onze” Vader is, gelijk de getuigenis van Jezus zelven, en van zijnen apostel in den brief aan de Efeziërs, Hem ons heeft leeren kennen. Tot ons wendt Hij zijne hand en zijn hart. In welken toestand wij ook zijn mogen, verlaten door de menschen, door onze eigene vrienden, veracht bij de wereld, gehaat door de eigengerechten en godsdienstigen dezer aarde, de hand van onzen God en Vader wendt zich tot ons. Krank en zwak, ellendig en vergeten, op onze legerstede uitgestrekt, door pijnen gemarteld, met benauwdheden kampende, de hand van onzen God en Vader wendt zich tot ons. Gebukt onder het gevoel van onze onnoemelijke schuld als zondaar van vroeger en van onze zwakheid als Christen van heden, ons bewust dat wij van onszelven niet bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven, noch iets te doen als door onszelven, de hand van onzen God en Vader wendt zich tot ons. En „zoo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Die ook zijnen eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met hem niet alle dingen schenken?” (Rom. 8 : 31, 32.)

Welk een voorrecht te behooren tot deze „kleinen,” die in Jezus gelooven! En zoo wij dit als een voorrecht beschouwen, laat ons dan, in de bewustheid onzer geringheid, wandelen in alle ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid, nederigheid, zoekende niet om te heerschen, maar gewillig om te lijden, te lijden, desnoods, voor anderen, ja, voor hen, die ons doen lijden. Bedenken wij, dat, gelijk God zijne hand wendt *tot de kleinen*, diezelfde hand zich wendt *tegen de hoogmoedigen*; ja „laat ons met ootmoedigheid bekleed zijn; want God wederstaat de hoovaardigen, maar de nederigen geeft Hij genade.” (1 Petr. 5 : 5.)
